

דברי הכנסת

ג

הישיבה הארבע-מאות-ושלושים-ושלוש של הכנסת השלוש-עשרה ט

יום רביעי, כ"ב באדר התשנ"ו (13 במרס 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, כ"ב באדר התשנ"ו, 13 במרס 1996.

חברי הכנסת, אני מודע לכך שהסוגיה של הוועידה העולמית למאבק נגד טרור, שמתקיימת ממש בשעות אלה בשארם-אל-שיח', בהשתתפות המנהיגות העיקרית של העולם, היתה שנויה במחלוקת בארצנו. בדבר אחד, נדמה לי, אין מחלוקת או כמעט שאין מחלוקת, והוא הציפייה שלנו שהטיפול בטרוריסטים יהיה אפקטיבי מאוד, כדי לשבש את כוונותיהם לרצוח בני אדם באשר הם בני אדם, לרצוח יהודים באשר הם יהודים ובני אדם, לשבש את כל הסדר הבין-לאומי ולעשות כמעט הכול כדי שתוהו ובוהו ישרור על פני הארץ.

לכן, לפחות בקטע הזה אני מרשה לעצמי לאחל למשלחת שלנו ולוועידה כולה הצלחה ולייחל להחלטות אפקטיביות בנושא חשוב ומרכזי זה.

השר רובינשטיין ביקש ממני להעלות הצעה לסדר. בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני אדבר אתך אחר כך.

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור.

שאלות בעל-פה, רבות. השר לענייני דתות.

משה קצב (הליכוד):

זה לא אני.

היו"ר ש' וייס:

מי יודע.

מה יהיה, חבר הכנסת יוסף בא-גד?

משה קצב (הליכוד):

יושב פה סגן שר הביטחון.

יוסף בא-גד (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אתה מוכן שלא הרב יוסי שריד, אלא השר יוסי שריד ישיב בשם השר לענייני דתות?

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נמצא כאן סגן שר הביטחון.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נתחיל בתשובת סגן שר הביטחון, חבר הכנסת אורי אור, ונחכה לשרים האחרים.

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 573, של חבר הכנסת משה קצב, בנושא: פיגועי התאבדות. בבקשה, חבר הכנסת קצב, המיקרופון שלך.

פיגועי התאבדות

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבוע שעבר נמסר, כי בקרב מוסלמים טרוריסטים רווחת האמונה, כי נגיעה פיזית בגופת מתאבד היא סגולה להצלחה בפעילויות התאבדות נוספות ובעידודן.

אני מבקש לשאול:

1. כמה גופות מחבלים מתאבדים מחזיקה ישראל?

2. כמה הוחזרו בקדנציה הזאת?

3. לפי דעת המומחים במערכת הביטחון, האם החזרת גופות מתאבדים יש בה כדי לעודד פעילות התאבדות של מחבלים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, חבר הכנסת משה קצב. אדוני סגן שר הביטחון, תשובתך.

סגן שר הביטחון א' אור:

1-2. היום יש בידי כוחות הביטחון 12 גופות. לא הוחזרה שום גופה, לא בקדנציה הזאת ולא בקדנציה הקודמת, ואין שום כוונה להחזיר שום גופה.

3. לגבי השאלה שאתה שואל – האם יש בהחזרת גופות כדי לעודד פעילות התאבדות – יש והיו צוותות מחשבה שעסקו בנושא הזה. ההערכה היא שיכול להיות שכן. לכן אין החזרת גופות.

דרך אגב, היה גם מחקר אחר לגבי הנגיעה או נגיעה של חזיר בגופות, אינני רוצה להיכנס לזה פה, אבל לשאלתך אני חוזר ואומר: יש 12 גופות, שום גופה לא הוחזרה, לא בקדנציה הנוכחית, לא בקדנציה הקודמת, ואין כוונה להחזיר שום גופה או שרידי גופות למחבלים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן שר הביטחון. חבר הכנסת קצב, יש שאלה נוספות?

משה קצב (הליכוד):

אני מסתפק בזה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. מה יהיה עם שר הפנים? הוא במזנון, אבל במזנון קשה מאוד לענות על שאלות בעל-פה. אני מבקש להזמין לכאן את שר הפנים ואת השר לענייני דתות. צריך להשיב על שאלות. מה זה?

אני אנצל את פסק הזמן הקצר עד בואו של השר כדי לברך משלחת של עובדי "בזק" שנמצאת אתנו. אנחנו ככנסת אולי המשתמשים הגדולים ביותר, בוודאי בעת הזאת, כשאנחנו פונים אל מאות אלפי בני אדם ומבקשים את תמיכתם. ברוכים הבאים והנמצאים אתנו. אנחנו מאוד מעריכים את פעילותכם.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נמשיך. אין מה לעשות. חבר הכנסת בא-גד, תהיה כאן במה שנקרא "סטנד-בי".

אני מזמין עכשיו את שרת העבודה והרווחה להשיב על שאלות רגילות. כבודך, בבקשה. אחר כך ישיב השר לאיכות הסביבה.

קריאה:

השר שריד פה.

היו"ר ש' וייס:

מייד. כבר קראתי לשרה אורה נמיר, אז הוא ימתין עוד כמה דקות.

רבותי, אני ממש מבקש מכם ומהשרים: תהיו אתנו כאן, אף שאני יודע שהימים הם דחוסים מאוד.

עבודה בשבת במפעל "אליאנס"

חבר הכנסת י' לוי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996):

נמסר לי, שמפעל "אליאנס" בחדרה מפעיל עובדים ללא היתר עבודה בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם יש היתר עבודה בשבת למפעל "אליאנס"?

2. אם כן – כמה עובדים יכול המפעל להעסיק על-פי ההיתר הנ"ל?

3. האם נערכה לאחרונה ביקורת במפעל בעניין זה? מתי, ומה העלתה הביקורת?

4. האם יוקפד על קיום החוק במפעל?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. למפעל "אליאנס" היתר לעבודה בשבת ל-15 עובדים במשך כל השנה, ולשבעה עובדים נוספים בחודשים אפריל, מאי, יוני, אוקטובר, נובמבר ודצמבר.

3-4. לאחרונה נמצא שמועסקים במפעל שני עובדים מעל ההיתר. נציגי המשרד הבהירו במכתב להנהלת המפעל, כי העסקה שלא על-פי תנאי ההיתר תגרום לנקיטת צעדים משפטיים, וזאת במסגרת ההקפדה על קיום החוק בכל המפעלים שבפיקוח המשרד.

דמי לידה לסטודנטיות

חבר הכנסת ג' שגיא שאל את שרת העבודה והרווחה ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

אשה/סטודנטית שאינה עובדת, או שמשתכרת ממלגה, אינה זכאית לקבלת דמי לידה, אף שהיא משלמת דמי ביטוח לאומי כחלק משכר הלימוד.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר הסטודנטיות ו/או הנשים המשתכרות ממלגה שילדו בשנת 1995?

2. מה הוא מספר הנשים העובדות שילדו בשנת 1995?

3. האם אין בכלל זה משום פגיעה באוכלוסייה רחבה?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בידי המוסד לביטוח לאומי אין נתונים לגבי מספר הסטודנטיות החיות ממלגה שילדו בשנת 1995.

2. בשנת 1995 שולמו דמי לידה לכ-50,000 נשים עובדות.

3. דמי הביטוח הלאומי שמשלמות סטודנטיות הם בשיעור מופחת, ואינם כוללים תשלום לענף דמי הלידה.

מטרת דמי הלידה היא לפצות את היולדת על אובדן הכנסה מעבודה, בזמן חופשת הלידה. לסטודנטית שאינה עובדת אין הכנסות מעבודה, ולפיכך אין לה אובדן הכנסה מעבודה בגין הלידה, ואין מדובר בפגיעה בה כאשר לא משולמים לה דמי לידה.

פעילות מרכז קניות בשבתות

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שרת העבודה והרווחה ביום י"ז בשבט התשנ"ו (7 בפברואר 1996):

בצומת-צמח פועל בשבתות מרכז קניות, למרות האמור בחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, סעיף 9א(א), ופוגע באנשי העסקים באזור השומרים חוק וסוגרים חנויותיהם בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם נאכף החוק על-ידי פקחי משרדך? אם לא – מדוע?

2. היש מקומות נוספים שבהם מעלים המשרד עין?

3. כיצד יאכוף משרדך את החוק ויגן על העסקים הסגורים בשבת?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

3-1. בצומת-צמח פועלים סופרמרקט השייך לקיבוץ כינרת וחנות השייכת לקיבוץ שער-הגולן. פעולתם מעוגנת בחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951.

אציין, כי משרד העבודה והרווחה הגיש תביעה נגד חברת הרהיטים של קיבוץ הזורע, אשר נדחתה בפסיקת בית-הדין לעבודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה. אני מבין שהחוק במקרה זה איננו מספיק טוב כדי להגן על אזרחים שומרי חוק באזור טבריה שעומדים מול תופעה של קונקורנציה בלתי נסבלת – והחוק איננו מגן עליהם.

אני רוצה לשאול אותך, גברתי השרה, לנוכח התשובה שלך, אולי ייתן משרדך את הדעת כדי להגן על האזרח שומר החוק והחלש, אולי ידאג לשינוי חקיקה שיכלול גם את התופעה הזאת, של קיבוצים שלהם יש הגנה בלתי מובנת מפני חוק שעות עבודה ומנוחה?

היו"ר ש' וייס:

תודה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת רביץ, אני חסידה גדולה מאוד של שמירת הסטטוס-קוו בענייני הדת משני הכיוונים, ואתה יודע זאת גם מההיכרות שלנו מהעבודה בכנסת. לכן, מהסיבה הזאת אינני רואה, כי כאן מדובר על שמירת שבת ועל עבודה בשבת, ועל זה אני ממונה כשרת העבודה והרווחה. אני עושה ואעשה הכול כדי לשמור על החוק הקיים ועל הסטטוס-קוו. אני לא חושבת שאני, היום, אשנה את החקיקה בנושאים האלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד.

עבודה בשבת במסוף חברת "אגרקסקו" בנמל אשדוד

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ד בשבט התשנ"ו (14 בפברואר 1996):

מהוועדה למען השבת נמסר לי, שבמסוף "אגרקסקו" בנמל אשדוד מעסיקים עובדים בשבתות לפריקת ירקות, על אף חוק שעות עבודה ומנוחה. לאחרונה נתתם היתר לשלושה עובדים. הנמל כולו מושבת בשבת, וכפי שנמסר לי, ניתן לבצע העבודות לא בשבת.

רצוני לשאול:

1. מדוע ניתנו שלושת ההיתרים?

2. היבוטלו אם ניתנו ללא עילה חוקית?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1-2. ההיתר לעבודה בשבת במסוף "אגרסקו" באשדוד ניתן לתקופה מוגבלת של חצי שנה, מאוקטובר 1995 עד מאי 1996. מתן ההיתר נעשה לאחר בדיקה מקיפה ולאחר שהתברר שמדובר בבקשה לאחסנת תוצרת חקלאית המגיעה למסוף מיישובי הערבה במחסני קירור. הוברר, שאם התוצרת לא תוכנס למחסני הקירור, היא עלולה להתקלקל ולא להתאים לדרישות הייצוא ואף לדרישות השוק המקומי.

ההיתר ניתן למספר השעות המזערי הנדרש לעבודה לשם מניעת נזק לתוצרת החקלאית מיום שישי אחר הצהריים עד יום שישי בחצות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה המפורטת והממצה.

שאלתי היא: כפי שהבנתי מדבריך, ההיתר ניתן מאוקטובר עד מאי לחצי שנה. מה היה לפני אוקטובר? האם זאת פריצת דרך חדשה? האם בעבר ידעו להסתדר בלי זה, והיום, פתאום, מבקשים היתרים, או שהבקשה נעשית מכורח המציאות, כמו שהשרה ציינה?

הייתי מבקש, אם השרה מוכנה לבדוק אם בעבר היו סידורים שאפשרו להביא את התוצרת הזאת לפני כניסת השבת ואחרי צאת השבת. למה לפרוץ את הגדר ולעשות דבר שמפר את הסטטוס-קוו?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך. גברתי, תשובה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת פנחסי, שאני בהחלט אתייחס לבקשה שלך. העניין ייבדק, ואני אעביר לך בכתב את התשובה על שאלתך הנוספת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

תקצוב ארגוני נכים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

בהמשך להעלאת הנושא על-ידי במליאה ובהנחה שקיימת הסכמה רחבה על חיוניותם של ארגוני המתנדבים, רצוני לשאול:

1. האם קבע משרדך קריטריונים להקצבות שנתיות קבועות לארגונים שהומלצו על-ידי ארגון הגג של הנכים?

2. האם הקריטריונים מיושמים כבר בשנת התקציב 1996?

3. האם משרדך נענה לפניית הארגונים "ית"ד", "אי"ל" – חולי אפילפסיה – ו"אהדה", הסובלים ממצוקה כספית חמורה?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2: משרד העבודה והרווחה קבע תבחינים קבועים להקצבות השנתיות הניתנות לארגוני הנכים השונים. התמיכה ניתנת על-פי שיקולים מקצועיים וענייניים, ללא צורך בהמלצת ארגון הגג של ארגוני הנכים. מבחני התמיכה מיושבים החל שנת 1994.

3. מבדיקה שערכתי עולה, כי אגודת "אי"ל" פנתה בבקשה אשר תיבדק לפי התבחינים הקיימים; אגודת "אהדה" לא פנתה בבקשה למשרד, ואגודת "ית"ד" מטפלת במפגרים וזוכה לסיוע מן האגף לשירותי טיפול במפגר במשרד.

ייבוא מטפלות לחולי אלצהיימר

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ט"ו באדר התשנ"ו (6 במרס 1996):

משפחות המחזיקות בחולי אלצהיימר הזקוקים למטפלת צמודה, נתקלות בקשיים רבים בבואן להביא ארצה מטפלות מחוץ-לארץ, וכך נופלת המעמסה על המשפחה לאורך זמן.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות משרדך בעניין?

2. כיצד יסייע משרדך למשפחות הזקוקות למטפלות זרות?

3. האם תקבל עמותת "אלצהיימר" רשיון להביא לארץ מטפלות זרות?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

3-1. מדיניות משרדי הינה להקטין ככל האפשר את מספר העובדים הזרים שכניסתם מותרת על מנת למנוע מצב שבו יאושרו עובדים זרים שכניסתם אינה חיונית או שניתן למצוא להם תחליף בישראל.

בפגישה שקיימתי לאחרונה עם שר הבריאות סוכם, כי לשם קבלת אישור להבאת עובד זר לחולה סיעודי ייבדק החולה בהתאם לתבחינים שלפיהם מאושרת זכאות על-פי חוק ביטוח סיעוד.

במסגרת זו יוכלו להגיש בקשה להיתר גם חולי אלצהיימר, ובקשתם תיבדק לפי התבחינים שהוזכרו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת. סליחה, אני מבקש את סליחתך. אדוני שר החינוך והתרבות, סליחה, אני לא מסכים לזה. אני מבקש שמזכיר הכנסת יואיל בטובו להסדיר את העניינים, יחד עם שר החינוך והתרבות והשר המתאם. בינתיים סגנית המזכיר תסייע לנו. אי-אפשר לנהל הכול מכאן.

אני מבקש, זה אי-אפשר. אני גם מבקש לא לאפשר לה בשיחות מהדוכן הזה. אני מבקש, לא מכאן. המזכיר ייגש אתכם ויסדיר את העניינים, ואפשר להושיב כאן את הסגנית. לא מוכרחים לסדר הכול מכאן. בבקשה, נא להמשיך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה, אבל את בוודאי יודעת, שהאדם הפרטי או המשפחה הפרטית של חולה האלצהיימר – אין להם מספיק מיומנות ואין להם כלים וקשרים כדי לייבא בעצמם עובדים זרים, או עובדת זרה לסיוע לבן המשפחה. לכן שאלתי היא: האם במסגרת המגבלות שקבעת יחד עם משרד הבריאות תאפשרו לעמותת חולי אלצהיימר לטפל בעניין באופן מרוכז, כדי שהם יוכלו לסייע למשפחה הבודדת שאתם אישרתם לה את הסיוע של עובדת זרה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא בטוחה שעל-פי סדר העבודה שלנו אנחנו מאפשרים לעמותות לעשות זאת. מה שאני באה לומר הוא, שיש לנו היום למעלה מ-5,000 עובדים זרים, רובם פיליפינים, לעבודות בבית. לפי הבדיקות שלנו, להערכתי, 80% אלה עוזרות בית ואולי – אני אומרת את זה, חבר הכנסת רביץ, במלוא הזהירות – 20% מסייעים לחולים שעדיין אפשר להחזיק אותם בבית.

לכן היתה פגישה בין שר הבריאות לביני, כדי לפעול על-ידי עובדים מקצועיים; עובדת בריאות הציבור לדוגמה, שנכנסת לבדוק את הזכאות לחוק ביטוח סיעוד, היא תיכנס לבית ותקבע אם החולה חולה בכל מחלה, לרבות אלצהיימר, ולא זקוק, עדיין, להתאשפז בבית-החולים, והם יקבלו את זכות הקדימה ומייד.

לגבי העמותה – אני מציעה שנבוא בדברים אחר כך. אני לא חושבת שזה טוב לעניין שאנחנו נעבוד עם עמותות, אבל את זה אפשר יהיה לברר בתהליך מאוחר יותר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשרת העבודה והרווחה. תודה, גברתי. השר לאיכות הסביבה ישיב על שאלות רגילות, ואחרי זה, מייד, נחזור לשאלות בעל-פה.

לול הודים בפרדסייה

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את השר לאיכות הסביבה ביום י"ז בשבט התשנ"ו (7 בפברואר 1996):

על-פי המכתב הרצוף בזה, לול הודים השייך לנכה צה"ל מהמושב צור-משה וממוקם בסמוך ליישוב פרדסייה מהווה מפגע סביבתי קשה של אבק, ריחות ורעש לתושבי פרדסייה וגורם לירידה באיכות חייהם ובערך נכסיהם.

רצוני לשאול:

האם, כיצד ומתי יורה משרדך על העתקת לול ההודים ממקומו ו/או על מציאת פתרון אחר למצוקת תושבי פרדסייה?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הלולים הם משק חקלאי ומצויים במושב צור-משה, שהפעילות החקלאית מותרת בו, ולא בפרדסייה, כפי שמשתמע מכותרת השאלתא.

2. אברהם קטרי, בעל הלולים, יישם את דרישות משרדי ונקט את האמצעים האפשריים לצמצום הריחות. בין האמצעים שננקטו: סילוק מוסדר של הפגרים, הקפדה על מצע יבש, כיסוי רשתות הלולים ביוטה והגבהת סוללת עפר בין הלולים לפרדסייה. כמה בדיקות ריח שנערכו בהפרשי זמן על-ידי צוות המשרד לא העלו כל ממצא חריג.

3. בתנאים אלה אין למשרדי לא סמכות ולא עילה להורות על העתקת הלולים. עמדה זו הוצגה מפורשות לראש מועצת פרדסייה ואנשיו בפגישתנו בנדון ב-19 באוקטובר 1995. אנשי פרדסייה רשאים כמובן לסכם עם מר קטרי על העתקת הלולים בסיועם הכספי.

כריית החול בדיונות סמר

חבר הכנסת פ' בדש שאל את השר לאיכות הסביבה ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

נודע לי, כי לאחרונה העבירו 200,000 קוב חול מהדיונה בסמר לציפוי שטחי חקלאות, ובכך גרמו להרס הדיונה ופגעו במערכת האקולוגית באזור.

בהסכם השלום עם ירדן הועברו לירדנים רוב עתודות החול בערבה, והדבר גרם למצוקת קרקע לגידולים חקלאיים.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. מדוע לוקחים חול דווקא מדיונת סמר?

3. מה ייעשה כדי לשמור על המערכת האקולוגית של החי והצומח באזור?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המשרד לאיכות הסביבה מודע לייעוד שטח מהדיונה בסמר לכריית חול, שהצורך בו לבנייה ולחקלאות באזור אילת רב מאוד. תוכנית הכרייה אושרה כחוק בוועדות התכנון, תוך הגדרת גבולות השטח שייכרה ושילוב מגבלות סביבתיות בתכנון.

בהעדר סימן בשטח לגבולות החציבה נעשתה חריגה מהתחום המאושר ובפועל נכרה החול – כ- 200,000 קוב – גם משטחים שלא הותרו לכך. רק ב-27 בפברואר 1996 סומן שטח החציבה.

2. כריית החולות בשטח הדיונה נובעת מהעובדה שזהו מרבץ החולות הזמין היחיד בערבה.

3. כדי לשמור על המערכת האקולוגית באזור נוקט המשרד לאיכות הסביבה את הצעדים הבאים: א. מניעת גנבת חולות ושמירת הכרייה בגבולות המאושרים; ב. המשרד יתנגד ליוזמות נוספות לכריית חול באזור – חוץ מהתוכנית שכבר אושרה; ג. המשרד יקדם את יוזמת החברה להגנת הטבע ורשות שמורות הטבע לשימור החלק שנותר מהדיונות – כ-500 דונם – ולייעדו למחקר, לסיורים ולתיירות, כשמורות טבע או כחלק מהמרכז ללימודי המדבר בקיבוץ סמר.

מפגע סביבתי בירושלים עקב עבודות עפר

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לאיכות הסביבה ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

השבועון "חדשות משפחה" מגולל את סיפורם של תושבי השכונות החרדיות בצפון ירושלים – רצוף בזה צילום הכתבה – הסובלים בגלל עבודות עפר של חברת "מוריה" ואיש אינו מוכן לשעות לקובלנותם. לטענת התושבים, יפגע היעד הסופי בשטח הירוק היחיד שנותר.

רצוני לשאול:

האם יבדוק משרדך את התלונות המפורטות הקשורות לאיכות הסביבה?

תשובת השר לאיכות הסביבה י' שריד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עיריית ירושלים פתחה מחדש את האתר לשפיכת עודפי עפר בנחל רוממה במטרה לעשות בו שימוש כלכלי למגורים וליצירת טיילת לתושבי שכונת קריית-מטרסדורף.

מאחר שהתוכניות למילוי העמק לא הוגשו לוועדות התכנון, לא היתה אפשרות למשרד לתת הנחיות למניעת מפגעי אבק.

עם היוודע הדבר דרש המשרד מהעירייה הפסקת עבודת מילוי העמק מחלקו העליון ואסר נסיעת משאיות דרך כבישי השכונה.

כיום מתבצעת העבודה מחלקו התחתון – מכביש מס' 4, המצוי למעלה מ-200 מטר מבתי השכונה ונמוך ממנה בכ-100 מטר. מפגעי הסביבה צומצמו באופן ניכר: האתר מנוהל כראוי, לרבות גידור; יש בקרה על הכניסה לאתר, על שפיכת העפר ועל הידוקו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לכבוד השר על המאמץ – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

חן חן, תודה.

היו"ר ש' וייס:

— — הגדול. תודה רבה.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

מעולם לא התאמצתי — —

היו"ר ש' וייס:

אני מחזיר אותך לסביבה בגלל איכות הנוכחות כאן.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

שר הפנים, בבקשה, בוא אלינו. שר הפנים ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 575, מאת חבר הכנסת אברהם שפירא, בנושא — הפעלת שעון קיץ. חבר הכנסת שפירא, בבקשה, מייד יעבירו אליך את המיקרופון.

האם משהו ימצא לנו את השר לענייני דתות? בבקשה, חבר הכנסת שפירא.

הפעלת שעון קיץ

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני שואל את שר הפנים. אני מבקש מהשרים לשמוע מה שאני אומר. יש היום — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת שפירא, אתה חייב לעשות זאת מן הכתב.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בסדר.

היו"ר ש' וייס:

יש כללים; כתוב פה: לקראת הפעלת שעון הקיץ, וכן הלאה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לקראת הפעלת שעון הקיץ השבוע נוצר מצב שפועלים ועובדים שומרי מצוות לא יוכלו להתפלל שחרית לפני צאתם לעבודה בגלל החשכה.

ברצוני לשאול:

האם אפשר לעשות להפעלת שעון הקיץ בצורה שלא תפריע לתפילה וכל ההפרש הוא להחזיר את זה לעוד – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, לא, סליחה, חבר הכנסת שפירא, תקרא מה שכתוב, ואחר כך תהיה לך הזדמנות לתת ספיץ'.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

נוכח הסגר והמחסור בעובדים יהודים, האם תישקל דחיית ההפעלה בחודש?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שר הפנים ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת שפירא, הטיעון שהעלה חבר הכנסת שפירא, שלפיו תפגע הפעלת שעון הקיץ ביכולתם של העובדים שומרי המצוות להתפלל שחרית, אינו טיעון חדש. זה שנים רבות מעוררת סוגיית שעון הקיץ מחלוקת חריפה, שאיני בטוח שהיא מחויבת המציאות, בין חרדים לחילונים.

על רקע זה, ראיתי חשיבות רבה בכך שהשנה, לראשונה, תתקבל ההחלטה על מועדי הפעלת שעון הקיץ, פשרה שהתקבלה על דעתם של חברי ועדת הפנים מכל סיעות הבית.

במסגרת ההסכמה שהגענו אליה יופעל שעון הקיץ במשך תקופה הפחותה בשבעה ימים מהתקופה שהוצעה בהצעה המקורית שהבאתי לוועדה, אולם זוהי תקופת שעון הקיץ הארוכה ביותר שהונהגה עד כה. התקופה היא: 14 במרס עד 15 בספטמבר.

אני רוצה לומר, חבר הכנסת שפירא, שבעבר החל שעון הקיץ – החל, לא הסתיים – בסביבות 20-21 במרס, כך שהפער של שבוע הוא בוודאי לא דרמטי, ובעניין הזה לא חל שינוי משמעותי.

השינוי המשמעותי שחל הוא בעובדה, שלראשונה הוחלט להחיל את שעון הקיץ בתקופת אמירת הסליחות, על מנת לבחון את ההשפעות של שעון הקיץ על אומרי הסליחות. לא אופתע אם בדיעבד יתברר, כי הפגיעה באומרי הסליחות היא מזערית, אם בכלל. משרד הפנים, על דעת ועדת הפנים של הכנסת וכחלק מההחלטה, עורך סקר דעת קהל, אשר יבחן את רצון התושבים ביחס לאורכה של תקופת שעון הקיץ, וועדת הפנים תקיים דיון נוסף על מועדי שעון הקיץ בשנים הבאות, וזאת, לאחר שתיבחנה תוצאות הסקר האמור וההשלכות של שעון הקיץ על אומרי הסליחות.

לדעתי, אין בהטלת הסגר משום נסיבות חדשות המצדיקות דחיית הפעלת שעון הקיץ, בפרט אם נזכיר שבשנים האחרונות מסתמך המשק הישראלי פחות ופחות על עובדי השטחים, כך שהטלת הסגר לא שינתה באופן דרמטי את המצב; מה עוד, שכל שינוי מחייב היום חקיקה מחודשת, והדבר הזה בלתי אפשרי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שפירא, עכשיו אתה יכול להעיר את הערותיך; יש לך שתי דקות לעניין זה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני שר הפנים, צריך לדעת, ששבוע במדינת ישראל זה כמו שנה בעולם. קרה משהו, ואני רואה שהולכים להביא פועלים מתאילנד, ומביאים אולי 14,000, 17,000, בו בזמן שידוע שהנץ עכשיו הוא ב-06:50, לפי שעון הקיץ. בעת שוועדת הפנים החליטה, לא ידעו שיהיו פיגועים כאלה, שיהיה סגר

כזה, ויהיה מחסור בידיים עובדות, ואי-אפשר לקחת את הכוח של פועלים יהודים דתיים שרוצים ללכת לעבודה, ולא יכולים לעשות את זה. זה עכשיו כוח עליון.

אני פשוט מבקש, כל ההבדל הוא, שאם נדחה את הנהגת שעון הקיץ בשלושה שבועות, מייד אחרי חג הפסח, יוכלו הפועלים להגיע בזמן ואחרי התפילה. אנחנו לא ידענו, בעת שקיבלו את ההחלטה – אתה צודק, על דעת כולם; אז לא ידעו מה יהיה המצב בארץ. קרה שינוי. וכשיש שינוי, וצריך ידיים עובדות, הן לא יכולו להגיע לפני התפילה.

היו"ר ש' וייס:

יש לך תשובה, אדוני שר הפנים, או הערה להערה?

שר הפנים ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, אף שניסיתי לרדת לסוף דעתו של חבר הכנסת שפירא, לא כל כך הבנתי את הטיעון הזה. הרי חבר הכנסת שפירא לא מנסה לטעון שעכשיו מייד עומדים לגייס 15,000 או 20,000 עובדים זרים דווקא מקרב היהודים הדתיים, כדי למלא את מקומם של הפלשתינים שלא באים לכאן. אם זה היה כך, לא היינו מביאים עובדים זרים. זה לא הטיעון. אני מוכן להתחייב בפניך, שאם יתברר שכתוצאה מהסגר יצטרפו למעגל העבודה 20,000 עובדים, לאו דווקא חרדים, ואפילו רק מקצתם יהיו חרדים, אני מבטיח לך שלא נוכל לשנות את התחלת התפילה, אבל בוודאי נקצר מאוד את שעון הקיץ.

באמת, אנחנו יודעים שזה לא רציני. קיבלנו החלטה שהיה בה משום פשרה של כל הצדדים. לא קרה שום דבר בנושא הזה מאז. אין שום קשר בין הפיגועים והסגר לבין שעון הקיץ, ולכן לא חל שום שינוי בנסיבות. ומכיוון שלא חל שינוי בנסיבות שקשורות לנושא הזה, אני, עם כל הצער שבדבר, חושב שלא יהיה נכון להפר את ההסכמה שהגענו אליה בוועדת הפנים, כשכל אחד מהצדדים ויתר על מלוא תאוותו ונשאר עם חצי תאוותו. זאת הדרך לחיות יחד, שכל אחד מוותר קצת. ואני מציע שהויתורים האלה יישארו ולא ישתנו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר הפנים. אני רואה גם על פני החברים ששכנעת אותם באופן מוחלט. אני רואה את החיוך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

דיברנו על אלה שעובדים ויפסיקו לעבוד.

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע בזאת, שהשאלתא שהופנתה לשר לענייני דתות לא תיענה. אני מצטער שהוא איננו. הוא היה חייב להיות כאן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם הוא יגיע אנחנו ממתינים לו שיגיע.

היו"ר ש' וייס:

מה זה ממתינים? בדריכות אדירה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני לא אתן לו לחמוק. טלפנו, הודענו.

היו"ר ש' וייס:

נראה אם אוכל לשלב את זה. אם לא, תישאר לך זכות לכנסת הבאה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, לא. אני מבקש, הנושא רציני מדי.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

השר לביטחון פנים ישיב על שאלות; ידידי השר שחל, בוא, האומה מצפה לך.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני חושב שהסדר הנכון הוא, שייתנו לפחות לשאול את השאלה, ושהיא תישאר תלויה באוויר. מה הוא אשם אם השר איננו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רביץ, האוויר מלא אוזון, כל המתח והתמהיל ישתנה שם כששאלה כזאת תישאר באוויר.

גנבות ביישובי קו התפר

חבר הכנסת ח' דיין שאל את השר לביטחון פנים ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם, כי יישובי הדגל לאורך קו התפר נותרים ללא תקציב לאבטחה שוטפת ונחשפים למכת גנבות המאיימת על המשך הבנייה בהם. המצב חמור במיוחד ביישוב בת-חפר.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד לביטחון הפנים על כך?

2. מה ייעשה כדי שתופעת הגנבות ביישוב תיפסק?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2. היישוב בת-חפר נבנה בימים אלו בסמוך לקו התפר ויאוכלס בשלב ראשון על-ידי 500 משפחות בסוף שנת 1996.

תחנת משטרת טייבה שבתחומה מוקם היישוב נערכה לטיפול בנושא עבירות הרכוש במקום; במהלך 1995 נפתחו 122 תיקי עבירות רכוש.

התחנה פעלה ופועלת בסיוע כוחות יס"מ ומג"ב לאורך קו התפר ואף ערכה חיפושים בכפר הסמוך. בעקבות זאת ירד שיעור הפשיעה במידה משמעותית. פעילות זו תימשך גם בעתיד.

במקביל נפגש פיקוד התחנה עם קבלנים הבונים ביישוב. במפגשים אלו המליצה המשטרה על שמירה משולבת המתבצעת גם באמצעות חברות השמירה הממומנות על-ידי הקבלנים ובסיוע המועצה.

ניצול אסירים בחופשה על-ידי רופאים

חבר הכנסת ס' שלום שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ז בשבט התשנ"ו (7 בפברואר 1996):

לאחרונה נודע, כי מנהלי מחלקות בבית-החולים "רמב"ם" מנצלים אסירים בחופשה לביצוע עבודות פרטיות בבתייהם.

רצוני לשאול:

1. האם התופעה ידועה למשטרה?

2. אם כן – מה ייעשה בנדון?

3. האם אסירים בחופשה ללא פיקוח מהווים סכנה לציבור?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא ידוע והיה מצוי בבדיקת שב"ס ומבקר המשרד לביטחון הפנים.

בסוף חודש דצמבר 1995 התקבלה בשירות בתי-הסוהר תלונה טלפונית של עובדת בית-החולים "רמב"ם" על אי-מימוש "הסכם" בינה לבין אסיר עבודות שירות.

האסיר זומן לבירור שהעלה חשד לתופעות בלתי תקינות של ניצול אסירים על-ידי כמה עובדים בבית-החולים.

ביקור שב"ס בבית-החולים חשף, כי פיקוח המתקיים באופן סדיר על-ידי קצינים בכירים בבית-החולים לא עלה על התופעה בשל "קשר השתיקה" של האסירים ועובדי בית-החולים. הנושא הועבר גם על-ידי בית-החולים לבדיקת משרד הבריאות.

2. שירות בתי-הסוהר הפיק מייד לקחים והפסיק את העסקתם של כלל האסירים בבית-החולים עד לסיום הבדיקות. במקביל העביר שירות בתי-הסוהר את החומר לטיפול משטרת ישראל וראש אגף החקירות הורה לקצין אגף החקירות במחוז הצפוני לפתוח בחקירה בעניין.

חקירה ומעצר של קטין

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את השר לביטחון פנים ביום כ"ד בשבט התשנ"ו (14 בפברואר 1996):

ב-24 בינואר 1996 נעצר ע"ב – שמו המלא מופיע במקור – ילד בן 13, על-ידי שוטרים מהתחנה ברמת-גן, וזה נוכח פקודות הקבע והנהלים של המשטרה.

רצוני לשאול:

1. מדוע בוצע המעצר בלילה, ב-02:00?

2. מדוע נחקר הקטין בלילה וללא נוכחות הוריו?

3. מדוע הוחזק הקטין בבית-המעצר במשך שמונה שעות בלי שנחקר?

4. מדוע נכבל הקטין באזיקים?

5. מה ייעשה כדי להגן על זכויות הקטינים במעצר ובחקירה?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

5–1. מבדיקה שנערכה על-ידי גורמים המקצועיים במשטרת ישראל עולה, כי המעצר אכן בוצע בשעה 02:00 בניגוד לנוהל המשטרה.

הקטין נחקר על-ידי חוקרת שאינה מוסמכת כחוקרת נוער בהתאם לנוהל, וכתוצאה מכך היא גם לא אפשרה את נוכחות הוריו בעת החקירה.

כבילת הקטין נעשתה בהתאם להנחיות העקרוניות של מחוז תל-אביב שתקפות בכל מקרה שבו קיים חשש להימלטות הקטין ממשמורת חוקית, ואין בכבילתו משום הפרת הנחיה כלשהי.

שחרורו של הקטין התעכב מאחר שנערכו בדיקות הקושרות אותו לעבירות נוספות.

בעקבות התקלות שהתגלו במהלך הטיפול במקרה בוצעו הפעולות הבאות: 1. ננקטו צעדים משמעתיים נגד החוקרת שחקרה את הקטין ללא נוכחות הוריו; 2. ננקטו צעדים משמעתיים נגד קצין היחידה על מעצר הקטין בשעות הלילה; 3. ניתנה הדרכה לכלל החוקרים והסיירים במרחב והועברו הנחיות למפקדים על לקחי האירוע.

משטרת ישראל הפיקה לקחים מהאירוע והנחתה את הגורמים המקצועיים לקיים פיקוח הדוק על החקירות, במגמה למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני השר, אני מאוד מודה לך על התשובה, ובעיקר על הפקת הלקחים מהאירוע בקשר לחקירת קטינים והשמירה על כל הזכויות. להישמר. אני מבקשת, ברשותך, להסב את תשומת לבך ולהוסיף את הבקשה לשים לב במיוחד לקטינים שבאים ממשפחות פחות עירניות להיעדרות הילד, לקטינים שבאים ממשפחות של עולים וממשפחות אחרות. מה שאני רוצה לומר הוא, שיש קבוצות באוכלוסייה שאפילו לא מודעות לזכויות שיש לקטינים, ולכן מאוד מאוד חשוב שהחוקרים יקפידו עד כמה שאפשר.

הדבר האחרון, תבדקו בכל זאת את האפשרות להימנע עד כמה שאפשר מאזיקים על ידיים של קטינים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד השר, בבקשה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

הכלל הוא שאין שמים אזיקים על יד של קטינים.

לחלק הראשון של השאלה הנוספת שלך אני רוצה להגיד, שנושא הקטינים מוכנס, על-פי הנחייתי, כחומר לימוד חובה בכל הקורסים ובפגישות התקופתיות עם השוטרים, כדי לרענן את הפקודה על כל המשתמע ממנה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר. לא תהיה לנו הזדמנות רבה בכנסת הזאת – אני מקווה שתהיה לנו הזדמנות בכנסת הבאה – להעלות על נס שניים-שלושה שרים שבכל פעם שהם עונים על שאלות הם גם פותרים בעיה. זה הופך את מוסד השאלתא לאותו מוסד חיוני שאליו התכוונו; השר שחל הוא אחד מהם. אני אומר את זה מכל הלב מתוך מעקב.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מאוד מודה ליושב-ראש, מה גם שהמחמאה היא בבית, מחיפאי לחיפאי.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה מגיע לך בקנה מידה לאומי.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

שאלתא 5901 – לפרוטוקול.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

חבר הכנסת הירשזון ישנו.

היו"ר ש' וייס:

פשוט הדוכן הסתיר אותך. בבקשה, אדוני השר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה בגלל שרזיתי?

כוונה לבטל את מטה משטרת מרחב שמשון

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את השר לביטחון פנים ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם ב-4 בדצמבר 1995, כי משטרת ישראל שוקלת לבטל את מטה משטרת מרחב שמשון, וזאת שנה וחצי בלבד לאחר הקמתו.

רצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לכך?

2. מדוע הוקם המרחב החדש מלכתחילה, אם אין כביכול הצדקה לקיומו?

3. על רקע היות מימוש ההסכם עם הפלשתינים עדיין בעייתי ודיווחים כי הקמת המרחב צמצמה את עבירות הרכוש והרכב, האם נשקל לעכב החלטה בנושא?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

3–1. המרחב הוקם מייד לאחר פינוי רצועת-עזה במסגרת ההסכם עם הרשות הפלשתינית, כדי שלא לגרום לזעזועים ולאפשר מענה משטרתי ראוי לתקופה הראשונה שלאחר הפינוי.

בד בבד עם ההחלטה על הקמתו של מרחב שמשון הוחלט, כי לאחר שנה לקיומו תיעשה בחינה לבדיקת הפונקציונליות שלו. בעת האחרונה הוחלט לערוך את הבדיקה, אך בשלב זה הוחלט, כי לא

ייעשה שינוי מבני כלשהו, אם כי תימשך עבודת המטה במטרה לבדוק אם יש צורך בעשיית שינויים כלשהם במרחב.

בין הסיבות להצעה לביטול המרחב: התייצבות המצב באזור עצמו, הערכת מצב שנתית שהציגה את מיעוט המשימות של המרחב וצפי לירידה נוספת במשימות.

חבר הכנסת הירשזון, אני רוצה להוסיף. אני נמצא שם לעתים קרובות ואני חייב לומר – אני מקווה שלא נקלקל דבר בדיבור שלנו – אחוז הפשיעה, בעיקר ברכוש, ירד במידה בלתי רגילה, והיישובים מסביב, הקיבוצים, המושבים והעיירות משבחים ומהללים. אני בדעה – אמרתי אותה למפכ"ל – שדבר טוב לא משנים. העובדה שאין פשיעה והפשיעה ירדה לא מחייבת אותי לבטל את המרחב. אישית, אני מתנגד לביטולו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחר שציינת את השר שחל, אני מוכרח לומר מלה. השר שחל, שלא במסגרת משרדו, טיפל בשאילתא שלנו בנושא של ניצולי השואה: גביית כספים עבור אגרת חיים. ואכן תודות לטיפולו המסור הפסיקו לגבות את זה, וגם אין התנגדות של הממשלה להצעת חוק שלנו בנושא.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע שכקהילת ניצולי השואה אימצו את השר שחל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כן. מאחר ששיבחת אותו, אני מציין שזה דבר שהוא גילה כלפיו רגישות. כאשר הוא עלה לדוכן הכינו לו דברים אחרים לנאום, הוא הזיז אותם הצדה ואמר: מדובר בדבר שאני לא מבין אותו, ואכן הוא דחף את העניין. בהזדמנות זו אני רוצה להודות לו.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע שהשר שחל "מגויר" סופית, רעייתו היא מקהילת שבלי, הקהילה של חבר הכנסת דב שילנסקי.

שאול יהלום (מפד"ל):

השר שחל מתמודד בפריימריס?

היו"ר ש' וייס:

אני מקווה שהוא גם יצליח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

דבר שני. שמחתי לשמוע את עמדתו של השר בנושא של מרחב שמשון. אם לשאילתא הזאת היתה תרומה כלשהי בנושא, אני שמח שבעתיים.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני יכול לשאול משהו?

היו"ר ש' וייס:

עוד דקה, כשוא יגמור את הסט, אאפשר לך.

בית-הכנסת בבית-המעצר באבו-כביר

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לביטחון פנים ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

יב"ד, אזרח שהיה עזיר באבו-כביר, טוען, כי אף שלא ניתן להתפלל ולהניח תפילין בתאים, בשל האווירה והריחות, לא אפשרו לו להתפלל בבית-הכנסת שבמקום. יתר על כן, המשטרה התנגדה לכך שיתפלל שם, למרות החלטת השופט גלעד. רצוף בזה מכתבו.

רצוני לשאול:

1. האומנם נכונות טענותיו?

2. אם כן – מדוע לא אופשר לעצירים להתפלל בבית-הכנסת באבו-כביר?

3. האם יש ספר תורה כשר שם?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בבית-המעצר המחוזי באבו-כביר יש בית-כנסת. לעצורים ניתנת בדרך כלל אפשרות להתפלל בבית-הכנסת שלוש פעמים ביום, וזאת בשעות שבהן מתקיימים טיולים בחצר.

לעתים יש קשיים זמניים שבעטיים לא ניתן לאשר לעצורים להתפלל בבית-הכנסת, אך הדבר קורה לעתים נדירות.

3. בבית-הכנסת שבבית-המעצר יש ספר תורה כשר.

אבטחת בתי-הספר בעמק ובגליל

חבר הכנסת מ' איתן שאל את השר לביטחון פנים ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

ממידע שהגיע למשרדי מסתבר שנתגלו ליקויים באבטחת בתי-ספר בעמק ובגליל. אלפי תלמידים הלומדים לאחר השעה 13:30 בבתי-ספר ביישובים אלו, נשארים ללא שמירה וחשופים לחדירת גורמים זרים ללא פיקוח כלשהו.

רצוני לשאול:

1. כיצד ייתכן הדבר שבכל בתי-הספר הללו אין לשומרים מכשירי קשר ליצירת קשר עם המשטרה או עם הנהלת בתי-הספר?

2. מדוע לבתי-הספר בבית-שאן ובטבריה, שיש בהם יום חינוך ארוך, מוקצות שבע שעות שמירה בלבד לכל בתי-הספר?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מערך אבטחת מוסדות חינוך כולל שומרים ומאבטחים על-פי מפתח של שבע שעות שמירה ביום ל-215 ימי לימוד בשנה. נוסף על שעות אלה פועלות ניידות אבטחת מוסדות חינוך בין המוסדות ונכונות לכל קריאה עד השעה 16:00 מדי יום.

הקצינים והשוטרים העוסקים באבטחת מוסדות חינוך יחד עם קציני הבטיחות של הרשויות האחראים ישירות לפעילות השומרים והמאבטחים עורכים ביקורות ובדיקות של עבודת השומרים והמאבטחים ופעילותם. הליקויים המתגלים זוכים לטיפול ובדיקה חוזרת על מנת להבטיח שמירה טובה ויעילה במוסדות החינוך.

מכשירי הקשר אינם נמנים עם האביזרים שהוגדרו בחליפת המיגון לבתי-הספר. הרשות המקומית יכולה לדרוש זאת מחברות השמירה שהיא מעסיקה.

בשלב הקמה מצויים מוקדי מצוקה אשר יקצרו את משך הזמן עד הגעת הניידות. נוסף על כך מצויים במוסדות החינוך טלפונים המאפשרים יצירת קשר עם תחנת המשטרה המקומית.

היו"ר ש' וייס:

שאילתא מס' 5941. בזכותו של חבר הכנסת בא-גד תשיב גם על שאילתא מס' 5940, של חברת הכנסת ענת מאור, כי זו שאילתא משותפת, זהה.

5941. חדרי התייחדות לאסירים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לביטחון פנים ביום ח' באדר התשנ"ו (28 בפברואר 1996):

הובא לידיעתי, כי בימים אלו מתבצעות עבודות בנייה נרחבות בכלא "איילון", וכי לא נכללה בתוכנית בניית חדרי התייחדות לאסירים.

בבג"ץ 114/86 נימקו השופטים ברק, אלון ולוין את חשיבות נתינת זכות זו לאסיר.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. האם יורה משרדך על הכללת חדרי התייחדות בתוכניות הבנייה של כלא "איילון"? אם לא – מדוע?

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' באדר התשנ"ו (28 בפברואר 1996):

רצוף בזה מכתבו של האסיר, מר יורם שקולניק, המעלה מחדש את הבקשה ההומניטרית של חדרי התייחדות בבתי-הסוהר.

רצוני לשאול:

1. האם פועל משרדך לטובת העניין הנ"ל?

2. כיצד ניתן לפעול למען נושא הומניטרי זה?

3. מתי ותוך כמה זמן יהיו השיפורים המתבצעים בבתי-הסוהר גמורים?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

התשובה על השאלתא המשותפת היא מעניינת. אילו היה לנו זמן, הכנסת היתה צריכה להתייחס לנושא הזה. אני מדבר על נושא בעל משקל ציבורי ולא קל שעסקתי בו בשנתיים האחרונות, ומייד אומר במה דברים אמורים.

מדובר בזכות ההתייחדות של אסיר. מתוך מודעות למהות זכות ההתייחדות של האסיר מחד גיסא, ולצורך בקיום איזון בין זכות זו ובין צורכי שירות בתי-הסוהר מאידך גיסא, ביקשתי מהמועצה המייעצת לקרימינולוגיה ולפלילים, המשותפת לשר לביטחון פנים ולשר המשפטים, להתייחס לנושא הזה על כל היבטיו. דוח המומחים של המועצה המייעצת הוגש זה לא כבר. במקביל הגיש המלצותיו בעניין זה צוות פנימי של הרשות לשיקום האסיר, שמונה על-ידי מנכ"ל הרשות, לבקשת היושב-ראש שלה. לנוכח דוחות אלו מינה נציב שירות בתי-הסוהר צוות בכיר בראשותו של ראש מינהל טיפול ושיקום בשירות בתי-הסוהר לבחינת יישום ההמלצות הכלולות בדוח.

משפט אחד על ההמלצה. הצוות ממליץ לאפשר לאסיר שכלוא לתקופה מסוימת להתייחד עם אשתו. ממליצים לעשות זאת בין כותלי בתי-הסוהר. יש גם המלצה מרחיקת לכת יותר, והיא לאפשר להם להגיע הביתה. זה מקובל בעולם. אני רוצה להוסיף, כי בבג"ץ 114/86, לפני כעשר שנים, נימקו השופטים ברק – כתוארו אז – אלון ולוין את חשיבות נתינת הזכות הזאת לאסיר. הבעיה היא לא פשוטה ולא קלה, ואנחנו נערכים לטפל בה, על כל המשתמע מכך.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, שאלה נוספת? אחרי תשובה כל כך מעמיקה ורחבה? בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מודה לשר על תשובתו ההומנית, העניינית. ברשתות השידור שמעתי דברים אחרים. השר אמר: התייחדות עם אשתו; על כך אני מודה לו. שמעתי גם נימה שזה לא רק עם אשתו, אלא יתחילו פה – כך שמעתי ברדיו – – –

שר לביטחון פנים מ' שחל:

חבר הכנסת בא-גד, כמה פעמים אמרתי לך שאני לא יודע איזה עיתונים אתה קורא ואיזה ערוצי רדיו אתה שומע – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אותם ערוצים מקולקלים של מדינת ישראל.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מציע לך – – –

היו"ר ש' וייס:

ערוץ-7.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא בערוץ-7 הקדוש.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע, כשקיבלתי את המכונית של יושב-ראש הכנסת הקודם, דב שילנסקי, כל כפתור שלחצתי היה ערוץ-7.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חושב שזה עשה אותך ליושב-ראש כל כך מוצלח.

התשובה היא: התייחדות עם אשתו, כי כל המטרה היא "פרו ורבו ומלאו את הארץ".

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, מאחר שאני מאחל לך, לחבר הכנסת בא-גד ולחברי הכנסת האחרים שייפגשו בכנסת הבאה כחברי הכנסת – הנושא הזה ידרוש דיון רציני. אני מניח שהוא יהיה אחד הנושאים שהכנסת תצטרך להתייחס אליהם.

הכוונה שלנו היא להתייחדות עם אשתו. עם כל הכבוד, אני לא מתכוון ליצור מצב ששירות בתי-הסוהר יהיה מסגרת מהסוג שאתה חושש מפניה. הבעיה היא לא קלה ולא פשוטה. מדובר על הכנסת חדרים, מתקנים, פתרונות. זה נושא כבד, וביקשתי מנציב שירות בתי-הסוהר להקים צוות מקצועי, והוא הקים אותו, ואני מניח שתוך חודשים מספר ניתן יהיה להציג את כל הנושא בפני הציבור. בכל מקרה, אהיה מעוניין שיהיה דיון ציבורי במסקנות ובהמלצות.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר המתאם, השר שחל.

רגע, ידידי משה שחל, ניתן לחבר הכנסת שפירא צ'ופר, שלא על-פי התקנון.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני מבקש, עצור רב צדיק בשכם, הרב גינזבורג.

היו"ר ש' וייס:

יש הצעה לסדר-היום על הנושא הזה, ואני חייב לשמור את הנושא לבעל ההצעה. הנושא יידון היום. אם אני נותן לך שאילתא לפנים משורת הדין, אנחנו לוקחים את כל ההצעה מחבר כנסת אחר.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

— — — הוא ישחרר אותו.

היו"ר ש' וייס:

בשביל זה היה כדאי לתת לך רשות דיבור. תודה רבה. בראבו.

הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סגירת מרפסות קיימות בקומת הקרקע או קירוי), התשנ"ה-1995

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. בהעדר השר לענייני דתות – נמשיך.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

הוא טלפן עכשיו ואמר שהוא בדרך לישיבה.

היו"ר ש' וייס:

אני לא משנה את סדר-היום. אם מישו איננו – לא משנים את סדר-היום.

רבותי, סעיף ב' לא יכול להידון, כי בעל הסעיף איננו. אנחנו קבענו כלל, שאיננו מזיזים מסדר-היום דברים, משום שזה יכול לשבש מאוד גם את התכנון של כל סיעות הבית, מן האופוזיציה ומן הקואליציה, על-ידי ריכוז חברי כנסת מול ההצעות למיניהן, בוודאי בנושאים ששנויים במחלוקת. לכן, הנושא יידון בפעם אחרת.

הנושא הבא: הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סגירת מרפסות קיימות בקומת הקרקע או קירוי), התשנ"ה-1995, הצעת חוק ב'תתקלג, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא. בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני היושב-ראש, יש לי אליך פנייה קטנה, שהיא בעלת חשיבות גדולה. צריך לשים קץ לספקות אם כן יהיה כינוס מיוחד של הכנסת או לא יהיה כינוס נוסף.

היו"ר ש' וייס:

מייד אשיב.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני שואל, כדי שבאמת תשיב, כיוון שיש לחצים גדולים על חקיקה בשלבים טרומיים, בשלבים של קריאה ראשונה. אמרתי כבר לפני יומיים שיוצאת מתחת ידינו חקיקה גרועה ולא טובה בשל הלחצים האלה. צריך לדעת שהיום אנחנו מסיימים, יוצאים למערכת בחירות, נתכנס לאחר מכן, והכנסת הארבע-עשרה תיכנס למערכת חקיקה יסודית וטובה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, בין היתר גם בגלל פנייתך, ובמידה רבה בגלל פנייתך, פניית יושבי-ראש ועדות אחרים וראשי סיעות, סיכמנו היום את הנושא בוועדת הכנסת ואושרה הצעת. לכן, המצב הוא זה: ראשית, אנחנו יוצאים לפגרת האביב ביום ראשון, כלומר הלילה. נקודה. זהו. שנית, הרי לממשלה יש תמיד סמכות לאסוף את הכנסת בפגרה. הסמכות נשארת. אלא מאי? פתחנו פתח מגובה מאוד בהיגיון ובריסון. ומהו הפתח? אם יהיה איזה יושב-ראש ועדה, שיהיו לו חוקים, הצעות חוק פרטיות, בקריאה שנייה ושלישית – – –

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

מדובר בחוקים בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

כן, בקריאה שנייה ושלישית בלבד. אם יהיו הצעות חוק כאלה, שהוא סבור שחיוני לאשרן, ואם הוא יגבה זאת ב-30 חתימות ויפנה אלי – אני אאסוף את הכנסת. זה מנגנון שישביע את רצונך. אני מודה לך על כך שאתה גם לחצת עלי בכיוון הזה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, בפנינו הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סגירת מרפסות קיימות בקומת הקרקע או קירוי), התשנ"ה-1995. קירוי – מהמלה קיר. הצעת החוק הזאת מבקשת לקבוע, כי סגירתן של מרפסות עורפיות, אחוריות, בבניין, המצויות בקומת הקרקע של כל בניין משותף, לא תהיה טעונה היתר בנייה מהוועדה המקומית.

ועדת הפנים דנה בהצעה זו ולא אישרה את העברתה לקריאה ראשונה. אני חושב שזוהי אולי פעם ראשונה מאז אני יושב-ראש ועדת הפנים, שאני מתייצב כאן לבקש שלא לאשר הצעה. זאת פעם ראשונה. עוד לא עשיתי זאת. לכן, אני רוצה את תשומת לבך.

ועדת הפנים דנה בהצעה זו ולא אישרה את העברתה לקריאה ראשונה מהטעמים הבאים: המצב השכיח הוא שמדובר כאן בבתים משותפים. כשמדובר בבית משותף, הקירות החיצוניים הם חלק מהבית המשותף, כאמור בחוק המקרקעין, ולפיכך אין אפשרות לסגור מרפסת ולהפוך חלק מהרכוש המשותף לרכוש פרטי.

התיקון הזה מתייחס רק להיבט התכנוני, אך הוא גורר אחריו צורך בתיקון חוק המקרקעין ובשינוי התפיסה של רכוש משותף בבתים משותפים.

בעצם, הצעה זו באה לעקוף את ועדות התכנון והבנייה. היא חותרת תחת אושיות התכנון במדינת ישראל, ומנסים להשתמש כאן בפיקציה, שההצעה באה כביכול לפתור מצוקה של אוכלוסייה מבוגרת בשל גנבות וחוסר ביטחון. קבלת הצעה זו תוציא את הפיקוח והתכנון מסמכותן של הרשויות המקומיות ותיצור אנדרלמוסיה מוחלטת בנושא מתן היתר הבנייה.

אני מציע לכנסת להסיר הצעה זו מסדר-היום.

אני רוצה להדגיש, שאם ההצעה הזאת תעבור, תתחיל הפקרות של סגירת מרפסות בקומות קרקע, בבתים משותפים, וכל אחד יוכל לסגור מרפסות.

אשר לסיפור שכאן אומרים לנו שזה נחוץ מבחינה ביטחונית – אנחנו יודעים שאפשר להתקין דלתות ברזל ואמצעי הגנה אחרים. אפשר לסגור חלונות ברשת ברזל. לא צריך לסגור לצורך זה מרפסות. לצורך סגירת מרפסות קיים חוק התכנון והבנייה, ולא נפגע פה ברכוש משותף. חוק התכנון והבנייה מסדיר היטב את נושא סגירת המרפסות, בהסכמתם של השכנים ובהסכמתם של בעלי הנכס.

אני לא חושב שאנחנו צריכים לאפשר את הפרצה הזאת, להתחיל לקעקע את חוק התכנון והבנייה וליצור מצב שכל אחד יתחיל לסגור מרפסות כאוות נפשו, גם אם מדובר בצד האחורי של הבניין.

על כן אני מבקש, אדוני, להסיר הצעה זו מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

טוב, נעבור להצבעה.

אסתר סלמוביץ (עתיד):

אני מבקשת רשות להעלות נושא מסוים.

היו"ר ש' וייס:

לא. את יודעת מה? בואי, תאמרי דברייך במשך דקה אחת מהמקום. בבקשה, חברת הכנסת סלמוביץ, סגנית היושב-ראש.

אסתר סלמוביץ (עתיד):

אדוני היושב-ראש, אדוני יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, אני רוצה לציין, שאין מדובר פה בכל אחד. מדובר פה רק בבעלי דירות בקומת הקרקע ומדובר פה במרפסות עורפיות בלבד. לא מדובר בכל אחד. כשעושים קיר וסוגרים מרפסת, אותו קיר הופך להיות קיר חיצוני ואפשר להכריז עליו כרכוש משותף אחר במקום אותו קיר שהפך להיות קיר פנימי. בעלי הדירות האלה נתונים לסחיטתם של יתר בעלי הדירות בבית המשותף.

מדובר פה בסך הכול בשיקולים ביטחוניים ובטיחותיים, כפי שצינו בוועדה. לכן אני מבקשת מחברי הכנסת להצביע נגד הצעת ועדת הפנים בנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סגירת מרפסות קיימות בקומת הקרקע או קירוי), התשנ"ה – 1995, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. הצעת חבר הכנסת מצא היא להסיר את הנושא מסדר-היום.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

מצביעים נגד. נכון? להסיר זה נגד.

היו"ר ש' וייס:

לא, ההצעה שלך היא להסיר את הנושא מסדר-היום. לכן, צריך להצביע בעד ההסרה. בבקשה.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה – 7

נגד – 4

נמנעים – אין הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק התכנון והבנייה
(תיקון – סגירת מרפסות קיימות בקומת הקרקע או קירויין), התשנ"ה–1995,

נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לא לכתוב לי שום מכתבים. אני לא משנה את סדר-היום.

סילבן שלום (הליכוד):

לא יכול להיות דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

מה זה לא יכול להיות?

סילבן שלום (הליכוד):

לא יכול להיות. זה פשוט לא יכול להיות. עם כל הכבוד לך, לא יכול להיות דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, אקרא את התוצאות. שבעה בעד – – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תן לי עכשיו לקרוא את התוצאה. אני לא נבהל ממך אף פעם. זה הכול.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה לא צריך להיבהל. אבל אתה צריך לשמור על מה שצריך.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, עם כל עוצמתך.

סילבן שלום (הליכוד):

אני באתי במיוחד בשביל זה – – –

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע לי עכשיו לקרוא את התוצאות. לא תשתלט פה בכנסת בצעקות.

שבעה תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אשר על כן, חברי הכנסת, אני קובע, שההצעה של יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת מצא, נתקבלה והנושא הוסר מסדר-היום. אין מה לעשות. סיבוב אחר – בפעם אחרת.

עכשיו, רבותי, אני רוצה להודיע את מה שהודעתי בראשית הישיבה ובכל ישיבה. לנו יש סדר-יום. אני לא מאפשר לשרים להזיז הצעות, ולא לחברי כנסת. היתה לנו פה דוגמה של שר שלא הופיע להשיב על שאילתא וביטלנו את השאילתא. סדר-היום על-פי התקנון הוא יציב. יש פרוצדורה מיוחדת לשינויו. זה לא מקרי וזה לא נועד לפגוע, חלילה, בחבר הכנסת סילבן שלום או במישהו אחר. מה עוד שהודעתי על כך בראשית הישיבה, בלי לדעת כלל מי כאן ומי לא.

כל פעם אני מודיע על זה מחדש. מדוע? אנחנו בית שעושה חקיקה ומקבל החלטות שיש להן, כמובן, משמעויות ציבוריות פוליטיות, עם מתנגדים או תומכים. רשאית כל סיעה בקואליציה או באופוזיציה, או סיעות שהן פעם כאן או פעם כן, להיערך לקראת הצבעות. אשר על כן, שינויים בסדר-היום, ובעיקר ביום רביעי בשבוע, יכולים להטות את התוצאות בצורה לא צודקת ולא הולמת. זו הסיבה היחידה. מי שלא בא – אני מעולם לא יודע את הסיבות, אפילו הן צודקות, או שאין סיבות – אני מצטער, אבל זה עניין של סדר, זה דבר אלמנטרי של פרלמנטריזם ושל הגינות.

הודעתי על כך בראשית הישיבה, בלי לדעת מי יגיע ומי לא יגיע. השרים שלא הגיעו – ביטלתי להם. הם לא יוכלו לחזור ולהשיב על שאילתא.

סילבן שלום (הליכוד):

השר נמצא פה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה לא משנה. תדבר עם השר בחוץ, ואם תהיה הסכמה ביניכם לא אכפת לי. כל דבר שבהסכמה אני מקבל. אין לך ולאיש סמכות לכפות עלי שינוי של סדר-היום. הסכמות אני מוכן לקבל תמיד. הסכמות בבית הזה – בכיף. ולא צריך להרים את הקול. אין כאן אף חבר כנסת שיש לו יותר זכויות משיש לחבר כנסת אחר, גם לא לשר, וגם לא לי. אם תהיה הסכמה, לא תהיה לי התנגדות. כמו תמיד אנחנו עובדים ברצון כשיש הסכמה.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום, רבותי. אנחנו עוברים להצעות חוק ולהצעות לסדר-היום.

שאול יהלום (מפד"ל):

סעיף ד', אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

בסעיף ד' היתה טעות, ואני רוצה להסביר לכם מה קרה. באופן מקורי הסעיף הזה היה בערב, בסוף סדר-היום. בלי סמכות ניגש חבר כנסת למזכיר הכנסת וביקש לשנות.

יהושע מצא (הליכוד):

למי לא היתה סמכות, למזכיר או לחבר הכנסת?

היו"ר ש' וייס:

לאותו חבר כנסת. המזכיר בלחץ אדיר בימים טרופים אלה, והוא חשב שבסמכותו לעשות זאת. הסמכות היחידה לקביעת סדר הנואמים בימי רביעי היא כמובן תמיד בידי יושב-ראש הכנסת. מודיע לנו השר המתאם מתי השרים יכולים להשיב. כך זה עובד 30–40 שנה. אשר על כן הוא הוחזר אל מקומו הטבעי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

זה לא נושא לדין ולוויכוח. בזאת נגמר הסיפור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — אבל לפי השעון — — —

היו"ר ש' וייס:

אני אפילו לא אפנה אליך עכשיו.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — — תן לי להעיר הערה — — —

היו"ר ש' וייס:

אינני מקבל הערות, אלא בכתב. אני יודע לקרוא, ואתה יודע לכתוב. גם אם תצביע זה לא יעזור לך. לא יעזור פה שום טריק.

שאל יהלום (מפד"ל):

איזה טריק? מדוע שינוי שאדוני עושה הוא לא טריק, וכאשר מישהו אחר מבקש שינוי אתה אומר שזה טריק?

היו"ר ש' וייס:

מי שיש לו הערות שיכתוב לי מכתב. הבנת או לא?

שאל יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

אתה חוזר על השיטה שאתה משתק את הכנסת. אל תצעק. יש לך הערה? בכתב, בבקשה.

שאל יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. בסדר?

שאל יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חוזרים לימים הטובים, שלא היית נותן פה לאנשים לדבר. חשבתי שהעניין כבר נחקק. חשבתי שכבר השתניתם.

הצעה לסדר-היום

אמירות נגד הציבור הערבי במדינה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 8505, בנושא: אמירות נגד הציבור הערבי במדינה – של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. הצעה רגילה. עשר דקות. בבקשה.

יש פה קבוצת חברי כנסת שחושבת שעל-ידי הרמת קול וצעקות היא תשנה את סדרי הבית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הציבור הערבי במדינת ישראל כולו היה מאוחד בגינוי מעשי האלימות והטרור שפגעו באזרחים חפים מפשע במדינת ישראל. הגינויים נשמעו מכל הציבור הערבי, מכל הקשת הפוליטית שלו, מכל אנשי הציבור. רגשות הסלידה מהטרור ומהאלימות הם כנים, אמיתיים ומאחדים את כל הציבור הערבי. כך מרגישים מבוגרים, צעירים וילדים.

התגובות של הציבור הערבי היו תגובות אמיתיות, והן גרמו לתגובות חיוביות מצד המנהיגים האחראיים במדינה, משמאל ומימין. אבל חרגו כמה חברי כנסת וכמה אנשי ציבור, ובהם חברי כנסת בבית הזה, כאשר ניסו להכפיש את הציבור הערבי ולעשות הכללות בגלל מקרה חריג של נהג משאית שהואשם בכך שהסיע את המחבל שפוצץ את עצמו וגרם למותם של אנשים חפים מפשע בתל-אביב.

אני רוצה לומר, שאותן אמירות ואותן הצהרות אומללות שנשמעו מפי חלק מחברי הכנסת שהאשימו את הציבור הערבי כולו מזיקות לדו קיום הערבי-היהודי במדינת ישראל ולא מסייעות לביטחונה של מדינת ישראל. הן עושות את ההיפך מזה, כי הן מניבות תוצאות הפוכות. הן מרגיזות ופוגעות בציבור הערבי, ללא שום הצדקה.

לכן, כאשר אני מדבר מהבמה הזאת אני רוצה להודות לאותם מנהיגים אחראיים ולאנשי הציבור שהזכירו בצורה אמיתית ונכונה את העמדות של הציבור הערבי, ובירכו על העמדות הללו, על

האחריות שגילה הציבור הערבי במדינת ישראל בשעה קשה, אבל בו בזמן אני מגנה את חברי הכנסת וגם את אנשי הציבור היהודים שהכלילו, הכפישו וניסו לפגוע בציבור הערבי, ללא שום הצדקה. חלק מהם יושב בסיעות הגדולות, בסיעת הליכוד ובסיעת העבודה. הם ניסו להכפיש ולעשות הכללות ולהזהיר את הציבור הערבי, ניסו להחזיר אותנו לימי הממשל הצבאי, שבהם כל אחד קם ואיים על הציבור הערבי.

כאשר אנחנו קמים ומגנים מעשי טרור, אנחנו עושים זאת מתוך אמונה שלמה, שמעשים טרוריסטיים פוגעים באנשים חפים מפשע, והם מנוגדים לאסלאם, מנוגדים לשלום, מנוגדים לדו-קיום בין יהודים לערבים. אנחנו לא אומרים את הדברים האלה כדי להיראות יפים בעיני חברי כנסת אלה או אחרים.

גם אמצעי התקשורת הרשמיים, לרבות הטלוויזיה ולרבות כתבים מפורסמים ביותר, לגלגו על מנהיגים ערבים, לצערי הרב, והטילו בדבריהם ספק. הם ניסו להכפיש את הציבור הערבי, לא האמינו לתגובות שלהם. אני חושב, שאלה דברים חמורים ביותר, דברים שלא עוזרים לדו-קיום בין יהודים לערבים וגם לא מחזקים את ביטחון המדינה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך אותך אישית על ההודעות שאתה פרסמת בנושא הזה, שבהן הזכרת בצורה נכונה ואמיתית את עמדות הציבור הערבי. אני מברך אותך כיושב-ראש הבית הזה על שאמרת את הדברים בצורה כנה מול תגובות שליליות של חלק מחברי הכנסת, שחלק מהם נושא בתפקידים חשובים בבית הזה.

אדוני היושב-ראש, גל ההסתה גם כן הביא לתוצאות מסוימות. המשטרה, אדוני השר לביטחון פנים, עצרה לאחרונה את ד"ר סולימן אגבריה והאשימה אותו ואת האגודה לצדקה אסלאמית, שהם מעבירים כספים וסיוע ל"חמאס". האגודה לצדקה אסלאמית פועלת כבר ארבע שנים בצורה חוקית ומעבירה סיוע הומני למשפחות של יתומים, לאלמנות, לילדים שאיבדו את הוריהם מכל הקשת הפוליטית בגדה המערבית וברצועת-עזה, והחשבונות שלהם גלויים. לפני כשנה פשטה המשטרה על משרדי האגודה, החרימה ציוד והחרימה קסטות וניירת, חקרה ולא מצאה שום דבר חריג, לא מצאה שום דבר בלתי חוקי. הכול התנהל בצורה חוקית.

אבל בגלל האווירה העכורה שהיתה לאחרונה המשטרה נזכרה בד"ר סולימן אגבריה, סגן ראש העיר אום-אל-פחם, עצרה אותו – אני חושב שזה היה מעצר פוליטי, זה לא היה מעצר מפני שד"ר סולימן אגבריה עשה איזה מעשה חמור נגד ביטחון המדינה – והוא הואשם כאילו הוא והאגודה שלו מעבירים כספים וסיוע למשפחות של יתומים ואלמנות בגדה המערבית וברצועת-עזה.

אני חושב שזה מעצר פוליטי. אני שמח שבית-המשפט שחרר אותו. הוא הושם במעצר בית, מעצר שאין לו הצדקה. מדובר באדם הגון שעושה את העבודה שלו לטובת הכלל, אדם אמין ונאמן, ואין שום סיבה לעצור אותו או להביא אותו למשפט. אני חושב שהמשטרה כשלה בנושא הזה. לא היתה שום סיבה לעצור את ד"ר סולימן אגבריה.

הסיוע ההומני שהאגודה האסלאמית מגישה נעשה במסגרת החוק. אני חושב שגם ממשלת ישראל הקציבה סכום מסוים לסיוע לרשות הפלשתינית. למה אתם מנסים למנוע מהאגודה האסלאמית במדינת ישראל או מכל גוף ערבי אחר בתוך המדינה לסייע ליתומים ואלמנות בגדה המערבית

וברצועת-עזה? אני רוצה לברך את כל אלה שמנסים להגיש סיוע הומני לכל גוף, לכל אגודה, לכל אלמנה ולכל יתום בכל מקום.

ולעניין העצור סעיד סלמאני שהואשם בהסעת אותו מחבל – אני שמעתי מבני משפחתי, ואני גם קורא מה שהוא אומר, לפחות מה שפורסם באמצעי התקשורת, שהוא בכלל לא ידע שהוא מסייע מחבל. הוא הסייע אותו, אני חושב שהוא טעה בהסעתו, אבל הוא לא היה שותף למזימה טרוריסטית. אני חושב שהמשטרה יודעת זאת, השר לביטחון פנים יודע שלא היו לו שום מגמות כאלה. אני לא חושב שאזרח ערבי במדינת ישראל, כל אזרח, יהיה מוכן להשתתף במעשי טרור נגד מדינת ישראל.

אני רוצה להוסיף ולומר, שגם אם יהיה מקרה כזה הוא יהיה חריג, לא מייצג את הציבור, ואי-אפשר להכליל בגינו את כל הציבור הערבי. הציבור הערבי מתנגד לכל מעשה טרוריסטי שפוגע במדינת ישראל. אני חושב שכולנו יודעים את האמת לאמיתה.

המעשים הטרוריסטיים הביאו גם לבעיות קשות בעקבות הסגר הממושך שהוטל על הגדה המערבית ורצועת-עזה. אני גם לא מבין למה הסגר הזה שונה מכל סגר אחר. לא רק שמונעים מהפלסטינים להיכנס למדינת ישראל, לתחומי "הקו הירוק", מונעים מהם גם לנוע בגדה המערבית, מונעים מהכפריים שיש להם תוצרת חקלאית לגשת לתוצרת החקלאית, לקטוף אותה או למכור אותה בשווקים ובערים בגדה המערבית. מונעים מאנשי הגדה להגיע לעזה ומאנשי עזה להגיע לגדה. מונעים אספקה חיונית, דברי אוכל ומצרכי מזון יסודיים מהשטחים.

התוצאה היא, שיש רעב בגדה המערבית וברצועת-עזה. מי שחושב שהרעבה של התושבים הפלסטינים תוכל להביא לתוצאות חיוביות – טועה. התוצאה תהיה הפוכה – יותר מרירות, יותר שנאה ויותר מוכנות לתמוך במעשי טרור, אם יהיו, בעתיד.

אני קורא לממשלת ישראל להפסיק את הסגר הזה מייד, להפסיק את ההרעבה. מי שמדבר על ועידה בין-לאומית נגד הטרור ובפועל מיישם מדיניות של הרעבה בגדה המערבית וברצועת-עזה לא יכול לדבר על שלום, לא יכול לדבר על מאבק נגד טרור. התוצאה תהיה הפוכה. אני אומר לכם, לאחרונה נפגשתי עם הרבה אנשים בגדה המערבית וברצועת-עזה, וגם שמעתי את הזעקה שלהם בטלפון – הרעב הזה יביא לתוצאות הפוכות. אם אתם מעוניינים להחליף את הרשות הפלסטינית ולהחליש את ערפאת – תמשיכו במדיניות הזאת. אם אתם מעוניינים לחזק את תהליך השלום, לחזק את ערפאת, לחזק את הרשות הפלסטינית – צריך להסיר את המצור הזה מייד, להסיר את הסגר מייד, לא להשאיר אותו.

אני קורא לממשלת ישראל לחזק את הקשר עם הרשות הפלסטינית, לחזק את הקשר בין כל הרשויות הפלסטיניות והרשויות הישראליות. זאת הדרך הנכונה למאבק בטרור; לא על-ידי הרעבה המונית, לא על-ידי עונש קולקטיבי שאתם מטילים על הפלסטינים. אחר כך אתם רוצים שהרוב הפלסטיני יתמוך בשלום עם ישראל.

אני אומר לך, אדוני השר לביטחון פנים, ממלא-מקום ראש הממשלה גם כן, אם תמשיכו בסגר הזה, התוצאה תהיה הפוכה. יותר ויותר אנשים יתמכו ב"חמאס" וב"ג'יהאד האסלאמי", ופחות ופחות אנשים יתמכו בערפאת וברשות הפלסטינית. האם זאת התוצאה שאתם רוצים? אני מתחיל להטיל ספק, אולי זאת באמת המדיניות של הממשלה, שאתם רוצים להחליש את ערפאת?

הי"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אומרים לי שלפני שהחלפתי את כבוד היושב-ראש אתה כבר מזמן גמרת את זמנך. מפנים את תשומת לבי לכך. תואיל במשפט אחד לסיים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מסיים.

הדרך הנכונה היא לחזק את הקשר עם הרשות הפלשתינית, לחזק את יאסר ערפאת, להפסיק את מדיניות ההרעבה ואת העונש הקולקטיבי ולשבת עם הרשות הפלשתינית כדי ליישם בפועל את הסכמי אוסלו. להמשיך את המשא-ומתן ולבצע את החלק הנוסף בהסכם אוסלו ב'. להמשיך את ההיערכות. לצאת מחברון מייד כפי שהוסכם. כל עיכוב בביצוע הסכם אוסלו א' או אוסלו ב' מביא להחלשת מחנה השלום הפלשתיני ולנזק בל ישוער במערכת היחסים בין שני העמים.

אני קורא לממשלת ישראל, קורא לכנסת לנקוט את האמצעים הדרושים כדי להפסיק את הסגר הזה ולקדם את תהליך השלום לטובת שני העמים, לטובת האזור כולו.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, עמדתי לקרוא לך כמה קריאות ביניים, בדיוק הגיע הזמן שהתחלפתי עם יושב-ראש הכנסת והפה שלי עכשיו סגור. בבקשה, אדוני השר לביטחון פנים.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתגובה על ההצעה הזאת לסדר-היום – יש בה כמה חלקים, ואני רוצה לומר מראש, אני מקווה, שחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אחרי שישמע את תשובתי יזדעזע כמוני מכמה נתונים שאני עומד לגלות אותם כאן לגבי סוגיה מסוימת ששמה תשלומים וסיוע שניתנים למשפחות של מתאבדים שפגעו בישראל.

אני רוצה לפתוח את דברי ולומר, שהשבועיים האחרונים שעברו על כל עם ישראל היו שבועיים קשים מאוד. כולנו כאבנו את כאב המשפחות והתאבלנו על מותם של אותם אזרחים חפים מפשע, יהודים, מוסלמים ונוצרים, שנקטלו בטרם עת על-ידי מחבלים שפלים.

בימים קשים אלו כאבנו, אזרחי הארץ כולה – הדבר העוזר ביותר היה שיהודים וערבים כאחד הרכינו ראש והפגינו אחדות וסלידה מפגיעה באנשים חפים מפשע. מי כמוני יודע עד כמה רבה מחויבותם

של אזרחי המדינה הערבים למדינת ישראל ומה עמדתם כלפי אותם מרצחים שפלים. כמוני כמוהם מגנים פיגועים אלה בכל תוקף.

הייתי עד ביום הפיגוע, כאשר ביקרתי בבקתה-אל-ערבייה – ואני חייב לומר, שהעידוד שקיבלתי היה בספונטניות של הרחוב עצמו. ילדים בגיל שש, שמונה, עשר, 14, מבוגרים, אנשי דת, נשים, הקיפו אותי בצורה, הייתי אומר, האוהדת ביותר, ואין לי כל ספק – בכאב האמיתי של האזרחים הערבים במדינת ישראל על האירוע הזה.

אבל אני רוצה להביא בפניכם את התגובה הרשמית של ממשלת ישראל בנוגע למעצרו של סגן ראש עיריית אום-אל-פחם ככתבה וכלשונה, כפי שהועברה אלי על-ידי המשטרה וכפי שאני נוהג תמיד בענייני חקירות.

רבותי, ד"ר סולימן אחמד אגבריה משמש יושב-ראש ועדת ההצלה האסלאמית, עמותה הרשומה בישראל, שמקום מושבה בנצרת, והמטרות המוצהרות שלה הן צדקה, איסוף תרומות, עזרה לנזקקים וגמילות חסדים. במקביל שימש סולימן אגבריה כיושב-ראש האגודה האסלאמית אום-אל-פחם העוסקת בהדפסת ובהפצת פרסומים של התנועה האסלאמית בישראל וכן בהפצת ביטאון התנועה "סאות' אל-חאכ אל-חורייה", לרבות מימון משכורות העיתונאים. השבועון "סאות' אל-חאכ אל-חורייה" הוא שופרה של תנועת ה"חמאס", אשר הוכרזה כהתאגדות בלתי חוקית בשנת 1989. תוכנו של העיתון כולל, בין השאר, ראיונות עם בכירים ב"חמאס", כמו מוסא אבו-מרזוק, המתבטא בעד המשך הפיגועים ונותן ומעביר דברי שבח לאנשים כמו אבו-ורדה ומפגעים אחרים שביצעו את הפיגוע באשקלון ובירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ב"דיעות אחרונות" לא מצטטים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

יש חופש עיתונות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – – תתבייש לך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מציע שתקשיב לי עד הסוף.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום וחבר הכנסת טלב אלסאנע, רשות הדיבור ניתנה לשר. אני מבין קריאת ביניים לשר, אבל לא קריאות ביניים ביניכם.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

שתי העמותות, גם ועדת ההצלה האסלאמית וגם האגודה האסלאמית אום-אל-פחם הן עמותות הרשומות כחוק אצל רשם העמותות בישראל.

כיושב-ראש ועדת ההצלה האסלאמית פעל סוליימן אגבריה – א. לקבל כספים מאגודות בחוץ-לארץ, שלפי מיטב ידיעתנו משמשות מסווה לגיוס כספים ל"חמאס". מרבית הכספים התקבלו בעבר מבריטניה, מאגודת "פלשתיין אנד לבנון ריליף פאנד", וכיום מאגודה אחרת בבריטניה בשם . מארצות-הברית LAGSA "אינטרפול". מגרמניה נתקבלו כספים מהאגודה "מוסלם הרפן" והאגודה נתקבלו כספים מ"הולילנד פאנד" להעברות הכספים למשפחות פעילי

ה"חמאס" שביצעו פיגועים חמורים, לרבות חטיפה ורצח של שוטרים, חיילים ואזרחים ישראלים וזרים.

אדוני היושב-ראש, העברות הכספים למשפחות נעשות על-פי טופס. אני רוצה לקרוא אחד מהם, ואין לי ספק שאם הייתם קוראים אותו הייתם מזדעזעים כמוני. זה טופס הבקשה שמוגש לאגודה כדי שתיתן כספים. אני אקרא את הטופס שהוגש על-ידי אימן צאלח סלאמה עטאללה שביצע את הפיגוע בקו-25.

שם החלל: אימן צאלח סלאמה עטאללה. תאריך לידה: 18 במאי 1973. הגיל בעת שנפל: 20. הכתובת, יש כאן. עיסוק אחרון: תלמיד. נסיבות האירוע: בפעולת התאבדות במכונית ממולכדת. פעילות בעת הפציעה/המוות: הוא הכין את מכוניתו הממולכדת והמתין מעט עד שבאה מכונית של השב"ס, והוא התנגש בה והרג חייל וחיילת ופצע נוספים, ביום ראשון, 12 בספטמבר 1993. האמצעי של הפיגוע: מכונית ממולכדת. פרוצדורה שננקטה להצלת הנפגע: לא היה צורך בעזרה ראשונה. נסיבות הקבורה: 17 בפברואר 1993, בשעה 22:00, בבית-הקברות האסלאמי של החללים בלווית עשרה בני משפחה.

כל אלה תנאים לקבלת תמיכה. האם הנפגע נפצע בעבר? כתוב: נפצע שלוש פעמים; פעם ראשונה בחזה, פעם שנייה ביד ופעם שלישית באצבע, והפך למבוקש של כוחות הכיבוש במשך ארבעה חודשים.

שרידי הפציעה: שרידי מכונית ממולכדת. המלצות הסוקר בשטח – ופה אני מציע שתשימו לב. אחרי בדיקה התברר, שמשפחת החלל מרובת נפשות וענייה. החלל היה אחד מבני תנועת ה"חמאס", בזרוע הצבאית עז אל-דין אל-קסאם אשר הקריבו את נפשותיהם לדתם ולמולדתם. לכן אנו ממליצים על סיוע חודשי למשך שנה בסך של 150 דולר אמריקני לחודש. האיש שמסר את הידיעה: נג'אח מחמד עטאללה. תאריך הסקר: 8 בספטמבר 1994.

שאל יהלום (מפד"ל):

זה הסוקר.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

בוודאי.

נסיבות מיוחדות של משפחת החלל לפי דעתו של הסוקר; ופה אני מציע להקשיב היטב: החלל אימן עטאללה הוא צעיר מוסרי, מנומס, בעל שכל פתוח, דבר שגרם לו לעמוד בראש ועדת תלמידים בבית-ספר תיכון "פלשתין" השייך לתנועת ה"חמאס". הוא היה צעיר דתי, צם בימי שני וחמישי, מתפלל ומאריך בתפילה ובקריאת הקוראן. הצטרף למנגנון עז אל-דין אל-קסאם, אחר כך הפך למבוקש של כוחות הכיבוש עד למועד נפילתו, כאשר הכין מכונית תופת והסיע אותה לרחוב שיח' עג'לין, שהוא רחוב חיוני שבו עוברים כלי רכב של הכיבוש, וכאשר התקרב "הטרף שלו" – אני מדגיש את הביטוי "הטרף שלו" – הוא התניע את מכוניתו ונדבק למכונית האויב ופוצץ את חומרי הנפץ אשר העבירו חייל וחיילת לגיהנום, ישמרנו האל. כך כתוב. השהיד עבר לגן עדן, אם ירצה האל.

ולידיעה – השהיד יצא לפעולת ההתאבדות כשהוא בצום. מספרים שהשהיד ראה בחלום שהשהיד זכריא אלשורבג'י הזמין אותו לאכול אתו. בעת נפילת אימן ראתה אמו של אימן בחלום את בנה מכין סעודה, והיא התעקשה שהוא ייקח כסף, והוא אמר לה: אני רוצה להזמין את אחד מחברי, ובאמת בבוקר נפל עמאד עקל.

אחותו של אימן, סיסו, בת 31, חלמה שאחיה מכין סעודה גדולה וראתה אותו נושא מגשים, ובבוקר החלום היה הטבח בחברון שבו נהרגו כ-60 איש.

לכן אנחנו ממליצים לאשר לו את הקצבה המבוקשת.

רבותי חברי הכנסת, אני קראתי הרבה חומר בימי חיי, ובארבע השנים האחרונות בוודאי. אני לא יכולתי לתאר לעצמי –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

איך אפשר לאשר לו? הוא כבר נהרג.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

— — שיגישו בקשה לאגודה ישראלית, שהיא אגודת צדקה, שהפירוט בה אומר על פניו באופן ברור שהוא שייך לעז אל-דין אל-קסאם, גוף בלתי חוקי, שהוא מכנה אותו "שהיד", והנרצחים, החייל והחיילת, הוא קורא להם בשמות אלה, והוא בא ואומר את זה במפורש: הוא המתין לקורבן כדי לבצע את הפיגוע. אלה ההמלצות שמכשירות את הבקשה לקבל כסף. זו למעשה המלצת היושר, מין תעודת יושר שמאפשרת להעביר את הכספים למשפחה.

רבותי, רשימת העברות הכספים למשפחות פעילי ה"חמאס", כאמור, מרוכזת, והיא מרוכזת בנפרד באגודה, היא לא נמצאת יחד עם רשימת הנזקקים האחרים. בניגוד לרשימת הנתמכים האחרים, היא נמצאת בנפרד. כלומר, יודעים מראש שלא מדובר בבקשה של אנשים נזקקים אלא מדובר באנשים שנותנים להם סיוע. מקבלים כסף בחוץ-לארץ, ונותנים להם סיוע בהיותם משפחות של מתאבדים, כדי שהמתאבד ידע שלמשפחתו יהיה קיום גם אחרי כן.

על מה אנחנו מדברים? אני קורא שוב מהמסמך שבידי: העברות הכספים דלעיל מסתכמות במיליוני שקלים בשנה. קיים חשד כי האגודה העבירה כספים לאגודה האסלאמית אום-אל-פחם, וזאת בניגוד למטרותיה המוצהרות של ועדת ההצלה. יש לזכור, כי סולימן אגבריה שימש בעת שהועברו הכספים כיושב-ראש האגודה המקבלת, קרי, האגודה האסלאמית באום-אל-פחם וגם כיושב-ראש האגודה התומכת. אותה אגודה, שהיה לה אותו יושב-ראש, העבירה כספים מאגודה אחת לאגודה שנייה כמסווה לביצוע פעולות התמיכה. ועדת ההצלה משלמת משכורות לפעילי ה"חמאס" בשטחים שנכלאו או גורשו בעבר ופועלים כנציגים באזורי מגוריהם.

ד"ר סולימן אגבריה נעצר ב-7 במרס 1996 ב-10:00 והובא מייד עם תום חקירתו, לאחר כשעתיים, בפני שופט בית-משפט השלום בתל-אביב, על מנת שזה יחליט האם להאריך את מעצרו. המשטרה לא ניצלה את הזכות המוקנית לה כחוק, קרי, מעצרו של החשוד למשך 48 שעות. עקב רגישות הנושא ומפני שמדובר באיש ציבור ניגשה המשטרה עם סולימן אגבריה לבית-המשפט על מנת שזה יחליט על מעצרו. במהלך מעצרו ביצעה המשטרה פעולות שאישרו את החשדות המיוחדים לסולימן אגבריה. ב-10 במרס 1996 הובא סולימן אגבריה בפני בית-משפט השלום בתל-אביב, ובהסכמת בא-כוח החשוד הוארך מעצרו ב-14 ימים נוספים בתנאי מעצר בית.

דוגמת הטופס של החלל שקראתי אותה היא דוגמה אחת מבין טפסים רבים אחרים, והשימוש בהם איננו שונה מבחינת התוכן וההתייחסות. לקחתי טופס שהוא ממוצע. יש גם דברים בטפסים אחרים לא פחות קשים, אולי יותר קשים. אנחנו מדברים על פיגוע שבוצע בקו-25 בירושלים, הפיגוע שאתם זוכרים מלפני שנתיים. קיימות דוגמאות רבות של טפסים נוספים מסוג זה.

אדוני היושב-ראש, אינני צריך לומר דברים נוספים לאחר הדברים האלה, אני רק בא ואומר: לבי באמת כואב, כי אני מאמין בכל נשמתו, בכל מה שאני מאמין בו, שאין דרך אחרת, חייבים להגיע לשלום, ואין דרך אחרת אלא לחיות יחד בשכנות טובה. אני גם מאמין, שרוב רובו של הציבור הפלשתיני רוצה חיים בשלום. אותן קבוצות שמנסות בכל הכוח ובכל מחיר לשבש את החיים לא פועלות לפי האסלאם, לא פועלות לפי הדת, הן מפרשות פירוש, לדעתי הגרוע ביותר שיכול להיות, על-ידי רצח אנשים לשם רצח. אם לא נעמוד כולנו נגד התופעה, לא רק כאן, בישראל, אלא כל המזרח התיכון יהפוך לתבערה אחת גדולה.

אין זה מקרה, שהיום יש קואליציה של מדינות ערביות רבות. אולי זו הפעם הראשונה שיושבים יחד ישראלים ונציגים של תימן וסעודיה ונסיכויות המפרץ ומרוקו ומצרים והפלשתינים וירדן כדי לדון איך מטפלים בבעיה הזאת.

אני גם משבח, באמת ללא גבול ומכל הלב, את העמדה של ערביי ישראל. אני חושב, שאם יש תעודת כבוד, צריך לתת אותה על העמדה הזאת שהתבטאה בשבועות האלה. לא שהופתעתי; אני לא הופתעתי.

לכן אני מציע לך, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה: תסתפק בתשובתי. תרצה, אני מוכן להעביר את ההצעה לכל ועדה, אבל אני אומר לך: אחרי הטופס הזה אין מלה להגיד אלא להזדעזע הזדעזעות מוחלטת. אני מצטער צער רב על שמישהו נתן את ידו לאירוע מהסוג הזה. היה אפשר לטעון: מדובר בעזרה סוציאלית. אי-אפשר לטעות בדברים שנאמרו כאן. הסיוע הכספי בא באופן מאורגן דרך חוץ-לארץ, דרך אגודות, בהעברה לישראל, למטרה אחת ויחידה: להבטיח שיהיה המשך למתאבדים, שהקיום של המשפחות יובטח, כדי שהמתאבד יבצע את זממו.

אני מציע להסתפק בתשובה שלי.

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, שאלה לשר.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני השר, אני רוצה לשבח את נחישותך ואת האומץ של הממשלה לגילוי הטופס הזה, שהוא באמת בעל חשיבות ביטחונית ממדרגה ראשונה. אני חושב שכל מי ששאל וקודם תמך, הבין באיזה צלחת הוא נמצא.

אבל, אדוני השר, עדיין יש לי שאלה עובדתית: בהתחלת סדר-היום ענה כאן סגן שר הביטחון על שאילתא בעל-פה ואמר, שאף לא אחת מגופות המתאבדים ניתנה למשפחתה לקבורה מוסלמית. בטופס שאדוני קרא כתוב במפורש שהלוויה היתה מוסלמית. איך אדוני מבהיר את הסתירה הזאת?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני לא יכול להשיב על כך, אני יודע מה שעניי רואות כאן, ואני חושב שהטופס הוא נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה, אדוני סגן השר.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

נוצר הרושם, אדוני השר, כאילו האגודה לצדקה מתעסקת אך ורק בענייני "חמאס". אני חושב, עד כמה שאני יודע, שמתעסקים לא רק בעניין הזה, למרות החומרה שבדבר, ובאחוזים גבוהים בצדקה לשמה ולא במתאבדי "חמאס".

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני סגן השר, אמרתי במפורש, שיש רשימה של העברת כספים נפרדת למקרים של מתאבדי ה"חמאס", ויש רשימה אחרת של נזקקים והיא קיימת בספרי האגודה. הרשימה הזאת נפרדת, ואני הבאתי את זה כדי להדגיש שלא מדובר כאן בטעות, לא מדובר כאן, נניח, באי-ידיעה, מדובר כאן בפעולה שיש לה משמעות, שמי שעשה אותה ידע מראש שיש נזקקים רגילים ויש תשלומי כסף למשפחות האלה בנפרד. אמרתי זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לא, חבר הכנסת טלב אלסאנע. נתתי לצד זה שאלה אחת ולצד זה שאלה אחת. אי-אפשר להתחיל אחרי הזמן במסכת שאלות.

חבר הכנסת דראושה, השר הציע לך הצעה. האם אתה מקבל את הצעתו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי, ברשותך, נשמע את ההערה של חבר הכנסת טלב אלסאנע.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אינני מאפשר. חבר הכנסת דראושה, הייתי ליברלי מאוד. כשעליתי אמרו לי, שאתה מדבר כבר כמה דקות אחרי הצלול. נתתי לך עוד כמה דקות. עכשיו נתתי שאלה לצד זה ושאלה לצד זה. השר הציג לך אפשרות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני, אתה העלית את ההצעה, ואתה חייב לתת תשובה, והתשובה יכולה להיות כן או לא. השר הציע לך להסתפק בתשובתו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני שוקל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני אדבר, והוא בינתיים ישקול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני שוקל את הפנייה של השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא יכול לשקול, אתה חייב לתת תשובה, כן או לא.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אולי ישכנע אותי חבר הכנסת טלב אלסאנע – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

קודם כול אתה תיתן תשובה. רבותי, כולנו פרלמנטרים מנוסים, וכולנו מכירים את הנושא.

חבר הכנסת דראושה, אני מבין שתשובתך שלילית. תודה רבה. אדוני השר, מה אדוני מציע?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

להוריד את ההצעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תואיל אדוני לשבת.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני רק אבקש, אדוני היושב-ראש: אנחנו נצלם את הנספחים, את מה שקראתי, ואני אעביר אותם לפרוטוקול הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברצון. זה גם יקל על הקצרניות הטובות שעובדות אצלנו קשה מאוד.

הנה, יש הצעה אחרת לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אתה רואה, לפי הפרוצדורה קיבלת את רשות הדיבור. יש לך דקה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה להעיר כמה הערות.

היו"ר ד' שילנסקי:

בדקה שיש לך אתה יכול להעיר גם עשר הערות, אבל לדבר רק דקה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ראשית, בעניין גיוס כספים מחוץ-לארץ יש לנו הדוגמה של הסוכנות היהודית ושל גופים רבים כאן בישראל המגייסים כספים ותרומות מכל העולם. לכן, לדעתי זה לא נימוק.

ההיבט הנוסף – העמותה הזאת פועלת שנים, ואני מאמין שגורמי הביטחון יודעים על פעילותה ויודעים שעיקר פעילותה הוא בתחום הרווחה והעזרה לנזקקים.

ועוד דבר – המסמך שצוטט כאן על-ידי השר לביטחון פנים, כפי שאני הבנתי אותו, לא נערך על-ידי ועדת ההצלה, העזרה והסיוע, אלא על-ידי אנשים מרצועת-עזה. לכן, הוא לא קשור לוועדה, לא משקף את דעתה, וצריך לומר את הדברים האלה בצורה חד-משמעית. המסמך הזה לא קשור לסגן ראש עיריית אום-אל-פחם. הוא לא כתב אותו, הוא לא חתום עליו. כך אני הבנתי.

והיבט נוסף – אין קשר בין מי שעשה את המעשה הנפשע ביותר, אפילו על-פי חוקי מדינת ישראל, לבין משפחתו. יש פושעים שנמצאים בבתי-הכלא אבל משפחותיהם מקבלות סיוע מהמוסד לביטחון לאומי. לא מענישים את המשפחה בגלל מי שעשה פשע כלשהו. זה צריך להיות העיקרון המנחה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דראושה, עכשיו השאלה היא אליך, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני שקלתי, ואני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, בשלב זה ברשותך להחליט להצביע או לקבל שחבר הכנסת דראושה מסתפק בתשובתך.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אין צורך להצביע, העניין תם.

היו"ר ד' שילנסקי:

כלומר, גם אם הוא מסכים בשלב הזה, אתה מוכן לקבל זאת?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם כן, חבר הכנסת דראושה מסתפק בתשובת השר על הצעתו לסדר-היום.

הצעה לסדר-היום מעצרו של ראש ישיבת "עוד יוסף חי" הרב גינזבורג

היו"ר ד' שילנסקי:

אנו עוברים לסעיף הבא – הצעה לסדר-היום מס' 8520, בנושא: מעצרו של ראש ישיבת "עוד יוסף חי" הרב גינזבורג. יביא את ההצעה חבר הכנסת בא-גד.

אני אודה לסגנית מזכיר הכנסת אם היא תמצא לי מחליף, כדי שאוכל להביא הצעה אחרת ולהתבטא. אני רוצה מאוד להתבטא בנושא זה, ואם לא יהיה לי מחליף זה יצער אותי מאוד. בבקשה, הרב בא-גד, יש לך עשר דקות תמימות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, אתמול כבר דיברתי על מעצרו של הרב יצחק גינזבורג ואמרתי לך את ההשערה שלי, שמול הנשיא קלינטון המבקר היום בשארם-אל-שיח' ובישראל, מול מעצרי ה"חמאס" היה צריך להראות שאנחנו עוצרים גם "חמאס יהודי", כמה יהודים לרפואה. ואז יהודי מוכבד כמו הרב גינזבורג, אם עוצרים אותו, זה דבר בעל משמעות, שזעזע רבים.

קיבלתי פקס האומר, שבניגוד להוראת נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, מוחזק הרב גינזבורג בתנאים מחפירים בכלא-השרון; בצינוק, ללא אוכל כשר גלאט כפי שהוא אוכל, ללא תנאי דת מינימליים, ללא יציאה לחצר כמובטח. אני מדגיש, בניגוד להוראת נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

יש לי שתי משאלות. האחת, אם אפשר משום כבוד תורה לשחרר את הרב גינזבורג, שגם אם התבטא בחריפות, לא עשה דבר. שנית, כל עוד לא משחררים אותו, לקיים את הוראות נשיא בית-המשפט ולתת לו את התנאים כיאות לכל אדם ובוודאי כיאות לאיש דת מוכבד.

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה לנצל את הזמן שנותר לי כדי לעשות סיכום של ארבע שנות חברותי בכנסת, ואני רוצה לומר משהו אישי.

בגמרא, במסכת ברכות, דף כ', עמוד א', נשאלת השאלה: למה פעם היו נסים והיום אין לנו כמעט נסים? אומרת הגמרא: ראשונים מסרו נפשם על קדושת השם, אנחנו לא מוסרים את נפשנו על קדושת השם. גמרא שנייה, במסכת סוטה, דף ל"ז, עמוד א', אומרת: מה היא דוגמה למסירות נפש על קידוש השם? שעמדו במעמד קריעת ים-סוף, זה אומר: אין אני יורד תחילה, וזה אומר: אין אני יורד תחילה. השבטים התדיינו, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, היו הרבה תקופות קשות לעם ישראל, אבל בכל תקופה – שהיה מישהו כמו נחשון בן עמינדב – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה. חבר הכנסת עוזי לנדאו, הגב שלך מרתק. ידידי חבר הכנסת אסעד אסעד, הוא מדבר, אבל לפחות עם פניו לכס היושב-ראש, וחבר הכנסת עוזי לנדאו רצה להראות כמה הגב שלו מרתק ויפה. אבל עכשיו שניהם יושבים, הכול בסדר, תודה רבה לכם.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, זה לא על חשבוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אוסף לך דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא, אני חושב שאלה היו שלוש דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, זו היתה מחצית דקה, ואתה מקבל דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

ובכן, בכל תקופה, בכל דור, צרות היו לעם היהודי מתחילתו, אבל אם היו אנשים בעלי שאר רוח, שלחמו במסירות נפש על קידוש השם, העם נגאל – נחשון בן עמינדב, מתתיהו החשמונאי, מרדכי היהודי וכו' וכו'.

כשאני נבחרתי לכנסת כראש ישיבת "נחלים" שאלתי את עצמי, מה תפקידי כחבר כנסת – להשביע את רצון האנשים או להילחם במסירות נפש, אפילו במחיר כבודי ומעמדי, שייסדתי ישיבה כה מפוארת כמו "נחלים", שהיא הגדולה ביותר בעולם כישיבה תיכונית, ולא לוותר בדברים מסוימים.

למשל, הש"ס הזה שעליתי אתו לדוכן – אתם יודעים, שבתחילה אסרו עלי להכניס למליאה את הש"ס ולעלות אתו לדוכן? אמרו לי שזה בניגוד לתקנות. ואני אמרתי: עיתונים שונים, אפילו פורנוגרפיים, יכולים להיכנס, חלילה, וש"ס של עם ישראל לא? לא ויתרתי, והנה יש ש"ס.

אריה גמליאל (ש"ס):

יש ש"ס בכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש ש"ס פוליטי, ואנחנו מתכוונים לש"ס של עם ישראל, ש"ס מהותי.

אתם יודעים שבמשך 45 שנה לא היו בשירותים בבניין הכנסת נטלות לנטילת ידיים? כשאני תרמתי נטלות יפות מנחושת אסרו עלי להרכיב אותן, עד שאיימתי.

הנשיא קלינטון מגיע היום לישראל, ואני הבאתי אתי דולר אמריקני אחד. זה חוקי להחזיק דולר אחד. אבל כשאני ביקשתי שעל ניירות הכנסת יהיה כתוב "בעזרת GOD WE TRUST" ועל הדולר כתוב: השם" ו"בסייעתא דשמיא", צחקו ולעגו לי וסירבו. האמריקנים בוטחים בקדוש-ברוך-הוא, וכנסת ישראל של מדינת ישראל מסרבת לכתוב בסייעתא דשמיא.

כאשר הביאו לבית הזה מכשיר טמא שנקרא קונדומט, אני פניתי ואמרתי לחברים: איך ניתן שבבית בו אנו נמצאים תהיה טומאה כזאת? צחקו ולעגו לי. אני התעטפתי בטלית – כבוד היושב-ראש בוודאי זוכר זאת, כי זה היה כאשר הוא ישב כיושב-ראש והפסיק את הישיבה כי התעטפתי בטלית – לא לשם צחוק אלא כדי להראות את הכאב ואת החרדה, לאיזו שפלות ירדנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי, אני הפסקתי את הישיבה גם מסיבה נוספת – אנשים יושבים בגילוי ראש. לי יש תמיד כיפה בכיס ויכולתי לחבוש, אבל יש פה אנשים ללא כיפה שבמעמד כזה הם לא רוצים להיות בלי כיפה ולא היתה להם כיפה מוכנה. זו גם כן אחת הסיבות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם כך, אסור גם להגיד פה דברי תורה, כי יש אנשים בלי כיסוי ראש. זו לא סיבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש הבדל כשמצטטים.

יוסף בא-גד (מולדת):

טוב שיושב פה בווידי, בהתגלות שלי, כבוד השר שחל. הוא יודע כמה אני מסרתי את נפשי למען אסירים. לא לחינם קוראים לי רב האסירים. מותר לי לומר, שמ-120 חברי כנסת אני הייתי זה שבכל מקרה שאסיר פנה אלי לחמתי למענו, ואני לא יודע אם השר זוכר – אפילו למען בדואי שראיתי שהוא נפגע לחמתי. כי כבוד האדם אצלי הוא כבוד האדם, ולחמתי למען האסירים וביקרתי והלכתי וטיפלתי בהם יום ולילה.

אני יודע, הצגתי מועמדות לראשות ממשלה, ואני מודיע לכם שזו טעות היסטורית של היהדות הדתית שאין מועמד דתי לראשות ממשלה. אם דוד לוי ורפאל איתן מקבלים שבעה מנדטים, מועמד דתי היה מקבל 30 מנדטים, כי הכוח של הדתיים הוא יותר מ-30 מנדטים. אבל אני הבטחתי בדברי הדרכה

למחתיים: האם הרב בא-גד לא גורם לפיצול נוסף? לא, כי הרב בא-גד התחייב שהוא יפרוש מהמירוץ אם האחרים יוותרו. ברגע שדוד לוי ורפאל איתן ויתרו, ואני ידעתי זאת מראש, קיימתי את הבטחתי וויתרתי, כי אני אדם אחראי לדברים.

היום הקמתי מפלגה – מורשת אבות. אני מצהיר בזאת – מטרתי היא יצירת פיצול נוסף בימין ובין הדתיים כדי להכריח הקמת חזית דתית מאוחדת או לפחות חזית ימנית. זו בושה וחרפה ליהדות הדתית ולציבור הימני, שכולם מצליחים להתאחד, ואנחנו, שמדברים כל היום על איחוד, מפוצלים. אם יש הרב יוסף עזרן בפיצול, שאול גוטמן בפיצול, ממד בפיצול – גם הרב בא-גד מוסיף פיצול על פיצול, אולי לאלץ את כולם להתאחד.

אריה גמליאל (ש"ס):

מי שאכל שום, יחזור ויאכל שום?

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אני רוצה לעשות זאת. האם מישוהו בדק כמה ימים נעדרתי במשך ארבע שנים מעבודתי בכנסת? רק ליום אחד, כשחברת הכנסת יעל דיין הביאה חריגים וחריגות ואמרתי לחברי: בואו נעמוד ולא ניתן להיכנס בשער, כי זו בושה להביא את החריגים האלה לבית שיש בו קונסנסוס. פרט ליום הזה לא נעדרתי ולו יום אחד בארבע שנים בכנסת, ופעלתי במליאה ובשאלות ובחוקים ובהצעות לסדר. מי ביטל את חוק הסנדול? זו הצעה שלי. מי העביר את חוק משפחות ברוכות ילדים? זו הצעה שלי, אבל חבר הכנסת גדליה גל הצליח לעכב אותה באמצע ההתהוות. אבל זה לא נחשב. חבר כנסת כזה שהוא פעיל הצליח לעכב אותה יום ולילה במסירות נפש, אצלנו לא מתחשבים בדברים האלה.

עשיתי גימיקים, אני לא מצטער עליהם. ברגע שגוררים מתנחלים מגבעת-הדגן, ואנחנו עומדים חדלי אונים – כבוד היושב-ראש, אני ישבתי פה, ובמקרה שוב זה היה בזמן שאתה ישבת – רציתי שהסדרנים יגררו אותי כדי להראות מה זה גרירת מתנחלים. הסדרנים לא רצו לעשות זאת, אמרו: אתה ראש ישיבה מכובד, לא נגרור אותך. אבל כך צריך להדגים – – –

דוד צוקר (מרצ):

יש לי הרושם שהוא גמר את זמנו.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, כבוד הרב. אני מבקש, חבר הכנסת דדי צוקר, אני משתדל לנהוג בהגינות כלפי כולם.

דוד צוקר (מרצ):

זה מה שאמרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אל תהיה עוזר שלי לשמירת השעון. לחבר הכנסת בא-גד יש עוד שתי דקות וחצי. אני מחזיק שעון, אתה רק עכשיו נכנסת ואתה מראה לי מה השעה.

דוד צוקר (מרצ):

למה אתה אומר שהרגע נכנסתי? התחלתי לשמוע זאת בחדר. חשבת על הרעיון הזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אז אתה בדקת את השעון בחדר?

דוד צוקר (מרצ):

בדקתי מתי הוא התחיל. יש לי חשד – – – צריך להקפיד עליו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת צוקר, יש חילוקי דעות. הנה דיבר חבר הכנסת דראושה על עניין שהוא כואב לכל עם ישראל וכואב גם לי, והתנהגתי כלפיו בסבלנות רבה. אפילו כשעברו דקה-דקותיים, אני גם כן נתתי. אז למה שאני אפסיק את הרב בא-גד לפני הזמן? יש לו שתי דקות וחצי – – –

דוד צוקר (מרצ):

אני עומד על כך שזה לא לפני הזמן אם תפסיק אותו עכשיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה, אדוני היושב-ראש.

דוד צוקר (מרצ):

הוא מדבר חצי שעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני מבקש, חבר הכנסת דדי צוקר, ההערה שאמרת פה בקול רם, שהוא מדבר חצי שעה, היא מאוד לא הוגנת, מאוד לא חברית. אני יכול לפנות למוסדות הכנסת להעמיד את הדברים על דיוקם וגם להגיש תלונה נגדך, אבל אני לא אעשה זאת כי אני לא עוסק בדברים כאלה. אבל צריך קצת הבנה. תודה רבה לך. יש לך שלוש דקות.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. כאן מתעוררת שאלה מהותית יסודית – מי הוא חבר כנסת טוב, יעיל, שמשרת את עם ישראל? כל הציבור לועג לנו שמליאת הכנסת ריקה, ואנחנו לא מתמודדים עם השאלה הזו. כפי שאמרתי, הקמתי מפלגת מורשת אבות כדי להכריח להקים חזית דתית מאוחדת. והיה ואצליח לגרום לאיחוד, אני הולך לכנסת הבאה. לא אצליח לגרום לאיחוד – לא אתבייש; כמו שהבטחתי וביטלתי את המועמדות לראשות הממשלה אף שהיו לי חתימות, גם הפעם לא אתמודד, לא אפרק את הימין, ואני אחזור לתפקידי כראש ישיבת "נחלים", תפקיד שמילאתי 41 שנה, אני אוהב אותו מאוד, נושם אותו, חי אותו, ועשיתי רבות. כל העיתונאים שלעגו לי וצחקו צריכים עוד לבוא ללמוד אצלי דרך-ארץ ומוסר עם כל התלמידים שחינכתי, ביניהם מגדולי האומה בכל השטחים.

שלא כרבים מחברי הכנסת, בסיום כל שנת עבודתי הוצאתי חוברת על פעילותי; כל שנה. בחוברת אין אף מלה שלי, צילמתי את קטעי העיתונות ואת דוח המחשב. מה כתבו עלי? הם רצו לגנות ונמצאו משבחים, כי מתוך החוברות רואים את הפעילות.

השאלה הגדולה היא, איזה חבר כנסת עם ישראל רוצה ואיזה חבר כנסת הציבור הדתי רוצה ואיזה חבר כנסת הציבור הימני רוצה? האם רוצים חבר כנסת מבליג ושותק ובלבד להסתדר עם החברה ולקנות לו שם טוב, או שרוצים חבר כנסת לוחם, נועז, משתתף בכל הפגנה, הולך לעודד עצירים בבית-סוהר, לוחם את המלחמות, עושה לפעמים גימיקים? כאשר המלים נגמרות, חייבת להיות תעוזה. לכן אני אסיים את דברי, ואשיר, ולא אתבייש, באותה תקווה שכולנו מצפים לה: עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו, אמרו אמן; כולם – יעשה שלום, יעשה שלום. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אמן, כולנו אמרנו, שהיושב במרומים יעשה שלום.

טלב אלסאנע (מד"ע):

על איזה חבר כנסת מעולה הוא מדבר?

יוסף עזרן (ש"ס):

הוא רוצה לשיר את זה בערבית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת בא-גד, אני לא יודע על מי דיברת, מי חבר הכנסת המעולה הזה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מודה לחברי שהיה מוכן להחליף אותי, אני מודה לכבודו, כי אני רוצה שאילתא נוספת בנושא הזה. אדוני השר שחל, בבקשה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה לסדר-היום דנה במעצרו של הרב גינזבורג, אבל בדברי אני רוצה להתייחס לחבר הכנסת הרב בא-גד ולומר לו, שאני משוכנע שמהחלטה שלו ישיבת "נחלים" תרוויח, אין לי ספק ששם הוא יעשה חיל.

— זה הכיסוי הכספי IN GOD WE TRUST אשר להערה שלו על מה שכתוב על הדולר האמריקני – לדולר האמריקני, אחרת היו צריכים להחזיק כיסוי אחר. דווקא השקל נראה בסדר.

יוסף בא-גד (מולדת):

עוד לא לבכות אותי, לא ויתרתי על המירוץ לכנסת.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

על ראשות הממשלה כבר ויתרת, אני מבין.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל לכנסת הבאה אני רץ.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

הכנסת הבאה תהיה, ללא ספק, צבעונית, נוכחותך תוסיף צבע לכנסת, בכך אני בטוח.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תשובתי ניתנת בשם ראש הממשלה, תשובה על הצעה רגילה לסדר-היום של חבר הכנסת בא-גד בעניין מעצרו של הרב גינזבורג. אני אקרא אותה ככתבה וכלשונה:

"א. יצחק גינזבורג הינו מהקיצוניים שבאלה הקרויים רבנים, המטיף בעקביות לנקמה. הוא הצדיק את הטבח במערת-המכפלה והיה שותף לכתיבה החוברת 'ברוך הגבר', המהללת את המעשה.

"ב. יצוין, כי יש לו השפעה על חסידיו, הרואים בפרשנותו את ההלכה כהיתר, ואף כהנחיה לביצוע.

"ג. ב-25 בדצמבר 1995 הוצא ליצחק גינזבורג צו איסור כניסה לתחומי יהודה ושומרון, על מנת למנוע את פעילות ההסתה הקיצונית שלו, אך ללא הועיל.

"ד. לאחרונה, לאחר סדרת הפיגועים בישראל, הוא חזר והטיף במסגרת שיעוריו לנקמה בערבים.

"ה. עקב פעילותו הקיצונית, כאמור, והעובדה כי הגבלתו המינהלית לא מיתנה את פעילותו הקיצונית והמסוכנת, החלטתי להורות" – דבר זה אומר ראש הממשלה – "על מעצרו המינהלי החל מיום 10 במרס 1996 ועד ליום 3 במאי 1996.

"ו. הרב גינזבורג הובא ביום 11 במרס 1996 בפני נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, כבוד השופט מנחם אילן, אשר החליט לאשר את צו המעצר המינהלי שהוצא נגדו."

אני רוצה להוסיף, כי הדברים כאילו הוא נמצא בצינוק או שהוא לא מקבל אוכל הם דברים שלא ידוע לי עליהם. יתר על כן – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

גלאט כושר.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

גלאט כושר, אין בעיה, מקבל מי שרוצה. לדעתי, הדברים פשוט לא נכונים. אני אבדוק אותם, כמובן, אבל אני רוצה לומר, שעציר מינהלי מקבל תנאי מעצר משופרים, ולא ההיפך.

אדוני היושב-ראש, בנסיבות אלה אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, רבותי, יש לנו הצעה של השר להסיר והצעה לדיון במליאה.

דב שילנסקי (הליכוד):

רגע, יש לי הצעה אחרת. לכן ביקשתי מכבודו להחליף אותי.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, פשוט לא היה רשום אצלי. אדוני, אתו הסליחה, תמיד נעים לי לשמוע את אדוני.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יושב במעצר יהודי דגול, יהודי צדיק, ראש ישיבת "עוד יוסף חי", אני מכיר אותו אישית, מוקיר, מכבד ומעריך אותו במלוא מובן המלה.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

— — —

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מכיר אותו, אני מכיר את משפחתו.

היו"ר י' עזרן:

הוא מכיר אותו, מה אתה רוצה?

דב שילנסקי (הליכוד):

הוא גם חתנו של הרב משה סגל, שהיה תוקע השופר הראשון והידוע בכל התקופות.

אברהם כ"ץ-עוז (העבודה):

— — —

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר, אתם רוצים להטיל פחד, ואתם הולכים בדרך שמביאה את המדינה שלנו למדינת משטרה. כבר אמר בית-המשפט העליון, שגם אם אדם אומר דברים חריגים שכמעט כולם מתנגדים להם, זכותו להגיד את הדברים, ואם הרב סגל מטיף, מלמד ומחנך לאהבת ארץ-ישראל ולנאמנות לארץ-ישראל וליישוב ארץ-ישראל — — —

היו"ר י' עזרן:

לא, לא, הרב סגל הוא הסבא שלו.

דב שילנסקי (הליכוד):

הוא הרב של הישיבה בקבר יוסף. אם זה נקרא הסתה, הרב סגל הוא מסית — —

היו"ר י' עזרן:

הרב גינזבורג, אדוני חבר הכנסת.

דב שילנסקי (הליכוד):

— סליחה, הרב גינזבורג הוא מסית, ואם הרב גינזבורג הוא מסית, אני אשמח אם גם אותי תכנה "מסית", ואני בטוח שחברי פה מצטרפים כולם לדבר הזה. גם אם הכנסתם אותו לבית-הסוהר, את קולו לא תשתיקו. ועוד אתם מחזיקים אותו בתנאים כפי שאנחנו שמענו, שגם בית-המשפט המחוזי התנגד להם?

אדוני השר, אני מבקש ממך פה את האפשרות לבוא לבקר את הרב גינזבורג, לבדוק את התנאים שבהם הוא יושב, על מנת לחשוף את כל האמת בדבר הזה. אני מבקש לאפשר לי להגיע ללא הודעה מוקדמת. אני מבקש שתיתן הוראה, שבכל שעה שחבר הכנסת דב שילנסקי יבוא לבקר את הרב גינזבורג יאפשרו לו זאת, כי אני מכיר את המשטרה ואת בתי-הסוהר, אם יש הודעה מוקדמת, פשוט מכינים את התפאורה ואת ההצגה. אני רוצה לראות את המצב במציאות. תודה רבה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

— — — לפריימריס. זה לא מתאים לחבר הכנסת דב שילנסקי.

היו"ר י' עזרן:

מה רוצה, אדוני השר, לאשר לו את הביקור?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אם הסגנון החדש יעזור לחבר הכנסת שילנסקי בפריימריס, כי זה לא הסגנון שלו, מה אני יכול לעשות?

היו"ר י' עזרן:

אבל הוא מאשר לו את הביקור?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

— — —

דב שילנסקי (הליכוד):

אני חושב שזה לא הוגן, ואני לא פוגע באף אחד. אתה מכיר את מאבקי למען העצירים, ואני והרב גינזבורג רקדנו בקבר יוסף עם ספר תורה, ואתם כולכם לעגתם לי.

דוד צוקר (מרצ):

אתה ראוי — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

תודה רבה לך, חבר הכנסת דדי צוקר — — —

היו"ר י' עזרן:

למה אתה מחמם עכשיו את האווירה? תעזוב את זה.

דב שילנסקי (הליכוד):

מחמאה גדולה יותר לא יכול הייתי לקבל.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, היכוננו להצבעה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, ארבעה בעד – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

– – –

היו"ר י' עזרן:

כן, ראיתי אותך. חמישה בעד, תשעה נגד, אין נמנעים.

דב שילנסקי (הליכוד):

– – –

היו"ר י' עזרן:

אם כן, שישה בעד – זה נכון, ראיתי שאדוני לחץ – תשעה נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעה זו נדחתה. תודה.

הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה), התשנ"ד–1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה), התשנ"ד-1994, קריאה ראשונה – של חבר הכנסת סילבן שלום. יציג את הצעת החוק חבר הכנסת סילבן שלום, עד עשר דקות.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שאני מעלה היום תזכה, לצערי, בתמיכתי בלבד, כנראה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה?

סילבן שלום (הליכוד):

כי אני רואה, שמערכת השיקולים כאן היא כזאת, והגעתי למסקנה כואבת מאוד לגבי בית-המחוקקים: מה שטוב לציבור לא טוב לכנסת. אולי אני אומר זאת בהכללה קשה מדי, בהכללה כואבת מדי, אבל נתקלתי הרבה מאוד פעמים במצב, שמה שהיה טוב בכנסת, כאן בכנסת אין לו שום סיכוי לעבור –

היו"ר י' עזרן:

איפה החברים שלך?

סילבן שלום (הליכוד):

– כי כל הלוביסטים, כל הגופים שמבחינה זו שולטים במדינה הזאת נמצאים עכשיו מחוץ לבניין ועושים את העבודה. מי שלא עשה זאת בטלפונים לפני הישיבה, עושה זאת עכשיו כאן במסדרון.

באתי וטענתי נגד ועד עובדים כזה או אחר, אבל מה לי לבוא ולהלין, כשכל ועד ראשי האוניברסיטאות הטריח את עצמו, כל נשיאי האוניברסיטאות, חבר הכנסת רביץ, הטריחו את עצמם להגיע לבית-המחוקקים, והם עומדים כאן מחוץ לחדר הישיבות במטרה לשכנע את חברי הכנסת שלא לתמוך בהצעה שלי?

ומה אומרת ההצעה? ההצעה אומרת: לפתוח את שערי האוניברסיטאות בשנה הראשונה, לאפשר לכל בעל תעודת בגרות ללמוד בשנה הראשונה ללימודיו, דבר שקיים ברוב מדינות אירופה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

בכל פקולטה?

סילבן שלום (הליכוד):

לקראת הישיבה היום עשיתי עוד הפעם סקר באילו מדינות זה קיים: אוסטריה, איטליה, בלגיה, גרמניה, הולנד, צרפת, שווייץ.

היו"ר י' עזרן:

בכל הפקולטות או רק בפקולטות מסוימות?

סילבן שלום (הליכוד):

לפי הצעת החוק – כל הפקולטות. הצעת החוק גורפת. הייתי מוכן להוציא רק פקולטה אחת, והיא הפקולטה לרפואה, ואני אסביר למה. בכל הפקולטות האחרות שלהן יש ביקוש שחורג מעבר למספר הסטודנטים שמתקבלים היום מדובר במצב – – –

היו"ר י' עזרן:

רק רגע. אדוני יושב-ראש הקואליציה לעוד כמה שעות, אני מבקש.

סילבן שלום (הליכוד):

מדובר במשפטים, בכלכלה, בחשבונאות, במינהל עסקים – כל התחומים שבהם בשנה הראשונה, ותמיד, ההרצאות הן הרצאות פרונטליות. הרי עומד מרצה ומרצה מול 100, 150 סטודנטים, אז מה פשע אם ישבו שם 300 סטודנטים? הרי כל הטענה נגד החוק היא, כביכול, טענה כלכלית, ואני באתי גם עם שר החינוך והתרבות, ואני שמח שהוא עשה יום עיון פעם אחת בעניין הזה, והזמנו באמת אנשים רציניים כדי לבוא ולדון. אמרתי לנשיא אוניברסיטת תל-אביב: אתה שר האוצר? נגיד שהיום אני נותן לך את הכסף, אתה תסכים? התשובה: ודאי שלא. כי הוא לא רוצה לפתוח את שערי האוניברסיטאות לאנשים מעבר למסגרת שמגיעים אליה היום.

היום, אני אומר לכם בצורה חד-משמעית, שמי שמגיע לאוניברסיטה זה רק קבוצות אוכלוסייה מסוימות. מי שמגיע לתחומים היותר-מבוקשים זה האליטה שבאליטה של אותן קבוצות.

היו"ר י' עזרן:

מה שאדוני אמר: נר לאחד נר למאה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

מאה אחוז.

היו"ר י' עזרן:

– – – אבל סליחה, ברשות אדוני השר, כתוב בחז"ל עיקרון חשוב בתלמוד: מאן דקריי קריי; מאן דלא קריי להווי צוותא לחבריי. בתרגום חופשי: מי שילמד – ילמד, פשוט מבחינת הכיתה, ומי שלא ילמד – שיהווה צוותא, פשוט יחמם את הכיסא וייתן קצת אווירה. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

לכן, כשבאים ואומרים, השיקול הכלכלי, שגם הוא לא נכון, בעצם מזכירים את השיקול האמיתי.

המטרה שלי היא להביא לכך שאנשים שתעודת הבגרות שלהם היא לא 10.5 ולא 11, ואין להם במבחן הפסיכומטרי 700 ו-800 נקודות – מדובר על ציבור שבא משכונות, מעירות פיתוח, מהסקטור הערבי, לפעמים מקיבוצים, אבל גם אנשים שמגיעים מרמת-השרון שבגיל 17 או 18 לא נתנו את דעתם לעניין הזה עד הסוף; מה רע? למה לא לאפשר בשנה הראשונה את המיון, ובמקום זה קובעים קביעה שנקבעה לפני 40 שנה?

אתה ליברל, אדוני השר; אתה לא שמרן, אתה ליברל. למה לנהוג בשמרנות גדולה כל כך דווקא בתחום הזה? למה מה שנקבע לפני 48 שנה, עם קום המדינה, עדיין צריך להיות נר לרגליך היום, ולקבוע שרק מי שיש לו בגרות של 10.5 ו-11 ורק מי שיש לו פסיכומטרי של 750 יכול להגיע לאוניברסיטה?

אני אומר לך, שאם היית מאפשר לאנשים האלה להיות בשנה הראשונה באוניברסיטה – אין לי ספק, חד-משמעית, שהם היו מצליחים, לפחות חלקם, להגיע לשנה השנייה. כי היום מה אתה אומר? מי שהתקבל ללימודים – הוא כבר עובר. אני אומר לך מניסיון, אתה יודע, גם אתה היית, גם אני הייתי באוניברסיטה, מי שמתקבל – עבר. כל הבעיה היא בעיית הקבלה, כי הלימודים עצמם – אפשר לעבור אותם.

היו"ר י' עזרן:

זה מגביר את המוטיבציה.

סילבן שלום (הליכוד):

ודאי שזה מגביר את המוטיבציה. מה היום חשוב? כדי להתקבל למשפטים אתה צריך 10 במתמטיקה, 10 בפיזיקה ו-10 בכימיה. אבל כשאתה מגיע לשנה ראשונה – כדי לעבור לשנה שנייה מספיק לך 65 ממוצע. אני שואל, מה יותר חשוב? שיהיה לי 10 במתמטיקה, 10 בפיזיקה ו-65 במשפטים, או שיהיה לי 7 במתמטיקה, 7 בפיזיקה אבל במשפטים 85 כדי לעבור לשנה שנייה? מה יותר חשוב? אבל כאן נוקטים, לצערי הרב, אותה גישה, שרוצים תמיד לשמר את האליטות, רוצים תמיד לשמר את הקבוצות המיוחסות, רוצים תמיד להגיע למצב שבו מתי מעט יוכלו להגיע ללימודים – – –

היו"ר י' עזרן:

זה חמור מאוד, מה שאדוני אומר.

סילבן שלום (הליכוד):

אני אומר זאת חד-משמעית. אם לא הייתי סטודנט באוניברסיטה ולא הייתי לומד היה לי מאוד לא נוח, היו באים היום ואומרים: אתה עושה את זה כי אתה רוצה להתקבל לאוניברסיטה. לא. אני עברתי ניסיון, ואני לא רוצה כל הזמן להשתמש בזה. לא. אבל הייתי עשר שנים במוסדות האלה וראיתי כל הזמן שאין שום קשר בין ממוצע תעודת הבגרות לבין סיכויי ההצלחה באוניברסיטה. שום קשר. כי משפטים מבוסס על משהו? כשבאים ללמוד משפטים – זה ראש פתוח. כשבאים ללמוד משפטים, בסך הכול צריך להיות עם היגיון, עם חשיבה; מה הקשר בין זה לכך שהוצאתי 10 במתמטיקה, בפיזיקה או בכימיה? מה הקשר? אם הוצאת במקצועות האלה 7 – אני לא יכול ללמוד משפטים? אבל זה לא מבוסס על כלום.

גם לגבי הנדסה, שהוא מקצוע שכן מבוסס, כי בכל מקרה צריך מתמטיקה ופיזיקה ברמה של חמש יחידות, וקראו לזה פעם מגמה ריאלית – בהצעת החוק שלי אני אומר, שאני מאפשר לכל אוניברסיטה לקבוע את הרכב תעודת הבגרות. לדוגמה, שלא יבוא מישהו לטכניון ויגיד מחר: אני רוצה ללמוד הנדסה, גם אם הוא סיים מגמה הומנית. שלפחות את המינימום של בגרות ריאלית – מתמטיקה ופיזיקה – הוא עשה. אבל בלי קשר לציון, כדי שאנשים יוכלו להגיע לאוניברסיטה גם אם הציון שלהם היה נמוך יותר; שתהיה להם האפשרות לעשות זאת.

זאת לא המצאה שלי, זה קיים ברוב מדינות העולם. ברוב מדינות אירופה: בצרפת, שאתה מכיר אותה, זה קיים לגבי כל המקצועות, לרבות רפואה. כל המקצועות. בארצות-הברית, בסטייט יוניברסיטיס – פתוח, אפשר להגיע, אפשר ללמוד עוד במימון חופשי של המדינה – – –

היו"ר י' עזרן:

אני חושב, שהססמה הטובה ביותר לפריימריס היא, שיקום שר בישראל ויאמר: אני מבטל את כל הבגרות. 350,000 צעירים יצביעו בשבילו.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה שאתה מציע זאת אנרכיה. כל העם בישראל – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא בעד זה – – –

היו"ר י' עזרן:

אני אמרתי שזה טוב בשביל הפריימריס, חבר הכנסת זיסמן.

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא מציע את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה עושה צחוק מהפריימריס.

היו"ר י' עזרן:

לא, לא עשיתי. סליחה, זה נקרא צחוק? אתה יודע מה שהציעו? יש מי שהציע ביטול מס – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר י' עזרן:

— — — ויש מי שהציע כל מיני דברים שונים ומשונים. זאת הצעתי, לידיעתך, לא צחוק. בצרפת, למשל, ביטלו את זה — — —

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — —

היו"ר י' עזרן:

בחלק גדול מאוד, אדוני.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — — בשלוש קטגוריות — — —

היו"ר י' עזרן:

יפה. אנחנו נאמר: בן בג בג. הם ביטלו את הבג, ואנחנו נאמר בן בג בג, שיש לו פעמיים בגרות. תודה. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני העליתי את ההצעה הזאת חצי שנה לאחר שנבחרתי לכנסת, או מקסימום שנה. זה בעצם היה במאי, ונכנסנו לכנסת ביולי. עשרה חודשים. העברתי אותה במסע של תלאות בקריאה טרומית, ובוועדת החינוך והתרבות סירבו להעלות את ההצעה — — —

היו"ר י' עזרן:

יש לך עוד דקה.

סילבן שלום (הליכוד):

דקה? לא נתתם לי לדבר אפילו.

היו"ר י' עזרן:

אל תגזים.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, באמת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

דקתיים. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

לא הספקתי אפילו לפתוח את הפה.

היו"ר י' עזרן:

לא, לא. עברו עשר דקות.

סילבן שלום (הליכוד):

פעם אחת ביקשת מיושב-ראש הקואליציה – – –

היו"ר י' עזרן:

כמה זמן? זה לא היה יותר מדקה.

סילבן שלום (הליכוד):

אני יכול ללכת, אבל זה לא יהיה רציני.

היו"ר י' עזרן:

חלילה, חלילה.

סילבן שלום (הליכוד):

בוא נעשה פעם אחת משהו רציני.

היו"ר י' עזרן:

דקתיים, חבר הכנסת הנכבד. תאמין לי שזה כפול.

סילבן שלום (הליכוד):

אני אומר שההצעה הזאת עברה המון מכשולים, ואני מעלה אותה היום אף שאני יודע שאולי אני אהיה התומך היחיד. חבר הכנסת רביץ אמר, שעם ראש פתוח אולי יהיו שניים. חבר הכנסת עזרן, גם מי שתומך בעניינים חברתיים – אולי יהיו שלושה, אבל מולם יהיו 60, ואתה שואל את עצמך, איך, בעצם, יכול להיות דבר כזה? הרי כשאני הולך בכל מקום – רוב הציבור רוצה להגיע ללימודים גבוהים, כי הקטנת הפער החברתי בישראל יכולה להיעשות רק באמצעות דבר אחד: הקטנת הפער בחינוך. אז אנחנו מציעים בשביל זה יום לימודים ארוך, כדי להקטין את הפער בחינוך בשכבות הגיל הצעירות ולהקטין את הפער בחינוך על-ידי מתן אפשרות לאנשים להגיע לאוניברסיטה, אבל כל ראש עיר או אחרים מסתובבים ואומרים: אני – יש לי מכללה.

אדוני, חוק המכללות שהצעת הוא החוק הגרוע ביותר שיכולתי להעלות על הדעת, ולא מכיוון שלא רצית לעזור. רצית לעזור, ומבחינה זאת אפשרת אולי לאנשים להגיע ללימודים במכללות. אבל כמו שאתה יודע, יצרת אוניברסיטאות סוג ב', יצרת מצב שבו בעוד ארבע שנים, כשאתם אנשים יגמרו ללמוד, בין בטכניון ובין במכללת – אינני רוצה להגיד את השם, מכללה אחרת שמלמדת הנדסה – כשיבואו לשוק העבודה לא ישאלו אותנו: מה למדת, אלא ישאלו אותנו: איפה למדת. אתה חושב שיעדיפו את בוגר המכללה בהנדסה על בוגר הטכניון? אתה מעלה זאת על דעתך?

אנחנו רואים זאת ברוב המקומות. כשמישהו בא עם תעודה מהאוניברסיטה, היא שווה יותר. אומרים לי שגם בארצות-הברית יש מכללות. בארצות-הברית המכללות הן מכללות פרטיות. שם, שיעשו מה שרוצים. פה, במדינת ישראל, אנחנו מממנים זאת על חשבון משלם המסים, ומאחר שזה כך אין אפשרות לעשות אוניברסיטה סוג א' ואוניברסיטה סוג ב'. כולנו גם רואים מי ילך ללמוד באוניברסיטה

סוג א' ומי ילך ללמוד באוניברסיטה סוג ב', איזו שכבת אוכלוסייה תהיה פה ואיזו שכבת אוכלוסייה תהיה שם. מדובר בכך, שהשכבה הנמוכה תלך למכללות, השכבה הגבוהה תלך לאוניברסיטאות, ונגיע למצב – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

מה זה "אין מה לעשות"? יש מה לעשות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא נכון.

סילבן שלום (הליכוד):

זה לא נכון? תגיד לי, כמה מבני השכבות הנמוכות לומדים באוניברסיטה בשנה הראשונה? יש לך האחוזים? אתה יודע כמה? אתה יודע שב-27 השנים האחרונות, לפי נתונים שלכם, האחוזים יורדים, אתה יודע זאת?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא בשלוש השנים האחרונות.

סילבן שלום (הליכוד):

לא בשלוש השנים האחרונות? שיעור הלומדים ב-1969 גבוה יותר מאשר השיעור שלומד היום? באחוזים, לא במספרים מוחלטים. אז על מה אנחנו מדברים? 30 שנה אנו מנסים להכניס את האנשים האלה לאוניברסיטאות. שום דבר לא זז, שום דבר לא קורה, כל דבר בלתי אפשרי, כי כאן יושבים אנשים, ומה שמעניין הוא אותו לחץ של ועד ראשי האוניברסיטאות.

המכללות, פעם ראשונה, הולכות יד ביד עם האוניברסיטאות. הרי הן אמורות תמיד להוות תחרות. הן פוחדות. הן אומרות לי: מי יבוא אלינו? הרי ילכו לאוניברסיטאות. אז בגלל זה יש לכם זכות קיום?

שילכו לאוניברסיטאות. הטובים ביותר יעברו לשנה השנייה. מי שלא יהיה טוב ילך לאחר מכן למכללה, אבל לא מתוך אילוץ פרלימינרי, אלא מתוך זה שהוא קיבל את ההזדמנות בשנה הראשונה ומתוך זה שהיתה לו אפשרות.

אם ניתן את השוויון הזה, אתה יודע מה יקרה במדינה הזו? הרי רוב האנשים האלה, שלא רוצים לתרום למדינה, מרגישים שהכול סגור והכול חסום. אני מכיר אותם בני 16, שיש עליהם לחץ חברתי איום – וחבר הכנסת בני טמקין עוסק בנושאים חברתיים. אלה אנשים בני 16, שבשכונה אומרים לו: בשביל מה אתה לומד? מה אתה צריך את זה? מה תעשה עם זה? הוא אומר לעצמו: מה אני אעשה עם זה? 7 בבגרות? מה אני אלך ללמוד? החבר שלו כבר עובד וכבר יש לו הכנסה. אני מביא תמיד את הנקודה הציונית – הוא כבר יוצא עם הבת של השכן כי יש לו כמה לירות בכיס. בשביל מה לו ללמוד? כשהייתי באוניברסיטה, מילאתי מקום בבתי-ספר. הייתי מלמד חודשיים, ובזמן הבחינות הייתי אומר: אין לי זמן, והיו מחליפים; ומדובר על מקצועות ריאליים. אז האנשים האלה יכולים להגיע לאותו מצב שמישהו אחר מגיע?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום.

סילבן שלום (הליכוד):

אני כבר מסיים. לכן, הייתי מבקש, אדוני יושב-הראש – אף שאני יודע שהנושא הזה נופל, כי עושים כאן גיוס מהבוקר, ותמיד עשו גיוס – שהציבור ידע. אני באמת לא עושה, בדרך כלל, שימוש פוליטי, אבל אני מבקש שהציבור ידע, שהקואליציה היום עומדת להפיל את החוק הזה –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אין הבדל.

סילבן שלום (הליכוד):

– והקואליציה היום היא זו שתצביע נגד החוק הזה. אני רוצה לומר לך, שאלה שמתנגדים –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבריי לליכוד.

סילבן שלום (הליכוד):

— גם מבין חברי — —

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

איפה הליכוד?

סילבן שלום (הליכוד):

תן לי רגע.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, מפנים את תשומת לבי, שכשאני עליתי לנהל את הישיבה, כבר היית הרבה זמן אחרי הזמן המוקצב.

סילבן שלום (הליכוד):

אני כבר מסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני נותן לך, אם תסכם במשפט.

סילבן שלום (הליכוד):

במשפט אחד.

בנימין טמקין (מרצ):

כבר לימדת כיתה עם 300 אנשים.

סילבן שלום (הליכוד):

אני מסיים. לכן, הייתי באמת רוצה, בסיכום, שהציבור ידע, שכאן יושבים 120 מחוקקים. היו אמורים לעשות הכול כדי לאמץ את החוק הזה בשתי ידיים. משיקולים פוליטיים, משיקולים כאלה ואחרים, הצעת החוק הזו, שהיתה אמורה לעזור לכל הציבור בישראל, תיפול היום, לצערי הרב, ואני אהיה היחיד, אולי, שתומך בה. אם זה המצב, באמת יש לי הרבה "חושבים" על תפקידו של בית-המחוקקים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום. אומנם אנו, חברי הכנסת, נוהגים לגשת לדיון אחרי שחבר הכנסת המציע משמיע דבריו, אך השר ביקש להביא את דבריו אחרי חבר הכנסת סילבן שלום. בהתאם לתקנה 50 מתאפשר לו הדבר, ולכן הבמחלבה לכבוד השר.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני יושב-הראש, כנסת נכבדה, בשני דברים אני שותף למטרה של חבר הכנסת סילבן שלום: מערכת החינוך צריכה להתגייס כדי לצמצם, להקטין פערים חברתיים, פערים עדתיים. דבר שני הוא, שצריכים להגדיל מאוד את מספר הלומדים ואת מספר המסיימים את מוסדות ההשכלה הגבוהה.

חבר הכנסת סילבן שלום, חמישה שבועות לאחר שהתמניתי לתפקידי באתי לפני הכנסת והצבתי את הנתונים הכמותיים שאליהם אני מתכוון להגיע. אני חושב, שבפעם הראשונה בדברי ימי המדינה נטלתי על עצמי את האתגר הכמותי גם בבגרות וגם בתואר הראשון, כדי לתקן אותה מציאות שאתה מדבר עליה. אני רוצה לומר לך, שאנו עומדים ביעדים הכמותיים האלה. בשנת 2000 50% זכאים מכלל השנתון – ו-33% מכלל השנתון נכנסים ללמוד באוניברסיטה. איך עשינו זאת? זו המציאות, ואני מביא אותה לאחר שלוש שנים.

אנו עשינו זאת בשני אמצעים גדולים מאוד: בהגדלה חסרת תקדים של מספר הזכאים לבגרות בחמש תוכניות התערבות, בשינוי הנורמות הנוהגות בבתי-הספר, והבאנו לאלפי תלמידים – אני אביא זאת לידיעת הציבור בשבוע הבא, כשהיו לנו נתונים סופיים – שכמעט כולם מהשכבות החלשות, הייתי אומר, שכולם מהשכבות החלשות – יהודים וערבים כאחד עברו את מפתן הבגרות מצד זה של החברה לצד השני. תוכניות ההתערבות האלה: פרויקט מיכאל – מיצוי כישורים אישיים למצוינות – פרויקט מב"ר – מסלול בגרות רגיל, "הזדמנות שנייה", בגרות אחת ובגרות חינוך מטפלות היום ביותר מ-22,000 תלמידים בחטיבה העליונה. חבר הכנסת סילבן שלום, תאר לעצמך: יותר מ-22,000 תלמידים מתוך מחזור של 90,000 מקבלים תוכנית סיוע מיוחדת כדי שיוכלו להגיע לאוניברסיטה – משאת נפשך המוצדקת.

בעת ובעונה אחת, כאשר התמניתי ליושב-ראש המועצה להשכלה גבוהה ובעזרת חוק המכללות שהעברנו כאן ביחד עם חבר הכנסת אברהם בורג, עשינו מהפכה בהשכלה הגבוהה. רבותי חברי הכנסת, בארבע השנים של הממשלה הזו גדל מספר הסטודנטים ב-50%. יש עוד מדינה בעולם

שהיה בה גידול כזה? מייד נדבר על צרפת ועל אירופה. אני רוצה לומר לך מה שהמועצה להשכלה גבוהה עשתה, כאשר כאן – – –

בנימין טמקין (מרצ):

סליחה. לא הספקתי לשמוע.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני אומר: בארבע שנות הממשלה הזו גדל מספר הסטודנטים ב-50%, ומייד אנקוב במספרים עצמם. אני אומר, שעשינו זאת ביחד עם המועצה להשכלה גבוהה ולא נגדה. אני מזהיר מפני מגמות להוציא את המועצה להשכלה גבוהה ולצמצם בסמכותה, משום שרק את החלטותיה יכבדו המוסדות האקדמיים. אם באמת נעשה את הדברים שרוצים לעשות לה כמה חברים בכנסת, אז יהיה גוף – לא יודע – ממשלתי, ציבורי, וגם אם הוא יאשר תוכנית לימודים, היא לא תתקבל גם בעולם. כוחה של האקדמיה הישראלית בשמה הטוב ובעצמאותה. אני רוצה שתדעו מה עשתה המועצה להשכלה גבוהה בתקופה שבה אני היושב-ראש שלה, וכל הכבוד לה ולחבריה: 47 תוכניות חדשות אושרו באוניברסיטאות, 33 תוכניות חדשות אושרו במכללות, הוקמו ארבע מכללות מתוקצבות, אושרו ארבע מכללות חוץ-תקציביות, הוקמו חמש מכללות אקדמיות להכשרת עובדי הוראה. מספר הסטודנטים היה 80,000 בתשנ"ב, והיום הוא 123,000.

בנימין טמקין (מרצ):

מה זה אומר? מה היא המשמעות?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת טמקין, מייד.

סילבן שלום (הליכוד):

מה אתה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

חיים אורון (מרצ):

פיטרו אותו בתור מרצה, ועכשיו הוא מנחה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, חבר הכנסת טמקין רוצה מאוד לעזור לך, ולכן השאלות שלו הן כאלה מאותו סוג.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, מילא שאתה רוצה לעזור לשר על-ידי כך שאתה שואל אותו שאלה – מקובל. אבל שאתה שואל את חבר הכנסת סילבן שלום?

חיים אורון (מרצ):

לא. הוא מסביר לחבר הכנסת סילבן שלום מה הוא עושה.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב. בבקשה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

כעת אני רוצה לומר לכם דבר אחד. כשאני הצגתי לכנסת את התוכנית הרב-שנתית שלי אמרתי, שבשנת 2000 יהיו 35,000 תלמידים סטודנטים במכללות האקדמיות, שהתואר הראשון שלהם שווה ערך לתואר הראשון של האוניברסיטאות על-פי חוק. אנחנו הגענו השנה ל-28,000 סטודנטים במכללות. כעת אני רוצה לתת לכם רק דוגמה של הגידול. אני לוקח את מכללת ספיר בנגב, שזו מכללה יוצאת מן הכלל, שם היו 625 סטודנטים בתשנ"ב ו-1,080 השנה. אני מקווה, שבשנה הבאה נגיע ל-1,500. מכללת עמק-יזרעאל – — —

חיים אורון (מרצ):

אין שם כיתות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — — אנו רוצים גם להביא לשם אנשים ממרכז הארץ.

חיים אורון (מרצ):

תסדר בחוק כיתות.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

כן. דרך אגב, אין שם מספיק כיתות, אבל כשתכננו את התוספת למכללת ספיר כולם חשבו שהיא תספק את הצרכים. לא ציפו לגידול כזה גדול. במכללת עמק-יזרעאל מדובר על 613 השנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש שם מעובדי הכנסת.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

בתל-חי, באצבע-הגליל – מקום פרובלמטי מבחינת אוכלוסיית יעד – זה פי שניים. נכון שזו עדיין מכללה קטנה.

כעת נשמעת טענה – חבר הכנסת סילבן שלום, באמת עם כל הכבוד והידידות האישית, פשוט מוכרחים לבדוק לפני שקובעים דברים כאלה לגבי המכללות האקדמיות, שהרמה שם נמוכה יותר. מכיוון שאני התכוננתי לעניין הזה, ביקשתי מאוניברסיטת באר-שבע שתעשה השוואה.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה שמעת ממני שהרמה שם נמוכה יותר? אני אמרתי את המשפט הזה?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אמרת שבוגר המכללה יהיה נחות תמיד.

סילבן שלום (הליכוד):

לא. אמרתי, שההתייחסות של שוק העבודה לבוגר זה או אחר תהיה שונה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אז תן לי לענות לך בשתי דוגמאות.

סילבן שלום (הליכוד):

לא אמרתי ככה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

בסדר. לא אמרת. אז אני אומר.

בנימין טמקין (מרצ):

אבל זה חלק מתיקון העניין. אמירה כמו שתיאמר עכשיו בדיוק הולכת לתקן.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני רוצה להסביר דבר אחד. עשינו מחקר לגבי החוג לכלכלה באוניברסיטת בן-גוריון, ביקשתי זאת, אני לא רוצה להטריח את הכנסת בעניין הזה.

סילבן שלום (הליכוד):

אני בוגר החוג הזה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

תלמידי המכללה שער-הנגב, מרכז ספיר, שקיבלו אותן הרצאות, אותה תוכנית לימודים ואותן בחינות היו ברמה דומה מאוד לרמת הסטודנטים באוניברסיטת בן-גוריון. מה הפגם?

סילבן שלום (הליכוד):

אתה מצדיק אותי, אתה מחזק את טיעוני.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא, חבר הכנסת סילבן שלום.

בנימין טמקין (מרצ):

תכניס עוד 1,000 סטודנטים לכיתת אוניברסיטה – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

חבר הכנסת בני טמקין, עשה לי טובה, אל תעזור לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טמקין, אתה לא סומך על השר שאתה עוזר לו כל כך הרבה?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הדוגמה של חבר הכנסת סילבן שלום קיימת במדינות אירופה – ניקח מדינה אחת מובהקת – והיתה קיימת בפקולטה למשפטים בתל-אביב בכיתה ההמונית של קדם-משפט.

סילבן שלום (הליכוד):

זה לא אותו הדבר.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה אותו הדבר בדיוק. היכולת של המכללות לקדם תלמידים עם סף קבלה נמוך יותר נובעת משני נתונים: מכך שמלמדים כיתות קטנות בתנאים אופטימליים מבחינת היחס של מורה-תלמיד. כיתה המונית כמו זו שקיימת באירופה, של 5,000, שנה א' משפטים, היא כיתה שפועלת תמיד נגד השכבה הפרובלמטית יותר, אטית יותר וחלשה יותר. הרי אני מעוניין לא רק להכניס אותם למוסדות להשכלה גבוהה, לא רק להגדיל את הפתח, אני מעוניין שגם יצאו עם תואר ראשון. מה יצא לי אם בסוף שנה ראשונה יהיה סינון אכזרי כל כך? אתה יודע מה הבעיה באירופה? ושירי החינוך שלהם מתקנאים בנו – בסוף השנה הראשונה, השנייה והשלישית נושרים לפעמים 70% מתלמידי שנה א'.

מי נושר? נושרים התלמידים החלשים ביותר, שלא יכולים להתמודד בתחרות הקשה הזאת.

אני רוצה לומר לך עוד דבר. האבטלה של מחצית האקדמאים, של הפרולטריון האקדמי הזה, היא הדבר הנורא ביותר שיכול להיות. אתה מגדיל ציפיות – וסוגר לו את הדלת לפני היציאה, לפני קבלת התואר. מה קרה בצרפת, בגרמניה ובכל המדינות האלה? מכיוון שהם פתחו את שערי האוניברסיטאות, הם הקימו מערכת של אוניברסיטאות אליטיסטיות. אל תדבר אתי על ארצות-הברית, זו הדוגמה הכי לא נכונה מבחינה חברתית. בצרפת קיימות האוניברסיטאות הגדולות עם ההנשרה של 50%-60%-70%, קיימים הגרנדז-אקול, בתי-הספר הגבוהים כמו ה"אקול נסיונל ד'אדמיניסטרסיון" וכל בתי-הספר המהוללים האלה. מי נכנס לשם? תראה לי שם מהגר אחד – אולי אחד, מחפשים תמיד את ה"גוי של שבת" – במשמעות הצרפתית. אנחנו מציעים פתח רחב לכניסה וגם פתח גדול של יציאה.

אנחנו רוצים לעשות עוד שלושה-ארבעה דברים: אנחנו רוצים לשמור על עצמאות האוניברסיטאות ועל יכולתן לקיים את הרמה הבין-לאומית הגבוהה שלהן; אנחנו מונעים סלקציה אכזרית באמצע מהלך הלימודים. לישראל יש שיעור הנשירה מהנמוכים ביותר בעולם באמצע התהליך האוניברסיטאי. אנחנו רוצים להביא את המכללה לפריפריה ולהעשיר בעזרתה את כל חיי הקהילה. אתה רואה את תל-חי עם המכללה – היא מקום שונה, אצבע-הגליל שונה לחלוטין. חבל שאנשי מרכז ספיר לא יכולים לספר לכם מה עשה תהליך העצמאות של מכללת שער-הנגב לנגב כולו. היום מדובר שם על הקמת מקומות שייקלטו בהם אנשים מהמרכז.

אתה אומר שמקומות העבודה לא נותנים עדיפות לתלמידי המכללות. הקמנו את מכללת "אורט" בכרמיאל בפעם הראשונה – שוב, הכול צעדים חלוציים – עם תואר אקדמי בהנדסה מעשית, מוסד מפואר מאין כמותו. התלמידים שם נחטפים מתוך המכללה, התעשייה מבקשת את בוגריה. אנחנו עומדים להקים עוד שתי מכללות טכנולוגיות כאלה, אחת בבאר-שבע ואחת בתל-אביב, ופרסנו יריעה חדשה של מקצועות.

לבסוף, כאיש אוניברסיטה אני רוצה לומר עוד משהו. המכללות באות לתקן שניים-שלושה פגמים של עולם האוניברסיטאות, ויש מה לתקן שם. קודם כול, את היחס לתלמיד, היחס האינדיבידואלי האישי, היחס של תלמיד-מרצה באווירה אינטימית שכל כך חסרה לנו כבר היום, כשמלמדים 250-300 איש בכיתה. דבר שני, האוניברסיטאות נוטות לשמרנות, המכללות הן חדשניות. הן מנסות מקצועות חדשים, מקצועות חשובים לתעשייה ולחברה בארץ. דבר שלישי, אנחנו נותנים אותו טיפוח מיוחד לקבוצה שאתה רוצה לעזור לה והיא מגיעה, היא מגיעה בעזרת המכללות הטרומ-אקדמיות. היום יש לנו 1,000 תלמידים אתיפים באוניברסיטאות, במכללות ובמכללות הטרומ-אקדמיות, כמשקלם

באוכלוסייה. אם הייתי מכניס את כולם לאוניברסיטה לשנה א' – חלקם היה נושר, חלק גדול היה נושר בסוף שנה א' התחרותית. היתה לי סטטיסטיקה שנכנסו הרבה.

אני רוצה לשנות את הסטטיסטיקה של השתתפות אקטיבית בפעילות של החברה הישראלית, מתן שוויון הזדמנויות אמיתי. למתן שוויון הזדמנויות אמיתי יש שני מפתחות: מפתח הבגרות – חבר הכנסת סילבן שלום, בשנים 1988–1993 עקומת הזכאים לבגרות נשארה סטטית. אתה יודע מה פירוש הדבר? פירוש, שאי-שוויון ההזדמנויות בחברה הישראלית גדל, שוויון ההזדמנויות פחת בתקופה קריטית. מאז הוא גדל ב-10%, כלומר, ב-25% בהשוואה למה שהיה, מ-30% ל-40%, זה משתנה מסקטור לסקטור.

סילבן שלום (הליכוד):

מ-30% ל-40% זה שלישי.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אתה צודק, זה שלישי, אני לא נותן את הנתונים המדויקים, הם יהיו לנו בשבוע הבא.

כלומר, בכל שנה עוד 10,000 איש נכנסו למעגל אלה שיכולים לקבל את מפתח ההשכלה הגבוהה. באותה עת הגדלנו עוד יותר את מספר הסטודנטים בהשכלה הגבוהה.

אני לימדתי, במקרה יצא כך, באותה שנה משפטים באוניברסיטה ובמכללה. לאחר הניסיון הזה התחזקתי בדעתי, שהמכללות האקדמיות הן העתיד שלנו; לא במחקר לתואר שני ושלישי, זה יישאר בתחום האוניברסיטאות, אבל מבחינת היחס לסטודנט, מבחינת טיפוחו, מבחינת הסקרנות האינטלקטואלית, מבחינת ההתייחסות האישית. לא ראיתי שום הבדל ברמה.

לבסוף, גם הצד הכלכלי משנה לי משהו. השקענו סכומים עצומים במכללות, השקענו הרבה פחות באוניברסיטאות. מה נעשה כעת? איך נסיט את כל המבנים, את כל המשאבים, את כל הפרופסורים?

נקודה אחרונה – המכללות תרמו לנו תרומה אדירה, הן מגייסות היום ישראלים חוזרים. פרסמנו מודעות בעיתונים הישראליים בניו-יורק, יש לנו היענות. אנחנו נכנסים לעידן חדש בהשכלה הגבוהה, ובעזרתה ובעזרת הרפורמה האדירה שעוברת מערכת החינוך אנחנו הולכים למצב שבו עתידו של ישראלי יהיה תלוי במידה אפסית או קטנה ביותר – אני רוצה להיות ריאליסט – או לא יהיה תלוי בכלל במשפחה שבה הוא נולד ובעיר שבה הוא גדל. זו הבשורה החברתית של המדיניות החדשה שלנו.

לכן, למרות יחסי הידידות ביני לבין חבר הכנסת סילבן שלום, אני מציע להסיר את ההצעה מעל סדר-היום.

סילבן שלום (הליכוד):

זה לקריאה ראשונה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לדיון. מאחר שסדר-היום מלא וגדוש, אני מגביל כל אחד בשלוש דקות, ואקפיד על השעון. כל מי שאקרא את שמו ולא יהיה נוכח, מפסיד את רשות הדיבור. חבר הכנסת מאיר שטרית. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. חבר הכנסת יגאל ביבי. חבר הכנסת חגי מירום. חבר הכנסת שאול עמור. חבר הכנסת חיים אורון, המכונה ג'ומס, מקבל שלוש דקות תמימות. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא רוצה להשתלב בשיח הדוקטורים והפרופסורים שהתנהל כאן – ובעלי תארים מספר כמו חבר הכנסת סילבן שלום. אני רוצה לדבר, הייתי אומר כמו פלאח, ומהיבט החברתי. למה? אם יש נושא שאני רגיש לו, ואני חושב שהיה מקום לשקול את ההצעה מההיבט הזה, לא מההיבט האקדמי, זה ההיבט החברתי. ואני רוצה לתקוף את הצעתך דווקא מנקודת המבט הזאת.

ההנחה הגלויה, לא הסמויה, שבהצעתך אומרת בעצם: בואו נבצע את תהליך המיון במהלך השנה הראשונה במכללה, באוניברסיטה. על-פי ניסיוני בכמה תחומים – אתן דווקא תחום רחוק: יחידות נבחרות בצבא. התחרות הפנימית במערכת הזאת יש לה כל המאפיינים שאתה רוצה כל כך לברוח מהם. בכוונה אני מרחיק עדות, כדי לא להיות מפורש יותר מדי. היום מגיעים שניים ליחידה נבחרת, האחד מצפון תל-אביב עבר בקורס שעולה 3,000–5,000 שקל, השני מגיע מאין שהוא מגיע.

יש מי שאומר – זה כבר מעוות את התמונה, ובמהלך השיעורים ובמהלך הלימודים – – –

סילבן שלום (הליכוד):

ומה קורה עם – – –

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה לבוא ולהגן על כל המערכות. חבר הכנסת סילבן שלום יצא, אז אני אדבר אל שאר החברים. אני לא רוצה להגן היום על כל מערכות הסינון הקיימות ולומר – הן כולן תקפות ומדויקות. הן דורשות הרבה מאוד שינוי. אבל מול המהלך שמייצג שר החינוך בדבריו כאן, שהוא הרחבה משמעותית מאוד של פתח הכניסה להשכלה הגבוהה – כאיש האזור, שרבים מחבריו, מחברי קיבוצו, לומדים בשער-הנגב, אני עוקב מקרוב מאוד אחרי מכללת שער-הנגב ורואה את המהפכה שהמכללה

הזאת עוברת, ואני אומר לך, שפנו אלי אנשי הסגל האקדמי של מכללת הנגב השבוע ואמרו – תיזהרו מזה. אני לא אומר פה שמות, מהדוכן. הם לא אנשים של שמירת אליטות.

סילבן שלום (הליכוד):

תן לי להסביר לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אי-אפשר, בדיוק השעון צלצל.

חיים אורון (מרצ):

הם לא אנשים של קידוש המצב הקיים, כי בהרבה מאוד תחומים אחרים בוויכוח מאוד מהותי – – –

סילבן שלום (הליכוד):

– – – אנשים שלא יבואו – – –

חיים אורון (מרצ):

חד-משמעית לא.

סילבן שלום (הליכוד):

מאה אחוז – – –

חיים אורון (מרצ):

אני אביא לך את הפקס שקיבלתי. אתה כבר אומר לי מה הם חושבים? אני אומר לך מה הם אומרים לי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, התחלת עם קריאת הביניים בדיוק עם צלצול השעון. אני אודה לך אם במשפט אחד תסיים.

חיים אורון (מרצ):

הם חוששים מפני מה שאני חושש: מפני דמוקרטיזציה מדומה, שתסתיים בתום השנה הראשונה במשבר קשה, במפח נפש גדול, ובעיקר בהכנסת אלמנט תחרותי בלתי אפשרי לתוך המערכת פנימה. הנפגעים העיקריים במערכת, במבנה התחרותי הזה, חבר הכנסת סילבן שלום, שיהיה לחיים ולמוות, כי הוא יהיה ההזדמנות האחרונה, יהיה כזה שייפגעו בו הקבוצות החלשות, אלה שבמערכת סולידרית יותר, תחרותית פחות, אני מאמין שיוכלו להתקדם, כפי שהעובדות מוכיחות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת דוד מנע – אינו נוכח. חבר הכנסת רן כהן – אינו נוכח. חבר הכנסת אלי דיין – אינו נוכח. חבר הכנסת עובדיה עלי – אינו נוכח. חבר הכנסת עוזי לנדאו – אינו נוכח. חבר הכנסת מיכאל איתן – אינו נוכח. חבר הכנסת יוסף בא-גד – אינו נוכח. חבר הכנסת אפרים גור – אינו נוכח. ומי כן נוכח? חבר הכנסת אסעד אסעד. זה טבעי אצלו ומקובל, ולכן הוא מקבל את הבמה. אבל בלי פרוטקציות, ידידי. שלוש דקות וזהו זה. אין פרוטקציות אצלי, בוודאי לא בישיבה האחרונה פה.

כדי שיהיו לך שלוש דקות רגועות, נודה לחבר הכנסת טמקין אם הוא יואיל בטובו לשבת. יפה לראות אותך יושב. יש לך כיסא בכנסת. תראה מה שאנשים עושים עכשיו. רצים לפריימריס עד אובדן כוחות. על מנת לקבל כיסא בכנסת. ולך יש כיסא.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני מקווה שזה לא על חשבוני עכשיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לקפח אותך? אני לא מקפח איש. ודאי שלא את אסעד אסעד. בבקשה, אדוני.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר המשפטים, אני מברך את חבר הכנסת סילבן שלום על הצעת החוק הזאת, חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה). אדוני שר החינוך, לפני שלוש

שנים העליתי בכנסת הצעה לסדר-היום לגבי תנאי הקבלה ושכר הלימוד באוניברסיטאות השונות כאן בארץ, הצעה חופפת, דומה להצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום.

תנאי הקבלה אצלנו קשים. אני יודע, שמערכת החינוך שאתה עומד בראשה היום עברה טלטלה חיובית, אבל עדיין, לפי הנתונים שלך, אדוני שר החינוך, יש אלפים מהשכבות החלשות, מעיירות הפיתוח, מהכפרים הדרוזיים והערביים שאינם יכולים להתקבל למוסדות להשכלה גבוהה, ובעיקר למקצועות היוקרתיים. ברשותך, אני רוצה לצטט אותך. אתה ציינת לדוגמה את הנושא הפסיכומטרי. אם אתה היית צריך לעמוד היום בבחינה הפסיכומטרית כדי להתקבל למשפטים, אם מה שנכתב בעיתונות נכון, לא יכולת להתקבל למשפטים בגלל תנאי הפסיכומטרי, שהיום מערכת החינוך מציבה אותו בפני אותם אנשים שבאים לא רק מרמת-השרון אלא גם מהפריפריה.

הנתונים שיש בידי מפרופסור רוזן-צבי, אדוני היושב-ראש, דיקן הפקולטה למשפטים בתל-אביב, הם, שבשנת הלימודים 1995 התקבלו לפקולטה למשפטים – אדוני היושב-ראש, תקשיב – 5% מרמת-השרון מכל הסטודנטים, 5.3% מכל הפריפריה. אפילו לא אחד מהמגזר הלא-יהודי. הסיבה אחת – תנאי הקבלה הקשים והנושא הפסיכומטרי שמדברים עליו. הוא אומר שהוא לקח סטודנטים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה רוצה להגיד שאף דרוזי או מוסלמי?

אסעד אסעד (הליכוד):

אפילו לא אחד. לרבות במקרה זה, וברשותך, אני אדבר על הברן שלי. הברן שלי נרשם, היה קצין בצבא, והוא נרשם לפקולטה למשפטים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מכיר אותו.

אסעד אסעד (הליכוד):

לא התקבל. שלחתי אותו לאנגליה ללמוד בבית-ספר שהלימודים בו קשים מאוד, ושם הוא התקבל בלי מבחן פסיכומטרי. זה אומר, שתנאי הקבלה האלו, אם היו מאפשרים לסטודנטים להתקבל ללימודים בלי כל התנאים האלה, ובעיקר המבחן הפסיכומטרי, ומאפשרים להם להיכנס לאותם מקצועות יוקרתיים שהם רוצים, ובאמת לבחון אותם אחרי השנה הראשונה, היו עושים טוב להרבה בני נוער וצעירים בוגרי צבא במדינת ישראל, להמשיך את לימודיהם במקצועות האלה שהם רוצים. היום אנחנו יודעים ועדים לכך, שרבים עוזבים את הארץ והולכים ללמוד בחוץ-לארץ, ורבים כאלה, ובעיקר בקרב הנוער היהודי, נשארים שם, ומדינת ישראל מפסידה אותם.

מה הבעיה היום? לקחת את הצעת החוק הזאת, להכין אותה לקריאה שנייה ושלישית – ואני בטוח שחבר הכנסת סילבן שלום יסכים לתנאים שאולי יציע משרד החינוך – ולאפשר לאנשים האלה ללמוד. פרופסור רוזן-צבי אמר, אדוני שר החינוך, ואני מניח שאתה מכיר את זה, שלפקולטה למשפטים הוא קיבל תלמידים שלא עמדו בתנאי הקבלה, לא היה להם במבחן הפסיכומטרי ציון שעמד בתנאי הקבלה לפקולטה למשפטים, והישגיהם בלימודים בשנה הראשונה היו טובים יותר משל אלה שהתקבלו והפסיכומטרי שלהם היה גבוה.

התנאים והקשיים שאנחנו מציבים בפני אותם אנשים, ובעיקר בפני אלה שבאים מהפריפריה, משכונות המצוקה, מעיירות הפיתוח, מהיישובים הדרוזיים ומהיישובים האחרים הם פשוט מכשלה, ותבדוק את הנתונים האלה. בדקתי את הנתונים של משרד החינוך, כמה לומדים היום בקבוצת גיל של 18, יוצאי עדות המזרח, מול יוצאי אירופה; כמה מהם מסיימים את האוניברסיטה אחרי חמש שנים, וכמה אחוזים שם. היחס הוא 1:5; לגבי המגזר הלא-יהודי – 1:7. לכן הם מאפשרים לכל אדם שרוצה ללמוד, בכל מקצוע שהוא רוצה, והמבחן יהיה אחרי השנה הראשונה, כמו שזה קיים בעולם. אני חושב שמדינת ישראל רק תזכה ותרוויח, וגם משרד החינוך. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני שר החינוך. אין עוד רבים. רבים נרשמו, אבל אני סוגר את הרשימה, ומעטים יש פה שידברו. אתה ביקשת לחזור לדוכן. אולי תחזור בסוף?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

בסוף, בסוף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה מתחבא שם? אתה לא מוכר כאחד שמתחבא. תקבל את שלוש הדקות המגיעות לך כחוק, כדן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר החינוך, כנסת נכבדה, אתה מזכיר לי את הצעת החוק של נוכחים-נפקדים, אנשים שהיו קיימים במדינה אבל לא היו באזור מסוים במועד מסוים, אז לצורכי חוקים של מקרקעין בזכויות קנייניות הם נחשבים כאילו הם נפקדים על-פי חוק, אבל אני הייתי כאן, ואני נוכח.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא קיבלתי אותך כנפקד מהכנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה להתייחס להצעת החוק. בהזדמנות הזאת אני רוצה באמת לברך את שר החינוך על התרומה שהוא תרם למערכת החינוך, ובמיוחד במגזר הערבי. אני גם מודע לעובדה, שבמיוחד בתחום החינוך כל השקעה לא נותנת את הפירות מהיום למחר. למשל, אני יודע, שבעזרתו ובסיועו הרב נפתחו במכללת-קיי בבאר-שבע שתי מכינות להתמודדות עם התופעה של מורים לא מוסמכים. לפני שלוש שנים היו בוגרי הסמינר, או הנקלטים – עד 30 סטודנטים. השנה נקלטו כ-90 סטודנטים. זאת אומרת, מספר התלמידים שילש את עצמו.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

זה קרוב ל-100.

טלב אלסאנע (מד"ע):

נכון, וזה צעד ענק. אבל אני רוצה לומר, שזה, לצערי הרב ולדאבוני, לא מספיק.

סילבן שלום (הליכוד):

למה אתה נגד? הרי זה חוק שמתאים לבדואים. לא צריך להגיד שהכול לא טוב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

תקשיב לי, אני צריך לציין את מה שיש, וזו אמת. זה היה. לא צריך להגיד שהכול לא טוב. בואו נתחיל מזה שיש התקדמות ויש דחיפה. נעבור הלאה. אני חושב, שמה שיש לא מספיק בכלל, כי נקודת הזינוק נמוכה מאוד. עד היום יש תופעה של מספר קטן או שיעור קטן מאוד של בוגרי י"ב שזוכים בתעודת בגרות בצורה שמאפשרת להם להתקבל לאוניברסיטאות על-פי הקריטריונים הקיימים. מכאן שיעור הסטודנטים הנמוך מאוד מהסקטור הערבי. כשנקודת הזינוק נמוכה והקריטריונים גבוהים, אין הרבה סיכויים, במיוחד לבוגרי המגזר הערבי.

לדעתי, הבעיה השנייה היא הקריטריונים של המבחן הפסיכומטרי, איך הוא מנוסח, סוג השאלות – שלא מתאימות למערכת החינוך בבתי-הספר הערביים. צריך להתאים זאת, ולא רק לדבר על כך.

עניין נוסף הוא הקליטה של האקדמאים בסקטור הערבי. כבוד שר החינוך, אתה יודע שיש 16,000 – 15,000 אקדמאים שהיום לא נקלטים בתחום ההתמחויות שלהם. לא משלבים אותם במערכת

החינוך הערבית. לא משלבים אותם ולא מקימים מינהל חינוך ערבי בכלל. לא משלבים אותם בתכנים של מערכת החינוך.

הרבה סטודנטים לא זוכים לסיוע, מלגות וקרנות, כפי שזה קיים בסקטור היהודי. יש מה שנקרא קרנות לערי פיתוח ועזרה לסטודנטים מעיירות פיתוח. זה לא קיים בסקטור הערבי. כשאנחנו אומרים שהאדם חשוב וההשקעה באדם היא השקעה על-ידי חינוך, וחינוך הוא הנותן תקווה לעתיד טוב יותר – אני חושב שמערכת החינוך ומשרד החינוך צריך פעם אחת להקצות תקציב לסגירת פערים, להגשמת מציאות שוויונית בכל הנוגע למערכת החינוך, ולא להמשיך עם הגישה של פירורים, של טלאים על גבי טלאים, של הוספת חדרים פה וחדרים שם, ושל ניסיון לפתור מצוקות ולכבות שרפות ביישוב זה או אחר.

יש לפתור בצורה רצינית מאוד את בעיית הפערים במערכת החינוך, בכל הנוגע לשעות החינוך, לחדרים, לכיתות לימוד, למעבדות. כבוד שר החינוך, ואני מפנה את הדברים אליך, אלא אם אתה חושב שחבר הכנסת זבולון המר יהיה שר החינוך בעתיד – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

זמנך כבר תם. חבר הכנסת זבולון המר מודה לך על המינוי. אבל – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מקווה ומאמין שפרופסור רובינשטיין יהיה שר החינוך גם בארבע השנים הבאות.

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא הציע אותך כשר החינוך בעתיד. אבל בתום שלוש הדקות שלו – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

זאת על מנת להמשיך את העשייה, על מנת להגשים את התוכניות ואת האתגרים שהוא הציב לעצמו.

אני רואה שהמלאכה מרובה. אומנם נעשה משהו, אבל לא בצורה מספקת, ואנחנו תקווה, שבעתיד, ביוזמה וברצון הנמרץ של שר החינוך, בארבע השנים הבאות הוא ישלים את המלאכה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת בנימין טמקין. אומנם אתה מיצית את הכול בשאלות מדריכות, בלשון מקצועית משפטית. אבל מילא, לא נוריד לך זאת מזמנך.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מי אחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

מי אחריו? הרשימה ארוכה. נדמה לי שכדאי לך לחכות.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להגיד לחבר הכנסת סילבן שלום, שלא נמצא כאן כרגע, שאני מדבר גם כמי שבכנסת מטפל כבר שלוש שנים ומתרכז בנושא נוער במצוקה, וכמי שהיה מרצה באוניברסיטה, שהצעת החוק שלו, על-פי הקריטריונים שהוא בעצמו קובע, היא הצעת חוק גרועה ביותר, על אף הכוונות.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת אסעד אסעד, מי שרוצה לתקן את העיוותים החברתיים ואת האי-שוויון החברתי דרך מערכת החינוך צריך להתחיל קודם כול בבית-הספר היסודי, אחר כך בבית-הספר התיכון, לשפר את האפשרות של אנשים לסיים את הבגרות ולסגור פערים של שנים, שנוצרו במערכת החינוך, במיוחד לגבי אותן שכבות חלשות. דבר זה עשינו בשלוש השנים האחרונות, כפי שלא נעשה אי-פעם בעבר, במנהיגותם של שרי החינוך שולמית אלוני ואמנון רובינשטיין.

אני רוצה לומר, שכאשר חייתי במקסיקו, כאשר גדלתי שם, השתתפתי בתנועות סטודנטיות והאמנתי מאוד בכך שצריך להגיע למה שקראנו דמוקרטיזציה של החינוך, והיו לנו כוונות טובות מאוד, ולפתוח את האוניברסיטאות בפני כל מי שרוצה להיכנס. התוצאה היתה, שהאוניברסיטאות הפכו למין המשך תיכון, ונוצרו אוניברסיטאות חדשות, אליטיסטיות, שאליהן הולכים כל האנשים שיש להם יכולת לשלם, ומשם יוצאות האליטות. והאוניברסיטאות האחרות הפכו פשוט, לצערי, לבדיחה כואבת לגבי אותם סטודנטים. מה שמציעים כאן זה בעצם להפוך כיתות. הייתי מרצה, וכשאתה צריך להתמודד עם 300 תלמידים, איזה טיפול אתה יכול לתת? איזה קשר אתה יכול לתת? מי נופל שם בשנה הראשונה? למי יש החיסרון הגדול הזה בשנה הראשונה, חבר הכנסת סילבן שלום? מי שיש להם החיסרון הגדול אלה בדיוק אותם אנשים שנכנסים מנקודת חולשה גדולה יותר ולא מקבלים את הטיפול הראוי, ולא מקבלים את ההתייחסות הראויה. מה שצריך לעשות באמת זה להרחיב – —

סילבן שלום (הליכוד):

אתה דוקטור למדע המדינה?

בנימין טמקין (מרצ):

כן. איזה עוד תואר אתה צריך?

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא שואל אם אתה דוקטור למדעי המדינה.

סילבן שלום (הליכוד):

יש לי שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. אין לו זמן להשיב על שאלות.

סילבן שלום (הליכוד):

כשאתה בא ללמוד מדעי המדינה – זה לא מבוסס על שום דבר. אז איזו נקודת חולשה יש לאותו אדם?

בנימין טמקין (מרצ):

אני חוזר על זה כעובדה, ואני לא מדבר על חוג זה או על חוג אחר. אני מדבר על כל החוגים באוניברסיטה. ככלל, ככל שאתה מרחיב את הפתיחה, ושם אתה מסנן, בלי לעשות שום סינון קודם, בלי לפתוח אופציות אחרות, בלי לקדם את האפשרות שיהיה מספר תלמידים מועט יותר בכיתות, שהמורים יוכלו להתייחס לתלמידים באופן יותר אינטימי, אתה משיג בדיוק את ההיפך, קרי, ציפיות גדולות, אכזבות קשות, הפיכה של האוניברסיטה למעין בית-חרושת כזה שקולט הרבה אנשים ולא מטפל כראוי באף אחד מהם. אני חושב, שהכיוון שמשרד החינוך בחר ללכת בו, הכיוון של המכללות, הוא דווקא הכיוון שמשיג את המטרות החברתיות שמשותפות גם לך וגם לי.

אני רוצה להגיד לך דבר אחרון: אם ליברל, כפי שקראת לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, וסוציאליסט, כפי שאני, מסכימים לכך שהדרך הטובה ביותר לסגור פערים חברתיים באופן אמיתי ולתת הזדמנות שווה באופן אמיתי היא על-ידי פתיחת כמה שיותר אופציות ברמה נאותה, שבה התלמידים יקבלו את הטיפול הנכון – אם שנינו מסכימים לזה, נראה שהצדק אתנו. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו נוכח. חברת הכנסת נעמי חזן – נוכחת. חבר הכנסת רענן כהן, טעיתי בחישוב. זה ייקח עוד כמה דקות, כי חברת הכנסת נעמי חזן נכנסה בינתיים. אבל אני רואה שאתה מנהל פה שיחה פוליטית חשובה ולא מפסיד זמן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת סילבן שלום, שמעת מליברל, שמעת מסוציאליסטית, עכשיו תשמע מסוציאל-דמוקרטית. מה שמשותף לשלושתנו הוא, שאנחנו, כמובן, חברים במרצ – –

בנימין טמקין (מרצ):

אנחנו גם מרצים באקדמיה – – –

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת בני טמקין, אכן, גם מרצים באקדמיה. אני מרשה לעצמי לדבר גם כחברת כנסת וגם כפרופסור למדע המדינה באוניברסיטה העברית.

חבר הכנסת סילבן שלום – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לי שאלה אלייך, חברת הכנסת חזן – – –

נעמי חזן (מרצ):

אבל לא על חשבון זמני.

היו"ר ד' שילנסקי:

את חברה של חבר הכנסת טמקין, אז אולי תסביר לי מדוע הוא לא משתמש בכיסא שהבוחר הנכבד במדינת ישראל נתן לו? הוא לא יושב.

נעמי חזן (מרצ):

אני אגיד לך, אדוני. זה עידן הפריימריס, והנושא שעל סדר-היום הוא נושא שכואב לו מטעמים ברורים, שהוא ביטא היטב, אני חושבת.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רוצה להקרין מצוקה כדי שיושיבו אותי עוד הפעם על הכיסא.

היו"ר ד' שילנסקי:

יפה. שלוש הדקות שלך מתחילות מעכשיו, חברת הכנסת חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אני מודה לך, אדוני.

הצעת החוק שלך, חבר הכנסת סילבן שלום, באה מכוונות טובות, אני חושבת. אבל הצעת החוק גרועה, ובעצם היא תשיג תוצאות הפוכות מאלו שאליהן התכוונת. תרשה לי לגעת רק בכמה נקודות.

אני חושבת, שאם רוצים להרחיב את מערכת ההשכלה הגבוהה, חייבים לחזק את האוניברסיטאות ולהרחיב את תשתית המכללות, בדיוק כפי שנעשה בשנים האחרונות.

אבל אתה מציע, שכל אדם, ללא בחינה מסוננת כלשהי, ייכנס לשנה א' באוניברסיטה. המשמעות, תואר בוגר, יעבור משלוש שנים לארבע שנים. ואולי גם שכחו לומר דבר B.A. הראשונה היא, ש- מאוד פשוט ומאוד מאוד חשוב. לי יש ניסיון גדול בעניין הזה, כי אני לימדתי בפקולטה למדעי החברה באוניברסיטה העברית, ששם היה נהוג לקבל בחוג לכלכלה תלמידים ולעשות את הסינון שלהם רק אחרי שנה א'. 70% מהם לא עברו את שנה א', ובשפה האוניברסיטאית, אגב, קוראים להם "פליטי

בארבע B.A. כלכלה". וכך קרה, שמה שהיה אמור להיות שנה ב' הפך להיות שנה א', והם סיימו . שנים.

סילבן שלום (הליכוד):

לא נכון.

נעמי חזן (מרצ):

כן נכון, כן נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה מאריך לנו את הדיון.

סילבן שלום (הליכוד):

— — — בשלוש שנים, גם בבאר-שבע וגם בתל-אביב.

נעמי חזן (מרצ):

סליחה, זה לקח ארבע שנים, ואני יכולה לתת לך נתונים מוסמכים על כך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה קורא קריאות ביניים לכולם, ומוסיף — — —

סילבן שלום (הליכוד):

אבל זה לא נכון. את לא יודעת.

נעמי חזן (מרצ):

סליחה, אני כן יודעת. חבר הכנסת סילבן שלום, אני מכירה את המקרה, כי אני לימדתי 20 שנה חלק מ"פליטי כלכלה" שלא סיימו שנה א', וקיבלתי אותם בשנה א' שנייה במחלקה למדע המדינה, וזה , עם כל העלויות הכרוכות בשכר לימוד לשנה נוספת. B.A. לקח להם ארבע שנים לסיים .

חבר הכנסת סילבן שלום, האם נכחת פעם בשיעור של מחלקה בשנה א' שהיתה פתוחה, כביכול, ואת הסינון עשו בסוף השנה? אני רוצה להגיד לך – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אני הייתי. זה ההבדל בינינו – את לא היית, אבל אני הייתי.

נעמי חזן (מרצ):

אני הייתי, כי אני לימדתי 600 סטודנטים בשיעור. זה אנטי-חינוכי – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אין לך מושג. למדתי כלכלה ועברתי את המסלול הזה. אני הייתי במסלול הזה – – –

נעמי חזן (מרצ):

אתה עברת את המסלול הזה. האם אתה היית פעם בשיעור עם 600 סטודנטים? האם אפשר בכלל ללמוד בשיעור כזה? תגיד לי. זה לא אוניברסיטה.

אתה אומר, חבר הכנסת סילבן שלום – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סליחה. תרשי לי – – –

נעמי חזן (מרצ):

אני באמת מדברת אל חבר הכנסת סילבן שלום בניסיון שכנוע, אולי האחרון, אבל חשוב – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, עם כל הכבוד, אתה לא יכול לדבר עם מישהו ביציע. שנית, אני מבין שאכפת לך מהנושא, ואני מכבד ומעריך מאוד אדם שמעלה נושא ואכפת לו. אבל אתה קורא לכולם קריאות ביניים, כך שאתה מאלץ אותי להוסיף לכולם זמן, והדיון מתארך. על חשבון חבר הכנסת סילבן שלום אני תורם לך, גברתי, דקה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו הוא מפסיק את קריאות הביניים. הנושא אינו פוליטי, הנושא הוא ציבורי. חבר הכנסת סילבן שלום, חברת הכנסת נעמי חזן מודה לך על הדקה שהוספת לה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מדברים על החלשים, וכבר דובר על עוגמת הנפש שעלולה לנבוע מזה וגם על העלויות הכספיות, אבל בדבר אחד, נוסף על הדברים שכבר נאמרו, יש לך טעות חמורה. הניתוח ההשוואתי שלך כל כך לוקה בחסר, שהוא מראה שאין לך בכלל מושג וחצי מושג לגבי ההשכלה הגבוהה בצרפת, בבלגיה, בשווייץ או בגרמניה, ששם – – –

סילבן שלום (הליכוד):

את מייצגת את – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. חבר הכנסת סילבן שלום, זה לא יכול ללכת כך.

נעמי חזן (מרצ):

לא, ודאי שלא. אני דואגת להרחבת ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. נראה שאתה לא. תגובתך, יציאתך מהאולם מוכיחה כמובן, שהצעת החוק הזו היא הצעת חוק אנטי-חינוכית, היא נגד ההשכלה הגבוהה, היא נגד חלשים, היא נגד שכבות חלשות, והיא עושה עוול בל יתואר לחינוך הגבוה ולמדינת ישראל בכללותה. אני אתנגד לה בתוקף. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח. חברת הכנסת לימור לבנת – אינה נוכחת. חבר הכנסת אברהם הירשזון – אינו נוכח. חבר הכנסת פני בדש – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם יחזקאל – אינו נוכח. חבר הכנסת אלכס גולדפרב – אינו נוכח. חבר הכנסת עמיר פרץ – אינו נוכח. חברת הכנסת אסתר סלמוביץ – אינה נוכחת. חבר הכנסת דוד צוקר – אינו נוכח. חבר הכנסת האשם מחאמיד – אינו נוכח. חבר הכנסת עמנואל זיסמן – אינו נוכח. חבר הכנסת יצחק לוי – אינו נוכח. חברת הכנסת דליה איציק – אינה נוכחת. חבר הכנסת יוסף עזרן – אינו נוכח. חבר הכנסת רחבעם זאבי – אינו נוכח. חבר הכנסת אליהו בן-אלישר – אינו נוכח. חבר הכנסת נסים זוילי – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם פורז – אינו נוכח. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה.

חבר הכנסת יורם לס לא יכעס עלי אם אעכב אותו דקה. בדיוק עכשיו נכנס למליאת הכנסת חבר הכנסת החדש והטרי מיכאל רצון, המכונה מיכי. הוא גם ידיד אישי טוב שלי, וזו הפעם הראשונה שאני מנהל ישיבה כאשר הוא נוכח באולם.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לאחל לו, בשם כולנו, הצלחה בתפקידו, ולהגיד למי שלא מכירים אותו רק משפט אחד, והוא חשוב. נוסף על כך שיש לנו זהות פוליטית מוחלטת ברעיונות, למיכי רצון יש שתי תכונות חשובות מאוד: הוא בן-אדם, והוא חבר. על כך מגיע לו יישר כוח מיוחד ומבורך, ויהיה השם בעזרך. אתה יהודי מאמין ושומר מצוות, ולך במיוחד יאה הברכה הזאת.

תודה רבה לך, חבר הכנסת לס, על שהמתנת דקה. עכשיו אני מפעיל את השעון.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני מצטרף אל הברכות של היושב-ראש לחבר הכנסת רצון.

ועכשיו לעניין שעומד לפנינו. בא חבר הכנסת סילבן שלום עם בעיה אמיתית, בעיה שכואבת להרבה מאוד צעירים במדינת ישראל, שמתדפקים על שערי האוניברסיטה, והאוניברסיטה אינה מקבלת אותם.

הבעיה היא בעיה, אבל כמו בבעיות אחרות, אף הן כבודות, שבהן אנחנו נתקלים במדינה שלנו, הפתרון של האופוזיציה הוא אופייני: פתרון שעל פניו למי שאין לו שכל נראה מצוין. למשל, יש בעיה של ה"חמאס". מה הפתרון של האופוזיציה? אנחנו ניכנס בהם. ניכנס בהם, זה הפתרון. מה אומר חבר הכנסת סילבן שלום על הבעיה ששערי האוניברסיטה סגורים? אומר חבר הכנסת שלום: אנחנו נפתח את השערים. זה נשמע מצוין, אלא שבהצעתו – שלא תתקבל – הוא עומד לגרום נזק עצום.

ואני אסביר איך. אני אסביר זאת דרך מה שהצד שלנו עושה. אנחנו לא הולכים לפתרונות פופוליסטיים לאנשים רדודים שלא חושבים. אנחנו, למשל, נותנים תקציבי ענק על חשבון ההתנחלויות המטומטמות שלכם.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה הנאום האחרון שלו בכנסת, לכן יש לו בעיה רצינית. איזו שפה זו?

יורם לס (העבודה):

כמו שאמר שר החינוך, הגדלנו ב-50% את מספר הסטודנטים בישראל על-ידי המכללות, שזה הפתרון. זה לא פופוליסטי, זה קצת יותר קשה לתפוס, אבל זו האמת.

מה הפתרון של חבר הכנסת שלום? אצלי בפקולטה לרפואה לומדים אנטומיה בשנה ראשונה. אנחנו מלמדים 80 סטודנטים על גופות ועוד 40 סטודנטים אמריקנים. על שערי הפקולטה מתדפקים 3,000 סטודנטים, חבר הכנסת שלום. אתה באמת חושב בחלומות הכי גרועים שלך שאני אקח 3,000 סטודנטים – 3,000 סטודנטים – שינתחו 3,000 גופות וילמדו עליהן אנטומיה? זה רציני? זה פופוליסטי, אבל זה לא רציני, זה לא קיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת אסעד אסעד וסילבן שלום, אתם כבר מקלקלים את חבר הכנסת מיכי רצון שרוצה להקשיב ואתם לא נותנים לו.

יורם לס (העבודה):

אני אומר לך, חבר הכנסת שלום, אתה בא עם הצעה שתקום איזה כיתה עם 500 או 1,000 תלמידים, והציונים בכיתה הזו לא יהיו חשובים כלל. מה שיפעל זה שיטת המסדר, מה שנקרא. אני מייד מסיים, אדוני היושב-ראש. בארצות-הברית ניסו זאת בבתי-ספר לרפואה – שיטת המסדר. מה זאת אומרת, שיטת המסדר? לא חשוב הציון שלך, חשוב אם אתה הראשון בכיתה, השני בכיתה, השלישי בכיתה או ה-500 בכיתה. זה נקרא שיטת המסדר. ובכיתה הזו הסטודנטים הורגים זה את זה בצורה הכי דרוויניסטית. הם מחבלים בניסויים אחד של השני, הם תולשים דפים מהספרים בספריות, הם מקלקלים זה לזה, הם שונאים זה את זה. למה? כי הם יודעים, שרק ה-50 הראשונים בכיתה יעברו. זו הכיתה באוניברסיטה שאתה רוצה, של סטודנטים שאוכלים זה את זה? שהחלשים מרגישים כמה הם חלשים?

העניין הזה לא יכול לעבור, חבר הכנסת שלום. טוב תעשה אם תמשוך את הצעת החוק הזאת לפני ההצבעה. תודה רבה.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אביגדור קהלני – איננו. חבר הכנסת רענן כהן מחכה הרבה זמן בסבלנות. אבל תרשה לי, חבר הכנסת מיכאל רצון, מיכי, כבר לתת שיעור בעבודת הכנסת.

מיכאל רצון (הליכוד):

ממך אני מוכן ללמוד תמיד.

הי"ר ד' שילנסקי:

הנה ראיתי שפה היה ביטוי בקשר להתנחלויות שהקפיץ אותך והתחלת להחליף דברים. זו הדמוקרטיה. השתתפת אתי בהתנחלויות, בהפגנות, אבל כאשר אני יושב פה, אם הביטוי גבולי, אני שופט לקולא. ראיתי שזה הקפיץ אותך ושאלת אותם שאלה. הנה אתה מקבל ממני את התשובה. ככה זה פה.

בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החינוך, חברי הכנסת, חברי חבר הכנסת סילבן שלום, הצעת הצעת חוק לאפשר לאלה שרוצים ללמוד באוניברסיטה להיכנס לאוניברסיטה בלי לעשות את המבחנים הדרושים ולא בדרך המקובלת כיום. זה רעיון נכון, רעיון טוב, אבל מה לעשות, אני לא יכול לצרף את קולי לרעיון הזה כפי שאתה מציע אותו, וזאת מהנימוקים הבאים.

אסעד אסעד (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, מכיוון שחבר הכנסת סילבן שלום הוא מהליכוד, והוא שהגיש את הצעת החוק הזאת, לכן אתה מתנגד. אם היה זה מישהו אחר, לא היית דוחה את ההצעה. אתה נאבקת למען עניין צודק – חיילים משוחררים – והכנסת עמדה לצדך. זה נושא סופר-צודק שהשכבות החלשות שאתה באת מהן רוצות ללמוד – – –

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לומר, שאי-אפשר לבוא אלי עם הטענה שזו הצעת חוק של הליכוד או של מפלגה אחרת. נדמה לי שאני נוהג בעניין הזה הרבה יותר מכפי שמותר לי. אם יש הצעת חוק סבירה, הגיונית, ואני משוכנע בה, אני מצטרף, אני תומך, וברבים מהמקרים גם בניגוד לעמדת מפלגתי.

במקרה הזה, מה הפחד שלי? אחרי שאנחנו פתחנו את המכללות, נדמה לי שאנחנו יצרנו הליך מסוים לקליטת האנשים שרוצים ומבקשים ללמוד, נתנו להם מסלול חדש אחר לגמרי. המאבק הזה נעשה במסגרת חוק חייילים משוחררים, כשהלכנו למועצה להשכלה גבוהה ותבענו שלושה דברים החשובים לכל אדם שיוצא מהצבא: מקצוע, אפשרות להשכלה ודיור. ובשלושת הדברים האלה עמדנו בצורה הנכונה ביותר והשגנו אותם. באותו רגע שהמכללות פתחו את שעריהן, והמכללות קמו וצמחו בשנים האחרונות, אנחנו מאפשרים לרבים מהסטודנטים להיקלט במכללות ולהגיע להשכלה הסבירה שכל חברה חייבת לתת לאזרחיה – אנחנו בעצם מצאנו פתרון.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים, ברשותך. מה יכול לקרות במצב הזה? במצב הזה אנחנו יכולים למצוא הצפה של האוניברסיטאות בכל מיני סטודנטים, ופתאום אחרי שנה-שנתיים אנחנו יכולים למצוא את עצמנו במצב שהאוניברסיטאות לא יוכלו לפעול. אנחנו מאבדים את יוקרתן, מאבדים את עוצמתן, מאבדים את היכולת של קליטת סטודנטים באוניברסיטאות.

אני, על כל פנים, אעשה הכול כדי שההצעה הזאת, כפי שהיא מוצעת היום, לא תעבור ולא ניצור לכלל הציבור במדינת ישראל זירה שאין צורך ואין מקום בה. היום יש הרבה אפשרויות במסלולים חדשים. אבל אני מברך אותך על עצם העלאת הנושא, עצם העמדת הנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. איך חבר הכנסת יהושע מצא ידע בדיוק להגיע על הדקה. ראיתי אותו בדלת לפני שנייה. איפה הוא? חבר הכנסת מצא – אינו נוכח. חבר הכנסת שאול גוטמן – אינו נוכח. חבר הכנסת שאול יהלום כן נוכח.

שאול יהלום (מפד"ל):

נוכח ומוותר.

סילבן שלום (הליכוד):

פעם ראשונה בהיסטוריה של הכנסת זה ארבע שנים.

היו"ר ד' שילנסקי:

מוותר. דוגמה יפה. חבר הכנסת גדעון שגיא – אינו נוכח. חבר הכנסת חיים דיין – אינו נוכח. חבר הכנסת רפאל אלול – אינו נוכח. סגנית יושב-ראש הכנסת חברת הכנסת ענת מאור ביקשה שיקראו לה, אבל מאחר שכל כך הרבה חברים נעדרו לא הספיקו לקרוא לה. אני מבקש שנהיה מאוד סבלניים וליברלים כלפיה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – אינו נוכח. חבר הכנסת יעקב שפי – אינו נוכח. אם היה פה שר החינוך – – –

סילבן שלום (הליכוד):

למה לא נצביע?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא.

רענן כהן (העבודה):

האם צלצלו לפני חמש דקות?

היו"ר ד' שילנסקי:

היה צלצול?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה אתי?

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, יש לך רוב.

רענן כהן (העבודה):

תקנון הוא תקנון.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, יש עוד דף של משתתפים, לא שמתי לב. חבר הכנסת משה גפני – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם רביץ – אינו נוכח. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

כמה דוברים עוד יש?

היו"ר ד' שילנסקי:

להערכתי יש דובר אחד מבחינת נוכחות, ואם חברת הכנסת ענת מאור תגיע יהיו שניים. חבר הכנסת סילבן שלום, למען הסדר הטוב, שר החינוך ביקש לעלות שוב לדוכן בתום הדיון, וזו זכותו בהתאם לתקנון.

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה, שלוש דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין כמו משאלות לב ופופוליזם של ערב בחירות כדי להביא לנו הצעות שנראות — — —

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת סילבן שלום, אני לא מפקפקת בכך שיש לך מודעות לקושי שברכישת השכלה על-ידי צעירים שמוצאם משכבות חלשות מבחינה כלכלית. אני חושבת, שתחת הססמה של שוויון הזדמנויות אנחנו עלולים לעשות בדיוק ההיפך ממה שאדוני מתכוון.

כאשר זורקים את הביטוי שוויון הזדמנויות ואומרים: כל אחד יוכל להיכנס לאוניברסיטה, וזה יהיה הפתרון המופלא לאפליה שקיימת – ואני מסכימה שהיא קיימת, על בסיס חברתי ועדתי ולאומי במדינת ישראל – כאשר אתה אומר שוויון הזדמנויות, אתה בעצם רק מעמיד פנים של שוויון.

כי איפה הבעיה? הבעיה מתחילה בשאלה, האם יש לכל הילדים במדינת ישראל גני ילדים. מי שאין לו גן ילדים בגיל שלוש-ארבע לא יקבל תעודת בגרות ולא יגיע לאוניברסיטה. השאלה השנייה היא, מי יש לו מורים טובים בחינוך היסודי. השאלה השלישית היא, מי מגיע לתיכון ומי נוסר בכיתה ח', ט' ו' ומי מגיע לתעודת בגרות. ואז מגיעה השאלה, מי מגיע לאוניברסיטה.

לכן, בכניסה לאוניברסיטה, בחברה הישראלית, כבר נעשו מיונים קודמים חשובים ביותר, גורליים, משפיעים, שמוציאים שני שלישים מבני השנתון מהאפשרות להיכנס לאוניברסיטה, כי הם לא עברו את המיונים הקודמים.

כאשר היה מדובר על חינוך חינוך בגיל שלוש-ארבע – הייתי שאותם 48 חברי כנסת שחתמו על הצעת החוק הזו יילחמו יחד אתי למען חינוך חינוך מגיל שלוש, אבל זה לא קרה. כאשר מדובר על הפסקת הנשירה – וכמה צעדים נעשו, אבל עדיין יש נשירה חמורה ביותר – בואו נגיע קודם לכך שכל השנתונים יגמרו י"ב כיתות. קודם נגיע לכך בלי אפוליות.

אני אביא נתון אחד, ואפשר להביא נתונים רבים, כמה מסיימים בעיירות פיתוח ואזורי ספר, כמה מסיימים מעדות המזרח.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

יש שיפור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש שיפור, אבל הפערים קיימים. אביא רק נתון אחד משנתון 1994. מקבלי בגרות במגזר היהודי – 33%, מקבלי בגרות במגזר הערבי – 5%. מה תועיל הצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום מול הפער הזה?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לא. בין הבדואים בנגב – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא, לא, לא. לקחתי את הנתונים מהשנתון הסטטיסטי. שיעור הלומדים – 44%, מקבלי תעודת בגרות – 5%.

אבל הטענה שלי היא כזאת, אדוני השר. גם אם השיעור 5% וגם אם 6% – לא זאת הבעיה. מי שנמצא בנקודת התחלה נמוכה כל כך, ו-90% או 95% אינם יכולים להיכנס לאוניברסיטה, החוק של חבר הכנסת סילבן שלום לא יעזור להם שום דבר. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, השרים, חברי הכנסת, אני מבינה שכולם עסוקים מאוד. הצעת החוק הזו חשובה, ואני רוצה לציין שוועדת החינוך והתרבות עסקה בה כל ארבע השנים.

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, אני מבקש. חבר הכנסת מיכאל רצון, אני מברך אותך ומאחל לך הצלחה.

ענת מאור (מרצ):

ברכות גם בשמי לחבר הכנסת מיכאל רצון. בהצלחה בעבודה ובתפקיד.

אני רוצה לומר, שהנושא של ביזוריות ההשכלה הגבוהה והרחבתה הוא נושא חשוב ביותר, אלא שיש לנו מחלוקת עם חבר הכנסת סילבן שלום על הדרך. אני מעריכה מאוד את הגדרת המטרה שלו ואת הרצון שההשכלה הגבוהה תהיה מנת חלקם של יותר בוגרים ובוגרות ושהפערים בין העדות השונות בהשכלה הגבוהה יצטמצמו. מבחינה זו אני חושבת, שעצם המאבק של חבר הכנסת סילבן שלום תרם גם לפחות ריכוזיות וליותר תשומת לב בקבלה. אבל את המהפכה האמיתית עשה שר החינוך השר אמנון רובינשטיין ועשתה ועדת החינוך והתרבות בכנסת בראשותו של אברהם בורג ובהשתתפות כולנו בחוק המכללות האזוריות והפיכתן לאקדמיות.

מי שמסייר היום במכללות בתל-חי, בספיר וביזרעאל –

רון נחמן (הליכוד):

ובאריאל.

ענת מאור (מרצ):

— — ובאריאל, ורואה את מהפכת ההשכלה הגבוהה שהתרחשה במדינה תחת הממשלה הזו, יודע מה הוא מהפך אמיתי.

חבר הכנסת סילבן שלום, בעבר לא הגדילו את מספר המקומות לרכישת השכלה גבוהה, וזה מה שגרם לעשרות ולמאות אלפי צעירים לנדוד ולרכוש את השכלתם בחוץ. את השינוי הזה עשו שר החינוך וועדת החינוך של הכנסת.

אני רוצה לספר לחברי הכנסת, ובזאת לסיים, עד כמה הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום בעייתית במציאות. לפני שנה נקראה ועדת החינוך והתרבות לדין דחוף בגין שביתה של סטודנטים מחיפה. התברר, שאוניברסיטת חיפה, בחוג לכלכלה, נקטה את המדיניות שאתה ממליץ עליה, ואז הסטודנטים האשימו את המרצים בהכשלה מכוונת במבחנים של שנה א' בשל הצורך לעשות את המיון לקראת ההמשך.

לכן, ביזוריות ההשכלה הגבוהה — בהחלט כן; לא דרך החוק הזה, אלא דרך המדיניות של הרחבה והשקעה בהשכלה הגבוהה, ובמיוחד בפריפריה ובמכללות האזוריות. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שלמה בוחבוט. אחריו — חבר הכנסת מיכאל רצון, אחריו — חבר הכנסת רון נחמן. אני מבין שזה נאום הבכורה שלך, נכון?

מיכאל רצון (הליכוד):

כן.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

עם כל הכבוד, חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת מיכאל רצון ביקש, והוא ידבר שלוש דקות. בבקשה, חבר הכנסת בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את חבר הכנסת החדש מיכאל רצון בהצלחה.

עליתי להסביר מדוע החלטתי הפעם דווקא להתנגד לחוק. מי שזוכר, אני נמנה עם אלה שהצביעו בעד הצעת החוק בקריאה הטרוםית, כמי שבא מעיר פיתוח ומבין מה הם הצרכים של סטודנטים צעירים ובוגרים שיוצאים ממשפחות ברוכות ילדים ולא תמיד יכולים, לצערי, להגיע לאוניברסיטאות, משום שלא קיבלו תעודת בגרות או לא עברו את הבחירות הפסיכומטריות. אבל בשיחות עם מערכת החינוך ועם אנשי האקדמיה שוכנעתי, שהתוכנית הזאת אינה טובה.

אני מציע הצעה חלופית – אני גם שומע שהשר התחיל בהצעה זו שאנחנו מדברים עליה באזור הצפון – לקחת בחורים ובחורות צעירים מערי הפיתוח ומהשכונות, חבר'ה טובים שיש להם היכולת, שהם תלמידים מצטיינים, אבל בגלל מצוקות כספיות הם לא יכלו להוציא תעודת בגרות וגם לא יכלו לעבור את הבחינות הפסיכומטריות, ולתת להם שנת מכינה באוניברסיטה, ומדינת ישראל תצטרך לשאת בשנה הזאת. סטודנטים מערי פיתוח אומרים: אנחנו באים לשנה מכינה, אבל יש מצוקה, יש בעיה – בלילות אנחנו עובדים קשה, בבוקר אין לנו היכולת לשבת וללמוד.

לכן, אדוני היושב-ראש, כאדם שנמצא בעיר פיתוח ומרים דגל חברתי וחינוכי – זה אחד הנאומים האחרונים שלי בכנסת הזאת ובכלל – זו ההזדמנות לציין לשבח את הממשלה הזאת – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה זה בכלל?

שלמה בוחבוט (העבודה):

בארבע השנים הבאות אני לא מתכוון להיות חבר כנסת. יכול להיות שארוץ לראשות הממשלה, למה? כחבר הכנסת?

רון נחמן (הליכוד):

שמעת, מר שחל?

השר י' ביילין:

— — — הוא לא יכול, הוא — — —

שלמה בוחבוט (העבודה):

טוב, אשקול מחדש אם כדאי לי בבחירות לכנסת החמש-עשרה להתמודד על ראשות הממשלה. בתוך המפלגה אני יכול להתמודד.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך את שר החינוך ואת הממשלה הזאת. כראש עיר פיתוח אני רואה שיש מהפך במערכת החינוך. גם חבר הכנסת שאול עמור ידידי – ביקרתי אצלו ביום שישי – מברך על כך. לפחות אנחנו צריכים לומר תודה רבה לממשלה הזאת על העשייה הגדולה שלה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בוחבוט. חבר הכנסת מיכאל רצון, בבקשה.

עד שחבר הכנסת מיכאל רצון יעלה לדוכן אני מבקש לומר, שחבר הכנסת מיכאל רצון הוא מהצעירים המבטיחים שלנו. הוא גם אדם, גם לוחם, סגן-אלוף בצבא, גם חבר, אדם שתרם תרומה חשובה מאוד בתחומים החברתיים, בתחומים הקהילתיים. אנחנו מצטערים על שהוא נכנס בנסיבות הטרגיות האלה, אבל חבר הכנסת רצון הוא בחור מבטיח.

מיכאל רצון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי על כך שנכנסתי לכנסת הזאת, לכנסת ישראל, למקום מכובד זה, לאחר פטירתו, הליכתו ללא עת, של חבר הכנסת ויינשטיין. יורשה לי, ברשותך, היושב-ראש, לומר כמה מלים לזכרו.

חבר הכנסת ויינשטיין, חבר הכנסת פעיל – הכרתי אותו שנים רבות – חבר נאמן, שתמיד נענה לכל פנייה, לכל דבר שביקשו ממנו. חבר הכנסת ויינשטיין, יוצא המפלגה הליברלית, נשא בגאון את הדגל הליברלי, נושאי כלכלה וחברה, ופעל רבות גם בכנסת ישראל ולא רק בכנסת ישראל כדי לקדם נושאים שהמפלגה הליברלית חרתה על דגלה והמשיך בדרך זו גם בתוך הליכוד.

ההתמודדות בפריימריס בהחלט שוחקת, והיא כנראה הכריעה אותו, לצערנו הרב. אני מאמין, שבעקבות פטירתו יהיה שיקול דעת נוסף לגבי שיטת הבחירות הזאת, ואני מאמין שכולנו נסיק את המסקנות ואולי נלך לדרך אחרת.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

ולנושא שעל סדר-היום: אין ספק שאני תומך בהצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום – שהן בדוגמה האישית שלו והן בדרכו לתחום הציבורי מכיר את הנושא מבפנים – הצעת חוק שמדברת על סיכוי שווה לאנשים שבמהלך השנים הראשונות שלהם בתיכון אולי לא הגיעו להישגים גבוהים מסיבות שונות, בעיקר סיבות כלכליות או חברתיות. הצעת החוק הזאת תאפשר להם להגיע בשנה הראשונה ללימודים להישגים גבוהים, להישגים טובים, שיאפשרו להם להגיע לתואר אקדמי ראשון ואולי גם להמשיך הלאה.

אין ספק שהצעת החוק הזאת תביא לכך, שהרבה אנשים טובים, שבגלל בעיות של פער חברתי לא הגיעו להישגים הנדרשים, יוכלו – אם הצעת החוק הזאת תעבור – לרכוש את ההשכלה הגבוהה להגיע להישגים, להגיע ליותר מתואר ראשון, ליותר מתואר שני וגם הלאה.

לכן אני תומך בהצעת החוק הזאת ואצביע בעדה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל רצון. אני מזמינה את חבר הכנסת רון נחמן. אחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהממשלה הזאת אכן עשתה הרבה למען החינוך. אדוני שר החינוך, התחילה בכך שולמית אלוני בקדנציה הזאת, ואני חייב לשבח אותה כאן בכנסת אף שהיא איננה כאן. אני יודע שהעמדה הפוליטית שלך, כאיש מרצ, מנוגדת במאה-שמונים מעלות לעמדה הפוליטית שלי, ועם זאת, אנחנו חיים בשלום. כששולמית אלוני נכנסה לתפקיד ועשתה את מה שעשתה, חששנו שמא היא תפגע גם בנו. ולא כך היה. גם אתה המשכת את המדיניות, ומגיע לך יישר כוח על כך.

אני חושב, שהמכללות אשר הוקמו במדינת ישראל פתרו בעיות יסוד בחינוך העל-תיכוני. בעיות היסוד האלה היו ניתוק הפריפריה מן המרכז. מי שהיה לו כסף, מי שהיתה לו יכולת, יכול היה לבוא לאוניברסיטה, יכול היה להשתתף בחגיגה האקדמית; ומי שהיה בשוליים כל הזמן זה אנשי השוליים, הפריפריות. יפה אמר ידידי חבר הכנסת שלמה בוחבוט, שבא ממעלות; הוא מכיר בדיוק את המצוקה והלחץ בפריפריה: עד שתלמיד גומר את בית-הספר התיכון, גומר את הצבא ומבקש לבוא וללמוד, שערי האוניברסיטאות נסגרים בפניו.

אדוני השר, לו אני הייתי צריך להתקבל היום לאוניברסיטה, לא הייתי מתקבל. אני מדבר על כאלה שעשו בחינות אקסטרניות. הדרישות עלו. הדרישות שהיו בזמננו הן כאין וכאפס לעומת הדרישות היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הם חכמים יותר היום.

רון נחמן (הליכוד):

לכן הילדים שלנו חכמים ונבונים יותר מאתנו, והילדים שלך והנכדים שלך יהיו נבונים וחכמים יותר גם מהילדים שלנו וגם מאתנו.

אדוני השר, אני רואה חשיבות עליונה בפתיחת הלימוד האקדמי לכל הציבור במדינת ישראל, מדין ועד אילת, מהירדן ועד הים. לכן, בעניין הצעת החוק הזאת, אף שהיא הוגשה על-ידי ידידי לסיעה, צר לי, אבל אני עומד בניגוד – בהזדמנות הזאת, כשאני מסתכל על התוכנית הכללית – לעמדותי המפלגתית ומתייחס לנושא החינוכי וחושב, שצריכים לאפשר למכללות להמשיך ולפעול, להרחיב ולהתרחב, וככל שזה יקרה יותר כן ייטב.

אקצר בדברי, כי אין מה לדבר יותר מדי על הנושא הזה. החינוך הוא היסוד, שיעשה לנו אדם טוב יותר לשנים הבאות. זה מתחיל מגן הילדים, ממשיך דרך בית-הספר היסודי, דרך התיכון ודרך האקדמיה. אם אנחנו רוצים לקטוף פירות טובים, אנחנו צריכים להסדיר את המסלול הזה מתחילתו ועד סופו, ולא לשים מחסומים דווקא בסוף הדרך הלימודית ובתחילת הדרך של חיי הצעירים.

גברתי היושבת-ראש, תרשי לי לומר שני דברים בהזדמנות זו, ביומה האחרון של הכנסת. רציתי לומר מלים מספר לזכרו של אריאל ויינשטיין, ידידי הטוב, שהלך לעולמו השבוע במפתיע, בחטף, והשאיר את כולנו המומים. אריאל ידידי, ישבנו יחד בוועדת הכספים מאז הוא נכנס לכנסת. אריאל היה חבר כנסת פעיל מאוד, אמין מאוד, ישר ודואג לענייני הפרט. אריאל, תחסר לנו כאן בכנסת.

ידידי חבר הכנסת החדש מיכאל רצון, צר לי שנכנסת לכנסת בנסיבות כאלה. אמרתי לך בהלוויה, שחבל שנכנסת דווקא במקומו של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין שהלך לעולמו. אבל זו דרכו של עולם. אני רוצה לברך אותך ולאחל לך הצלחה לא רק כאן ועכשיו, בימים מספר או בחודשים הספורים שעדיין נותרו עד לסיום כהונתה של הכנסת הזאת, אלא שתעלה ותצליח ותמשיך בדרכך. מגיע לך סוף-סוף להיכנס לכאן ולהצטרף לחבורה הזאת של הצעירים. עלה והצלח. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן. גם אני מבקשת להצטרף לברכות לחבר הכנסת החדש מיכאל רצון ולאחל לו הצלחה בהמשך דרכו.

אני מזמינה את חבר הכנסת עובדיה עלי – בבקשה. הוא יהיה אחרון הדוברים. אחריו ישיב חבר הכנסת סילבן שלום, מציע החוק.

עובדיה עלי (הליכוד):

נדמה לי שגם השר ביקש לעלות לדוכן.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא ויתר.

עובדיה עלי (הליכוד):

תודה ליושבת-ראש שהואילה להחליף אותי.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית אני מבקש לברך את חבר הכנסת סילבן שלום על הצעת החוק שהוא הניח כאן.

אדוני שר החינוך, אני סבור שאין חילוקי דעות בינינו על כך שנושאי החינוך צריכים להיות בראש סדרי העדיפויות והקדימות במדינת ישראל.

אחת מנקודות התורפה שאני רואה היום במערכת החינוך היא ההשכלה הגבוהה על כל מגוניה, אף שהשר רובינשטיין פעל רבות בקדנציה הזאת לשינוי התמונה בתחום ההשכלה הגבוהה על-ידי עידוד המכללות האזוריות, ויש בכך ברכה רבה.

שינוי שני משמעותי מאוד שחל לאחרונה הוא כל נושא הקמת המכללות הפרטיות והציבוריות שמקבלות חסות אקדמית של מוסדות להשכלה גבוהה מרחבי העולם. את העניין הזה צריך להסדיר, אדוני שר החינוך, ויש אכן הצעת חוק בקריאה ראשונה שלך ושלי שבאה לעשות זאת. כל הנושא של

המכללות הזרות פרוץ היום לחלוטין. מצד אחד, יכול להיווצר מצב, שמכללות יקבלו חסות של אוניברסיטאות מגוחכות, ללא פיקוח רציני. אנחנו גורמים עוול גדול לסטודנטים. אנחנו שמים מכשול לפני עיוור, על כל המשתמע מכך. הם מקבלים תואר אקדמי תוך שלושה שבועות. איך יכול להיות דבר כזה? מצד שני, לעתים מקשים יתר על המידה על מכללות שמקבלות חסות של אוניברסיטאות יוקרתיות מאוד, רציניות מאוד. הנושא הזה מלווה אותם בייסורי גיהנום עם ביורוקרטיה מיותרת לחלוטין.

בנושא הזה יש הצעת חוק שלי שעברה בקריאה ראשונה וכן הצעת חוק של הממשלה שעברה גם היא בקריאה ראשונה. אנו חייבים לדאוג לאישורן מוקדם ככל האפשר.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני מסכים אתך בעניין זה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני שמח, גם אני מסכים אתך בעניין זה וגם בעניינים אחרים, אתה יודע זאת, השר רובינשטיין.

ההערה האחרונה שאני מבקש להעיר היא על סטודנטים מערי פיתוח ומשכונות מצוקה. אני לא מתייחס כרגע לתנאי הקבלה שלהם, כי יש בכך בעייתיות שאינני רוצה להרחיב עליה את הדברים, כמו פטור ממבחנים פסיכומטריים ודברים נוספים. לא הייתי רוצה שסטודנטים יתחילו ללמוד בשנה ראשונה ואחר כך ייכנסו לתסכול ולמרירות כשלא יוכלו לעבור לשנה שנייה ושלישית. אלה בעיות לא פשוטות, אבל אינני רוצה להיכנס לסוגיה זו עכשיו.

חייבים למצוא פתרון לסטודנטים מערי פיתוח ומשכונות מצוקה. אדוני שר האוצר, יש לדאוג לכך – –

שר האוצר א' שוחט:

אחרי שננצח בבחירות, נעשה זאת.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני שר האוצר, אם אתה תנצח בבחירות, דבר שאני לא מאחל לך, אני מקווה שאכן תעשה זאת. אבל אני מבטיח לך דבר אחד: אם אנחנו ננצח בבחירות, ימצא הנושא הזה את פתרונו. סטודנטים מערי פיתוח ומשכונות מצוקה יקבלו פטור משכר לימוד. אנחנו חייבים להשוות את התנאים שלהם. לא ייתכן שאלה הבאים מתנאים קשים צריכים לממן דירה, כלכלה, נסיעות. האם אלה תנאים שוויוניים לתנאים של אלה שבאים מרחביה או מרמת-אביב? אין היגיון בדבר הזה. חייבים לפטור

אותם משכר לימוד, על כל המשתמע מכך. גם בעניין הזה יש הצעת חוק שלי שעברה בקריאה טרומית. אדוני שר החינוך, הנושא הזה חייב למצוא פתרון.

השוויוניות היא דבר החשוב לא רק לסטודנטים האלה, אלא לחברה כולה. אתה יודע מה המשמעות של סטודנט כזה החוזר לעיר פיתוח או למושב בגליל או בנגב עם תואר אקדמי – איזו גאווה, איזה מקור להזדהות, איזה תרומה לקהילה ולחינוך של החברה. בעניין זה אסור שהנושאים התקציביים והכספיים יפריעו לנו לממש את הרצון העז הזה. אני מקווה שעוד נצליח לעשות זאת בקדנציה הנכחית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. אני מזמינה את המציע, חבר הכנסת סילבן שלום, להתייחס לנושא. אתה מוותר?

סילבן שלום (הליכוד):

אני מוותר אם השר מוותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

השר ויתר ואני מבינה שגם אתה ויתרת.

אני מצטרפת למברכים על הצעת החוק.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת סילבן שלום, והעברתה לוועדת החינוך והתרבות להכנתה לקריאה שנייה ושלישית. נא להצביע בעד או נגד.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

נגד – 23

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך (תנאי קבלה למוסדות להשכלה גבוהה),

התשנ"ד–1994, לוועדת החינוך והתרבות לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עשרה תומכים, 23 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת: הצעת החוק לא נתקבלה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

מטעם ועדת הכנסת: החלטת ועדת הכנסת בדבר כנסי הכנסת במושב החמישי של הכנסת השלוש-עשרה והחלטת הוועדה בעניין גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (חברי הכנסת ושאיניהם) (תיקון), התשנ"ו–1996.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק הטיס, התשנ"ו–1996; הצעת חוק שמירת סודיות (חריגים בחוקי מס) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו–1996; הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 19) (הוראות שונות), התשנ"ו–1996.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן; הצעת חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות על החוק ופגיעה בטוהר המידות ובמינהל התיקון), התשנ"ו–1996, של חברי הכנסת יוסי כץ וחגי מירום; והצעת חוק הבזק (תיקון מס' 15) (הגדלת הזיכוי בפעילות מונה לעיוורים), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד-1993

(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק תתשי"ב: הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד-1993, של חבר הכנסת עוזי לנדאו, בקריאה טרומית. בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

חגי מירום (העבודה):

למה להביא הצעת חוק כזאת ביום כזה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

עד ה-29 באפריל עוד אפשר להביא הרבה דברים.

רון נחמן (הליכוד):

חוזרים לעבודה ב-29 באפריל ואפשר להביא עוד חוקים, אפשר לעשות עוד כמה דברים כאלה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא מציע להתערב בוויכוחים שמתנהלים בפומבי בתוך מפלגת העבודה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, סליחה, כדי שלא תהיינה אי-הבנות – הכנסת מחדשת את פעילותה ב-29 באפריל, ויש עוד חודש של פעילות. לכאורה הכול אפשרי. עכשיו בואו נאפשר לחבר הכנסת עוזי לנדאו להעביר את הצעת החוק שלו בקריאה טרומית ולאחר מכן בקריאה ראשונה, שנייה ושלישית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש היום ממשלה בישראל שמתאפיינת ברכיבים הבאים: הראש – שמעון פרס; הדרך – אחמד טיבי; הסמל – אביב גפן. שהראש הוא מר שמעון פרס – זו עובדה בהווה; שהדרך היא טיבי – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, חבר הכנסת לנדאו. רבותי חברי הכנסת, אני מאוד מבקש להפסיק ולאפשר לחבר הכנסת לנדאו לומר את דבריו בשקט ללא הפרעות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ובנאמנות לעקרונות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מציע לאפשר לחבר הכנסת זיסמן לומר את דבריו החשובים מן הדוכן. למה אתה מייחד אותם לקבוצה קטנה של אנשים? רבים אחרים פשוט אינם נהנים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני משכנע אותם להצביע בעד ההצעה שלך, כי אני מתכוון להצביע בעדה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש לנו ניסיון עם כושר שכנוע מפליג שלך על ידידנו חגי מירום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כשאתה מגלה אטימות, לא מצביעים בשבילך. לפעמים אתה מגלה אטימות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני, קודם כול, שמח שנתת לי קרדיט, שאתה אומר שלפעמים אני מגלה אטימות. בדרך כלל אתה אינך רחב לב כזה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמר שמעון פרס הוא ראש הממשלה – זאת עובדה מן ההווה. שאחמד טיבי הוא דרכה של הממשלה – זה רקורד מן העבר, זו עובדה. אחמד טיבי מבקש להביא את ישראל לגבולות '67, מבקש להביא להקמת מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים, מבקש להביא לכך שישראל תפתח את שעריה בפני ים של פליטים ערבים, ומדיניותה של הממשלה, מדיניות אוסלו, מובילה לכך. זה שסמלה של הממשלה הוא אביב גפן, לכך כבר ראינו במאורעות החודשים האחרונים הוכחות יותר מאשר אחת.

חוק רמת-הגולן שאותו אנחנו מביאים היום לכנסת, הוא חלק מן המאבק הציבורי שהמחנה הלאומי מנהל נגד ממשלה זו. זהו מאבק לא רק על עוצמתה וביטחונה של מדינת ישראל, אלא גם על תוכנה היהודי והציוני. חוק רמת-הגולן הוא על נשמת אפה של הציונות; הוא על ארץ-ישראל, שרמת-הגולן היא חלק ממנה; הוא על מפעל ההתיישבות, וכמובן על ביטחונה של מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, מפלגת העבודה סבורה, על-פי תפיסת עולמה, שהשלום הוא זה שיביא לנו ביטחון ושהביטחון יושג על-ידי כך שמדינת ישראל תוותר ויתורים ניכרים על מרכיבי עוצמתנו; יהיו הסכמים חתומים, כפי שהיו, למשל, בין כוויית ובין עירק, והללו יביאו לנו שלום. הממשלה מוכנה להכיר בכך שיש לכאורה פרטנר שניתן לתמוך בו, לסמוך עליו, והוא יהיה מסוגל לספק לנו שלום ארוך ימים.

על כן ממשלת ישראל זו כבר מוכנה לירידה גמורה מרמת-הגולן עד למרגלות הכינרת, מוכנה לזכויות דיג לסורים, ובעצם, ההבדל בין המשא-ומתן שממשלה זו ניהלה עם אסד ובין המשא-ומתן שהליכוד ניהל במהלך תהליך מדריד עם אסד הוא, שכאשר ניהל הליכוד עם הסורים משא-ומתן היה המצב כמו שהוא היום – אין שלום ואין התקדמות מן הצד הסורי, אפילו לא כהוא זה. אבל גם לא היה כל ויתור של ישראל, אדרבה – מול התביעות הסוריות היו תביעות של ישראל מסוריה: לסגור את מפקדות המחבלים, להפסיק את פעולות ה"חיזבאללה", להפסיק את פעולות הסמים, להסתלק מלבנון. כשאנחנו מתבוננים על המשא-ומתן של ממשלת ישראל עם השליט הסורי, כעבור שלוש שנים של ממשלה זו יודע שליט סוריה שהוא יכול לקבל לידי את כל רמת-הגולן ולממשלת ישראל אין המושג הקל שבקלים מה היא מקבלת מסוריה.

יש עוד הבדל אחד, שלצערי הרב ממשלה זו הביאה אליו – עם ישראל, תחת הנהגת ממשלה זו, מפוצל ומקוטב והוויכוחים יורדים בתוכו אל שורש הדבק שמחבר אותנו זה לזה. אם יש דבר-מה שבו ניתן להאשים את הממשלה, והוא לבדו מספיק כדי להצביע על חוסר אחריותה, הרי הוא "תרומתה" לפיצול הגדול והמעמיק בציבור.

אדוני היושב-ראש, משא-ומתן לשלום צריך שיהיה מבוסס לא על תקוות לשלום אלא בראש ובראשונה על המציאות בשטח. הנה אומר לנו היום נשיא טורקיה סולימן דמירל: "מה אתה רצים לחתום על שלום עם סוריה; תמתינו קצת, תחכו עד שהסורים יפסיקו עם הטרור". אבל עמדתה של מדינת ישראל הפוכה.

מה אומרת ממשלת ישראל? היא מבקשת להמשיך את המשא-ומתן לשלום עם סוריה בעצם הימים האלה, כאשר הרודן הסורי ממשיך לשסות בנו את אנשי ה"חיזבאללה" ומקיז מדמנו מדי שבוע בהרגים ובפצעים מחיילי צה"ל ומאזרחי המדינה. מפקדות הטרור עדיין שוכנות לבטח בדמשק, ומחלקן יוצאות ההוראות לפוצץ אוטובוסים בלב ערינו, וממשלה זו לא רק שאיננה מנתקת את היחסים או את המגעים עם אסד, אלא היא מבקשת ממנו להואיל בטובו ולהופיע בוועידת המלחמה בטרור, המתקיימת עכשיו בשארם-אל-שיח', כמי שראוי להיחשב לוחם בטרור. הרי זו פארכה – אם יש אדם שהוא מגדולי הטרוריסטים במזרח התיכון, שממשלת ישראל חייבת לנקוט נגדו צעדים חריפים, הרי זה חאפז אסד, ואותו מביאים כדי לבקש ממנו שיהיה חלק מן הוועידה.

זה לא רק מפלגת העבודה, זה צחוק מן הוועידה, זה צחוק מן העבודה, זה שימת הוועידה כולה ומטרתה ללעג וקלס, משום שוועידה כזאת צריכה לומר מי נגד הטרור ומי מן הצד השני מאיים עם טרור, ונגדו צריך לצאת. חאפז אסד צריך להיות שם כפי שגם ערפאת, דרך אגב, צריך להיות – מן העבר השני.

על כן, כאשר מתבוננים על ועידה זו וקשרה לרמת-הגולן, צריך שיהיה ברור – הוועידה המתקיימת היום בשארם-אל-שיח' נועדה להקל על ראש הממשלה, מר פרס, אותו תהליך של שטיפת מוח הציבור, אשר בעקבותיו ימסור מר פרס את רמת-הגולן כולה לידיים סוריות. תמונותיו בצד קלינטון, נשיא ארצות-הברית, אמורות להיות העטיפה המתוקה, השוקולד המתוק, על גלולת הציאניד שהציבור בארץ-ישראל יצטרך לבלוע כתוצאה מכוונות הממשלה.

לצערי הרב, בראש ממשלת ישראל עומד היום אדם שאיננו מבין מלחמה אמיתית בטרור מה היא. שמעון הוא איש הפסטיבלים, הוא איש של תמונות טלוויזיה, של הפקות המוניות, והוא מין מהמר כפייתי המוכן להשליך את יהבו על כל דמות, אם זה אסד, אם זה ערפאת. הוא כבר אמר: "אני מוכן לשחק על כל הקופה". אל ישחק על הקופה של מדינת ישראל ושל עם ישראל, ישחק על הקופה הפרטית שלו ואל יסכן את הקופה הביטחונית שלנו.

כאשר אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, מה הם יסודות השלום עם סוריה – האמיתיים, לא אלה המבוססים באוויר על תקוות, אלא מה היא המציאות של השלום הזה – צריך שניקח לתשומת לבנו שני דגמי שלום שונים זה מזה שלאורם חיים עמים במאה זו, ב-50 השנים האחרונות.

הנה יש דגם השלום בין ארצות-הברית ובין קנדה. זהו שלום שבין שתי מדינות שיש להן שפה דומה ותרבות דומה והיסטוריה משותפת בתחומים שונים ושתיהן דמוקרטיות, ולא קרו מלחמות בין הדמוקרטיות ב-100 השנים האחרונות; אוסיף – כמעט. על כן השלום שם מבוסס על פשרה, על נדיבות, על הבנה, על כך שאי-אפשר בעצם להכריז מלחמה של המדינות זו על זו. ישנו דגם השלום האחר, זה שבין ארצות-הברית ובין ברית-המועצות לשעבר, רוסיה בהווה. זהו דגם של שלום בין מדינה קומוניסטית שמבקשת להשתלט על העולם על חשבון מדינות אחרות, והסיבה שיש שלום ביניהן נובעת מן העובדה, שיש בידי כל אחת מן המעצמות נשק שעמו היא יכולה להרוס את רעותה פעמים מספר, והסיבה שאין מלחמה היא בגלל ההרתעה ובגלל הכושר של האחת להפחיד את השנייה. זה טיבו של מאזן האימה שהביא לשלום.

אין שום ספק, שעל גבולנו הצפוני אין קנדים ואין שווייצרים, אלא יש סוריה, והדגם האמיתי לשלום מולם הוא לא כמו זה שבין ארצות-הברית לקנדה, אלא כמו זה שבין ארצות-הברית לברית-המועצות – דגם של שלום שמבוסס על הרתעה, על עוצמתה של ישראל, על ביטחונה. כאשר אנחנו על הרי רמת-הגולן, יש ביטחון לישראל ויש הרתעה מול סוריה. מהר-החרמון, מהר-בנטל, מתל-חזקה, מהר-פרס אנחנו יכולים להתבונן לתוך חלונות דמשק ולבדוק את ההמראות והנחיתות מכל שדות התעופה שלהם, והסורים יודעים שמלחמתם לא תצלח והמחיר שישלמו אם יצאו להרפתקה יהיה מחיר כבד, ועל כן יש שקט ברמת-הגולן קרוב ל-30 שנה. אבל אם, חלילה וחס, נרד אל העמק, אל הבקעה – ממרומי רמת-הגולן, משם עלולה לפרוץ מלחמה. שלום בינינו לבין סוריה בתנאים כאלה לא יגן עלינו יותר מאשר הגן שלום חתום כזה על כוויית מפני עירק.

אני מבין שהזמן חולף. כמה זמן נותר עוד?

היו"ר ע' עלי:

לא נותר זמן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

טוב, אני חושב שאני אצטרך – – –

קריאות:

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

הבעיה היא, שכאשר צריך לדבר באורח יסודי על דברים רציניים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — — על גלילות ציאניד – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — אני אצטרך לשמור את זה לסיבוב נוסף. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. יש סיבוב נוסף למקצה שיפורים – אעלה לדבר בפעם הבאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לנדאו, היות שהפריעו לך, אתה רוצה עוד דקה? יש לך דברים חשובים –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני אודה לך, אדוני, על עוד דקה.

היו"ר ע' עלי:

— — אבל לא חשוב מה אתה אומר – חשוב איך מצביעים. אתה יודע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני חושב שגם חשוב מה שאומרים.

היו"ר ע' עלי:

זה חשוב, זה נכון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אומר את הדבר הבא. יש דברים שקשורים אולי לשיקול דעתה של הממשלה הזאת בבואה לעשות את ההסכם עם סוריה. הרי הסכם צריך להיות מבוסס על קרקע המציאות, לא על תקוות. כאשר ראש הממשלה, למשל, בהופיעו בטלוויזיה הגרמנית אומר, שכשיהיה שלום עם סוריה צריך כוחות גרמניים כחלק מן הכוח ברמת-הגולן להגן על ישראל, ויוצא פרשן הטלוויזיה הגרמנית ואומר שישראל מבקשת גרמנים שיגנו עליה – אני שואל, איפה שיקול הדעת של ראש הממשלה.

כאשר ראש הממשלה הזה מדבר על כך שישראל צריכה להצטרף לליגה הערבית, אני שואל את עצמי: מר פרס, איפה ההיגיון שלך? אגב, עבד אל-מג'יד, מזכיר הליגה, אמר מייד: "אם כולכם תתאסלמו, למה לא?" לצערי, הוא אמר את זה בקול רם, כי מר פרס עוד יכול לתפוס את הרעיון. היום אי-אפשר לסמוך על ראש ממשלה זה בשום דבר.

כאשר מר פרס מדבר על כך שמלונות בצפון שקולים כנגד מוצבים, אני שואל את עצמי: זה שר ביטחון? כאשר מר פרס מציע לבנות מלונות מעל הכינרת, מעל המים, כדי לפתור קושי מסוים במשא-ומתן עם סוריה, אני שואל, אדוני היושב-ראש: מלונות באוויר? חלומות באספמיה? זה שמעון בעל החלומות, זה לא ראש ממשלה רציני.

על כן, אדוני היושב-ראש, אל ידבר ראש הממשלה על מזרח תיכון חדש שיש בו כלכלה ויש בו פיתוח ויש בו ביטחון אמיתי. אלה דברים חשובים בתנאי שיסודותיהם יבטיחו זאת. אבל ראש הממשלה מציע לנו פתרון שעל-פיו המזרח התיכון החדש האמיתי יהיה מזרח תיכון שבו אוטובוסים מתפוצצים בלב ערינו – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ע' עלי:

הוא צריך לסיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – והגליל הצפוני עם עמקי הצפון ובקעת כנרות וקרית-שמונה וראש-פינה וטבריה ומטולה יהיו לבשר התותחים, חלילה, של המלחמה הבאה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

רבותי, אנחנו נשמע את כל ההצעות ובתוכם הנאומים של המציעים ישיב שר המשפטים על כל ההצעות יחדיו. אמת, שר המשפטים?

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכון, אדוני, תודה.

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

היו"ר ע' עלי:

כעת חבר הכנסת יצחק לוי: הצעת חוק ב'רמט – באותו נושא; אחריו – חבר הכנסת אביגדור קהלני וחבר הכנסת עמנואל זיסמן – כל אחד מכם לחוד עשר דקות. שר המשפטים ישיב על כל הארבע יחדיו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יהיה לו הכוח הלאומי להשיב?

היו"ר ע' עלי:

אתה יודע שיש שר משפטים עם הרבה כוח. אנחנו מכירים אותו, יש לו בעיה לדבר? זה המקצוע שלו.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – יצא המרצע מן השק. היה שק, שק בווינגטון, שק במקומות אחרים, שניסו להסתיר את הנטיות הטוריסטיות של נשיא סוריה. ניסו להסתיר את זה. אמרו שהוא ראש מדינה שאפשר לעשות אתו שלום; אדם ששר החוץ שלו מודיע שהוא מעוניין בתהליך השלום. ארצות-הברית שמחה מאוד כאשר הסורים הצטרפו לתהליך השלום. והנה קרה אסון במדינת ישראל – לפני כשבועיים סדרת פיגועים נוראית, התקפה טרוריסטית שלא היתה כמוה במדינת ישראל, ואני לא יודע אם היו הרבה כמוה בעולם; דם ניגר כמים ודמעות נשפכו כמים; כל אזרחי מדינת ישראל כאבו – וראש הממשלה קיבל החלטה לכנס ועידה בין-לאומית כדי לחזק את המלחמה בטרור.

ובכן, אדוני היושב-ראש, איננו דנים על תועלת הוועידה הזאת; יש שידרשו לשבח, יש שידרשו לגנאי, יש שיראו בה תועלת, יש שיראו אותה ללא תועלת. זה לא הדיון. מה שחשוב הוא, שכאשר פנו לנשיא סוריה להצטרף, הוא לא הצטרף. זו הנקודה העיקרית שאנחנו צריכים לשים לב אליה בהקשר של הצעת החוק הנוגעת לנוקשות חוק הגולן.

הנשיא אסד, ברוב חוצפתו, מסרב לתת יד למדינות העולם להילחם בטרור. אני שוב אומר – אינני יודע מה תהיינה תוצאות הוועידה הזאת ואם יש לה ערך, אבל לפחות ערך הצהרתי יש כאן. יש רצון של העולם לבוא ולהתאחד נגד הטרור. הרי אנחנו יודעים, שבשורה התחתונה, מי שיילחם בטרור פה, בארץ-ישראל, זה אנחנו, לא אחרים. אבל זה שמתכנסים ראשי מדינות ושרי חוץ ודיפלומטים אחרים ומצהירים שצריך לעשות מלחמה בטרור – יש בזה ערך מסוים. איפה נשיא סוריה? איפה

אותו שליט שמפרנס את ארגוני הטרור? איפה אותו שליט שנותן להם כסף ואמצעים ונותן להם מתקני אימונים כדי לבוא ולשפוך דם של אזרחים? עם מי אנחנו רוצים לעשות שלום?

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, יצא המרצע מן השק. אם הדבר הזה לא היה ברור, הרי שעכשיו הדבר הזה ברור לגמרי. הנשיא אסד מצטרף למזרח התיכון החדש של האירנים והלובים – הליגה הערבית למען הטרור, הליגה הערבית למען שפיכות דמים: שליט סוריה, שליט לוב, שליט אירן, ונוסיף גם את שליט עירק, שליט סודן. אבל אלה המובילים את אותה ליגה למען הטרור, אלו לא אנשים שבאים ואומרים: "אנחנו לא רוצים להשתתף במלחמה בטרור", אלו שליטים שבאים ואומרים: "אנחנו תומכים בטרור".

על כן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שההתפכחות הזאת היא בזמנה, לצערנו הרב במחיר דם. אבל ההתפכחות הזאת היא בזמנה. ממשלת ישראל היתה צריכה לבוא ולומר: אין לנו עסק עם אסד, אנחנו לא יורדים מהגולן. גם אם הוא יפנה אלינו לשלום, אי-אפשר לסרב ליד לשלום בתנאים מסוימים, אבל ודאי שלא להפקיר את הביטחון בידי אדם שלא מוכן להצטרף למלחמה בטרור. אין ספק, הדבר הוא פשוט, הוא ברור.

כל ההבטחות הביטחוניות והמקדמים הביטחוניים שידידינו מארצות-הברית דיברו שהם יהיו חלק מההסכם ישראל-סוריה – התרעות כאלה והתרעות אחרות – ההתרעות טובות כדי לראות אם טנקים מגיעים, ההתרעות הן טובות כדי לראות אם מטוסים מתקרבים, גם אז אני לא יודע אם יהיה זמן להגן על עצמנו; ההתרעות אינן שוות שום דבר כאשר מדובר במימון חוליות טרור. כל המכשירים האמריקניים לא שווים שום דבר – אפשר לפרוס אותם בגולן, הם יבואו מכיוונים אחרים, הכסף יגיע מכיוונים אחרים.

על כן, אדוני היושב-ראש, בשלהי הכנסת השלוש-עשרה אני חושב שטוב תעשה הכנסת אם תקבל הצעת חוק הנוגעת לנוקשות חוק הגולן. זה אומר: כדי שאפשר יהיה לשנות את חוק הגולן, נזדקק לרוב של 70 חברי כנסת. 70 חברי כנסת במקרה זה, אדוני היושב-ראש, זה קונסנסוס לאומי. אנחנו רואים את הסקרים – גם המפלגות שיזכו בעשרות מנדטים, אף אחת לא זוכה ב-70 מנדטים. אני חושב, שבמדינת ישראל, כפי הנראה לעין, לא תהיה מפלגה אחת שתזכה ב-70 מנדטים, ואם כן, זו תהיה מפלגת קונסנסוס עצומה. הווי אומר, שהגולן, בהיותו חלק מארץ-ישראל, הגולן, בהיותו מקדם ביטחון למדינת ישראל, יישאר בידי מדינת ישראל, כל זמן ש-70 חברי כנסת לא החליטו אחרת.

על כן, לו הודיעה הממשלה – ואני אומר את זה לשר המשפטים, והוא היחיד כאן שמייצג את הממשלה – לאחר שאסד לא הסכים להצטרף לוועידה נגד הטרור: "אין לנו עסק עם נשיא סוריה", יכול להיות שלא היינו מעלים את החוקים היום. כיוון שהממשלה לא עושה את זה – הממשלה השעתה את השיחות לזמן, אבל הממשלה לא הודיעה לנשיא סוריה: "אין לנו מה לשוחח אתך יותר"; הרי מדובר כאן בהשעיה מסוימת. כיוון שהממשלה לא עשתה צעד מספיק תקיף נגד הנשיא אסד במישור הדיפלומטי – ואני לא מדבר חלילה במישורים אחרים – הרי שיש מקום שהכנסת תקבל את הצעת החוק הזו.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לכנסת להעביר את הצעתי בקריאה מוקדמת.

היו"ר ע' עלי:

לאיזו ועדה?

יצחק לוי (מפד"ל):

לדעתי, ההצעה צריכה צריך לבוא לוועדת הפנים, כיוון שמדובר כאן בהצעה שעוסקת – אולי אשנה את דעתי. אולי ההצעה צריכה לבוא לוועדת החוקה. אבל לא משנה אם זו ועדה זו או ועדה אחרת.

היו"ר ע' עלי:

לא. זה משנה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אנו, בשתי הוועדות, נעשה את זה. העיקר שהכנסת תקבל את העיקרון שאין לשנות את חוק הגולן אלא ברוב של 70 חברי כנסת. אדוני היושב-ראש, אני מסיים כאן את דברי. אני מרשה לעצמי, תוך כדי הדיון, להרהר בעניין הוועדה ולמסור לך איזו ועדה. זה מה שאני אומר.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש שתשקלו יחדיו על איזו ועדה אתם מדברים. אתה יודע שהנושא חשוב.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני יודע.

היו"ר ע' עלי:

נכון.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא נתתי את דעתי לעניין.

היו"ר ע' עלי:

כשנצביע, צריך שהדברים יהיו ברורים.

יצחק לוי (מפד"ל):

כן. יש עוד זמן. יש עוד מציעים ויש עוד תשובה. אנו נחשוב על הוועדה. אדוני יושב-הראש, תודה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יצחק לוי, תודה.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט

(סייג לויתור על שטחים), התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ע' עלי:

כעת, יעלה ויבוא חבר הכנסת עמנואל זיסמן. רבותי, חבר הכנסת זיסמן וחבר הכנסת קהלני, יש לכם הצעה אחת – הצעת חוק ג'תק. לפי תקדים, אני מאפשר לשניכם להציג את הנושא. מובן שהזמן מתחלק ביניכם.

אביגדור קהלני (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

בסדר. לא היית צריך להקדיש הרבה מאמצים כדי לשכנע אותי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את ריכוזך, כי אתה מעיין באיזה מסמך, והוא בוודאי חשוב. אדוני שר המשפטים, חברי הכנסת, במשך 28 שנה הונחו ראשי מפלגת העבודה – הנהגת מפלגת העבודה, ושר המשפטים נמנה עמה – על-ידי קו שאומר: בלתי אפשרי לזכות בביטחון לעם ישראל, ביטחון של ממש, אם המערך האסטרטגי שלנו יושבת על קווי העבר. אדוני שר המשפטים, 28 שנים אתה וראשי מפלגת העבודה לא רק האמנתם – התחייבו בפני העם, ולא רק בפני חברי מפלגת העבודה ותומכיה, שבלתי אפשרי להגיע לשלום על בסיס הישגות בקווי הפסקת האש של שנת 1967. 28 שנה חתרנו לשלום, אבל שיהיה שלום סביר – שלום שצריך להביא בחשבון שני דברים: אין לסגת לקווי שביתת הנשק משנת 1949, כי חזרה לגבולות בלתי בטוחים היא מלחמה בעתיד.

אדוני שר המשפטים, מעל במה זו תוכל להגיד, שאתה נשבע, כפי שאמרת, שמעלה-אדומים צריכה להיות חלק מירושלים ומישראל לעת שלום. לא מזמן אמרת זאת. אתה מוכן להישבע שבהסכם שלום עם סוריה לא תיתן יד לסגת נסיגה מוחלטת מרמת-הגולן עד 10 מטרים מחוף הכינרת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מוכן להישבע?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני – כן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

למה לא פעלת?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה יכול לסמוך עלי. אני לא בטוח שאתה יכול לסמוך על חלק ממנהיגיך. אני פרשתי ממפלגת העבודה, או התפלגתי עם חברי, חבר הכנסת אביגדור קהלני, רק משום שאני מאמין במה שאמרתי קודם, 28 שנה –

עוזי לנדאו (הליכוד):

איפה הייתם שלוש שנים?

עמנואל זיסמן (העבודה):

— ואני לא אסוג מזה, לא רק לגבי ירושלים ולא רק לגבי הגולן, אלא לגבי כל שטח שהוא — — —

יוסף בא-גד (מולדת):

כל הכבוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

איפה הוא היה שלוש שנים?

עמנואל זיסמן (העבודה):

תקשיב טוב. אני הוכחתי לעם ישראל, שאפשר בלי טובות הנאה, בלי שוחד פוליטי ובלי שוחד כלכלי. אני נאמן לעקרונותי, ואם הממשלה תורכב על-ידיכם, הלוואי שאתם תעמדו בזה. הלוואי. אני בטוח שאני וחבר הכנסת קהלני נעמוד בזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

נעמוד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה ההבדל בינינו אולי, ולא בינך לביני. אני שואל את שר המשפטים, כי הוא מייצג את הנהגת מפלגת העבודה ואת רוב הממשלה: האם אנחנו בעד פשרה שכוללת את הכול? זה מה שמסתמן בנושא הסורי. הרי יש שתי תפיסות: יש תפיסה אחת, שאומרת שאין לעשות שום פשרה ברמת-הגולן. יש התפיסה השנייה, שאומרת שצריך לתת את הכול, אם השלום הוא שלום של ממש. אני לא מקבל את זה. אסור לנו לשמוט את דגל השלום, אבל אסור לנו גם לעשות שלום שהוא שלום בלתי יציב ושהוא שלום רופף ולנהל משא-ומתן לא מתוך עמידה איתנה.

שאלו אותי היום: למה דווקא היום? היום, יותר מבכל יום אחר, כשגדולי העולם מתכנסים בשארם-אל-שייח', צריך לצאת מסר מכנסת ישראל. קלינטון הוא נשיא, ואולי בנובמבר הוא לא יהיה נשיא. אבל על אוקינאווה, חבר הכנסת טמקין, הוא לא מוותר. 51 שנה לאחר סיום מלחמת העולם השנייה יש הפגנות באוקינאווה להוצאת הצבא האמריקני, והוא לא מוותר. למה הוא לא מוותר? כי יש לו,

כנראה, אינטרס אסטרטגי. אנחנו רוצים את רוב רובה של רמת-הגולן בשליטה שלנו ובנוכחות צבאית ואזרחית שלנו, כדי להבטיח את ביטחוננו.

לסיום: אני מקווה, שעם ישראל ייתן לנו כוח, ובעזרת השם, בהתחלת יוני נציע עוד חוק. אולי בחוק הזה לא יהיה צורך – אני מקווה. אבל נציע אולי עוד חוק.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא יהיה צורך בשום חוק נוסף. המדינה תהיה כזו, שלא יהיה צורך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת בן-אלישר, אין ספק שאם לא נוכל להעביר את החוק הזה את כל הקריאות, בוודאי נבטיח אותו בחודש יוני.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנו מוכנים לעשות זאת בשמכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אבל אני רוצה להציע עוד חוק – וזה רק בחצי דקה – שזה חוק שאומר, שגבולות מדינת ישראל ייקבעו על-ידי הכנסת על-פי מפה שתוגש לאישורה ברוב של שני-שלישים מחבריה. אני מוכן להתווכח אתך על שני-השלישים, אבל שיהיה רוב מיוחד ושלא ייווצר מצב שגבולות המדינה יהיו כמו שהמצב החוקתי והחוקי הוא היום, שברוב של שניים נגד אחד אפשר לוותר על שטחים, שהם חשובים לא רק לביטחוננו אלא הם גם בריבונותנו ובשליטתנו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה להודות למשפטן שאול וייסמן, שעזר לי בהכנת הצעת החוק הזאת, שאני מקווה להגיש אותה בהתחלת יוני לכנסת הארבע-עשרה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, אני יכול לתקן את דבריך. אפשר לאשר את ההצעה גם פה אחד על-ידי אדם אחד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אפשר. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת קהלני, בבקשה. חבר הכנסת קהלני, יש לך חמש דקות.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום חברי עמנואל זיסמן ואני מגישים הצעת חוק על ירושלים ועל הגולן. חיברנו בהצעת החוק שלנו גם את נושא ירושלים וגם את נושא הגולן. מטבע שנמצאה בגמלא, כתוב עליה שהמאבק בגמלא היה בעצם על שמירת ירושלים. לכן חד הן.

היו"ר ע' עלי:

נכון.

אביגדור קהלני (העבודה):

האיש שייתן את ההוראה לרדת מרמת-הגולן יהיה האיש שיפגע בעתיד ירושלים.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רגע, חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת קהלני אומר דברים חשובים. כדאי שתשמעי אותם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מתנצלת.

היו"ר ע' עלי:

כדאי שתשמעי, הוא אומר דברים חכמים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בוודאי.

אביגדור קהלני (העבודה):

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

אני בכלל חושב, שכל אלה הדורשים ביטחון הפכו להיות במדינה הזו עוכרי השלום. אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קהלני, אם מותר לי להעיר לך, שלוש שנים אחרי שגמלא נפלה, נפלה ירושלים.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני יודע, אדוני היושב-ראש. גמלא מקודשת לעם היהודי יותר ממצדה, ונדמה לי שלא כל העם היהודי יודע את זה, לא כל העם יודע את הסיפור האמיתי.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שבכלל, כל מי שמדבר על ביטחון הפך להיות פתאום עוכר השלום. יש מישהו שמחפש שלום יותר מאתנו? בכלל, ההתנצלות הזאת על כך שאנחנו מבקשים לשמור על הבית שלנו. אנחנו פוגעים בתהליך השלום? מי שמבקש גבולות ביטחון, מי שמבקש לשבת כאן לעד, פוגע פתאום בתהליך של השלום?

אני מבקש שלום, חולם על שלום, מתפלל לשלום כמו כל ישראלי טוב, ויש לי זכות לבקש גם להישאר כאן לעד, אלא שאני יודע לקרוא את הכתובת על המפה. אני מאמין לערפאת שהוא רוצה את ירושלים בפלשתין הגדולה. אני אינני מאמין בו, אבל אני מאמין לו, ואני לא אתן לו. אני מאמין לאסד שהוא רוצה את רמת-הגולן, אבל אנחנו לא מעניינים אותו בעצם. הוא רוצה את רמת-הגולן, הוא רוצה הכרה שמדינתו היא מדינה לא טרוריסטית. הוא רוצה הכרה כזו מאמריקנים, ולכנס הזה הוא לא מגיע. הוא רוצה את רמת-הגולן, כי הוא רוצה להחזיר לעצמו את הכבוד – את זה אני מבין – אבל הוא לא חושב לרגע אחד על הכבוד של העם היהודי, שמתחיל לאבד את כבודו בתהליך של זמן, והעם היהודי פתאום מתנצל שהוא ברמת-הגולן. פתאום חלק מאתנו, מהעם היהודי, גם חושב על אפשרות לפצל את ירושלים.

אני לוקח את המצע של מפלגת העבודה, מפלגתי לשעבר, ומציג אותו כאן לפנינו, וכתוב בו באותיות קידוש לבנה: ירושלים לא תחולק יותר, ורמת-הגולן תישאר בידינו. והויכוח איפה נישאר הוא ויכוח אחר.

אני רוצה לומר לך, היושב-ראש, שמצאתי שיר שכתב מישהו שאוהב את הגולן ואוהב את השלום. תרשה לי לקרוא לך אותו; זו מין תפילה. החלק הראשון שלו הוא על הגולן:

"ביתי לי בית בהרי הגולן / מסלע בזלת על בונקר ישן / שארית מעמדה שאימה מן ההר / על עמק ירוק שיופיו לא נגמר / מתוך חלוני מביט כך בשקט / בשעה של שקיעה בארצי החולמת."

והפזמון הוא: "חלומות של שלום / חלומות של תקווה / מה יפה לחלום / כה יפה הסליחה / אמשיך לחלום חלומות של שלום / אז אנא שלום הבא כחלום / איך לא תדע לשמור לי היום / על מה שביתי כשהגשמי חלום".

והבית השני: "שדה של מוקשים הפכתי לגן / גן של פרחים בצבעי הגולן / ופלג של מים זורם בגני / משקה את העץ המצל על בתי / מתוך חלוני מביט כך בשקט / בשעה של שקיעה בארצי החולמת".

על מה אנחנו חולמים? כולנו חולמים על שלום. אי-אפשר להפריד בינינו, בין מחנה אחד למחנה אחר, אבל האם השלום הזה, שבא כחלום, בא לקחת ממני דבר שהגשמי? את החלום הזה השגתי בעשר אצבעותי, השגנו בעשר האצבעות של כולנו. המדינה הזאת לא נחלקת לשני עמים, עם אחד יש לנו כאן. במדינה הזאת צריכים כולנו להתאחד סביב דברים שאנחנו מסכימים אתם, והגיע הזמן שגם אנחנו, כאן, במדינת ישראל, נתחיל לדבר על אדמה מקודשת לנו, נתחיל לדבר גם כן על הכבוד הלאומי של העם היהודי, נתחיל לדבר על דברים שאנחנו מרגישים שהם נובעים מתוכנו, מתוך דאגה לעתיד שלנו.

אדוני היושב-ראש, יש לי תחושה של התקפלות לאורך כל הדרך, של עייפות, של ראיית המדינה לא דרך הרגליים ולא דרך המפות, אלא דרך המסך הקטן, וזה מבט אחר על מדינה שאנחנו כל כך אוהבים. בואו נפסיק להיות נאיבים, בואו נדאג לנו לבית לעולמי עד, ולא ניתן – לא ניתן – בכל דרך שהיא לפגוע בירושלים; וכל הפוגע ברמת-הגולן יגיע בסופו של דבר לחלוקתה של ירושלים. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת קהלני.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט

(סיוג ויתור על השלום), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה: הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (סיוג ויתור על השלום) – הצעת חוק ג'תקכד. בבקשה, חבר הכנסת טמקין. אחריו משיב שר המשפטים ואנחנו נעבור להצבעה.

חבר הכנסת קהלני, אתה חסכת חצי דקה. היתה לך עוד מחצית הדקה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוקים הספציפיים המוצגים לנו כאן לאישור הם ורסיות שונות של מה שנקרא: שריון חוק רמת-הגולן. אני מעדיף לראות את ההצעות האלה כשריון מצב המלחמה, כשריון חוסר התקווה.

במה מדובר? מדובר על הצעות שבאות לומר, שאם תתקיים בכנסת הצבעה בנושא זה, או אם יהיה משאל עם, נצטרך איזה רוב מיוחד כדי לשנות את הסטטוס מבחינת ויתורים ברמת-הגולן או בכל מקום אחר שבו חלים החוק והמשפט של ישראל.

אני רוצה לומר לכם כך: במדינה שהלכה למלחמה בלבנון שלוש שנים ארוכות אני לא זוכר משאל עם, אני לא זוכר רוב מיוחד. מדינה מעניינת זו וחברי כנסת מעניינים אלה, שמציעים רוב מיוחד לצורך השלום – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, אני מבקש ממך. אדוני היושב-ראש מעיד שישבתי בשקט בכל הדיון, גם בפעם הקודמת לפני כמה חודשים. חשבתי שמהו השתנה כאן. תן לי להגיד את הדברים שלי בלי הפרעה.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רק עוזר לך.

בנימין טמקין (מרצ):

מדינה שבה לא צריך רוב מיוחד בשביל מלחמה נוראית ומיותרת, אבל היא צריכה רוב מיוחד כדי להפיק שלום. מה אתם עושים כאן? בעצם אתם באים בטענה לממשלה הראשונה – אני מדגיש, הממשלה הראשונה בהיסטוריה של מדינת ישראל – שבאה ואומרת, שאם יושג הסכם שלום עם סוריה, יהיו התנאים אשר יהיו, ואני לא נכנס עכשיו לשאלה איפה יהיה הגבול, יהיה משאל עם בקרב העם, והעם יחליט. עוד לא היה דבר הזה.

כאשר הבולדוזרים שבאו מהצד הזה של הכנסת הרסו את כל היישובים בסיני והחזרנו את כל השטח בסיני, אני לא זוכר לא בקשה למשאל עם ולא בקשה ליחס מיוחד. אני זוכר שהגיעו להסכם שלום שבו החזירו את כל השטח והרסו את כל היישובים, ואגב, זה נעשה גם עם סאדאת, שקודם לא היה אדם כל כך נחמד, ואני בטוח שאם הייתם מדברים עליו אז – אני זוכר את הנאומים; יש לי זיכרון ארוך. אני זוכר איך תיארו אותו כשותפו של היטלר במלחמת העולם השנייה. ובכל זאת עשו שלום עם סאדאת – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה נכון – – –

בנימין טמקין (מרצ):

סליחה, חבר הכנסת זיסמן. ובכל זאת – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

בנימין טמקין (מרצ):

ובכל זאת, חבר הכנסת זיסמן – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן, ובכל זאת הוא עמד כאן, במקום הזה שאני עומד בו, ואזרחי ישראל נישקו את הטלוויזיה ומברכים על השלום ההוא.

הממשלה הזאת התחייבה למשאל עם. אתם באים ואומרים: לא, לא מספיק לי. אני רוצה להקשות עוד יותר. מה פתאום? אני לא מסכים שאזרחי ישראל יחליטו. אני דורש כל מיני דרישות מיוחדות, ואני לא נכנס לאחוזים שאתם דורשים, כי זה לא מעניין. מה שמעניין הוא, שלגבי השלום הזה, כלפי הממשלה היחידה שמביאה את השאלה למשאל עם – אתם רוצים לבוא ולשריין ולסנדל את מצב המלחמה והייאוש.

עולה לכאן חבר הכנסת עוזי לנדאו, ובאיזה מין טעות פרוידיאנית, או בכוונה אומר: כבר 30 שנה יש שקט בגולן, כי אנחנו יושבים שם. נו, מלחמת יום הכיפורים היתה כלא היתה, כי היינו קרובים לדמשק, ואתם מבטיחים לנו, שאם רק נמשיך שם – לא תהיה מלחמה נוספת. ואני אומר: יש לנו אחריות לדור הצעיר במדינת ישראל, יש לנו אחריות – – –

חבר הכנסת יצחק לוי, שמעתי את כל הנאום שלך בשקט ובכבוד.

יצחק לוי (מפד"ל):

סליחה.

בנימין טמקין (מרצ):

אנחנו צריכים להבטיח לדור הצעיר לא הסדר מסוים, חבר הכנסת קהלני, ולא גבול מסוים, חבר הכנסת קהלני. אנחנו צריכים להבטיח לדור הצעיר, שנעשה מאמץ באמת אמיתי, תוך כדי שמירת הביטחון – וגם הממשלה הזאת מודעת לביטחון לא פחות ממך, לא יותר ממך – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

למה הקדמתם את הבחירות?

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני.

אביגדור קהלני (העבודה):

למה הקדימו את הבחירות?

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני.

אביגדור קהלני (העבודה):

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני.

אביגדור קהלני (העבודה):

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, אני מדבר אתך על עניין עקרוני ואתה מתווכח אתי על פוליטיקה. אני הייתי נגד הקדמת הבחירות, מה אתה רוצה ממני?

אביגדור קהלני (העבודה):

הקדמתם את הבחירות, כי היה לכם נוח – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קהלני – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, אני מבקש ממך, אתה לוקח את הזמן שלי, אחר כך השעון יצלצל – – –

היו"ר ע' עלי:

אני אתן לך עוד דקה אחת על חשבון קריאות הביניים של חבר הכנסת קהלני, אבל אנחנו לא עוסקים כאן כלל בפוליטיקה, אתם יודעים – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אני לא מתווכח אתך עכשיו על נושאים צדדיים אלא על העיקרון, ועם זה אתה לא יכול להתווכח – שלאזרחי ישראל יש הזכות, ניתנה להם הזכות בפעם הראשונה להכריע בעצמם אם ההסכם נראה להם או לא, אם העניין מקודש מספיק או לא מקודש מספיק, אם גמלא היא כך או לא כך; רק אזרחי ישראל צריכים להחליט על כך, ואתם לא מסתפקים בזה – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

הבחירות הן משאל עם. משאל עם זה הונאת הציבור.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, אני לא יודע על הונאות. אני יודע שאני חבר במפלגה שבה נבחרתי ובה אני ממשיך להיות חבר כנסת, ואני יודע שממפלגתי, מתוך מפלגתי, לא יצאו אנשים שיצאו נגד מדיניות הממשלה הזאת. אגב, אני פונה בהזדמנות הזאת — — —

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע. חבר הכנסת קהלני, יש לך אחר כך אפשרות לעלות לכאן, אחרי תשובת השר. אני מניח שהשר יהיה נגד הצעת החוק — — —

אביגדור קהלני (העבודה):

— — — אני לא מאמין.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד לחבר הכנסת טמקין ולידע המפליג שלו בתקנון, אחרי השר — חבר הכנסת קהלני תוכל להשיב על הונאה ועל כל מה שאתה רוצה, אבל אני מבקש להפסיק עכשיו את קריאות הביניים. המסר שלך עבר. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

בהזדמנות הזאת אני רוצה לפנות לאנשים שצופים בנו ולומר להם: לא מתוכנן, לא מהמפלגה שאני מייצג, יצאו אנשים מתוך הממשלה נגד הממשלה היחידה בהיסטוריה של מדינת ישראל — — —

אביגדור קהלני (העבודה):

אתה מכיר את זה? זה החוזה שהממשלה הזאת – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

זה החוזה.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, האם תפסיק אותי בכל משפט? יוצא שאני לא אומר משפט שלם מאז עלייתי לכאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תמורת שלום – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי. חבר הכנסת קהלני ידידי, הבטחתי לך – אני מבקש להפסיק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק.

אביגדור קהלני (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קהלני – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, עד עכשיו הייתי סובלני. אני מבקש. אני אאפשר לכם לדבר אחרי השר אם תרצו, לכן אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים.

בנימין טמקין (מרצ):

— — — אני מקווה שהפעם במפלגת העבודה — — —

היו"ר ע' עלי:

נתתי לך עוד שתי דקות.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מקווה שהפעם בתוך מפלגת העבודה ייבחרו רק אנשים שימשיכו עד הסוף עם מפלגת העבודה וימשיכו עם מדיניות הממשלה. בכל מקרה — — —

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

במה השמצתי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

— — — חבר הכנסת קהלני, אני קובע עובדה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד, רבותי. חבר הכנסת קהלני – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת קהלני, בסך הכול קבעתי עובדה, והעובדה היא שאתם נבחרתם במפלגת העבודה ואתם היום לא במפלגת העבודה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה.

בנימין טמקין (מרצ):

– – – מה העניין? כל אחד ייתן את הפרשנות שהוא רוצה.

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת קהלני, אתה תדבר ותגיד את הדברים האלה. הוא סוטה – זה חלק מהפרלמנט – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, חבר הכנסת קהלני, אני מבין אותך, אתה בדרך כלל מנומס מאוד, תרבותי מאוד, ואין לי טענות. ראית גם שאפשרתי לך, אבל יש לו רק עוד דקה לסיים – אחר כך תגיד אתה מה שיש לך. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אנחנו, בכל מקרה, מתחייבים לתת תמיכה לאותה ממשלה שרודפת שלום ומחפשת שלום עם ביטחון. אנחנו מבטיחים, שמתוכנו תינתן תמיכה לשמעון פרס להמשיך במעשה השלום.

ואני רוצה להגיד מלה אחרונה. היה היתה מפלגה שרצה לבחירות ב-1977, היא לא בדיוק אמרה לעם שהיא הולכת לפנות את כל סיני, ועד היום כל עם ישראל, כולנו כאן מברכים על אותה ממשלה, שהיתה לה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא כולם – אני לא מברך.

בנימין טמקין (מרצ):

זה רק מחזק את מה שאמרתי עכשיו. עם כל הכבוד, אנחנו ועם ישראל נותנים תודה לאותו ראש ממשלה ולאותה ממשלה שהיה לה הראש לשנות את עמדתה ואת כיוונה על-פי המצב, ואני מקווה מאוד מאוד שייבחרו לכנסת וייבחרו לממשלה אנשים שלא ירצו לא לסנדל את השלום ולא לסנדל את התקווה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת טמקין. שר המשפטים, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – ייעלמו.

היו"ר ע' עלי:

רבתי, אני מבקש. מאז חורבן הבית אתה יודע למי ניתנה הנבואה?

חבר הכנסת טמקין, לא רציתי להעיר לך, אבל אמרת לפני כן – עד שהשר יגיע – שהצד הזה אז החליט על הסכמי קמפ-דייוויד. אני רוצה לתקן את דבריך ולומר, שהצד הזה והזה החליטו יחד; היה רוב גדול בכנסת בעד הסכמי קמפ-דייוויד והחזרת סיני.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

התמונה הפוליטית שונה היום מכפי שהיא היתה בעבר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

אם גם בפעם הבאה יהיה רוב כזה, לא יהיה ויכוח.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדובר פעם נוספת בסדרה של הצעות חוק בעלות תוכן דומה שהוגשו לכנסת הזאת ומטרתן להעניק שריון של רוב מיוחד להחלטה של הממשלה לוותר על שטחים, אשר לדברי המציעים ריבונות ישראל חלה עליהם.

אנחנו ערים לכך, שמן הראוי שהחלטות בעלות חשיבות לאומית ממדרגה ראשונה יתקבלו ככל האפשר על-ידי הסכמה רחבה. הממשלה הודיעה – הן בימיו של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, והן לאחר הירצחו, על-ידי ראש הממשלה שמעון פרס – שאם נגיע להסכם עם הסורים, יובא ההסכם לאישור במשאל עם.

הניסיון להציג את העובדות כאילו הן עובדות, כאילו הולך ומתמשש בימים אלה ממש הסכם שמן הראוי להציל את העם ממנו על-ידי חקיקה מעין זו בכנסת שתתנה אישור של הסכם ברוב מיוחד, ניסיון זה משקף יותר היבטים מפלגתיים מאשר מענה על איזו בעיה ממשית, או על צורך לאומי.

חזרתי, אמרתי וטענתי מעל בימת הכנסת הזאת, שתפארתה של הכנסת, וכל כנסת, לא תהיה על כך שהיא תבקש לסנדל את חברי הכנסת עצמם. חזרתי והסברתי, שאנחנו נוהגים לתת שריון לזכויות אדם, לזכויות יסוד של בני אדם, מתוך הנחה שזכויות היסוד מקובלות בחברה ועל בני המין האנושי בכל מדינה דמוקרטית ובכל מדינה תרבותית.

אבל חזרתי ואמרתי, ואני אומר היום שוב: לבוא ולשריין מדיניות מסוימת של איזה צד שלא יהיה בבית הזה, לקבוע שרוב בכנסת לא יוכל להחליט על מדיניותו ולאסור על הכנסת הבאה שהרוב בה יחליט על מדיניותה, ועל כל כנסת בישראל שהרוב בה הוא לא רוב משום שהיום נוח לקבוצה מסוימת גדולה או קטנה בכנסת הזאת למנוע קו מדיני מסוים – זה קו מחשבה שאיננו דמוקרטי, ומן הראוי שהוא ייפסל ולא יחזרו עליו פעם אחר פעם.

גם אלה שמציעים זאת יודעים שבעצם הם עוסקים במלל ולא בחקיקת חוק. ש-41 חברי כנסת יוכלו להכתיב לכל שאר חברי הכנסת מה תהיה המדיניות – זה לא דמוקרטי בעיני. השאלה אם הסכם שלום הוא טוב או לא היא עניין לחברי הכנסת כולם, והרוב בכנסת יחליט. אבל לומר ש-41 חברי כנסת בכנסת הזאת יותר טובים משאר חברי הכנסת, ו-41 חברי הכנסת הבאה יהיו יותר טובים, יותר שקולים, יותר חכמים ויותר נבונים משאר חברי הכנסת, בכל הכבוד למציעים, אני חוזר ואומר: זה לא דמוקרטי. גם אם משום-מה אתה נמצא היום בצד שנח לו, אינני יודע איפה תעמוד בכנסת הבאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עם 25 חברי כנסת שקובעים חוק-יסוד?

חנן פורת (מפד"ל):

מה עם גורל ארץ-ישראל?

אביגדור קהלני (העבודה):

אנחנו מדברים על 61.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לפנינו שתי הצעות חוק, האחת של חבר הכנסת יצחק לוי – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, השר. רבותי חברי הכנסת, לשבת, לא להסתובב ולא להתחבק כאן, זו בעיה רצינית. נא לשבת. אני מבקש להבהיר לכולם, לדעתי יש לנו עוד זמן עד ההצבעה. אחרי השר ידברו עוד ארבעה נואמים – אני לא מתחייב, אולי הם יוותרו על זכות הדיבור שלהם. נא להתאזר בסבלנות, לא להיכנס למתח, יש עוד זמן להיות מתוח.

חגי מירום (העבודה):

אולי השר ירצה להשיב עוד פעם אחרי ארבעת הנואמים.

היו"ר ע' עלי:

יכול להיות. בינתיים, חבר הכנסת צוקר, חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא אמשיך אם לא יהיה כאן סדר. חבר הכנסת בוחבוט. נא לסגור שם את הדלתות. אני מודיע לכם שלא נמשיך. סיעת שינוי, אני מבין שיש לכם התייעצות סיעתית. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה ליושב-ראש.

אחת מהצעות החוק שמונחות לפנינו היא זו של חבר הכנסת עוזי לנדאו. הוא מבקש, שלא יהיה אפשר לשנות את שטח רמת-הגולן אלא בחוק שיתקבל ברוב של 80 חברי הכנסת. הבה נניח שחבר הכנסת עוזי לנדאו בשלטון, נניח שהוא יושב בממשלה, והממשלה שהוא חבר בה השכילה להגיע להסכם עם סוריה, שתמורת נסיגה של 10 מטרים, של 100 מטרים, של קילומטר אחד, סוריה מוכנה

לחתום עם חבר הכנסת עוזי לנדאו ועם ממשלתו על שלום. אבל מה לעשות ולחבר הכנסת עוזי לנדאו – יש בכנסת הזאת רוב של 79 – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

באוסלו היה לכם רק 61.

שר המשפטים ד' ליבאי:

41 באופוזיציה לא מוכנים לשלום בשל נסיגה של מטר, של 10 מטרים, של קילומטר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתם אשמים בזה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת לא יוכלו לאשר שלום, כי היום עוזי לנדאו מונע מהם. הוא אומר: יש הסכם שלום יוצא מן הכלל, אני מסכים, ממשלתי מסכימה, שלום לעולמי עולמים, השלום עם סוריה יהיה כרוך בשלום עם לבנון. יש לי 79 חברי כנסת, אבל אני, עוזי לנדאו, העברתי בכנסת הקודמת חוק שלא חשוב כמה היו בעדו. 41 חברי כנסת יכולים לסכל כל פתרון מדיני ולמנוע כל שלום עם סוריה.

אם זאת דמוקרטיה, אם כך 41 חברי הכנסת עולים על יתר חברי הכנסת שהבוחר שלח לכנסת, אינני יודע מה הם מושגי הדמוקרטיה של חבר הכנסת עוזי לנדאו.

רון נחמן (הליכוד):

נעשה ועידה בין-לאומית, הפעם בקצ'ין, לא בשארם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שמעתי את חבר הכנסת עוזי לנדאו. תמיד הוא בא לכאן עם הצעה להפסיק כל שיחות שיש בהן זיק תקווה שמא משהו יצא מהן. לא מלחמה אמורה לצאת מהשיחות הללו, אולי הסכם, אולי הבנה, אולי אולי שלום. גם היום הוא בא בהצעה שנפסיק לחלוטין את המשא-ומתן עם סוריה. הוא לא מדבר על הפסקה זמנית בגלל פיגועים ובגלל מעשי טרור ומה שמתבקש מהעזוזה שעבר ועובר עלינו; הרי הוא

מבקש זאת כקו מדיני. הוא אומר: ה"חזבאללה" פועל נגדנו בדרום-לבנון, ולכן המסקנה היא, שכל עוד ה"חזבאללה" פועל צריך להפסיק את השיחות.

רון נחמן (הליכוד):

פועל בעזה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הוא רוצה להכניס אותנו למעגל שוטה. ה"חזבאללה" ימשיך לפעול נגדנו – לפחות כך הוא מצהיר – כל עוד צה"ל נמצא בדרום-לבנון, וכל עוד צה"ל נמצא בדרום-לבנון הפעילות תימשך, וצה"ל יהיה שם כל עוד הוא צריך להבטיח את שלום הגליל. אנחנו יודעים, שה"חזבאללה" פועל בהנחיות של אירן; אנחנו יודעים שאירן אינה רוצה פה מדינה יהודית; אנחנו יודעים שהיא תעשה כמיטב יכולתה לפגוע בנו ולהרוג יהודים. אם ייהרגו יהודים דעת הקהל תזעק, ואם היא תזעק היא תהיה נגד הממשלה, נגד הממשלה הנוכחית, ובאמת יש עניין שהממשלה הנוכחית הזאת לא תמשיך בהליכים. אני מבין שיש עניין כזה לאירן, לאסלאם הקיצוני הפונדמנטליסטי. קשה לי להבין למה חבר כנסת שדואג למדינת ישראל, לשלום התושבים ולשלוותם, רוצה להפסיק – –

רענן כהן (העבודה):

— — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא יכול לדבר כל פעם.

רענן כהן (העבודה):

אתה יכול, אחרי שכולם ידברו אתה יכול לדבר עוד פעם.

היו"ר ע' עלי:

אחרי שכולם ידברו אפשר לך לדבר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

וזה לא מוגבל בזמן?

היו"ר ע' עלי:

אני לא יודע אם זה מוגבל בזמן, נבדוק את זה בתקנון, אבל אחרי הדוברים תוכל לדבר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

טוב. אני מקבל את ההצעה הנדיבה להיות הדובר האחרון. אני רק רוצה לומר, שקשה לי להבין למה חבר הכנסת לנדאו – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חגי מירום, זה מפריע לשר. חבר הכנסת עמיר פרץ, אני מבקש. ידידי סגן שר השיכון. חבר הכנסת גוטמן, אי-אפשר כך. שכל אחד יחשוב מה קורה כשהוא מדבר ואנשים מסתובבים במליאה. מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אומר שקשה לי להבין את הרעיון החוזר ונשנה: בואו, תפסיקו את השיחות; בואו, תפסיקו את השיחות – שמא מהפסקת השיחות עוד יצא משהו טוב.

אבל אני רוצה בשלב זה גם לא להישאר חייב תשובה לחבר הכנסת עוזי לנדאו, שמבזה בקלות את ראש ממשלת ישראל. ראש ממשלת ישראל אצל עוזי לנדאו הוא איש הפסטיבלים, הוא איש ההפקות ההמוניות. אני שואל אותך, עוזי לנדאו: תסלח לי, עוזי לנדאו, מה אתה ומי אתה שאתה מדבר כך סרה בשמעון פרס? מה אתה עשית למען המדינה, ומה עשית בהשוואה לשמעון פרס?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כלום, שום דבר. אני שירתתי בצבא. שמעון פרס שירת בצבא? אני נפצתי במהלך השירות הצבאי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שמעון פרס הוא מאלה שסייעו להקמת המדינה, שעמדו ליד דוד בן-גוריון וסייעו לו. אתה יודע היטב, ששמעון פרס היה מנכ"ל משרד הביטחון והוא בנה מערכות ביטחון. אתה יודע שהוא אחראי להקמת מערכות שלמות של תעשיות צבאיות. אתה יודע גם מה חלקו בהקמת אותו כור מסתורי. אתה יודע מה חלקו בהקמת מערכת ההרתעה של מדינת ישראל, שאתה עמדת פה ודיברת עליה כעל דבר כל כך מובן מאליו.

משה קצב (הליכוד):

אתה רוצה אינפורמציה משלימה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

למה אנחנו רוחשים כבוד גם לאנשיכם, שהיו בצה"ל ומילאו תפקיד? אתה שמעת אותי פעם מזלזל באריק שרון על מעשיו למען ביטחון המדינה, או ברחבעם זאבי על מעשיו לטובת ביטחון המדינה? האם עצם העובדה שהוא נמצא במפלגה יריבה היא ההצדקה לבוא ולזלזל בו? אתה מזלזל בעצמך, אתה מפחת מערך עצמך במושגים כאלה ובביטויים כאלה. אתה מדבר על אחד מגדולי המדינאים. גם אם אתה חולק עליו, אתה יכול לתת לו כבוד, ותיתן לך כבוד ותיתן למפלגתך כבוד, ואל תכניס את הבוז הזה ואת השנאה הזאת אל תוך הבית הזה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מוטב שלא תטיף לנו מוסר.

היו"ר ע' עלי:

טוב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יש לי זכות להמשיך אחר כך.

רן כהן (מרצ):

אלה שהיו ראשי ממשלות בליכוד – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת רן כהן. עכשיו אני מדבר. ברשותך, אני רוצה לדבר. אני מבקש את רשותך ואישורך לדבר.

אדוני השר, לפי סעיף 50 אתה יכול לדבר בכל שלב משלבי הדיון, וזמנך אינו מוגבל. אחרי שהמציעים ידברו, תוכל לדבר שנית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, האם כבודו רוצה לומר כמה מלים? יש לך חמש דקות, אם אתה רוצה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם הדוברים האחרים – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עשה טובה, בלי תנאים. אתה רוצה לדבר? – בבקשה. מה זה תנאים? אין תנאים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

דבר עוזי, דבר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לנדאו, חמש דקות לרשותך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, נהיה סגורים פה היום עד השעה 19:00.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי כאן את דברי שר המשפטים. היינו עדים כאן לאדם במצוקה; כאשר אין אפשרות להשיב בטיעונים רציניים – – –

היו"ר ע' עלי:

רק רגע, סליחה. חברי הכנסת, אני מבקש. חברת הכנסת לימור לבנת. חברת הכנסת בלומנטל. אני עושה כעת שירות לפריימריס שלך, אני מזכיר את שמותיך. תיכף אגיד גם את המספרים שלך. נא לשבת. חבר הכנסת חנן פורת, אתה אומנם לא רוצה פריימריס, אבל נא לשבת. חברת הכנסת בלומנטל. סיעת חד"ש, יש לכם התייעצות סיעתית? נא לעשות זאת מחוץ לאולם. שר החינוך, השר, חבר הכנסת, הפרופסור, אמנון רובינשטיין. נא לשבת ולאפשר לנואם לדבר. חבר הכנסת לס. נא לשבת. זה לא על חשבונך. אי-אפשר כך לדבר. חבר הכנסת שאול יהלום, זה מפריע לנואם. בבקשה, נתחיל מההתחלה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הקשבתי לדבריו של שר המשפטים ולכעסו. אין מקום לכעסו. אני מתייחס במלוא הכבוד ובמלוא ההערכה להישגיו ולתרומתו של מר פרס בכל אותם מעשים ותקופות שבהם הוא אכן פעל ותרם למדינת ישראל. אבל אין בכך כדי למנוע ממר פרס את כל הביקורת שהוא ראוי לה. אם מר פרס אומר שישראל צריכה להצטרף לליגה הערבית, ואני שואל היכן שיקול דעתו של ראש הממשלה – מה כאן בלתי לגיטימי? כשראש ממשלת ישראל מציע, בעידן השלום כלשונו, שישראל תתפרק מנשק גרעיני – ולדעתי, הדבר הזה גובל בחוסר אחריות, בהפקרות, אדוני שר המשפטים, בכל הכבוד – מה כאן בלתי לגיטימי? כשראש הממשלה, מר פרס, אמר בשעתו שהיתה זו טעות להפציץ את הכור האטומי בעירק, כשהוא אומר דבר כזה, לפי דעתי, האיש איננו מבין מה סכנתו של נשק גרעיני. מה כאן פסול?

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לשמעון פרס יש חלק מסוים בהרתעה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל, אדוני, שר החינוך, בכל הכבוד, אני מוכן לקבל את תרומתו של מר פרס בכל התחומים. אבל מה הקשר בין זה לבין הנזק הגדול שמדיניותו גורמת? אולי מר רובינשטיין, תאמר אתה: איך יכול להיות, שבחודשים האחרונים, כשיש התרעות בנושאי פיגועים, אין מערכת הביטחון עושה את המוטל עליה, וכל הצעדים החריפים בנושא המלחמה בטרור ננקטים רק בשבועיים האחרונים, לאחר שאוטובוסים מתפוצצים בירושלים? עם כל הכבוד להישגיו של מר פרס בעבר, מה לזה ולמחדלים כרגע, בהווה?

קריאה:

זה כמו מלחמת יום הכיפורים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, במהלך השנתיים האחרונות כולם מבטיחים לנו ואומרים לנו, שממשלת ישראל נלחמת בטרור; עושים כל מה שאפשר למלחמה בטרור. ופתאום אנחנו רואים, בשבועיים האחרונים שיש מטה לטרור, יש סגרים, יש אלף ואחד צעדים. אגב, גם הם אינם מספיקים, גם הם מחטיאים ומחמיצים את הדבר היסודי. אבל מדוע אסור להעלות את הביקורת הזאת?

בכל הכבוד למר פרס ובכל הכבוד לשר המשפטים, אני סבור שזה חלק מן הוויכוח הלגיטימי. אם יהיה ניסיון – ואני קצת מתפלל עליך, אדוני שר המשפטים – למנוע ויכוח באמצעות הדברים שלך, אני חושב שזה לא ילך. אם אפשר לדבר בסרקזם, שלצערי מר פרס ראוי לו – נדבר בסרקזם. אדוני שר המשפטים, 'אמר לי כבודי: כשמר פרס אומר בינאר האחרון, בוועידה הבין-לאומית של עורכי עיתונים יהודיים בין-לאומיים, שנגד הפונדמנטליזם האסלאמי אין להילחם בתותחים אלא בחמאה, כפי שהוא אמר – ברוך, אתה הבנת את זה? אני לא מבין את זה. בפונדמנטליזם אסלאמי להילחם בחמאה? האיש מבין את תפקידו?

על כן, אדוני שר המשפטים, בכל הכבוד ובכל הידידות, עם כל הכבוד שאני רוחש להישגי מר פרס בעבר, אי-אפשר למנוע או לחסוך ממנו את הביקורת בהווה.

משפט אחרון בעניין רמת-הגולן. אומרים לנו שצריך לוותר על שטחים ברמת-הגולן. נזכיר לעצמנו משהו מן ההתנהגות של הלא-יהודי, של הגוי, שאני מלא כבוד אליו, אל הגוי, אל חוט השדרה שלו, אל מי שצמח על אדמתו שנים הרבה. מי שתקף אותנו ברמת-הגולן או מרמת-הגולן ב-1967, ואחר כך ב-1973 – זה לא אנחנו את סוריה. אסד היה זה שהתנפל עלינו. והוא עשה זאת משום שבהתנפלות זו הוא קיווה להביא להשמדתנו. הוא לא הצליח. הוא נכשל. אנחנו החזרנו מלחמה שעה, הבסנו אותו ושחררנו את השטח. התבססנו בתוכו ובנינו שם 'ישוב יהודי לתפארת.

עכשיו בא אסד ואומר: אף שעל; אם אתם רוצים שלום – אף שעל. אתם באים ואומרים, שמי שאומר אף שעל עושה דבר לגיטימי. מה לגיטימי במה שהוא אומר אף שעל ובלתי לגיטימי בכך שאני אומר שאני סבור שהשלום צריך להיות כשכל רמת-הגולן בידי? אדוני היושב-ראש, אם אסד אומר אף שעל וזה לגיטימי, גם אני אומר: ברמת-הגולן – אף שעל, וזה לגיטימי "באבוהה", כמו שאומרים החברה שלנו בשכונה ובצבא.

ועוד דבר אני רוצה לומר. אנחנו מתפללים שלוש פעמים ביום, כאילו, כמעט: "עושה שלום ממרומיו". ממרומיו, הכוונה ממרומי רמת-הגולן, אדוני היושב-ראש, לא מן העמק למטה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת יצחק לוי, אם כבודו רוצה לדבר, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת קהלני. חמש דקות. תכין נאום חוצב להבות. בבקשה חבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, האזנתי לדבריו של שר המשפטים, ולא מצאתי בהם תשובה על הטענה הצודקת והאמיתית, שמדובר בראש מדינה שמפעיל את הטרור הגרוע ביותר כיום בעולם, שמדובר בראש מדינה שמחמש ומממן טרוריסטים, מאכלס את מפקדותיהם, נותן להם מחנות אימונים ושולח אותם לרצוח ילדים ונשים.

אני לא מבין, חבר הכנסת טמקין, מה הקשר בין זה ובין השלום בסיני. אנחנו מדברים פה על דבר מאוד ברור, ועל איש מאוד ברור, ועל מדינה שיש לה קווים שונים לגמרי מאשר למצרים.

לי יש טענה מקדמית לכל העניין. הגולן עבורי הוא חלק מארץ-ישראל, ואני לא רוצה לוותר עליו, ועל כן אעשה הכול כדי שמדינת ישראל לא תצטרך לוותר ולרדת מהגולן, משום שעל בגולן. אבל אני מדבר לדידך, לפי טענתך, חבר הכנסת טמקין. עם מי אתה הולך לעשות שלום – האם אתה משווה את אסד לסאדאת? האם אתה בכלל יכול להשוות בין שני האנשים האלה? לא מבחינת המצב הביטחוני של מדינת ישראל לאחר שלום אתם ולא מבחינת אופי השלטון בשתי המדינות האלה. המצב הביטחוני שונה לגמרי, ואני לא צריך לבאר זאת, כיוון שמדינת ישראל שומעת זה שלוש שנים מומחים ביטחוניים האומרים, שיש הבדל בין מצב שבו יש לך מרווח ביטחון של כל סיני, בין מצב שבו אין לך דבר, ויישובים שלך הם על גבול סוריה.

תראה במי אנחנו מדברים, חבר הכנסת טמקין. אנחנו מדברים באדם שלא מוכן לבוא היום לוועידה שראש הממשלה שלך ושלי שותף בה, כדי להילחם בטרור. הוא לא מוכן לבוא לשם, ויש לו סיבות לכך שהוא לא מוכן לבוא לשם. הוא לא מוכן לבוא לשם, כי הוא לא מוכן להצהיר שהוא נגד טרור. הוא לא מוכן להצהיר שהוא יילחם בטרור. עם מי אתה הולך לעשות שלום? איך אתה בכלל עושה השוואות, ואיך אתה לא פוחד מזה? אתה חושב שתחנות ההתרעה האמריקניות יעצרו מחבלים? אמרתי כבר קודם שהן יעצרו טנקים אולי, אבל לא מחבלים.

מדובר באדם רע, מדובר באדם מושחת, אדם שמממן טרוריסטים להרוג נשים וילדים. גם כשאתה רוצה שלום תמורת ויתורים על ארץ-ישראל, לשיטתך, הרי גם את זה צריך לעשות בהיגיון. השלום הוא מטרה נכספת, אבל לא בכל מחיר. את זה למדנו מיצחק רבין המנוח, שעלה כאן ואמר כמה פעמים, שהשלום הוא מטרה נכספת, אבל לא בכל מחיר. המחיר הוא ללכת ולעשות שלום עם טרוריסט – –

רון נחמן (הליכוד):

למה נפגשים בשארם?

יצחק לוי (מפד"ל):

— — כאשר היום, אחרי שפיכות הדמים הגדולה, אפילו ערפאת, בגלל אינטרסים אחרים, מוכן להשתתף בוועידה הזאת. ואסד, שותף של הלובים ושל האירנים, לא מוכן להשתתף בוועידה הזאת, כיוון שהוא אומר: אני אמשיך לממן טרוריסטים. אתו אתה רוצה לעשות שלום?

לכן, מורי ורבותי, אני מציע לכנסת, שוב, ששיקול הדעת יהיה שיקול דעת רחב, ששיקול הדעת לא יהיה שיקול דעת של רוב רגיל בכנסת, אלא של רוב הרבה יותר מסיבי. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת קהלני, בבקשה. חבר הכנסת טמקין, גם אתה מבקש לדבר?

בנימין טמקין (מרצ):

כן.

היו"ר ע' עלי:

אחריו – חבר הכנסת טמקין.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה לפנות אל שר המשפטים. אדוני שר המשפטים, לא ענית על הצעת החוק שלנו. הצעת החוק שלנו אינה כמו הצעות החוק הקודמות. הצעת החוק שלנו מדברת על ירושלים ועל רמת-הגולן ואומרת, שהמקום שהחוק הישראלי חל עליו צריך משאל עם או 61 חברי כנסת. כל המספרים שנקבת בהם מעל הבמה אינם תופסים לגבי הצעת החוק שלנו. אני מבקש ממך להתייחס לזה.

אתמול בשיחה עם מפלגת העבודה הסכימו להצעת החוק הזאת, והלכו אתה לראש הממשלה, כי הצעת החוק הזאת איננה קנטרנית. הצעת החוק הזאת מדברת על 61 חברי כנסת. מה, האם אתם

מתכוונים לרדת מירושלים ללא 61 חברי כנסת? האם אתם מתכוונים לרדת מרמת-הגולן ללא 61 חברי כנסת?

אני רוצה להשיב לך, חבר הכנסת בני טמקין. אתה מדבר על משאל עם. ובכן, משאל עם שיקיימו אחרי הבחירות האלה, זו הונאה גדולה. למה בכלל הקדימו את הבחירות אם לא כדי לקבל מנדט? ובשביל מה היה צריך לקבל מנדט אם לא כדי לרדת מהגולן ולעזוב את ירושלים וללכת להסדר הקבע? על זה הוקדמו הבחירות.

הבחירות הוקדמו, כי התאריך היה נוח למפלגת העבודה. גם אני חושב שצריך היה להקדים את הבחירות, אבל המנדט בבחירות האלה הוא על המשך המשא-ומתן, ירידה מרמת-הגולן – כן או לא. ופתאום עכשיו, כאשר מבינים שרוב העם אינו מסכים לרדת מרמת-הגולן, רוצים להונות את הציבור ואומרים לו: הבחירות האלה אינן משאל עם, אחרי זה נעשה משאל עם. כלומר, נחלק את הכאב לשניים.

למה הקדמתם את הבחירות למאי? מפני שנוח לכם לקיים את הבחירות במועד הזה. ופתאום אתם עושים מין דבר כזה שהוא קמופלאז' ורוצים שמשאל העם יעריך אחרי הבחירות. משאל העם הוא הבחירות הקרובות. אם הרוב יצביע בעד ירידה מהגולן, אני אהיה מוכן לקבל את ההחלטה הזאת. אנחנו חיים במשטר דמוקרטי. אבל אני לא מאמין שאתם תשיגו רוב בשביל זה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קהלני, אתה מתכוון לומר שהבחירות הן משאל עם, ולא מצב הפוך.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני אומר, שהבחירות הן משאל העם. הניסיון לערוך משאל עם אחרי הבחירות, זו הונאה. כי אחרי הכול, הבחירות הוקדמו על מנת לתת לראש הממשלה מנדט לרדת מן הגולן. לזה הוא ביקש את המנדט, כדי להמשיך את המשא-ומתן. אז מה פתאום עכשיו, אחרי שהקדמנו את הבחירות, אומרים שיעשו משאל עם?

אלי דיין (העבודה):

כדי שנדע מה אומר ההסכם.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן שר החוץ, שיש לך היום בעיה להסביר את עצמך, אחרי שאתה היית בין אלה שעלו לגולן ואמרו שלא נרד משם.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, ולך, אדוני היושב-ראש, מה אומר ערפאת כל הזמן. ערפאת אומר: לא אוותר על ירושלים. ערפאת אומר לנו בצורה ברורה מאוד: לא נוותר. וכאשר נגיע אתו להסדר הקבע, הוא יעמוד מולנו וימשיך את הטרור. ואת הטרור לא ימשיכו ה"חמאס" ו"הג'יהאד", אלא אנשי ימשיכו את הטרור. ואז הוא יבוא ויגיד לנו: אנחנו מבקשים את ירושלים כבירתנו. ומה נעשה PLO-אז? אנחנו הולכים בהליך מאוד מאוד ברור. ערפאת מדבר על ירושלים. אנחנו שומעים וקוראים את הדברים שהוא אומר, ואנחנו עוצמים את העיניים ומתעלמים מהם.

ומה אנחנו מבקשים? אנחנו מבקשים שהשאלה אם לעזוב את ירושלים תעמוד גם היא למשאל עם. ומה רע בזה? אדוני שר המשפטים, גם על הנושא הזה אני מבקש שתשיב מעל הבמה הזאת. אנחנו מבקשים, שגם על נושא ירושלים תלכו למשאל עם, אבל לא משאל עם מקרי ש-50% עד 60% יבואו להצביע, אלא משאל עם שצריך 50% – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – אתה רוצה למנוע – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלסאנע, מספיק. איזה מין תנועות הן אלה? מה זה?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני לא אמרתי את זה, למה אתה כל הזמן קופץ? מעולם לא אמרתי שלערבים במדינת ישראל אין זכות להצביע בדיוק אותו דבר. אני רק דורש ש-50% מבעלי זכות ההצבעה יצביעו. תבואו עם משאיות, תבואו עם אוטובוסים, תבואו כולם. לא אמרתי אף פעם דבר כזה, ואל תקפוץ סתם.

אני אומר דבר אחד. 50% מבעלי זכות ההצבעה כדי לוותר על ירושלים, כדי לוותר על רמת-הגולן – זאת לא זכות? צריך לעשות משאל עם כזה שתלוי באיזה יום גשם, פתאום משהו קורה לעם ישראל באותו יום ולא באו להצביע וככה ויתרנו על חלקים ממדינת ישראל.

על מה אנחנו מדברים בהצעת החוק שלנו? מפלגת העבודה, אני פונה אליכם, מה אנחנו מבקשים? משאל עם על רמת-הגולן וירושלים ו-61 חברי כנסת.

חבר הכנסת זוילי, אני שמעתי אותך בוויכוחים אתי בשבועיים האחרונים. אתה אמרת לידי, שנראה לך לבקש 61 חברי כנסת כדי לוותר על ירושלים ועל רמת-הגולן. אז למה אתם מתנגדים? אתם מתנגדים לכל דבר ולכל הצעת חוק אחרת. אין בה היגיון?

חבר הכנסת רענן כהן, אתה יושב-ראש הקואליציה, יכולת להביא היום מהבית החלטה היסטורית, אבל אתם נרדמתם בשמירה. אתם פשוט מצביעים כל הזמן נגד. אתם לא מקשיבים להצעות חוק נורמליות. כל דבר – נגד, נגד, נגד. נגד עצמכם אתם מצביעים. 61 חברי כנסת – זה מוגזם כדי לוותר על ירושלים? זה מוגזם כדי לוותר על הגולן? אני לא מבין אתכם. ברגע שמישהו אחר ממפלגת העבודה מציג הצעת חוק – אוטומטית מישהו כותב בטופס המיוחד שמחולק כל יום שני לחברי מפלגת העבודה: נגד, נגד, נגד. לא קוראים את הצעת החוק.

עומד כאן שר המשפטים ולא מתייחס בכלל להצעת החוק שלנו. הוא מתייחס כרגע רק להצעות של חבר הכנסת עוזי לנדאו ולחבר הכנסת יצחק לוי. אני מבקש כאן התייחסות.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתבהיר את הצעת החוק כדי שידעו על מה הם מצביעים. אם מצביעים על 61 חברי כנסת – אני מוכן לקבל את זה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת קהלני. מה אני אבהיר את הצעת החוק? הצעת החוק מונחת על שולחנו של כל חבר כנסת, ואני מניח שחברי כנסת רציניים גם קוראים את הצעות החוק, בוודאי שר המשפטים קרא אותה.

חבר הכנסת טמקין, בבקשה. אחריו – שר המשפטים. בתום דברי שר המשפטים ניגש להצבעה. בבקשה, אדוני.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עולה לכאן חבר הכנסת יצחק לוי ואומר לנו עם מי אנחנו רוצים לנהל משא-ומתן, ומתאר את אסד על בעיותיו ועל הדברים הנוראים שהוא עושה.

יושב כאן לידי ראש ממשלה לשעבר, יצחק שמיר, שהלך לוועידת מדריד, מול מי, חבר הכנסת יצחק לוי, אם לא מול אותו אסד, בדיוק אותה סוריה, בדיוק אותו משטר. למה אז זה היה בסדר ועכשיו זה איננו בסדר?

לימור לבנת (הליכוד):

— — — שמאל — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טמקין, כדי שישמעו אותך, יש לי הרגשה, שאם אתה תוריד קצת את הטון הם ירצו להקשיב לך ואז הם קצת יירגעו. זאת הרגשתי, אבל תעשה מה שאתה מבין.

משה קצב (הליכוד):

גם את הטון וגם את הכיוון.

היו"ר ש' וייס:

לא, בזה אני לא מתערב.

בנימין טמקין (מרצ):

ישבו גם אל מול אותה סוריה, אל מול אותו אסד, אל מול עבד אל-שאפי שהיום הוא ממתנגדי הסכם אוסלו, וזה היה בסדר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

לא היתה אותה ישראל. היתה ישראל אחרת.

בנימין טמקין (מרצ):

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, גם בתשובה של מציעים של החוקים לשריון מצב המלחמה, לשריון חוסר התקווה, גם בתשובותיהם הם לא ענו על השאלה היסודית: איך קורה שדווקא לממשלה

שמציעה להביא הסדר שלום על-פי התנאים שיהיו אחרי אותו הסדר שלום להכרעת העם בהצבעה, דווקא כלפי ממשלה זו באים ורוצים לסנדל את המשא-ומתן הזה על-ידי קביעת רוב מיוחד. אני מציג עוד פעם את השאלה למציעים.

היו"ר ש' וייס:

אם אפשר קצת יותר בשקט.

יהושע מצא (הליכוד):

למה הוא צווח?

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני אעיר לו, תנו לי.

בנימין טמקין (מרצ):

סליחה, אל תעיר לי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש טיפה יותר בשקט, כי יש לנו בעיה.

בנימין טמקין (מרצ):

לקבל מחבר הכנסת מצא הצעות לא לצווח – זה באמת בא מכיוון נכון.

היו"ר ש' וייס:

זה נהדר, זה נפלא. תאמץ את הרעיון, ואחר כך נחזיר את הווליום של המיקרופון, אם יהיה צורך. אם אפשר קצת יותר בשקט, כי יש לנו קושי. אני ממש לא שומע מרוב צעקות. תנמיכו בבקשה את הווליום של המיקרופון.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רוצה לשאול את הצופים: איזה מחנה פוליטי הוא זה שלא מציע רוב מיוחד בשביל לצאת למלחמה? אותו מחנה שהוביל אותנו שלוש שנים למלחמה ארוכה בלבנון ולא ביקש רוב מיוחד ולא משאל עם. כאשר מדובר על האפשרות של הסכם שלום שאזרחי ישראל צריכים להכריע לגביו, בפעם הראשונה הם באים ומנסים להקשות את עצם קיומו של המשאל-ומתן.

אבל לא רק למלחמה הם לא ביקשו אף פעם רוב מיוחד, לא רק למלחמה הם לא ביקשו משאל עם, אלא גם כאשר הם שינוי את הכיוון באופן מוחלט ב-1977, כאשר הם עצמם הובילו מהלך ברור של חתימת הסכם שלום תמורת החזרת כל סיני והורדת כל היישובים, ובבולדוזרים האלה לא נהג בני טמקין ולא נהג יוסי שריד, בבולדוזרים האלה נהגו אותם אנשים שהיום רוצים לסנדל את התקווה של הדור הצעיר במדינת ישראל שפעם נחיה בשלום עם כל המדינות השכנות לנו.

כיוון שכך, צריך להצביע נגד החוקים שמוצעים, שמשמעותם סנדול השלום, ולהצביע בעד חוק הבא לסנדל את התקווה לשלום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת בני טמקין. אני מבקש להחזיר עכשיו את המיקרופון לווליום הקודם.

שר המשפטים, בבקשה. זאת זכות של שר המשפטים, ואני עובד על-פי התקנון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

תעשה אתנו דין צדק, רחמים. יש פריימריס, נכון?

היו"ר ש' וייס:

רחמנות. חבר הכנסת נתניהו, גם זה חלק מן העניין.

שר המשפטים ד' ליבאי:

יושב-ראש הליכוד, אנחנו בסוגיה שהיא לא רק משפטית, כפי שאתה יודע וער ורואה, היא גם שאלה פוליטית ממדרגה ראשונה.

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, אני אאפשר לך לדבר כך שנקשיב. חברי הכנסת צוקר, טמקין – – –

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו שוקלים הצעת אי-אמון...

היו"ר ש' וייס:

תעשו את ההתייעצות על הכורסאות המרווחות שם. בואו נאפשר לשר להשמיע את דבריו ואנחנו נקשיב. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, חבר הכנסת קהלני ביקש תגובה ישירה על הצעת החוק שלו ואמר שטרם הגבתי עליה, ובעניין זה הוא צדק. לא הספקתי להגיב עליה, והוצע לי שאתן לכם לסיים את רשות הדיבור שלכם ולאחר מכן להגיב.

חברי חבר הכנסת אביגדור קהלני, אתה באת ואתה מזעיק את הכנסת ואת דעת הקהל בעניין ירושלים שוב ושוב. ואנחנו עונים לך שוב ושוב, שלגבי ירושלים אין שום כוונה לא להתפשר ולא לוותר, והדברים אמורים הן במצע והן בדברים חוזרים ונשנים של ראש הממשלה, והם מצאו ביטוי גם בכל הסכם והסכם שנעשה עד עכשיו עם אש"ף או עם הרשות הפלשתינית.

לא סוד גדול הוא, שכבר בדיונים על הסכם אוסלו בא אש"ף ואמר: הרי אתם לא מצפים שאנחנו נחתום על הסכם שמשאיר לכם את ירושלים כפי שהיא, שאנחנו נחתום על הסכם תוך הבנה שהשלטון שלכם – שהם רואים בו שלטון כיבוש לגבי ירושלים המזרחית – יישאר בעינו, ואף שהם עמדו וחזרו ועמדו על שלהם ודרשו שאנחנו נוותר בעניין ירושלים, אין שום ויתור בהסכמי אוסלו כהוא זה על שלטון ישראל בירושלים השלמה.

הפלשתינים חזרו על אותם טיעונים כאשר ישבנו לדון עמם בקהיר על הסכם קהיר, ואין שום ויתור בהסכם קהיר על הריבונות שלנו בירושלים השלמה. הפלשתינים חזרו – – –

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

תלמדו לשמוע. למה הדיבורים האלה בקריאות הביניים? איזה גיבור, אמרת איזו קריאת ביניים. הארץ תרעש, באמת אמרת משהו. אני לא יודע, אתה חושב באמת שכולם רובוטים, שלא עומדים וחושבים? כולם מטרטרים טרטור של מה בכך? איזה חוסר כבוד לכנסת בקריאות הללו? אני מצטער, אני פה המורה בכיתה? אני חבר שלכם, אחד מכם. אני לא נוהג כמו כמה מכם.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אל תטיף מוסר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא מטיף מוסר, אני רק מציג לך מראה מול הפנים.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני השר, אתה ממתין לשבים משארם כדי להצביע?

היו"ר ש' וייס:

זה רעיון. התקנון מאפשר לשר לדבר, ואני לא אפסיק אותו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן אני חושב, שגם לא צריך להזעיק את דעת הקהל בנושא הזה שוב ושוב בבחינת זאב זאב, כי אין זאב. גם בהסכם האחרון, הסכם הביניים, אין שום ויתור כהוא-זה על הריבונות בירושלים. לכן, להגיד שעכשיו צריך למהר, עם התפזרותה של הכנסת, ולחוקק איזה חוק להצלת ירושלים מידי הממשלה הזאת – דברים בטלים. ואתה יודע בסתר לבך, כי אתה באת אתנו לכנסת, עם המצע שלנו לכנסת, חבר הכנסת קהלני. אתה יודע, שגם בתוך מפלגתנו שלנו אין שום נכונות, ודאי שלא מצד ההנהגה, לוותר כהוא-זה בעניין ירושלים.

נשאר עניין הגולן, ועניין הגולן קרוב ללבך. כאן אתה בא ומבקש, שאם יהיה הסכם בעניין רמת-הגולן, הוא יאושר ברוב מיוחס בכנסת. להבדיל מחברך, שרוצים רוב של 80 ו-70, אתה מסתפק ברוב של 61. נכון. אבל ההתנגדות שלנו למה שאתה מציע נובעת מהעיקרון, ולא בגלל נושא הגולן או נושא

ירושלים או נושא אחר. כל נושא שעניינו מדיניות אנחנו אומרים: יוכרע בכנסת על-ידי רוב חברי הכנסת, אותה כנסת שנבחרה, וכל ניסיון לשלול מרוב חברי הכנסת את היכולת להכריע בעניינים מדיניים, שעומדים באותה שעה על סדר-יומה של הכנסת, פסול לדעתנו מטעמים עקרוניים, מטעמים של הבנתנו את הדמוקרטיה בישראל ואת הסמכויות של הכנסת להחליט ברוב בנושאים מדיניים.

לכן אנחנו מתנגדים לכל שריון שבא לתת יתרון לצד זה או אחר של הכנסת בנושאים מדיניים.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להירגע, חברים. אני מבקש ממזכיר סיעת המפד"ל שלא לנהל ישיבת סיעה במליאה. אפשר בלשכתי. נא להמשיך, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת קהלני, אשר להקדמת הבחירות. משאמרת שביקשנו בהקדמת בחירות – – –

משה קצב (הליכוד):

– – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

גם אם לאופוזיציה יש רוב בקריאה המקדמית, עדיין רחוקה הדרך לחקיקה. אין דבר, בהזדמנות זו אני יכול להשיב לחבר הכנסת קהלני, וניתן לדבר אתו בשקט ולעניין.

חבר הכנסת קהלני, נכון, הקדמת הבחירות באה כדי לחדש מנדט, לבקש מנדט. משום שלפנינו לוח זמנים מסוים ואנחנו ערים לו, לא יאחר מאשר 4 במאי, יש לשבת עם הפלשתינים ולפתוח במשא-ומתן על הסכם הקבע. לבוא ולהניח שממשלה שמסיימת את תקופת כהונתה בחודש אוקטובר היא שתשב ותפתח ותקיים את השיחות על הסדר הקבע עם הפלשתינים – יותר תקין שהממשלה החדשה הנבחרת היא שתעשה כן על-פי המנדט שתקבל.

יש לנו מועד נוסף על-פי ההסכם עם הפלשתינים, הסכם הביניים: שישה חודשים מיום הנסיגה למעשה מערי הגדה יש לקיים היערכות מחדש של צה"ל. מה היא המשמעות של ההיערכות מחדש הזאת? כיצד היא תתבצע? אני יודע שהיתה קונצפציה מסוימת ליצחק רבין, זיכרונו לברכה, ולשמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, אבל הרבה יותר טבעי שהממשלה החדשה שתקבל מנדט היא תבצע זאת.

הוא הדין באמת במשא-ומתן עם סוריה. לא ממשלה מסיימת תמשיך אותו אלא ממשלה עם מנדט חדש. לכן, ודאי שאין בזה כל פגם, ומבחינה זאת, אם אמרנו שאנחנו רוצים מנדט – רוצים מנדט. אלא מאי? לגבי המשא-ומתן עם סוריה, אנחנו אומרים שמן הראוי שלא לגלות ולא לזעוק בראש חוצות בתחילת משא-ומתן ובראשית דרכו על מה נותר ועל מה לא נותר. כמי שיודע איך מתנהלים משאים-ומתנים, לא רק בנושאים חשובים ורגישים אלא גם בנושאים אחרים, אינני מכיר מי שבא למשא-ומתן ואומר: תדעו לכם, אומנם מרשי תובע מיליון, אבל אני כבר מודיע לכם בישיבת הפתיחה, שהוא גם יתפשר על 100,000. אני לא חושב שזו הדרך.

לכן אנחנו לא יכולים להתוות את הפתרון בתחילת המשא-ומתן, וממילא לא נבקש מנדט לפתרון אשר יהיה פועל יוצא של השיחות. ולכן בא ראש הממשלה ואומר: והיה ואנחנו נקבל את המנדט, ונקבל את המנדט, אנחנו בעניין זה נבוא אליכם במשאל עם.

אני מבין שהכוחות ערוכים, ולו מתוך ידיעת איכותו וכוחו של כל צד, ולכן, ברשותכם, נחזיר לכם את הזמן להצבעה. תודה רבה לכבוד יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר המשפטים.

חברי הכנסת, אני קיבלתי בקשה להצבעה אישית.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, יש חמש הצעות. אני לא מתמצא בהן.

היו"ר ש' וייס:

אני אקרא.

קודם כול, לגבי הקטע הזה יש לנו ארבע הצעות לסדר-היום. השאלה שלך היא לגבי כל סדר-היום היום?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן.

היו"ר ש' וייס:

מייד נפתור את זה. החלטנו היום אפילו לשבת עד מחר בבוקר כדי לסיים את מה שניתן. לכן זה מתחדש. מייד אנסה לתקן את זה.

יש בקשה להצבעה אישית של הקואליציה. לא משנה של מי, 20 חתימות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

האם הסעיף הבא בסדר-היום הוא חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון)?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

כן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

היתה הסכמה של – – –

יהושע מצא (הליכוד):

לא שומעים מלה.

היו"ר ש' וייס:

אני אחזור על דבריך.

רבותי, יש הסכמה רחבה בבית לגבי הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון). מכיוון שאנחנו צריכים בקריאה שנייה ושלישית 61 חברי כנסת, אנא בטובכם, אחרי ההצבעות האלה הישארו באולם המליאה כדי שלא אצטרך לעשות הצבעות ניסיוניות על הירח. אבל עכשיו חוזרים לסדר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תעשה את זה עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

אתה מסכימים שנעשה את זה עכשיו, הסכמה כללית? מספיק שאחד מתנגד ואני לא אעשה את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

לא מסכימים, אני לא אעשה סימפוזיון. מסכימים?

מיכאל איתן (הליכוד):

ההסכמה צריכה לכלול גם חוקים אחרים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. עוברים לרמת-הגולן. בבקשה.

רבותי, הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד–1993, של חבר הכנסת עוזי לנדאו. על כל חוק בנפרד, נכון? הצבעה אישית, אדוני המזכיר.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – נגד

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו, חברים, זה יעבור מהר. תאמינו לי. כולנו ממהרים.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו. כל אחד מאתנו ממחר למטרה מסוימת. בואו לא נפריע זה לזה. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – נגד

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אנא, תן לנו. יש החלטת ועדת הכנסת, שלפיה מי שמפריע בזמן ההצבעה אני יכול להוציא אותו בזמן ההצבעה מהאולם. אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

רפאל אדרי – אינו נוכח אהוד אולמרט – אינו נוכח אורי אור – נגד חיים אורון – נגד יוסף אחימאיר – אינו נוכח דליה איציק – אינה נוכחת מיכאל איתן – בעד רפאל איתן – אינו נוכח רפאל אלול – נגד שולמית אלוני – אינה נוכחת טלב אלסאנע – נגד אסעד אסעד – בעד נאוה ארד – אינה נוכחת יוסף בא-גד – אינו נוכח זאב בנימין בגין – אינו נוכח פני בדש – אינו נוכח שלמה בוחבוט – נגד יגאל ביבי – אינו נוכח יוסף ביילין – אינו נוכח נעמי בלומנטל – בעד בנימין בן-אליעזר – אינו נוכח אליהו בן-אלישר – בעד אליהו בן-מנחם – נגד שלמה בניזרי – בעד עוזי ברעם – אינו נוכח תמר גוז'נסקי – נגד שאול גוטמן – בעד מיכה גולדמן – אינו נוכח אלכס גולדפרב – נגד אלי גולדשמידט – נגד אפרים גור – אינו נוכח גדליה גל – אינו נוכח אריה גמליאל – בעד משה גפני – בעד אלי דיין – נגד חיים דיין – אינו נוכח יעל דיין – אינה נוכחת עבד-אלוהב דראושה – נגד אריה דרעי – אינו נוכח אברהם הירשזון – אינו נוכח זבולון המר – בעד צחי הנגבי – אינו נוכח שבח וייס – נגד יוסף ונונו – אינו נוכח אברהם ורדיגר – בעד רחבעם זאבי – בעד נסים זוילי – נגד עמנואל זיסמן – בעד אליעזר זנדברג – אינו נוכח וליד חאג' יחיא – נגד חנא חדאד – אינו נוכח נעמי חזן – נגד מיכאל חריש – אינו נוכח בנימין טמקין – נגד סאלח טריף – נגד שאול יהלום – בעד אברהם יחזקאל – אינו נוכח רן כהן – נגד רענן כהן – נגד יוסי כץ – נגד אברהם כ"ץ-עוז – אינו נוכח לימור לבנת – בעד מאשה לובלסקי – אינה נוכחת דוד לוי – אינו נוכח יצחק לוי – בעד דוד ליבאי – נגד עוזי לנדאו – בעד יורם לס – נגד ענת מאור – נגד משה מאיה – מקוזז

היו"ר ש' וייס:

מקוזז – זה לא מופיע ברובריקות, זה כאילו לא נוכח.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

דוד מגן – בעד האשם מחאמיד – נגד חגי מירום – נגד דוד מנע – בעד נואף מסאלחה – נגד יהושע מצא – בעד דן מרידור – בעד רון נחמן – בעד אורה נמיר – אינה נוכחת משה נסים – בעד בנימין נתניהו – בעד סאלח סלים – נגד אסתר סלמוביץ – בעד אפרים סנה – אינו נוכח יוסף עזרן –

יוסף עזרן (ש"ס):

בסבב השני. יש לי שאלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרן, אתה סגן יושב-ראש הכנסת ואתה מבלבל את המזכיר? יאה כך?

יוסף עזרן (ש"ס):

יש לי שאלה והוא לא עונה.

היו"ר ש' וייס:

בראבו. יש גבול להמצאות בזמן ההצבעה, חברים.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

עובדיה עלי – בעד שאול עמור – אינו נוכח אברהם פורז – נגד חנן פורת – בעד משה פלד – אינו נוכח רפאל פנחסי – בעד שמעון פרס – אינו נוכח עמיר פרץ – נגד גדעון פת – בעד יאיר צבן – אינו נוכח דוד צוקר – נגד אביגדור קהלני – בעד ישראל קיסר – נגד משה קצב – בעד אברהם רביץ – בעד אמנון רובינשטיין – נגד חיים רמון – אינו נוכח מיכאל רצון – בעד אבנר חי שאקי – בעד גון שגב – אינו נוכח גדעון שגיא – אינו נוכח אברהם שוחט – נגד משה שחל – נגד מאיר שטרית – אינו נוכח שמעון שטרית – אינו נוכח דב שילנסקי – בעד סילבן שלום – אינו נוכח יעקב שמאי – בעד יצחק שמיר – בעד יעקב שפי – אינו נוכח אברהם שפירא – בעד אריאל שרון – אינו נוכח יוסי שריד – נגד דן תיכון – אינו נוכח

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, האם מישוהו מהיושבים כאן לא הצביע ושמו לא נקרא?

יוסף עזרן (ש"ס):

יש לי שאלה.

היו"ר ש' וייס:

אין בזמן ההצבעה שום שאלה.

יוסף עזרן (ש"ס):

השם שלי לא נקרא, אני רוצה להצביע.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול, חברים. אתה רוצה שאני אפעל בניגוד לתקנון? אתה סגן יושב-ראש הכנסת.

יוסף עזרן (ש"ס):

שמעון שטרית התקזז פעמיים: עם צחי הנגבי ועם יגאל ביבי.

היו"ר ש' וייס:

מה זה מעניין אותי? אני לא התקזזתי. בחי"ך. יוסף עזרן, אתה רוצה שאני אכניס לכיסא הזה את הקיזוזים?

מי לא קראו בשמו?

חבר הכנסת עזרן, באמצע ההצבעה? אתה עוד מעט תנהל את הישיבה, איך אתה תפנה לחברים?

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני, אני מצביע.

היו"ר ש' וייס:

איך אתה מצביע?

יוסף עזרן (ש"ס):

בעד.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, נרשום אותך. חבר הכנסת עזרן הצביע בעד.

האם נמצא חבר כנסת שלא קראו בשמו, או שקראו בשמו ולא הצביע? נא לספור.

אברהם פורז (מרצ):

— — — לוועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

אני הכרזתי על ספירה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני, זה צריך לעבור לוועדת החוקה.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

זה יעבור לוועדת הכנסת.

אני אבקש להישאר אחרי ההצעות האלה בשביל חוק-יסוד: חופש העיסוק.

רבותי, הרי התוצאות: הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ד–1993, של חבר הכנסת עוזי לנדאו: בעד – 38, נגד – 36. הצעת החוק עברה בקריאה טרומית.

אנחנו ממשיכים בהצבעה אישית, או אפשר אלקטרונית?

קריאות:

אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, רבותי, נא לשבת להצבעה אלקטרונית. אני אמתין דקה, אני לא חוטף הצבעות. אני אצלל עוד, אף שהודענו על ההצבעות. אני לא אוסיף קולות בגלל האופי השנוי במחלוקת של החוק הזה. חברים, נא לשבת.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

אני לא שומע מה שאתה אומר. אני אשאל כל אחד מהמציעים, לא אותך, בכל הכבוד, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אבל אנחנו באמצע ההצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו לא באמצע ההצבעה. יש הצבעה נפרדת על כל הצעת חוק.

האם חברי הכנסת יצחק לוי, אביגדור קהלני ועמנואל זיסמן מסכימים שתהיה הצבעה אחת על שתי ההצעות שלהם?

עובדיה עלי (הליכוד):

אי-אפשר לעשות זאת כך.

היו"ר ש' וייס:

אתה צודק, חבר הכנסת עובדיה עלי. אי-אפשר. נצביע בנפרד.

אני מצביעים על הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ה–1994, של חבר הכנסת יצחק לוי.

אברהם פורז (מרצ):

לוועדת החוקה.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריע לי עכשיו, שמעתי את זה עשר פעמים.

אברהם פורז (מרצ):

אני חייב לומר זאת.

היו"ר ש' וייס:

ועדת החוקה? שמעתי כבר עשר פעמים.

אנו מצביעים על הצעת החוק של חבר הכנסת יצחק לוי.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 36

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 35

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ה–1994,
לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

היו שלוש הצעות, והכול יעבור לוועדת הכנסת להחלטה. אם אתם רוצים, זה יכול להיות גם ועדת
העלייה והקליטה. זה בסדר?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מסכים.

היו"ר ש' וייס:

ידעתי.

ובכן, 36 בעד, 35 נגד. אני קובע שההצעה אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור, כמו קודמתה,
לוועדת הכנסת להכרעה באיזו ועדה היא תידון.

אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (סייג לווייתור על שטחים),
התשנ"ו–1995, של חברי הכנסת קהלני וזיסמן. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 37

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 35

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (סייג לויתור על שטחים), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

.Y, אני אגיד X אני כבר מודיע לכם, שכל החוקים האלה יועברו לוועדת הכנסת, כדי שכל מי שיגיד ובכן, 37 בעד, 35 נגד – אני קובע שההצעה אושרה בקריאה טרומית.

רבותי, לא סיימנו. יש גם הצעה של חבר הכנסת בני טמקין, ואחר כך עלינו להצביע על חוק-יסוד: חופש העיסוק, ויש צורך לשם כך ב-61 חברי כנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (סיוג ויתור על השלום), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת בני טמקין. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 33

נגד – 37

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (סיוג ויתור על השלום), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

33 בעד, 37 נגד, נמנע אחד. אני קובע שההצעה הוסרה.

אנו עוברים להצבעה על חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון). אני רוצה להזכיר ולהבהיר, כי יש כאן בבית הסכמה מקיר לקיר. ציפינו ל-61 חברי כנסת להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

יש הסתייגות לחוק זה. אנו נצביע עליה תחילה. חבר הכנסת צוקר, בוא תמהר, כי אחר כך לא יהיו לך 61 חברי כנסת.

חבר הכנסת צוקר מוותר על ההסבר. רבותי, כפי שאמרתי, ניגש תחילה להצבעה על ההסתייגות לחוק.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, אני לא מציג היום את החוק.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בלי יושב-ראש הוועדה אני לא יכול לעשות כלום. אם הוא אומר שהוא לא מציג את החוק, אין מה לעשות. אני אסיר תודה לכם על הרצון הטוב, וכן הלאה וכן הלאה. תודה רבה. זו זכותו של ראש הוועדה. אני חייב ללכת לפי זה.

יש לי שתי הודעות: ישיבת הכנסת תימשך עד שנמצא את סדר-היום, ההולך ותופח בגלל הרצון שלנו להביא כמה שיותר דברים לכלל סיכום. אני אבקש מהמזכירות לספק לנו בשלב זה סדר-יום עדכני, אם כי יהיו בו עוד שינויים.

אנחנו לא נפסיק את הישיבה. אני פונה לכל היושבים-ראש שיחליפו אותי. גם אם ייעדר שר לרגע או משהו דומה, לא נפסיק את הישיבה. הפסקה כן, אבל לא לבטל אותה. כי אני אז אחדש אותה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מבקשים שיהיה סדר-יום מעודכן, בלי זה אי-אפשר להמשיך.

היו"ר ש' וייס:

כך ביקש גם חבר הכנסת זאבי, אנחנו נדאג לזה. במזכירות יכינו סדר-יום, אם כי מדי פעם הוא ישתנה, אין מה לעשות. יאספו את החומר שנמצא על שולחנותיכם ויחליפו אותו בחומר מעודכן.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, רבותי, הודעה לפרוטוקול. אני קורא לפניכם את המכתב הבא:

"לכבוד יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת שבח וייס, יושב-ראש נכבד – כך כותב חבר הכנסת חגי מירום. הנדון: חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 29), התשנ"ו-1996.

בהתאם לסעיף 124 לתקנון הכנסת, החליטה הוועדה לחדש את דיוניה בחוק שבנדון".

חתום: חבר הכנסת חגי מירום. לפיכך, זה יורד עכשיו מסדר-היום של המליאה.

אם חבר הכנסת צוקר יבוא ויבקש לחדש את הצגת חוק חופש העיסוק, ואם תהיה הסכמה כללית, אני אסכים, וגם יושב-הראש שאחרי. זו קביעה שלי.

אבקש מאחד מהסגנים להחליף אותי. תודה.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – סגן ראש הממשלה)

(הצעת חבר הכנסת ש' בוחבוט)

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנו עוברים להצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – סגן ראש הממשלה), של חבר הכנסת בוחבוט; מס' ג'תצב. ישיב עליה שר המשפטים. בבקשה, יש לך עשר דקות.

מי מחליף אותי? תודה, חברת הכנסת סלמוביץ.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד בזה להביא לפני הבית את חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – סגן ראש הממשלה), לקריאה טרומית.

לפני כמה שנים, כשנעשתה עבודת ההכנה לחוק-יסוד: הממשלה החדש, אשר קבע את הבחירות הישירות לתפקיד ראש הממשלה, הועלתה ההצעה להרחיב את הבחירה הישירה ולכלול בה גם את סגן ראש הממשלה. ההצעה נדחתה, ובחוק החדש, שנכנס לתוקף בבחירות הקרובות, אין לה זכר.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, את הצעת החוק שלי לתיקון חוק היסוד החדש הגשתי זמן קצר אחרי הירצחו של ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל. נראה לי, שעכשיו, אחרי שאירע הנורא מכול ונרצח ראש ממשלה בישראל, ברור לכולם, או לפחות למי שמבין את המצב החוקי בישראל, לקראת הבחירות הקרובות, שחייבים לתקן את החוק.

חברי הכנסת, תארו לעצמכם מה היה קורה אילו היה חוק הבחירה הישירה החדש בתוקף בזמן רצח יצחק רבין ז"ל. לפי חוק-יסוד: הממשלה החדש, שנכנס לתוקפו לקראת הבחירות הקרובות, היה צריך לקיים בחירות מיידיות ומיוחדות לראש הממשלה בתוך מקסימום 60 יום מיום הרצח.

חברי הכנסת, אתם מתארים לעצמכם איזו טלטלה נוספת היתה המדינה עוברת אחרי הטלטלה הקשה של רצח ראש ממשלת ישראל, אילו היינו צריכים ללכת מייד לבחירות מיוחדות לראש הממשלה?

לפני ששונה החוק ולפני שהונהגה הבחירה הישירה לראש הממשלה, לא היתה בעיה כלל. הרי עד היום ראש הממשלה היה חבר כנסת שקיבל מנדט מן הנשיא להרכיב ממשלה. ואם חלילה קרה משהו באמצע הקדנציה, או שראש הממשלה התפטר, חזר המנדט לנשיא. כך קרה גם אחרי רצח יצחק רבין ז"ל. שמעון פרס תפקד כראש ממשלה בפועל בראשות ממשלת מעבר, עד שקיבל מנדט מהנשיא והרכיב את הממשלה הנוכחית, שהושבעה וקיבלה את אמון הכנסת, ככל ממשלה חדשה.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אתם מסוגלים לתאר לעצמכם מה היה קורה במדינה, אילו תוך כדי הזעזוע הקשה של המדינה והמערכת הפוליטית, היינו צריכים ללכת מייד לבחירות מיוחדות לראש הממשלה? ובעצם, לפי חוק היסוד החדש, היינו צריכים ללכת לבחירות מלאות גם לכנסת, משום שלפי החוק החדש, אם נוצרה עילה לבחירה מיוחדת לראש הממשלה פחות משנה לפני תום הקדנציה של הכנסת, צריך ללכת לבחירות כלליות גם לכנסת וגם לראש הממשלה.

חברי הכנסת, מישו מכם יכול בכלל לתאר לעצמו את מדינת ישראל הולכת לבחירות בתוך 60 יום מאז רצח יצחק רבין ז"ל? מישו מכם יכול לתאר לעצמו מה היה מתרחש כאן? הרי כולנו חששנו כאן לעצם הדמוקרטיה הישראלית, אחרי שנרצח כאן ראש ממשלת ישראל. האם הדמוקרטיה שלנו היתה מסוגלת גם לעמוד במערכת בחירות מייד אחרי הרצח?

לכן, כאשר החליטה הכנסת לקבל את חוק היסוד החדש ולעבור לבחירה ישירה, וכאשר החלטנו לעבור בעצם למשטר שדומה יותר למשטר נשיאותי, היה צריך ליצור גם כלים חוקתיים כדי לייצב את המערכת השלטונית בשעת משבר כזה.

כאשר נרצח הנשיא קנדי, הושבע סגנו ג'ונסון כבר במטוס הנשיאותי בדרך חזרה לווינגטון, כדי שלא יהיה מצב של ואקום אפילו לרגע אחד, כדי שכולם ידעו מי אחראי ל"כפתור האדום" של הנשק הגרעיני, כדי שלא ייפסק רצף השלטון של מי שנבחר ישירות ומראש על-ידי העם האמריקני. בישראל של הבחירה הישירה לראש הממשלה, אם נפטר, חס וחלילה, ראש הממשלה, כל מה שאמרתי כאן היה קורה.

גברתי היושבת-ראש, אני יודע שקשה מאוד לוועדת שרים לאשר מייד חקיקה של חבר בודד. אבל אני פה, בהצעה שלי, מציע, שתהיה חובה לבחור בד בבד עם ראש ממשלה גם את סגנו, כפי שאמרתי בתחילת דברי, כדי שאם יקרה, חס וחלילה, איזה אסון, לפחות הסגן יוכל למלא את התפקיד. אני יודע שלא יהיה פשוט ואנחנו גם לקראת הסוף, אבל אני מקווה שההצעה הזאת לפחות תעבור בקריאה טרומית; אולי היא לא תעבור בקריאה הראשונה כי אין שום יסוד, אבל אני מאמין, גברתי היושבת-ראש, שלא תהיה ברירה – לקראת הבחירות בכנסת החמש-עשרה, אני מאמין שיפיקו את הלקחים ויצטרכו לחוקק שני חוקים: א. שסגן ראש המועצה יצטרך להתמודד ביחד עם ראש הממשלה – – –

רון נחמן (הליכוד):

סגן ראש הממשלה, לא סגן ראש המועצה. אתה כבר לא בכנסת – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני כבר מתחיל לרחף וחוזר אל העיר.

רון נחמן (הליכוד):

אתה חוזר למעלות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

נכון.

רון נחמן (הליכוד):

אתה עדיין בכנסת, אתה עוד לא חוזר למעלות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה לא רואה שהוא מחייך והוא נראה טוב?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מודה לך, חברת הכנסת גוז'נסקי.

אני בא ואומר, שלקראת הקדנציה של הכנסת החמש-עשרה, אני מאמין שיצטרכו לשנות את שני החוקים: א. בחירת ראש ממשלה שירוך ביחד עם סגנו; ב. בחירות אזוריות לחברי הכנסת. ללא בחירות אזוריות, לצערי אנחנו נראה את המסחור של הפריימריס. אני שומע היום חברים שמדברים ומסבירים כיצד קונים אנשים, איך כספים אדירים רצים ממקום למקום, והכנסת הארבע-עשרה תצטרך לתת את הדעת על כך. אני מקווה בכל זאת, אדוני השר, שלפחות ההצעה הזאת שלי תעבור בקריאה טרומית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שלמה בוחבוט. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מביט אנה ואנה על המושבים הריקים, זולת גברתי היושבת-ראש ושני חברי כנסת, ואפשרי מאוד שבנוכחות זו הצעת חוק זו תעבור את הקריאה המקדמית – אינני יודע אם פה-אחד או ברוב של שלושה נגד אחד. אבל אנחנו נדון בהצעה הזאת לגופה.

ראשית, לי נראה, שחודשיים וחצי לפני הבחירות אין מקום לשנות את חוקי הבחירות, אין מקום לשנות את הדרך שבה ייבחר ראש הממשלה ויבחר את ממשלתו. כאן מוצע לנו, שביום הבחירות הקרוב, לבד מראש הממשלה ייבחר בבחירות אישיות ישירות גם סגן ראש הממשלה. למיטב הבנתי, הצעת חוק זו, אם היא מתכוונת לבחירות הקרובות, אינה ניתנת ליישום.

שנית, אם חושש חבר הכנסת הנכבד מיצירת ואקום במקרה שראש ממשלה שנבחר בבחירות ישירות הלך לעולמו, אם בדרך הטבע או אם חס ושלום משום שנורה ונהרג, הרי גם לפי החוק הנוכחי, גם לפי חוק הבחירה הישירה, ואקום לא נוצר. תמיד הממשלה רשאית לבחור בשר משריה שיהיה ראש ממשלה בפועל, כך שהממשלה תהא מונהגת על-ידי מי שמכהן בפועל כראש הממשלה.

הדיון בהצעת החוק, מן הראוי שייעשה לגופו. האמת ניתנה להיאמר, שבזמנה נדונה הצעה כזאת בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. למיטב זיכרוני, בהצעת החוקה של הפרופסורים מן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב, באותה הצעה שהיא בעצם המקור של כמה מההצעות

החוק הפרטיות שהגשנו בכנסת הקודמת, נדמה לי שהיה כלול גם המוסד של סגן ראש ממשלה ושהוצע לבחור בו אומנם בבחירות כלליות. אלא מאי? דנו בוועדת החוקה בנושא והפכנו והפכנו בו, ונשאלו שאלות רציניות כגון: האם באמת צריך חוק היסוד לקדש את מוסד סגן ראש הממשלה? האם יש הצדקה לכך? ונחלקו הדעות. היו מי שראו בסגן ראש ממשלה, כשהוא ממוסד בחוק יסוד, ניסיון לקבוע אדם שייבחר בבחירות כלליות כמו ראש הממשלה, שבעצם אין לו תפקידים מיוחדים לבצע אלא אם כן מוטל עליו להיות שר מסוים ואז הוא פועל בתוקף תפקידו כשר, והוא ינשוף בעורפו של ראש הממשלה הנבחר וינשוף וינשוף. זה לאו דווקא מביא לאיכות העבודה של הממשלה וליציבותה.

ועוד אמרו: אם חס וחלילה הולך ראש ממשלה שנבחר בבחירות ישירות לעולמו, האומנם באותו זמן ובאותו מצב סגן ראש הממשלה הוא-הוא המועמד המתאים ביותר לרשת אותו? הרי כשראש ממשלה יתמודד בבחירות אישיות, במי הוא יבחר כסגן לו? מן הסתם הוא יבקש לקיים איזה הסכם קואליציוני. מן הסתם הוא יבוא ויאמר: "הרי מפלגתי שלי תתמוך בי בבחירות, מדוע שלא אציע את הסגנות למפלגה אחרת?" כך שצפוי שסגן ראש הממשלה לא יהיה חבר של המפלגה הגדולה ביותר, ואולי גם לא השנייה בגודלה. סגן ראש הממשלה מלכתחילה יכול להיבחר כנציג של מפלגה יותר קטנה רק כדי לרצות את חבריה ואת בוחריה, כדי שיתמכו בראש הממשלה המיועד, בראש הממשלה שעומד להיבחר בבחירה אישית. ואם חס וחלילה נהרג ראש הממשלה או הלך לעולמו בדרך הטבע, באמת אותו סגן מאותה מפלגה קטנה הוא הראוי ביותר להנהיג את העם באותו זמן רק משום שלפני שנה או שנה וחצי או לפני ארבעה חודשים בחר בו ראש הממשלה, כדי להיבחר הוא עצמו, כסגנו? האם לא מן הראוי להעמיד לבחירת העם באותו זמן ובאותו מצב מחדש מי יהיה ראש הממשלה הבא של ממשלת ישראל?

כל השאלות האלה נדונו. כל השאלות האלה נבחנו. אפשר לתת על אלה תשובות לכאן ולכאן. זה לא שיש כאן תשובה אחת שהיא האמת בהתגלמותה. אם מישהו חושב, שאם נבחר סגן ראש ממשלה יחד עם ראש הממשלה, זה יעצור איזה מתנקש, איזה חורש מזימות – יכול להיות שכן ויכול להיות שלא. יכול להיות, שאדרבה, אם לכולם יהיה ידוע מי ראש הממשלה הבא, אם זה לא יהיה נתון לבחירות כלליות חדשות, יכול עוד להיות מישהו שמתוך עניין בכך שסגן ראש הממשלה יעלה לשלטון יתנקש, חס וחלילה, בראש הממשלה. כלומר, אם מישהו חושב שזה אמצעי למנוע רצח, יכול להיות שזה גם יעודד רצח, שהרי אם זהו המועמד לרשת את ראש הממשלה במקרה שראש הממשלה הולך לעולמו, אין כל ספק מי יהיה ראש הממשלה הבא, זה כבר מוכתב לנו על-ידי תוצאות הבחירות הקודמות. ואז, מישהו באמת יכול בירי אחד לקבוע מי יהיה ראש הממשלה אולי לקדנציה שלמה, כאשר הוא מחסל את ראש הממשלה הנבחר. מבחינה זו, הרבה יותר טוב שמי שחושב להתנקש בראש הממשלה ידע שהוא לא יודע מי יהיה ראש הממשלה הבא, משום שהעם יבחר את ראש הממשלה הבא.

לי נראה, שאם למדנו משהו מהטרגדיה הנוראה של הפגיעה ביצחק רבין, זיכרוננו לברכה, אז לפחות ראינו שדעת הקהל לא נוהה, נוטה, אחרי הרוצח. דעת הקהל היא עם הנרצח ועם אלה שתומכים במדיניותו. אילו התקיימו בחירות בתוך חודשיים, כפי שנקבע בחוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה, אין לי ספק, שלא הרוצחים, או הרוצח במקרה דנן, הוא או תומכיו היו נהנים מתוצאות הבחירות. לכן, גם בכך אין משום עידוד להרוג ראש ממשלה, כי, בדרך כלל, דעת הציבור כולה תתקומם נגד פשע נורא שכזה.

לכן, אני חושב, שהעניין נדון, והוא נדון בוועדת החוקה, ומבחינתנו באנו למסקנה שבאנו. יכול להיות שהמציאות תראה שטעינו. יכול להיות שהמציאות תראה שיש מקום לעשות אחרת. אבל, הדבר באמת שנוי במחלוקת. לכן אנו לא ראינו לשנות עכשיו מעמדתנו שלנו, כפי שהתגבשה בוועדת

החוקה, כפי שהתקבלה על דעת הכנסת כולה בקדנציה הקודמת, ובעיקר לא ראינו לפתוח את הדיון עכשיו, חודשיים וחצי לפני הבחירות.

לכן אני מציע לכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. ניתן לשיטה החדשה לפעול, נבחן אותה בהפעלתה, ואם אז ייראה למי שייראה שיש מקום לתיקון כלשהו, לרבות התיקון שמוצע היום על-ידי חבר הכנסת שלמה בוחבוט, נדון אז, לאור הניסיון, בכל הצעה. כאמור, אני מציע להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. לא ערכנו שום גיוס. זה עניין שהוא שווה לכל נפש. זה לא עניין שנובע, לדעתי, מתפיסה מפלגתית מסוימת. זה באמת אופן הבנת הפעילות של המשטר, של השיטה החדשה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים. חבר הכנסת בוחבוט, האם אתה רוצה לחזור לדוכן ולנסות לשכנע?

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא. אנו נעבור להצבעה בעד או נגד הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – סגן ראש הממשלה), של חבר הכנסת שלמה בוחבוט, בקריאה טרומית והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זו ההצבעה האחרונה שלך בתור פרלמנטר.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 1

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – סגן ראש הממשלה)

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אתה לא מצביע על הצעת החוק שלך? הייתי אומרת, שיש פה איזו תופעה מוזרה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

לחצתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מרוב התרגשות.

היו"ר א' סלמוביץ:

טוב. אני אוסיף את הקול שלך, חבר הכנסת בוחבוט, המציע. ארבעה תומכים, מתנגד אחד ואין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק נישואין וגירושין, התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק נישואין וגירושין, התשנ"ג-1993, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי והאשם מחאמיד; מס' תתק"ו. תנמק חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק נישואין וגירושין אזרחיים הוגשה לכנסת ביוזמתו של חבר הכנסת תופיק זיאד, זיכרוננו לברכה. חבר הכנסת תופיק זיאד הגיש את הצעת החוק הזאת, בהיותו אדם שלחם במשך שנים כדי להגן על אופיה הדמוקרטי והחילוני של מדינת ישראל, נגד כפייה דתית ולמען זכויות הנשים, ערביות ויהודיות, בנות כל העדות. הצעת החוק הזאת ביטאה את השקפת עולמו וגם את השקפת עולמה של חד"ש ואת דרך גישתה לפתרון הבעיה הסבוכה הזאת.

לפי הערכות שונות, יש בארץ 100,000 ואולי יותר פסולי חיתון בקרב האוכלוסייה היהודית. הקבוצה הגדולה הזאת כוללת כוהנים, גרושות, אנשים שנמצאים ברשימות השחורות, אלה שהיהדות שלהם לא קיבלה אישור רשמי וכו'. יש חברי כנסת שיזמו, וגם שר הדתות יזם הצעות לפתרון בעיות פסולי החיתון בדרך של מימון הנסיעה לחוץ-לארץ לצורך נישואין אזרחיים, או נישואין בחוץ-לארץ לאלה שהם פסולי חיתון בארץ. אני לא מזלזלת בהצעות האלה, ויכול להיות שכתרופה מיידית לבעיה הקשה הזאת יש בהצעות האלה משום טעם. אבל, ביסודו של דבר, ההצעות האלה של מימון נסיעה לחוץ-לארץ הן הצעות חלקיות, שלא עונות על הבעיה האמיתית.

הבעיה היא הנישואין והגירושין הדתיים שקיימים במדינת ישראל והעובדה שיש חובה כזאת של נישואין וגירושין דתיים, חובה שקיימת, ככל הידוע לי, עוד בשתיים-שלוש מדינות בעולם, ואין היום שום מדינה נאורה שיש בה חובה כזאת. לכן הבעיה איננה רק של 100,000 יהודים פסולי חיתון, אלא היא בעיה של החברה הישראלית, של מדינת ישראל כמדינה שמתיימרת להיות מדינה דמוקרטית, מדינה שמגינה על זכויות האדם, על החירויות ועל זכויות הנשים. לכן, לא יכול להיות פתרון אמיתי לבעיה כל עוד יישמר המונופול של בתי-הדין הרבניים ובתי-הדין הדתיים העדתיים האחרים בתחום הנישואין והגירושין.

נישואין וגירושין אזרחיים הם אבן יסוד בכל חוקה חילונית ודמוקרטית. הם מבחן לגישה החילונית. הם מבחן לדמוקרטיה. לא מקרה הוא, שכל האמנות הבין-לאומיות, שעניינן זכויות האדם וזכויות האשה, קובעות זאת במפורש. למשל, באמנה הבין-לאומית לביעור כל צורות האפליה נגד נשים נאמר: שמורה לאשה, שמורה לגבר, הזכות לבחור באופן חופשי בן-זוג ולהתקשר בנישואין אך ורק בהסכמה חופשית ומלאה. הזכות לבחור באופן חופשי בן-זוג ללא שום הגבלה היא המבחן לדמוקרטיה והיא המבחן לזכויות האשה. כל מדינה כזאת, שבה קיים מונופול –

עובדיה עלי (הליכוד):

איך זה הולך אצל המוסלמים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– של בתי-דין רבניים או של בתי-דין דתיים אחרים, לא יכולה להיחשב מדינה דמוקרטית.

הזכות הזאת – זכות הבחירה – פירושה הזכות לבחור בניהול חיים לפי ההלכה, לפי מצוות הדת. מי שבחר לנהל את חייו לפי ההלכה ולפי מצוות הדת חייבים לתת לו את כל התנאים כדי שיוכל לנהל את חייו כך. אבל, קיימת גם הזכות, לא פחותה מזו, לנהל אורח חיים חילוני בכל המישורים, לרבות בתחום הקמת המשפחה.

לכן הציבור החילוני לא מוכן, ובצדק, להמשיך ולהיות כפוף ומשועבד לכל האיסורים וההיתרים ולחתימה נגד אושרו האישי מצד המוסדות הדתיים, מצד בתי-הדין הדתיים, מצד הרבנות הראשית ומצד כל המערכת החוקית, שקובעת שרק נישואין וגירושין דתיים הם תקפים במדינת ישראל.

אני רוצה לציין, שגם בקרב הציבור הדתי נשמעים קולות אמיצים, שמבינים שיש הכרח בהנהגת נישואים אזרחיים. אני מציינת שהיו אישים דתיים שהבינו, למשל, את הצורך בקבורה אזרחית. אני חושבת, שמי שמציע את הנישואים והגירושים האזרחיים ראוי לתמיכתם של בעלי ההשקפות הדתיות, משום שדווקא ההפרדה הזאת תמנע מצב של רמייה, שבו אנשים חילונים מקיימים טקס דתי בלי שהם מאמינים בו, בלי שהם מאמינים במלים שהם אומרים, בלי שהם מתכוונים למלים שהם אומרים, ואני חושבת שכל העמדת הפנים הזאת, כל הרמאות הזאת שעוברים זוגות חילונים רק משום שאין טקס אזרחי במדינת ישראל – כל הרמאות הזאת, לדעתי היא בעצם חילול הדת. צריך שמי שעושה את זה, מי שהולך לטקס דתי, יעשה את זה בלב שלם.

נשמעת הטענה, שהנהגת נישואים אזרחיים, כך אומרים, תפגע את העם, אבל מה קורה במדינות אחרות, שבהן יש נישואים וגירושים אזרחיים? יהודים דתיים, יהודים חרדים במדינות אחרות מקיימים את אורח החיים הדתי שלהם לפרטיו ולדקדוקיו, ולא מפריע להם שום דבר כאשר בתוקף חוק המדינה הם הולכים לבניין העירייה, או למקום שבו המדינה קובעת ששם נערך טקס נישואים אזרחי. שום שעה לא נופלת מראשם, שום ציפורן לא נופלת מגופם, ואמונתם הדתית לא נפגעת לחלוטין.

עובדיה עלי (הליכוד):

אין הגבלה של זמן?

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, יש לה עשר דקות. מה זאת אומרת "אין הגבלה של זמן"? יש לה עוד ארבע דקות לדבר.

עובדיה עלי (הליכוד):

היא מדברת כבר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

היא מדברת שש דקות בדיוק. אני כיוונתי את השעון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לכן, מי שמתחייב במצעו לשוויון זכויות האשה, כמו שמפלגת העבודה אומרת, חייב לתמוך בחוק נישואין וגירושין אזרחיים, ומעניין אותי באמת מה יקרה פה.

אני רוצה לומר שבפועל, לפי נתוני חמד"ת, מדי שנה כ-5,000 זוגות מבין הזוגות היהודים, כלומר, אחד מכל חמישה זוגות יהודים כבר מתחתנים בנישואים אלטרנטיביים מסוגים שונים, נישואי קפריסין וכו'. ואני שואלת: האם יש לנו עניין בנישואין לא מוסדרים כאלה של אלפי זוגות? האם יש לנו עניין במצב חוקי בלתי ברור כזה, שאנשים נוסעים לכל מיני מדינות, נישאים לפי כל מיני כללים, ולא במדינת ישראל?

לפי סקר שנעשה, 60% ויותר של הנשאלים בארץ קבעו שהם תומכים או מוכנים לשקול תמיכה בנישואים אזרחיים.

לכן אני מביאה בפני הכנסת הצעת חוק נישואין וגירושין, שקובעת כך: על אף האמור בכל דין, במדינת ישראל יוכלו הזוגות לבחור באחד משני הטקסים, בטקס דתי, על-פי הדין האישי שחל על בני הזוג, כלומר לפי המצב הקיים, או בטקס אזרחי, הכולל לפי בחירתם של בני הזוג הנישאים; אותו דבר לגבי גירושים. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, יקבע בתקנות את דרכי ניהול הטקס האזרחי ואת המוסמכים לעורכו.

חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת לא באה לפגוע כהוא-זה בזכותם של בעלי האמונה להינשא לפי אמונתם, היא רק מגינה על זכותם של בעלי הדעות החילוניות להינשא לפי השקפתם.

אני רוצה להזהיר את הממשלה הנוכחית ואת הממשלות שיהיו להבא, שהמשך המהלך של הכפייה הדתית בתחום החשוב הזה גורם לנתק גדל והולך, להתמרמרות גדלה והולכת בקרב הציבור, ובעיקר בקרב הדור הצעיר.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת הדתיים: אני מוקירה כל אדם שחי לפי אמונתו, אבל אם אתם לא רוצים להביא לכך שהזעם והמחאה לא יגדלו לשנאה כלפי הדתיים, לשנאה כלפי נושאי משרה דתיים, לשנאה כלפי אלה ששומרים את המסורת ואלה שחיים לפי הדת; אם אתם לא רוצים להגביר שנאה במדינת ישראל, אם אתם רוצים לתרום להבנה – אתם צריכים לתמוך בזכות של כל אזרח במדינת ישראל לנהל את חייו לפי דרכו, לפי אמונתו ולפי השקפותיו.

הגיע הזמן שלקראת שנת ה-50 להקמתה תיכנס מדינת ישראל סוף כל סוף לרשימת המדינות הדמוקרטיות והנאורות ותהיה כרוב המדינות הדמוקרטיות והנאורות, תהיה כרוב מדינות העולם ותאשר נישואים וגירושים אזרחיים, ותסיר את הכתם הזה של הכפייה הדתית בתחום החשוב הזה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמינה את השר לענייני דתות להתייחס להצעת החוק. הוא אינו נוכח. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אולי אפשר להצביע קודם – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כבוד השר שחל, הרי אתה יודע שלא ניתן לעשות את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

למה, השר שחל? אני רוצה לומר דברים בעניין זה. יש חשיבות לנושא הנישואים האזרחיים. אנסה לקצר.

אני התחייבתי בפני ציבור שלם, בפני אנשים שפנו אלי, במיוחד מהסקטור המוסלמי, להעלות בעיה מאוד רצינית. הרי, חברי הכנסת, אתם יודעים, שעל-פי השריעה המוסלמית מותר להתחתן עם יותר מאשה אחת. זה על-פי השריעה. החוק האזרחי הישראלי, חוק העונשין, הגביל את הזכות הזאת והטיל איסור פלילי, ואם מישהו מתחתן עם יותר מאשה אחת, זו עבירה פלילית.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה אתה מציע? – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת מחאמיד, אתה נשוי לאשה אחת, אין לך מה לדאוג. אני גם לא רוצה שתהיה לך יותר מאחת; גם אני. הבעיה היא לא שלך ולא שלי. הבעיה היא אחרת. חבר הכנסת מחאמיד, מה עושים פה? אצל המוסלמים שלהם מותר לשאת ארבע נשים הגבילו את זה לאחת, ועל זה אין ויכוח. אצל היהודים מותר ליהודי לשאת יותר מאשה אחת על-פי היתר מיוחד. זאת אומרת, כשיש נסיבות מיוחדות, כגון שהאשה הראשונה חולה או לא יכולה לכלכל את הבית, הם יכולים לפנות ליועץ המשפטי או לבית-הדין הרבני ולבקש היתר לשאת אשה שנייה. נכון, חבר הכנסת יצחק לוי?

יצחק לוי (מפד"ל):

חשבתי שתגיד משהו אחר. חשבתי שתגיד שיש לו אשה אחת ולידה יש לו ידועה בציבור. יש לו שתיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לדבר על נישואים מוכרים כדת וכדין, לא על ידועה בציבור.

יוצא שיש אפליה. מי שמותר להם להתחתן על-פי השריעה המוסלמית עם יותר מאשה אחת, החוק אוסר עליהם זאת איסור מוחלט, וכשיש מקרים הומניים ויש נסיבות מיוחדות, למשל כשהאשה חולה ולא יכולה לכלכל את הבית ולא יכולה לנהל את משק הבית, בפני הבעל עומדות שתי אפשרויות: האפשרות הראשונה, להתגרש ממנה, ובנסיבות האלה לפרק את התא המשפחתי על מנת לשאת אשה שנייה, ויוצא שמענישים אותה אשה חולה, בשעה שבא החוק הפלילי להיטיב אתה ולשמור על זכות האשה. יוצא שמרוב דאגה פגעו במעמד האשה.

לכן אני מתפלא ושואל, מדוע לא לאמץ אותו עיקרון, שבמקרים מיוחדים, כשהאשה חולה ולא יכולה לנהל את משק הבית, בן הזוג יכול לפנות לבית-הדין השרעי ולקבל היתר לשאת אשה שנייה, על מנת למנוע את התופעה שכן הזוג מתגרש במקרים כאלה מאותה אשה שהיא חולה ולא יכולה לנהל את משק הבית. אני חושב, שחברת הכנסת גוז'נסקי וכל מי שדואג למעמדן של נשים צריכים להביא בחשבון פתרון של סוגיות כאלה, מקרים מיוחדים. יש רבים כאלה שפנו אלי לאחרונה שאין להם אפשרות או שהם חייבים להתגרש מהאשה, כי אם הוא מתחתן עם עוד אשה זאת עבירה פלילית, והוא לא רוצה לעבור על החוק.

עניין נוסף. רבים מהסקטור הערבי מתחתנים עם נשים, עם קרובות משפחה מהגדה או מהרצועה. זה חלק ממערכת הקרבה המשפחתית, ומגישים בקשות לאיחוד משפחות. הבקשות האלה מטופלות חודשים על גבי חודשים, ממתנים לקבל תשובה ולא מקבלים אותה. התוצאה היא, שאשה, בת זוג שנכנסה להיריון והולכת לבית-חולים, מחייבים אותה בהוצאות אשפוז והיא לא מקבלת ביטוח בריאות, והילד לא מקבל קצבת ילדים של המוסד לביטוח לאומי, ועכשיו, כשיש הגבלה ויש סגר – זה עושה צרות למשפחה. לכן, גם מתוך השיקולים האלה, לדעתי צריך לזרז מקרים מיוחדים, כשבקשה לאיחוד משפחות מוגשת על-ידי בן זוג עבור בת זוגו, או בת זוג עבור בן זוגה, מתוך שיקולים הומניים ועל מנת לשמור על שלמות התא המשפחתי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת מכם להפסיק זאת. יש לי פה שעון, יש זמן מוקצב על-פי התקנון, אני מנהלת את הישיבות על-פי התקנון, אז תפסיקו להאיץ בי כל הזמן. אם אין לכם סבלנות, אל תשבו פה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מודה ליושבת-ראש הכנסת על כך שהגנה על זכותי לדבר בסוגיה החשובה הזאת.

יש אלפי משפחות שסובלות מהבעיה של עיכוב מיותר באישור איחוד המשפחות, או בטענה שלבן הזוג היתה בעבר עבירה של הסגת גבול – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת ממך לסיים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – או כל עבירה קלושה כזאת, מענישים את האשה ומענישים את הילדים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, עכשיו הזמן כבר תם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – – את זה צריך, לדעתי, לשנות מתוך אכפתיות ומתוך אחריות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אלסאנע.

אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד הצעת חוק נישואין וגירושין, התשנ"ג–1993, של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי והאשם מחאמיד, בקריאה טרומית והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

נגד – 13

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק נישואין וגירושין, התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדה לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, 13 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק הביטחון במוסדות (הכשרת קציני ביטחון), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת רע' כהן)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק הביטחון במוסדות (הכשרת קציני ביטחון), התשנ"ה-1995, מס' ב'תרמט – של חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאפתח בדברי, ברצוני לברך את כל חברי הכנסת ביום האחרון של עבודה נעימה – המון בריאות לכם ולבני ביתכם ולעם ישראל כולו ורגיעה ביטחונית, שאנו כה זקוקים לה. אני מבקש להודות לשר שחל, שבמשך חודשים רבים קיימנו אתו דיונים כדי להגיע בסופו של דבר לחוק הסדרת אבטחה בגופים ציבוריים. דווקא בימים אלה יש לחוק הזה משמעות מיוחדת, כי אנחנו מדברים על אוכלוסייה גדולה שעוסקת בביטחון במוסדות ציבוריים, ואנחנו צריכים לתת להם את ההכשרה.

הצעת החוק הזאת מהווה נדבך חשוב ביותר במימוש אחריות המדינה כלפי אזרחיה ובשמירה על ביטחון הציבור. חשיבותה הראשונה במעלה של הצעת חוק זו מתחדדת במיוחד בימים אלה, נוכח פיגועי הטרור החמורים של העת האחרונה.

משטרת ישראל, גם אם יתוגברו כוחותיה, איננה יכולה לתת שירותי אבטחה ישירה באמצעות שוטריה לכל גוף או מוסד שהוא יעד לפיגוע חבלני או לפגיעה אחרת בביטחון הציבור. מימוש האחריות הכוללת של המדינה לביטחון אזרחיה ניתן להשיג גם על-ידי הטלת חובות לנקיטת צעדים הכרחיים לשמירה על אותם גופים ופיקוח על הכישורים, ההכשרה ודרכי הפעולה של האזרחים שימונו לשמש ממונים על הביטחון באותם מוסדות.

תמציתה של הצעת החוק הזאת היא: א. הטלת חובה על הגופים הציבוריים ומוסדות הנותנים שירות לציבור הרחב, אשר יסווגו על-ידי משטרת ישראל וגורמי הביטחון כגופים שהם יעדים אפשריים לפגיעה ברמת סיכון גבוהה למנות ממונה ביטחון מטעמם. אי-מינוי ממונה ביטחון יהווה עבירה פלילית.

ב. ממונה הביטחון יהיה עיסוק הטעון רישוי על-ידי ועדה שתמונה על-ידי השר לביטון הפנים בראשות שופט ונציגי משטרת ישראל ושירות הביטחון הכללי. התנאים לקבלת רישוי לעיסוק כאמור יהיו בעיקרם הכשרה, ניסיון בפעולות אבטחה והעדר עבר פלילי.

ג. מתן סמכות בידי משטרת ישראל ושירות הביטחון הכללי להנחות את ממוני הביטחון והטלת חובה על אותם גופים למלא אחר הוראות אלה ולקיים בקרה אחר מילוי ההוראות. אי-מילוי אחר ההנחיות יוכל לשמש בסיס לשלילת הרשיון מאת ממונה הביטחון על-ידי ועדת הרישוי האמורה.

ד. יישומה של הצעת חוק זו על-ידי מנגנוני ההכשרה, הרישוי, הבקרה והפיקוח על אותם אזרחים שימונו כממוני ביטחון במוסדות ובגופים שהם יעדים בעלי סיכון לפיגוע, יהיה בה כדי לתרום תרומה של ממש בהעלאת רמת האבטחה באותם גופים, על-ידי יצירת קשרי גומלין חשובים בין משטרת ישראל לגורמים הממונים על האבטחה באותם מוסדות, על-ידי העברה וקבלה של מידע רלוונטי לאותם ממוני ביטחון ומהם, ועל-ידי הנחיה והדרכה שוטפת לאותם ממוני אבטחה על-ידי גורמי הביטחון על-פי מידע ולקחים מצטברים בראייה ארצית.

הצלחת החוק בהעלאת רמת הביטחון של הציבור תהיה במידת יישומו. לעניין זה טרם נשלמה המלאכה, ולקראת הדיון בהצעת חוק זו בקריאה ראשונה, יש צורך בהשלמת עבודת הצוות הבין-משרדי שיעסוק בו, בין השאר גם בנושא התקציב שיידרש ליישומו. ואני רוצה להוסיף, שפה נעשתה עבודה יוצאת מן הכלל בין משטרת ישראל ובין הצוות הגדול ביותר של המוסדות, ואני רוצה להודות להם, חלקם יושבים כאן. במשך חודשים רבים, אחרי דיונים רבים במשטרת ישראל, הצעת החוק חשובה לנו, כי על-ידי זה אנו מוסיפים לביטחון הציבורי, לביטחון המוסדות, וכולנו יחד בכנסת הזאת צריכים לתת עידוד וגיבוי להצעה הזאת. כאן אני מדבר גם בשם השר לביטחון פנים, שהסמיך אותי לדבר בשמו, כיוון שהוא איננו כאן, ולעבור מייד להצבעה. זאת – על דעתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. אני בכל זאת צריכה להזמין את השר שחל – אינו נוכח.

אם כך, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק הביטחון במוסדות (הכשרת קציני ביטחון), התשנ"ה–1995, של חבר הכנסת רענן כהן והעברתה – לאיזו ועדה?

רענן כהן (העבודה):

לועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

והעברתה לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטחון במוסדות (הכשרת קציני ביטחון), התשנ"ה–
1995,

לדיון מוקדם בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית,
והיא מועברת לוועדת החוץ והביטחון להכנתה לקריאה ראשונה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו–1996, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקריאה
שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 29), התשנ"ו-1996, שהחזירה ועדת החוץ והביטחון לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. הצעת חוק זו היא מיזוג של שתי הצעות חוק, מטעם הממשלה והצעת חוק פרטית, שנדונו בכנסת בקריאה ראשונה והועברו לוועדת החוץ והביטחון כדלהלן: (1) הצעת חוק מטעם הממשלה (2460), שנדונה בקריאה ראשונה ביום ג' בשבט התשנ"ו, 24 בינואר 1996; (2) הצעת חוק פרטית מטעם חבר הכנסת (2477), שנדונה בקריאה ראשונה ביום ח' בשבט התשנ"ו, 29 בינואר 1996. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אברהם פורז. אינו נוכח.

הצעת חוק להקמת אתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה באורון, התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעת חוק להקמת אתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה באורון, התשנ"ו-1995, של חברי הכנסת שמואל אביטל ויהושע מצא, מס' ג'שפד. ינמק חבר הכנסת יהושע מצא – אינו נוכח.

אנחנו עוברים להצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות לסגירת מרפסת), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אברהם ורדיגר. בבקשה. כבר קראתי. תסכים, חבר הכנסת ורדיגר? בבקשה.

אנחנו חוזרים להצעת חוק להקמת אתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה באורון, התשנ"ו-1995, של חברי הכנסת שמואל אביטל ויהושע מצא. ינמק חבר הכנסת יהושע מצא. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מביא לפני הכנסת הצעת חוק להקמת אתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה באורון, התשנ"ו-1995, כך שם החוק. אקרא אותם דברי הסבר מהצעת החוק שיסבירו את ההצעה בפני המליאה.

זה שנים מנסים למצוא פתרון להקמת אתר פסולת לאיסוף פסולת מוצקה. ביולי 1991 אושר אתר דודאים כאתר מקומי לאיסוף פסולת מוצקה על מנת שישמש לאיסוף הפסולת של יישובי האזור הקרוב. שטח האתר הוא 470 דונם, והוא מופעל בשלבים, כאשר קיימת התניה כי לא יוחל שלב נוסף לפני סיום השלב הקודם.

במסגרת החלטת הממשלה בנושא איסוף פסולת מוצקה מ-6 ביוני 1993 נקבע, בין השאר, כי אתר דודאים יוכשר כאתר ארצי ויורחב ל-1,200 דונם. בשלוש השנים הראשונות לפעילות האתר הפעילו רק 50 דונם. כיום הסתיים שלב א', ומתחיל תהליך השיקום. כן נקבע בהחלטת הממשלה מיוני 1993, כי יוקם צוות משותף של משרדי איכות הסביבה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת מצא, פשוט צורחים משם.

יהושע מצא (הליכוד):

את צודקת, מלחמה נגד צריחות. אחת התופעות החיוביות של כנסת ריקה, גברתי היושבת-ראש, היא, שאפשר לדבר בלי רעשים כי כמעט שאין נוכחים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מכיר את הביטוי: איסתרא בלגינא.

יהושע מצא (הליכוד):

כפי שאמרתי, בהחלטת הממשלה ביוני 1993 הוחלט, כי יוקם צוות משותף של משרדי איכות הסביבה, הפנים והאוצר, שיגבש המלצות אופרטיביות לקידום ולזירוז הליכי תכנון להקמת אתר סילוק פסולת ארצי חדש באורון.

בפברואר 1994 קיבלה הממשלה החלטה לתקן ולנסח מחדש את ההחלטה הקודמת בדבר הקמת אתר לסילוק פסולת באורון, ולפי תיקון זה אתר דודאים הוא זה שיורחב ויוכשר בתוך שנה כאתר מרכזי לקליטת כל הפסולת, למעט פסולת רעילה, מכל מקום בארץ. זו הסיבה לכך שאני מביא את הצעת החוק – כדי לבטל את הרצון להפוך את אתר דודאים למרכז סילוק אשפה של הדרום.

אתר חירייה ייסגר עד סוף 1995 וישוקם. בהמשך צוין, כי יוקם צוות משותף למשרדי איכות הסביבה, הפנים והאוצר, שיגבש המלצות אופרטיביות לקידום ולזירוז הליכי תכנון לאתר סילוק פסולת באורון. נקבע שצוות זה יסיים את עבודתו בתוך שלושה חודשים מיום 8 בפברואר 1994.

להכשרת אורון כאתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה יש כמה יתרונות. אתר אורון נמצא בנחל-צין, דרומית לשדה-בוקר, מקום מכרות הפוספטים בנגב. תנאי האקלים באתר אורון מתאימים ואף טובים יותר מאלו הקיימים בדודאים. באורון יורדים מקסימום 100 מ"מ משקעים בשנה, לעומת 400 בדודאים, מה שמאפשר הקטנת הצורך בניקוז למינימום. סוג הקרקע הינו קירטון חרסיתי והוא בעל

יכולת אטימות שאינה נופלת מחוור, הידועה כשכבת קרקע אטימה. האקוויפר נמצא בעומק 700 מטר. כל הנתונים מבהירים, כי אין סכנת חלחול או זיהום למי-התהום.

מבחינת האוכלוסייה, אין מתאים כאזור אורון. שם לא מצויים יישובים ואין צפי להקמת יישובים בסביבת האתר ב-50 השנים הבאות.

שינוע הפסולת – לאתר מגיעה רכבת המשנעת את הפוספטים מהאתר למרכז הארץ. הפסולת שתגיע ממרכז הארץ תשונע על-ידי הרכבת בקרונות מיוחדים, אטומים במיוחד, שיהיו מוכנים בתוך שישה חודשים, וזאת באישור אנשי רכבת ישראל. הובלת הפסולת ברכבת תחסוך בעלויות, בדלק ובבלאי כבישים ותמנע תאונות דרכים, צפיפות בכבישים וזיהום אוויר, עשן וריח.

גודל האתר מאפשר הטמנה של אשפה למשך 30 שנה ויותר בכמויות של כ-5,000 טונות ליום. ברוב האתר אין צורך בביצוע חפירות כלשהן. אני מדבר בשבח האתר באורון.

כמו-כן, קיבל האתר את אישור הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה באזור הדרום בישיבתה ביולי 1995. זו לשון ההחלטה: "הוועדה חוזרת להמלצתה שאין מקום להפוך את דודאים לאתר סילוק פסולת מרכזי ארצי, זאת לאור הממצאים מן הנתונים שנתקבלו ונשמעו בוועדה".

לעומת זאת, החסרונות בהכשרת אתר דודאים כאתר ארצי לסילוק פסולת רבים.

אתר דודאים נמצא כ-5 קילומטרים צפונית לבאר-שבע, ועל-פי תוכנית הרחבתה של העיר, הוא אמור להיכלל בתחום השיפוט של באר-שבע. באר-שבע נמצאת כיום במגמת פיתוח ושואפת לתפוס את מעמד העיר הרביעית בגודלה בארץ. אסטרטגיית הפיתוח של באר-שבע, על-פי תוכנית מיתאר ארצית משולבת לבנייה, לפיתוח ולקליטת עלייה, שאושרה על-ידי ממשלת ישראל, מתבססת על הכיוון הצפוני, ובכך יפריע פיתוח אתר דודאים להתפתחות העיר באר-שבע.

פגיעה בתדמית ובדימוי הנגב – הנגב סובל מבעיות הגירה ועזיבה של תושבים ותיקים. תוכנית אתר דודאים תגביר את ההגירה השלילית.

השר שריד, אני רואה שעשית גיוס של כל סיעת מרצ. עד כדי כך חשוב לך שסילוק הפסולת יתקיים בבאר-שבע? חבל מאוד, זו פגיעה בתדמית ובדימוי הנגב.

שינוע הפסולת – המשאיות הרבות שיעבירו את הפסולת מכל רחבי הארץ לאתר דודאים ישפיעו על מערכת הכבישים והתחבורה בארץ ויהפכו את הנסיעה בכבישי הדרום לבלתי נסבלת. כמו-כן, ישבשו את התחבורה השוטפת לתל-אביב. ההשפעות הצפויות מהמזהמים הנפלטים מריבוי כלי רכב אלה בנתיב התחבורה העיקרי לנגב לא נבדקו כלל. יש לציין, כי הוועדה המחוזית המליצה לחייב את השימוש ברכבת להובלת אשפה לכל אתר פסולת.

בטיחות טיסה – אתר דודאים הוא בקו ישיר מול שדה התעופה בשדה תימן וכן לא רחוק מחצרים. אתר אשפה מושך אליו להקות ציפורים, אשר מהוות גורם לאי-בטיחות בטיסה. בדיוק באותה עילה משתמשים אלה המחייבים את סגירת אתר חירייה באופן מיידי.

סכנת סירחון – הרוח הדומיננטית בצפון הנגב בקיץ ובחורף היא מערבית וצפון-מערבית. רוח זו תביא גל של סירחון לתושבי הסביבה.

סכנת גזים רעילים – באתר הפסולת ייווצרו כ-30 סוגי גזים רעילים ומסרטנים, המסוכנים לאוכלוסייה ולצמחייה ועלולים בתנאים מסוימים להתפוצץ. נכון הוא כי המתאן ודו-תחמוצת הפחמן אינם רעילים, אך גזים אחרים מסוכנים עד מאוד, ויש לדרוש כי הגזים במטמנה יישרפו בצורה מסודרת. יש צורך בערביות של הקבלן שיפעל באתר בקשר לגזים, על-ידי שרפה או על-ידי איסוף.

סכנת זיהום מאגרי מים – בארות המספקות מים לבאר-שבע וליישובי הסביבה נמצאות מערבית לבאר-שבע, לרבות נחל-בשור. יש לבדוק את האפשרות שחלק ממאגרי המים ונחלי המים התת-קרקעיים עלולים להזדהם מהפסולת. עד היום לא הובאו בפני שום גורם מוסמך בדיקות של קרקע ומי התהום. יש לעשות זאת במסגרת תסקיר השפעה על הסביבה.

שיטת הטיפול בפסולת בארץ – על-פי מומחים בנושא סילוק פסולת ותכנון אורבני, יש לבחון שיטות חדשות יותר, כמיון אשפה, שרפה ומיחזור.

פגיעה בנוף – הר האשפה יפגע בנופיו הטבעיים של הנגב.

כמו-כן, לא היתה בחינה רצינית של התאמת אתר דודאים לאתר פסולת ארצי. תסקיר ההשפעה על הסביבה שנערך בעבר התייחס למקום כאתר אזורי ולא כאתר ארצי.

נוכח הנימוקים שפורטו לעיל, ברור כי אתר אורון הוא הפתרון האידיאלי לאתר ארצי לסילוק פסולת מוצקה.

גברתי היושבת-ראש, עם תום דברי אבקש שיהיה צלצול להצבעה בעוד חמש דקות, כי אני רואה שהשר שריד – אמרתי זאת בדברי – מייחס למערכה הזאת חשיבות רבה. גם אני רוצה לצאת ולגייס אנשים שלא מודעים לנושא. חמש דקות מרגע זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש צלצול.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא מייחס לזה כל כך הרבה חשיבות, הוא נדבק לכך שהוא רוצה לראות את באר-שבע כאתר פסולת ארצי. אני חושב שזה אחד הדברים החמורים שהוא עושה. אני מדבר כאן מתוך אחריות לאותו נגב, ולא כפריימריסט, כי אני לא מתמודד בבאר-שבע. אבל הדאגה שלי לבאר-שבע היא קשה מאוד. אני מזהיר אותך, אדוני השר, כי אם אתה תביא לכך שאתר הפסולת יוקם באתר דודאים בבאר-שבע, במקום באורון, אתה תגרום לבירת הנגב נזק בלתי משוער. האחריות היא כולה עליך, מכיוון שגם בממשלה מתנגדים לך; גם ראש הממשלה רבין, זיכרונו לברכה, ביקש שהות לחשיבה נוספת בממשלה. כל סדרת ההחלטות שנתקבלה בממשלה היתה נגד. גם ראש הממשלה דהיום, פרס, מתנגד לזה. אתה, בעקשנותך הרבה, רוצה לקיים שם את האתר ולגרום את הנזק. גייסת לכך את כל סיעתך. אני מתפלל, מתפלל מאוד על שסיעה שלמה מתרכזת כדי להציל את יוקרתו של השר שריד בנושא כזה.

אדוני השר, אני מקווה שעדיין תשקול את הדברים, אף שמדובר בהצעה טרומית.

אני מבקש כמה דקות כדי לנסות לקרוא לאנשים.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה. תודה רבה לחבר הכנסת מצא. אני מזמינה את כבוד השר לאיכות הסביבה, השר יוסי שריד, להתייחס להצעת החוק.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

גברתי, כשיחלפו חמש דקות מזמן הצלצול תודיעי לי, וכך אתאים, פחות או יותר, את דברי לצלצול.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה. שלוש דקות.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת מצא דיבר על היוקרה שלי, שקשורה בעניין דודאים. אני רוצה לומר, שלא מיניה ולא מקצתיה. אין פה שום עניין של יוקרה. אני רוצה לומר למצא דבר מאוד מאוד מפתיע. בכלל, הוא לוקח לעצמו אבהות או קרבה מיוחדת לבאר-שבע. אני קרוב לבאר-שבע ודואג לבאר-שבע לא פחות מחבר הכנסת מצא. מה קרה שחבר הכנסת מצא דואג יותר לבאר-שבע ממני?

אילו חשבתי – ואני אומר זאת באופן הברור ביותר – שיש באתר דודאים כדי לפגוע כהוא-זה בבאר-שבע, לא הייתי ממליץ על אתר דודאים, אף שצריך להיות ברור, שבכלל לא אני הממליץ. לא אני הממליץ, לא אני הקובע. מדובר בכלל בתוכנית מיתאר ארצית. מדובר בתמ"א-16 במקרה זה. מי שקובע אלה מומחים ומי שקובע זו המועצה הארצית לתכנון ולבנייה. אתר דודאים עבר את כל ההליכים המסודרים והמקובלים. לא השר לאיכות הסביבה מופיע באיזה מקום, מצביע באצבעו ואומר: כאן יקום אתר.

מי שאיננו מכיר את סוגיית אתרי סילוק פסולת בארץ יכול היה לשער, או להתרשם מדבריו של חבר הכנסת מצא, שהוא המציא את אתר אורון. יש לי חדשות לחברי הכנסת: מי שהמציא את אתר אורון, אם בכלל מדובר בהמצאה, זה אני. אני חושב שאתר אורון הוא האתר המתאים ביותר. אני חושב ששם צריך להיות באמת האתר הגדול ביותר בעוד כמה שנים. כאשר ניהלנו את הדיונים המאוד לא-רציניים בוועדת הפנים, כאשר מראש היה ידוע לאן הרוח נושבת – אומנם נאמר כאן שזה לא פריימריס, אבל בכל זאת זה פריימריס – נאמר שם, שבתוך חצי שנה אפשר לגמור את עניין אורון. אתם יודעים איך דברים נגמרים בארץ. תמיד אומרים: זה עניין של חצי שנה, ואחר כך זה נמשך 20 שנה, וגם אחרי 20 שנה זה לא נגמר.

כבר עכשיו ברור, שאתר אורון לא יהיה מוכן לסילוק פסולת לפחות ארבע שנים. נאמר שאתר דודאים נמצא 5 ק"מ מבאר-שבע ולכן זה יפגע בבאר-שבע. אני רוצה לומר לכם, ואולי תופתעו, שאתר חירייה הוא אתר רע מאוד בהשוואה. אתר דודאים יהיה אתר מתקדם, אתר מפותח. שם תהייה כל הטכנולוגיות המודרניות. בכלל, אין שום השוואה בין אתר דודאים לבין אתר חירייה. אתר חירייה הוא שארית אומללה של 45 שנה. אתר חירייה יותר קרוב לסביון מאשר דודאים לבאר-שבע. אני לא שמעתי שבסביון מתלוננים. אני לא שמעתי שבסביון אומרים שזו פגיעה בתדמית. אני לא ראיתי אנשים נוהרים מסביון ובורחים על נפשם. אני מכיר הרבה מאוד אנשים שהיו מוכנים לגור בסביון, לו רק היתה ידם משגת.

כל הסיפור הזה הוא סיפור מופרך מעיקרו. יש בו הרבה בדויות, יש בו הרבה פאניקה. יכולתי לנתח את המצב הציבורי בבאר-שבע ומה גרם לכך. אבל זה לא חשוב. זה לא חשוב ברגע זה. יותר קרוב אתר חירייה. אילו היו הסכנות כל כך גדולות, אזי מחצית מהאוכלוסייה של תל-אביב כבר חשובה כמת. 45 שנה התקיים האתר הזה, שהוא יחסית מוזנח. אבל אני רוצה לומר לכם, חברי, שגם כשהוא מוזנח, בשנתיים האחרונות לא היתה אפילו תלונה אחת על חירייה, כי בסך הכול אתר לסילוק פסולת זה לא דבר כל כך מורכב. זה אפילו פחות מאשר נניח כור גרעיני. בסך הכול צריך לתחזק את האתר קצת יותר טוב.

במשפטי האחרון אני רוצה לומר כך: גם אם אני טועה, חבר הכנסת מצא, אתה לא יכול להעביר זאת כאן בחקיקה, כי הכנסת לא יכולה לבוא במקום מוסדות התכנון והבנייה. תארו לעצמכם, למה רק דודאים? מחר יבואו אנשי עמק-הירדן ויגידו: אנחנו לא רוצים שם אתר לסילוק פסולת ארצי, כי יהיה שם אתר לסילוק פסולת ארצי. אז נעביר כאן חוק. מחרתיים יבואו ממשמר-העמק, וגם הם ירצו חקיקה. זה בכלל מקרה פסול. תודה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר שריד. אדוני, חבר הכנסת מצא, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

איך בחוק?

יהושע מצא (הליכוד):

אסביר לך איך בחוק. אסביר לך, כבוד השר, איך זה בחוק.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אולי יבואו ממשמר-העמק – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אסביר לך, כבוד השר. אתה רוגז ורותח. אסביר לך למה בחוק. אתה כופפת לממשלת ישראל את היד בגלל השיגעון שלך להעביר לבאר-שבע, לבירת הנגב, את מצבור האשפה של כל מדינת ישראל. אתה אל תיתמם לי שחירייה לא היתה הפרעה. ברחו מסביבות חירייה, עד שחירייה הפכה לאתר שעוד אפשר היה קצת לשמור עליו. אתה כעת הולך ונותן את הסירחון הזה, שילך ויתפזר לו לכל בירת הנגב. זה חוסר אחריות משווע.

לגבי אתר אורון – אני מאשים אותך בכך, שגם אם דיברת על האתר, לא קידמת ולא עשית אפילו צעד אחד כדי לקדם את הדברים לכיוון אתר אורון, מכיוון שרצית בממשלת ישראל לנצח את תושבי באר-שבע. אתה יודע, שבועדת הפנים, בסדר של שמונה-תשעה דיונים – – –

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אתה פשוט משקר. אני קידמתי את זה.

יהושע מצא (הליכוד):

השר שריד, התחלת לאבד את עשתונותיך. השר שריד, אל תאבד את עשתונותיך, כי אם אתה אומר דבר מסוג זה, אני רוצה לומר לך: אתה דובר שקר.

השר לאיכות הסביבה י' שריד:

אתה משקר. אני קידמתי אותו.

יהושע מצא (הליכוד):

אני משתמש במטבע שלך, אם אתה אומר שאני משקר. בוש והיכלם. אתה רוצה במאניה ובשיגעון שלך לכופף את הממשלה ולהפוך את באר-שבע לאתר פסולת ארצי. אני אומר לך: נמשיך להיאבק בך בכנסת הארבע-עשרה, כדי שבאר-שבע לא תבריא את תושביה מהסביבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת החוק. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 8

נמנעים – אין

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מצא, מה קרה? חבר הכנסת מצא, לחצת?

יהושע מצא (הליכוד):

לחצתי על הכפתור והצבעתי לא נרשמה.

רן כהן (מרצ):

סליחה, גברתי היושבת-ראש – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

ראיתי אותו לוחץ. לכן, אל תלמד אותי מה מותר ומה אסור.

יהושע מצא (הליכוד):

לחצתי וזה לא עבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אתה חושב? שהוא לא הצביע בעד החוק שלו?

יעקב שמאי (הליכוד):

הוא לא יצביע על החוק של עצמו?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מוסיפה את קולו של חבר הכנסת מצא. תשעה תומכים, שמונה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, להכנתה לקריאה ראשונה.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא זוכר שבמצב של תיקו הוסיפו קול.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני, זו הצעת החוק של חבר הכנסת מצא. זו זכותי כיושבת-ראש הישיבה. ראיתי אותו לוחץ. מה אתה חושב, שהוא לא הצביע בעד הצעת החוק שלו? באמת. יש גבול לכל השטויות האלה.

יהושע מצא (הליכוד):

גם אביטל, שהוא בעל הצעת החוק, לא הספיק להצביע.

דוד צוקר (מרצ):

בתיקו לא מוסיפים קול.

היו"ר א' סלמוביץ:

תסלח לי, אדוני היקר, אני קוראת לך את האמור בתקנון, כדי שלא יישמעו פה דברים לא נכונים. בבקשה. חבר הכנסת צוקר, אני קוראת לך את סעיף 63, שלוש כוכביות למטה: "חבר הכנסת שהשתתף בשעת ההצבעה בכנסת וטען שהצבעתו לא נקלטה, או ביקש לשנות את הצבעתו בשל טעות" – ואפילו דבר כזה יכול להיות – "ישקול יושב-ראש הישיבה את הבקשה שהוגשה לו מייד לאחר ההצבעה, והחלטתו לשנות את התוצאה תינתן סמוך להצבעה". זה מה שקרה פה, אדוני. גם ראיתי אותו לוחץ. אני יושבת-ראש הישיבה. שום דבר לא נכון או שום דבר שלא יעשה לא נעשה פה. הכול נעשה על-פי התקנון. לא יעלה על הדעת, שחבר כנסת מציע לא הצביע. אני גם ראיתי אותו מצביע. כך שהכול נעשה כדת וכדין.

דוד צוקר (מרצ):

אבל לא שמעתי שבתיקו מוסיפים קול.

הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו חוזרים עכשיו להצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון), התשנ"ו-1995, מס' ג'תפג, של חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מדובר בחוק הגנת הפרטיות, שמאפשר לפרסם רשימה של אנשים שאינם פורעים את חובותיהם. יוצא מצב, שאדם בפשיטת רגל, או שיש פסקי-דין, והוא לא פורע, אין שום דרך לפרסם את זה, על מנת שאנשים שנותנים לו אשראי יוכלו להיזהר.

התיקון הזה מקובל בארצות רבות בעולם, והמצב אצלנו מרחיק לכת. אני מבקש לאשר את הצעת החוק ולהעביר אותה לוועדת החוקה להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. כבוד שר המשפטים, בבקשה. אינו נוכח. אני רק רוצה לציין שזו לא הנמקה מן המקום. נכון, חבר הכנסת פורז?

אברהם פורז (מרצ):

זו לא הנמקה מהמקום.

היו"ר א' סלמוביץ:

אף שנימקת מהמקום. אני חייבת לציין זאת.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת פורז, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – 5

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון),

התשנ"ו–1995, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, חמישה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות לסגירת מרפסת), התשנ"ה–1995

(הצעת חבר הכנסת א' ורדיגר)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות לסגירת מרפסת), התשנ"ה–1995, מס' ב'תשכא, של חבר הכנסת אברהם ורדיגר. בבקשה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנני מגיש לכנסת הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות לסגירת מרפסת), התשנ"ה–1995. נושא סגירת מרפסות בבתיים משותפים רלוונטי למאות אלפי בתים בישראל. רוב הציבור בישראל נוהג לסגור מרפסות בלי לבדוק האם החוק מאפשר לו זאת. כמה רשויות מקומיות וכן כמה שכנים לא הוגנים גורמים לעיתים לבעל הדירה שלא יוכל לסגור את מרפסתו לעולם.

בעניין זה פסק בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, לגבי סגירת מרפסת, שהכניסה אליה הינה אך ורק מביתו של בעל הדירה, וכמה שכנים התנגדו, כדלקמן: "הייתי במקום, והאמת ניתנה להיאמר, שרק רוע לבם של חלק מהדיירים מונע בעד הבנייה" – פסקים מחוזיים, כרך נ"ג, עמוד 185–183. למרבה הפלא, התקבל ערעור השכנים בבית-המשפט העליון.

הבאתי הצעת חוק זו לתקן פסק-דין שאינו מקוים הלכה למעשה ברוב אזורי המדינה ולהתאימו למשפט העברי. על-פי המשפט העברי, המרפסת היא חלק בלתי נפרד מהדירה – הרמב"ם, הלכות מכירה, פרק כ"ה, הלכה א'; "שולחן ערוך", חושן משפט, סימן רי"ד, סעיף א' – ובני אדם נוהגים לסגור מרפסות, ויש תוקף משפטי מחייב למנהג זה – הרמב"ם, הלכות מכירה, פרק כ"ו, הלכות ז'–ח'; "שולחן ערוך", חושן משפט, סימן רט"ו, סעיף ח'; הרשד"ם בתשובה, חושן משפט, סימן ש"פ.

ולכן, "לפי מנהג המדינה שהגזוזטרה נמכרת עם הבית, ממילא אדם עושה בשלו כפי רצונו". לכן באה הצעת חוק זו לתקן את הנושא הרלוונטי מאוד, כאמור, למאות אלפי בתים בישראל ולהתאים את המציאות למשפט העברי. אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם ורדיגר. אני מזמינה את כבוד שר הפנים להתייחס להצעת החוק. אינו נוכח.

חבר הכנסת ורדיגר, אני רוצה קודם כל לברך אותך על הצעת החוק. אני רוצה לציין, שרק היום הפילו הצעת חוק שלי בעניין הזה, כפי שאתה יודע.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת החוק והעברתה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – זכות לסגירת מרפסת),

התשנ"ה–1995, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שההצעה התקבלה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אני לא שומעת.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

להוסיף מעלית בפיר. כן.

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה), התשנ"ה–1994. של חברת הכנסת ענת מאור. חברת הכנסת ענת מאור נמצאת בוועדת הפירושים, אנחנו נדחה את זה.

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק פיצויי פיטורין (תיקון – הרחבת הפיצויים על בסיס שכר מינימום), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת יוסי כץ. חבר הכנסת יוסי כץ, אינו נוכח.

הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (עדות רפואית), התשנ"ו–1995

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (עדות רפואית), התשנ"ו–1995, של חבר הכנסת יורם לס, מס' ג'תפא. אינו נוכח. אנחנו עוברים להצעת חוק מס מעסיקים – — —

יורם לס (העבודה):

אני כאן.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה. כאשר אני קראתי, לא היית כאן.

יורם לס (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

לא מדלגים, לא מדלגים, אדוני חבר הכנסת יורם לס. חברי הכנסת צריכים להימצא במליאה. כאשר קראתי את הצעת החוק שלך, לא היית. אבל אין בעיה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא בפני הכנסת הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (עדות רפואית) בקריאה טרומית. הצעת החוק הזאת נוגעת למצב חדש, שהולך ונהיה ברור יותר בשנים האחרונות, שהצרכן בשירותי הבריאות הופך להיות מתוחכם יותר, חוקר יותר, וטוב שהדבר כך, באופן שאדם לא מאמין לכל מלה כאילו באה מהשכינה, אלא הוא הולך וחוקר ובודק והולך לרופאים נוספים ושואל בקשר לטיפול הרפואי שהוא מקבל. את הדברים האלה עושים יותר ויותר מיום ליום. מקיימים חקירה לעומק והתייעצות עם עוד רופאים, וגם מגישים תביעות משפטיות לבתי-משפט, כאשר האזרח שחושב שהיתה באופן הטיפול בו רשלנות מסוימת מנסה למצות את הצדק.

בנושאים האלה יש בעיה, כשרופאים לא כל כך נוטים לתת עדות בבתי-משפט, תצהירים או מכתבים כנגד רופאים אחרים. הבעיה היא בעיה, מפני שאין שום בעל מקצוע אחר שיכול לתת במקרים אלה עדות, אלא רופא.

הבעיה הזאת נהייתה עוד יותר חמורה, מפני שחלק גדול מאוד מהרופאים הם עובדי מדינה, ובתקשי"ר יש תקנה בחוקה, שלפיה אסור לעובד מדינה לתת עדות כנגד המדינה. ויש כאן בכלל בעיה כללית, שלרופא יש מעסיק. מצד אחד רופא יכול שיראה שנעשתה רשלנות רפואית, ויכול שיראה שיש כאן בעיה, והדברים עולים בקנה אחד עם האתיקה הרפואית ועם מצפונם הרפואי. אבל מצד שני באה המדינה ואומרת לו: אתה בעצם פקיד שלי, אתה לא רופא, אתה פקיד. ובתור פקיד אסור לך לתת לחולה שום חוות דעת רפואית, אסור לך לתת לחולה שום תעודה רפואית, כי עצם המכתב או התעודה הרפואית שתיתן לחולה – אומרת המדינה – יכולים לשמש את החולה כנגדי, כנגד המדינה.

הגיעו הדברים לידי כך, שבעצם חולה עומד חסר ישע, מצד אחד הוא חייב לקבל חוות דעת מקצועית מרופא, אין אף אחד אחר שיכול לתת לו את חוות הדעת. אבל מצד שני, אותו רופא מועסק על-ידי הממשלה, והממשלה אוסרת עליו לתת את חוות הדעת הזאת על-פי החוק, מפני שעל-פי דעת הממשלה דינו של אותו רופא כמו פקיד במשרד החקלאות, זה פקיד וזה פקיד.

הגשתי אפוא הצעת חוק שאומרת, שרופא, על-פי מצפוני, על-פי ידיעותיו הרפואיות, על-פי כללי האתיקה הרפואית, יוכל לתת לחולה חוות דעת רפואית במנותק לחלוטין מכל זיקה למקום העבודה שלו. ושלא יבוא שום מקום עבודה, אם זו ממשלה, אם זו קופת-חולים, אם זה מעסיק פרטי וכפה על הרופא תקנה מינהלתית, שעומדת בניגוד לכל מה שהאיש הזה יודע ובניגוד למחויבות שלו קודם כול לחולים ורק אחר למעסיק שלו. זו בעצם לשון הצעת החוק.

מוועדת השרים לענייני חקיקה קיבלתי תשובה, שאקרא לה מוזרה, ומפאת כבודה של ועדת השרים לענייני חקיקה אני לא אקרא אותה, כי במקרה הטוב אפשר לומר שהיא בלתי רלוונטית לנושא עצמו.

אני יודע שהיתה פנייה של שר הבריאות ליועץ המשפטי לממשלה, שהביא בפניו את הסוגיה הזאת של התייחסות לרופאים כאל פקידים. והיועץ המשפטי לממשלה, לצערי, מתמהמה במתן תשובתו. ומשרד הבריאות, אני מעריך שגם נשמע בדברי התשובה, בעיקרון מבין את העניין ואת הניגוד שנוצר כאן, שהחוק הזה צריך לפתור. ואני מקווה, שהצעת החוק, כפי שתתקבל כאן, ובוודאי בכנסת הבאה נמשיך ונגלגל אותה, היא תגדיר אחת ולתמיד את המחויבות הראשונה של הרופא לחולה, שהיא מחויבות בלתי מותנית בשום תקנה ביורוקרטית של מעסיק כזה או אחר. ובכך נצליח הן מבחינת החולים ובני משפחותיהם והן מבחינת הרופאים להביא את הדבר למצב מתוקן.

אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש, ואני מקווה שהכנסת תצביע בעד הצעת החוק. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יורם לס. אדוני סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שהצעת החוק של חבר הכנסת פרופסור יורם לס צודקת ונכונה, אף שוועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד לה.

ראיתי את חוות דעתו של השר אפרים סנה, שגם הוא רופא. אומנם יכולתי גם לא לקרוא אותה מעל דוכן הכנסת, כי אין העתקים לחבר הכנסת לס ולאחרים, אבל למען הצדק אקרא משפט או שניים, ברשות היושבת-ראש, לראות את ההתלבטות.

ד"ר סנה אומר: "לכאורה אין זה הוגן שמי שהוא מועסק על-ידי המדינה ורוכש את יוקרתו המקצועית באמצעות בתי-החולים שלה יעשה מעשה העלול להסב למדינה נזק כספי כבד. אולם מצד שני עומדת החובה של רופא שלא למנוע את מומחיותו ואת הידע והניסיון הרפואי שלו מעשיית הצדק". משפט אחרון שכתב לממשלה באמצעות היועץ המשפטי של הממשלה, ובו הוא מבקש בעצם לתמוך בהצעת החוק שלך – לא קיבלו את דעתו – הוא כותב: "אני סבור שיש להעדיף את חובת הסיוע לעשיית דין וצדק על כל שיקול אחר". כאן קבור הכלב.

לכן אני באופן רשמי, כסגן שר הבריאות, חייב לייצג נאמנה את הממשלה, אבל אם שמתם לב, אני גם הבאתי את דעתו של שר הבריאות, שאם היו נותנים לו את שיקול הדעת ולא לוועדת השרים לענייני חקיקה, הוא מעדיף לתקן את פקודת הרופאים לפי הצעת חבר הכנסת פרופסור לס, כי הוא מעדיף את הצדק על פני השיקול הכספי הכבד שכביכול היה נגרם לבתי-חולים או למדינה בגלל עדותם של רופאים.

אגב, גם מניסיוני, ואני לא רוצה לתת כאן דוגמאות, כי אני סגן שר במשרד הבריאות, ויש דברים שאני מנוע מלתת אותם, קרו מקרים של רשלנות רפואית, זה קורה, אנחנו בני אדם, ויש ביטוח של הרופאים, ביטוח בסכום גבוה מאוד נגד רשלנות. אבל מה אנחנו עושים? אם אדם נפטר או נחבל בגלל רשלנות של רופא, אנחנו מעדיפים שהאיש הזה ישלם את המחיר כדי למנוע מרופא אחר לבוא ולהעיד לטובתו. נכון שמצד אחד אולי אנחנו חוסכים כסף למדינה, אבל מצד שני אנחנו עושים לפעמים עוול לאותם אנשים, אני לא רוצה להגיד מסכנים, אבל הם אנשים חולים, או למשפחות שלהם.

אני אמנע מהצבעה, כי מצד אחד לבי אתך, חבר הכנסת פרופסור לס, אבל מצד שני אני סגן שר הבריאות, שחייב לייצג את הממשלה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הבריאות.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (עדות רפואית), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת יורם לס והעברתה – לאיזו ועדה, חבר הכנסת לס?

יורם לס (העבודה):

ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר א' סלמוביץ:

העברתה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע בעד או נגד.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (עדות רפואית), התשנ"ו-1995,
לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית,
והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-
1994, של חבר הכנסת רפאל פנחסי.

משה מאיה (ש"ס):

הוא בוועדת פירושים.

היו"ר א' סלמוביץ:

גם הוא בוועדת פירושים. אם כן, אני אדחה גם את הצעת החוק הזאת.

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (בעלי שליטה),
התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אברהם פורז. גם הוא בוועדת פירושים. אם כן, אנחנו דוחים גם את
ההצעה הזאת.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות לשר הביטחון. אני מזמינה את סגן שר
הביטחון לדווח להשיב עליהן.

אימוני ירי לחיילות

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שר הביטחון ביום כ"ה בטבת התשנ"ו (17 בינואר 1996):

נודע לי, כי אלפי חיילות לא עברו אימוני ירי בבסיסי הטרונות ג'וליס, צריפין ומחנה-80, בשל בעיות בטיחות במטווחים שבבסיסיהן וחוסר תקציב להסעתן למטווחים בבסיסים אחרים.

רצוני לשאול:

1. האם אין חובת אימון ירי בצה"ל ללא קשר לתפקיד שלו החייל או החיילת מיועדים?

2. אם קיימת חובה כזאת, כיצד ייתכן שאלפי חיילות לא הוכשרו באימון ירי?

תשובת סגן שר הביטחון א' אור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. קיימת חובת אימון בירי לחיילי צה"ל, ללא קשר לתפקיד שאליו מיועדים החיילים.

חלק מהחיילות סיימו טירונות ללא אימון ירי בשל תקלה במטווחים הסמוכים לבסיסי האימונים, והן משלימות את המטווחים ביחידות שאליהן הן משובצות.

הנושא נמצא בטיפול הדרגים הבכירים ביותר בצה"ל. יש כוונה להשמיש בשנה הקרובה את המטווחים בג'וליס ובמחנה צריפין לטובת אימון הטרונות.

חיילות בקורס הכשרה לשומרות

חבר הכנסת א' אסעד שאל את שר הביטחון ביום ג' בשבט התשנ"ו (24 בינואר 1996):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מ-12 בינואר 1996 נכתב, תחת הכותרת "חיילות בקורס ניסיוני": "תצילו אותנו, כולנו רוצות לצאת מכאן", קובלות חיילות אשר שובצו לקורס המכשירן כשומרות על יחס קשה בגלל התנגדותן לשמש בתפקיד זה במהלך שירותן הצבאי".

רצוני לשאול:

1. האם אכן אין בודקים את מידת ההתאמה לקורס זה? מדוע?

2. האם ייעשו שינויים בנדון?

תשובת סגן שר הביטחון א' אור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בצה"ל קיימת בשנים האחרונות מגמה לשילוב חיילות בכלל המערכים והתפקידים על-פי צורכי צה"ל, מתוך מחשבה שביצוע תפקידים על-ידי חיילות יאפשר הפניית חיילים למשימות אחרות.

לאור המגמה הזאת הוחלט על ביצוע ניסוי, שמשמעותו שילוב חיילות במערך האבטחה של צה"ל, כדי שניתן יהיה לשחרר מביצוע תפקידים אלו חיילים ואנשי מילואים הנקראים למשימות אבטחת מתקנים.

לאחר מיון ראשוני שובצו כ-50 חיילות לקורס בן ארבעה שבועות, שיכשיר אותן לרמת הרובאות והמקצועיות, הכולל אימונים בנשק וסיורים רכובים. בתום ההכשרה תשתלבנה החיילות שסיימו בהצלחה בתפקיד זה בשתי יחידות שנבחרו למטרת הניסוי.

ההתנדבות אינה תנאי הכרחי להשתלבות במקצוע זה, כמו שנהוג במקצועות אחרים לגברים ולנשים בצה"ל.

2. מאחר שהקורס שהסתיים הוגדר מראשיתו כניסוי ראשוני, נבחנו לקראת הקורס הבא תהליכי המיון, וכן תישקל הרחבת ההסברה לחיילות, שכן צה"ל רואה חשיבות רבה בשילוב נשים בתפקידים נוספים.

גיוס חולי צליאק לצה"ל

חבר הכנסת י' לס שאל את שר הביטחון ביום כ"ד בשבט התשנ"ו (14 בפברואר 1996):

הגיעו למשרדי פניות של צעירים חולי צליאק אשר צה"ל מסרב לגייס אותם, אף לא כמתנדבים. כידוע, צעירים אלו מתפקדים ככל האדם, פרט לצורך בתזונה מיוחדת. קיימות דרכים רבות שבהן ניתן להיעזר בהם, למרות מגבלה זו.

רצוני לשאול:

1. מדוע צה"ל מסרב לבקשת ההתנדבות, ללא קבלת אחריות לבריאותם?

2. מה היא מדיניות צה"ל בנוגע לגיוס חולי צליאק?

סגן שר הביטחון א' אור:

1. א. חוק שירות ביטחון אינו מאפשר גיוס לצה"ל של יוצא צבא שנמצא על-ידי ועדה רפואית כבלתי כשיר לשירות ביטחון, וזאת על-פי מבחנים שנקבעו בתקנות שהוצאו על-פי חוק זה, שאני מניח שאתה מכיר אותו; ב. מי שפוטרו משירות ביטחון, ובכלל זה חולי צליאק, יכולים להגיש בקשת התנדבות בלשכת הגיוס. מתנדבים אלו מוזמנים להופיע בפני ועדה מיוחדת הבודקת את התאמתם לשירות כמתנדבים; ג. בהתאם לכך, בקשת ההתנדבות נבדקת באופן פרטני, תוך שיקול כמה גורמים, ובהם מצבו הרפואי של המתנדב והשלכותיו על שירותו בצבא, מידת התאמתו האישית לשירות – על-פי מכלול נתוני האישיים ואפשרויות צה"ל לשיבוצו בתפקיד אשר יצדיק את התנדבותו. בהתאם לצורכי הצבא.

2. אפשר להבין מתוך האמור לעיל, כי אין מדיניות מיוחדת בכל הנוגע להתנדבותם של חולי צליאק, וכי כל מקרה נבחן לגופו של עניין. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אני מודה לאדוני סגן שר הביטחון ומבקש לשאול שאלה קצת מרחיבה. אין זה סוד שבצבא יש עודף כוח אדם. הצבא לא שש לגייס, למשל, אותם אלפי חולי צליאק, שכל פשעם שהם לא יכולים לאכול לחם. זה הכול, בכל השאר הם מאה אחוז.

האם הצבא מגבש מדיניות מה לעשות עם אותם אנשים שלא יכולים לשרת ביחידות של הצבא, כאשר השוק האזרחי משווע לכוח אדם? למשל, חובשים מלווים במד"א, שיכולים גם לשרת בצה"ל וגם במד"א או בארגונים אחרים. עד היום, לדעתי, אין מדיניות ברורה לגבי זה – ההסתדרות מתנגדת לזה, כי הם טוענים שפתאום הצבא שולח לשוק האזרחי עובדים.

האם נעשית עבודה כדי לגבש אחת ולתמיד מדיניות, שלפיה חייל שאיננו יכול לשרת ביחידה קרבית ואין טעם שימלא בעורף עוד איזה משרד, ימצא שירות לאומי טוב ושהדבר ייעשה במהרה בימינו?

סגן שר הביטחון א' אור:

חבר הכנסת לס, בתור חבר אני נהנה לשמוע אותך, כי אתה הרי יודע שלא צה"ל מחליט מי יתגייס אליו. יש חוק שירות ביטחון, שקובע מי יתגייס, מי משרת ומי לא משרת.

השאלה שלך נכונה, אבל בהקשר זה לא צה"ל קובע. צה"ל, בהתאם לחוק שירות ביטחון, מגייס את כל בניו. השאלה שעוררת לגבי חוק שירות לאומי היא בעיה שאיננה. יש חוק שירות לאומי, אבל אם הכנסת תחליט לבצע את חוק שירות לאומי, היא תבצע אותו.

ממשלת ישראל וכנסת זו לא החליטו בשלב זה ללכת לחוק שירות לאומי. אני מאמין, וזה לא לפרום זה ולא בהתאם לשאילתא זאת, שנגיע לזה.

השאלה השנייה שהעלית היא שאלה מאוד מורכבת. בהיותי יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון, עסקתי בהרחבה בתחום של השאלת חיילים לגורמים אזרחיים. יש התנגדות רבה, ואתה צודק בשאלה. הדוגמה שנתת היא דוגמה טובה. מצד אחד אפשר להשאיל חיילים – ואין עודפי חיילים בצה"ל. יש כמה מקומות, סוג מסוים של חיילים שהיה אפשר לשחרר אותם קודם, והם לאו דווקא יכולים להיות חובשים במד"א. אבל השאלה שאתה מעורר היא נכונה, ואין היא קשורה לשאילתתך זאת, משום שאיננו יכולים להשאיל חיילים על חשבון חוק שירות החובה שלהם. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר הביטחון.

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח מבקר המדינה מס' 45

(חלק ג')

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הואיל וחברי כנסת נמצאים בוועדת פירושים – – –

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, יש עניין טכני שלמעשה – – –

היו"ר ע' עלי:

אני תיכף אתן לך רשות דיבור.

סגן שר הביטחון א' אור:

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שהנושאים שצריכים לעלות עכשיו קשורים אלי.

היו"ר ע' עלי:

זה העניין. נושא קבלת מדענים עולים לעבודה במתקנים ביטחוניים, של חבר הכנסת דב שילנסקי – הוא לא נמצא כרגע. נושא ההסלמה בצפון, של חבר הכנסת רן כהן – גם הוא לא נמצא. חבר הכנסת הירשזון גם הוא איננו נוכח. אני מציע שחבר הכנסת דוד מגן יאמר כעת את הדברים הטכניים, ואחר כך נמשיך בסדר-היום.

היות שסדר-היום השתנה וחלק מהצעות החוק נדחו בשל העובדה שחברי כנסת נמצאים בוועדת פירושם, שלא באשמתם – הם הוזעקו ליושב-ראש הכנסת, ואני לא יכול בגלל זה להעניש אותם – לכן אני מציע שנמתין רבע שעה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, הנושא הזה שייך לסגן שר הביטחון.

היו"ר ע' עלי:

כדי שלא תהיינה אי-הבנות, שלא יגידו שוב שחבר הכנסת עובדיה עלי נעל את הישיבה וכו', אני מבקש להודיע לכולם, שיגיעו לכאן בתוך רבע שעה כדי שנוכל להמשיך בסדר-היום, מפני שאני בעצם יכול לנעול כעת את הישיבה. כל המציעים אינם נוכחים, ומה יהיה אחרי שחבר הכנסת דוד מגן יסיים את דבריו? לכן אני מבקש שחברי הכנסת שאמורים להציע הצעות חוק או הצעות לסדר-היום יגיעו למליאה בהקדם להעלות את הצעותיהם. בבקשה.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, טוב שסגן שר הביטחון נוכח כאן. כזכור, אתמול או שלשום הניחה הוועדה לענייני ביקורת המדינה את סיכומיה והצעותיה לדוח מבקר המדינה מס' 45 (חלק ג'). חלק ג' הוא החלק שדן במערכת הביטחון. ועדת משנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, בראשות חבר הכנסת עוזי לנדאו, אשר אני מקווה שיספיק להגיע בדקות הקרובות, שקדה על הנושאים המופיעים בדוח מבקר

המדינה הקשורים לצה"ל ולמערכת הביטחון. אישרנו במליאת הוועדה, כמובן בתיאום עם מבקרת המדינה, אשר משתתפת בכל הישיבות, כמעט ללא יוצאת מן הכלל, סיכמנו כאן מסכת של החלטות, ואנחנו מבקשים, כי בהתאם להוראות סעיף 18(א) לחוק מבקר המדינה, הכנסת תאשר את הסיכומים וההצעות.

אני רק רוצה להסב את תשומת לב סגן שר הביטחון. בסיפא כתוב: הכנסת מתבקשת לאשר את הסיכומים וההצעות בידיעה כי הוועדה ומבקרת המדינה אמורות לקבל בעזרת השם דיווח על יישום החלטות הכנסת עד מועד נעילת מושב הכנסת הראשון של הכנסת הארבע-עשרה. אנחנו מדברים – לקראת אוקטובר, או משהו כזה.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו צריכים להצביע. מי בעד הצעות הסיכום שהביא חבר הכנסת דוד מגן בשם הוועדה לענייני ביקורת המדינה, לפי סעיף 18(א) לחוק מבקר המדינה?

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אולי הוא יאפשר ליושב-ראש ועדת המשנה לומר עוד שלוש מלים על העבודה הרבה שהוא עשה?

היו"ר ע' עלי:

היות שאני באמצע ההצבעה, זה לא נהוג. אני לא יכול לשנות את הסדרים. אנחנו באמצע ההצבעה. מי שבעד – יצביע, ומי שנגד – יצביע. לפי סעיף 18(א) אנחנו אמורים לאשר את הדוח.

הצבעה מס' 14

בעד – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה

לדוח מבקר המדינה מס' 45 (חלק ג') נתקבלו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דוד מגן, זה אושר פה-אחד. חמישה בעד. סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה לדוח מבקר המדינה מס' 45 (חלק ג') – מערכת הביטחון – נתקבלו.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

הברכות והמחמאות לחבר הכנסת עוזי לנדאו.

היו"ר ע' עלי:

כל הברכות והמחמאות מגיעות לחבר הכנסת דוד מגן ולחבר הכנסת עוזי לנדאו.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

הוא שעשה את העבודה.

היו"ר ע' עלי:

אני רואה שאחד מפרגן לשני, ואני מפרגן לשניכם. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה מפרגן לו ומרעיף עליו שבחים, הוא עליך – – –

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, כל העבודה היא שלו, של מנהל הוועדה ברוך פרידנר ושל מבקרת המדינה.

היו"ר ע' עלי:

ואני מרעיף שבחים על שניכם ביחד ועל הוועדה כולה.

הצעות לסדר-היום

ועידה בין-לאומית למלחמה בטרור שתתכנס בשארם-אל-שיח'

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום בנושא: ועידה בין-לאומית למלחמה בטרור שתתכנס בשארם-אל-שיח' – הצעות מס' 8489, 8490, 8493, 8495, 8499, 8510, 8512, 8515 ו-8519.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני יכול ללכת?

היו"ר ע' עלי:

לא, אני מציע שתמתין עוד קצת. יכול להיות שבינתיים יגיעו גם אחרים.

סגן שר הביטחון א' אור:

הנושא שלי היה לפני הנושא הזה.

היו"ר ע' עלי:

אבל חברי הכנסת לא נמצאים, לא נוכחים. היות ששיבשנו את סדר-היום, אני מאוד מבקש: עוד עשר דקות. אני רואה שחברי הכנסת שהציעו את ההצעות האלה אינם נוכחים, כך שגם העניין הזה יגמר מהר.

חבר הכנסת רחבעם זאבי – אינו נוכח. חבר הכנסת משה פלד – אינו נוכח. חבר הכנסת יוסף עזרן – אינו נוכח. חבר הכנסת אבנר חי שאקי – אינו נוכח. חבר הכנסת האשם מחאמיד – אינו נוכח – – –

סגן שר הביטחון א' אור:

— — —

היו"ר ע' עלי:

אדוני סגן שר הביטחון, מה אתה רוצה שאני אעשה? הרי הם אינם נוכחים. אתה לא יכול ללכת מפני שסדר-היום משובש, וכרגע אני מקדים את העניין של סגן שר החוץ. אחר כך יהיה העניין של סגן שר הביטחון.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

חברי הכנסת, כדי למנוע אי-הבנות: היות שחלק מסדר-היום שובש בשל ועדת הפירושים – חברי הכנסת הוזעקו ללשכת היושב-ראש – סדר-היום השתנה. כעת למעשה אמור היה להשיב סגן שר הביטחון על הצעות לסדר-היום שונות, שדיברתי עליהן. הזכרתי אותן ועוד הפעם אזכיר: מדובר בהצעה של חבר הכנסת דב שילנסקי בנושא: קבלת מדענים עולים לעבודה במתקנים ביטחוניים, בהצעה של חבר הכנסת רן כהן בנושא: ההסלמה בצפון, ובהצעה של חבר הכנסת הירשזון בנושא: ביטול קיפוח בין נכי רדיפות הנאצים. אני מבקש מהם שיגיעו למליאה.

וכעת אנחנו עוברים לסדרת ההצעות ששייב עליהן סגן שר החוץ. לאחר מכן נחזור לנושאים האחרים, כשיגיעו חברי הכנסת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש בפתח הדברים לשלוח ברכות לנשיא המדינה מר עזר ויצמן על שבתגובתו על טעותו של הנשיא קלינטון, לצערי, בחר לשמור על מעמד ירושלים מפני פגיעה בה והחליט שלא יקבל את נשיא ארצות-הברית בתל-אביב.

אדוני היושב-ראש, לעניין הוועידה. ועידה זו יכולה להיות לברכה. הברכה העיקרית בה בשלב זה היא מסר של העולם החופשי על כך שהוא מתכוון להתאגד ולפעול נגד הטרור. ברכתה, בעיקר ברמה ההצהרתית, היא: זו כוונתו של העולם החופשי. אבל הבעיה העיקרית היא לתרגם ברכה זו לתוכניות ספציפיות, לשיתוף פעולה בהעברת מידע, בסנקציות על מדינות שמשתפות פעולה עם ארגוני טרור וכדומה.

אני כמובן מאחל לוועידה זו ולוועדות שיתכנסו בעקבותיה הצלחה בעבודתן, אבל אינני יכול שלא להעלות סימני שאלה גדולים בכל הנוגע לכוונותיהם האמיתיות של יוזמיה. האם רק טרור והמלחמה בו זה מטרתה, או שיש כאן טעם אחר?

בשל קוצר הזמן אקדים מאוחר למוקדם. אני רואה ועידה זו, אדוני היושב-ראש, ככנס בין-לאומי של עובדים סוציאליים, שנועד לסייע למשפחה במצוקה, משפחת העבודה בראשות פרס. מר פרס נמצא במקום נמוך בסקרים, מצבו בציבור רע לפני הבחירות, והוא מבקש מין הפקה בין-לאומית שתשפר את מעמדו בקרב הציבור הישראלי.

אני מתבונן על מרכיבי ההצלחה הנחוצים לוועידה כזאת. ועידה כזאת צריכה להגדיר יפה מי הוא האויב, מי הוא הטרוריסט, והיא חייבת לצאת עם מסר ברור של פעולה משותפת, נחרצת, אמינה, נחושה, נגד האויב הזה ונגד כל מי שתומך בו.

כשאני מבקש מסר ברור, לפחות בתחום הגדרת האויב הדברים די מבולבלים. הנה ערפאת בוועידה, הוא מוזמן והוא בפנים. מה עושה ערפאת בפנים, כשיש לו הסכם עם ה"חמאס", כשתחת עינו הפקוחה ה"חמאס" פורח בעזה ואחר כך מתפוצץ בתל-אביב?

ולעומת ערפאת שבפנים, אסד בחוץ. אבל אסד מוזמן להיות בפנים והוא מתריס נגד הוועידה, הוא לועג למתקבלים, הוא מחליט להיות בחוץ, הוא קורא תיגר על הוועידה. הוא תומך ב"חיזבאללה". ארגוני הטרור נמצאים בלב דמשק, ומשם יוצאות ההודעות כדי לפוצץ אוטובוסים בתל-אביב. לאסד יש קשרים הדוקים עם אירן, ובכל זאת הוא מוזמן לוועידה שעומדת להילחם בטרור. איזה מין אמינות היא זו כאשר המסר לגבי האויב הוא כפול והוא סותר?

ועידה כזאת היתה צריכה לצאת גם נגד ערפאת וגם נגד אסד, ובסופו של דבר, במקום שתוקיע אותם היא מציגה אותם באור חיובי ומשמשת עבורם משרד ליחסי ציבור. זה מגוחך, זה מזיק, זאת פארסה. על כן אי-אפשר להימנע מן המסקנה, שלפינו כאן עוד הפקת ענק של מר פרס ראש הממשלה, שמעון איש הפסטיבלים. בדברים האלה הוא טוב.

אני לא אומר: פסטיבלים לא, אני לא אומר: רק לא פסטיבלים, אבל חוץ מפסטיבלים צריכים לבוא דברים נוספים. אם הוועידה הופכת להיות דבר עיקרי, יחיד במלחמה בטרור, זה פגום. אם הוועידה היא דבר משלים, לצד דברים נוספים, אז יש בה בוודאי ברכה רבה.

אבל, הדבר העיקרי בוועידה כזאת, שמאבק בטרור צריך היה שיתאפיין בו, זה קודם כול לשנות את הקונצפציה. מדינת ישראל לא יכולה לשים את יהבה בתחום המאבק בטרור לא על יאסר ערפאת ולא על ג'יבריל רג'וב, יד ימינו. בלתי אפשרי שארגוני טרור לשעבר יהפכו להיות קבלני משנה שלנו כדי לרדוף טרוריסטים. אדוני סגן שר החוץ, הדבר הזה הוא בלתי הגיוני, ולכן מה שלפי דעתי צריך ראש הממשלה לעשות בתוספת לוועידה כזאת, עד כמה שהדבר הזה קשה, זה להודות בפומבי, אף שהדבר כרוך באומץ לב, בטעות הקונצפציה. אם לא תשנו את הקונצפציה ואם תוסיפו לראות בערפאת בעל ברית במלחמה כזאת, יוסיפו אוטובוסים להתפוצץ. אם לא תטילו על צה"ל מחדש את מלוא האחריות לרדוף את הטרור, שום הפקת ענק כזאת לא תעמוד לימין כולנו, נמשיך לסבול מהטרור.

כדי שוועידה כזאת תכליתה היחידה לא תהיה לכסות על כישלוננו של פרס בתחום המאבק בטרור, אני קורא לראש הממשלה להודות בפומבי בטעותו, אני קורא לו להחליף את הקונצפציה בקונצפציה אחרת, ואני מאחל לוועדות שיקומו בעקבות הוועידה הזאת הצלחה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חבר הכנסת משה גפני – אינו נוכח. חברת הכנסת נעמי חזן – אינה נוכחת. חבר הכנסת טלב אלסאנע – אינו נוכח.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני יושב בחדרי עם מסוף פתוח. היו עוד ארבע הצעות בסעיף הזה. אני יושב ומחכה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאקי וחבר הכנסת זאבי, יש מאמר שאומר שאין מסרבין לגדול. אני קורא כעת לחבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – לחבר הכנסת – — —

האשם מחאמיד (חד"ש):

יש לי מזל שנפלתי בין גדולים.

היו"ר ע' עלי:

אתה רואה, כדאי לפעמים להיות גדולים. הייתי גם נענה לך, אתה יודע. אל תעשה מזה עניין. גם אתה אחד מהגדולים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

עשית את זה יפה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

היו"ר ע' עלי:

ענית קצת בציניות והחזרתי לך קצת בציניות. תיקנת וגם אני מתקן.

אני חושב שההנמקה שנימקתם היא הגיונית. גם חבר הכנסת זאבי צודק. סדר-היום שלנו השתבש לחלוטין, שונה, והרבה הצעות חוק נדחו בשל העובדה שחברי הכנסת נקראו ליושב-ראש הכנסת, לוועדת הפירושים. זה לא באשמת חברי הכנסת, לכן הנימוקים שלכם הגיוניים והסיבות נכונות. לכן אני נענה לכם, ולא רק בגלל שרירות לב. שלא תהיינה אי-הבנות.

רחבעם זאבי (מולדת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, הטרור הערבי משתולל בארצנו זה יותר מ-100 שנים במהדורות שונות. פעם קראו לזה "מאורעות", פעם קראו לזה "פרעות", פעם קראו לזה "מלחמה", פעם קראו לזה "אינתיפאדה". הטרור הערבי מחליף צורה, פושט צורה.

השמאל בישראל שב וטען כל הזמן, שאין פתרון לטרור אלא בדרך מדינית. ואכן הממשלה הזאת, המונהגת על-ידי השמאל, פנתה לדרך המדינית והיא מנהלת משא-ומתן עם אש"ף, שהוא ארגון טרור על-פי כל הגדרה. גם לפי הגדרות ממשלת ישראל אש"ף הוא ארגון טרור לכל דבר, ואתם לא מחקתם את זה אפילו כאשר אתם יושבים אתו זה שלוש שנים, מצטלמים אתו, מקבלים ביחד אתו "פרסים נובלים". אבל הוא ארגון טרור לכל דבר ועניין, ולא שיניתם את זה.

השמאל היום לא רק מנהל משא-ומתן עם הטרור, אלא גם מוותר ומוותר לו. אבל הוא איננו זוכה על כך בתמורה כלשהי והטרור ממשיך להשתולל ודווקא מתגבר, ונזקו גדל ומספר החללים שלנו הוכפל.

כלומר, הפתרון המדיני שלכם, הישועה הגדולה שלכם – לא חיסלה את הטרור. נהפוך הוא, הטרור גבר, מספר החללים ממנו הוכפל ואולי הושלש, לצערנו.

היו"ר ע' עלי:

אומרים שולש, ולא הושלש.

רחבעם זאבי (מולדת):

תודה, אדוני המורה. אתם יודעים שהיושב-ראש שלנו היה מנהל בית-ספר בעפולה פעם?

עכשיו, כשהטרור הגיע לשיאים חדשים ותוך ימים ספורים היו לנו 62 חללים, והציבור זועם, והסקרים מלמדים על שינויים משמעותיים בהלכי הרוח של אזרחי ישראל, ומועד הבחירות מתקרב, נמצא

פתרון חדש לטרור, ישועה חדשה מכיוון בלתי צפוי, ישועה שתפתור את כל בעיותינו: ועידה בין-לאומית של ארבע-חמש שעות בשארם-אל-שיח', ואחרי זה לא יהיה עוד טרור, ואחרי זה ילדים ילכו בשקט לבית-הספר ואנשים ילכו בשקט לעבודה, ולא נספוד למתים ולא נבקר פצועים.

מי פתי ויאמין לזה? נער הייתי גם זקנתי ושנים רבות מחיי עסקתי במלחמה בטרור בתפקידים שונים. יעצתי גם לראש ממשלת ישראל יצחק רבין, זכרו לברכה, בנושא המלחמה בטרור. יעצתי ל-14 ממשלות בעולם בנושא מלחמה בטרור. אבל אף פעם לא שמעתי שהגיעו לפתרון של בעיית הטרור על-ידי זה שיקבצו אנשים מעבר לאוקיינוס ומהצד הזה שלו, ויקבלו ארוחה חגיגית וכל אחד מהם ידבר בין שלוש לחמש דקות והטרור יכלה מן הארץ. לא שמעתי על סידור כזה.

אני חלילה לא מזלזל בוועידה בין-לאומית. יש לה תפקיד וייעוד הצהרתי. אבל דומני שלא אחטא בלשוני אם אגיד, שהוועידה הזאת לא באה להילחם בטרור. הוועידה הזאת באה להציל את סוכת פרס הנופלת, וזו התערבות גסה של נשיא אמריקני בחיים הפנימיים של מדינת ישראל. אנחנו עדיין לא מושבה אמריקנית.

סגן שר החוץ א' דיין:

למה אתה אומר דברים כאלה?

רחבעם זאבי (מולדת):

מפני שכך אני חושב, אדוני סגן שר החוץ.

סגן שר החוץ א' דיין:

אתה יודע שזה לא נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע שכל מלה שאמרתי היא נכונה, ואני יכול להוכיח אותה. לא תצא תרופה לטרור משארם-אל-שיח'.

אתם רוצים להילחם בטרור? יש לי כל המתכונים, כולם. במלחמה בטרור מפעילים נכון את זרועות הביטחון, את קהילת המודיעין ואת קהילת הביטחון, ובעיקר מדיניות נחושה, תקיפה, החלטית וברורה של הקברניטים. אם הממשלה היתה אומרת לצה"ל מה לעשות, לא היינו עומדים תשע שנים באינתיפאדה עם 400 חללים ו-8,000 פצועים. ממתי פותרים את זה בוועידה בשארם-אל-שיח', כאשר ראש הממשלה של מצרים או נשיא מצרים מקבלים אותם, מלווים אותם? כך פותרים טרור?

אני מומחה לטרור, ובל ייחשב לי הדבר ליוהרה. 14 ממשלות בעולם נועצו בי. לא שמעתי על ועידות בין-לאומיות שפתרו טרור. אבל שמעתי, שכאשר יש קושי פוליטי לראש ממשלה בישראל, בא לעזרתו ידיד מעבר לים ועושה לו ועידה, ואחר כך הוא בא לירושלים, וסוגרים את הרחובות, והוא ינאם, ויתרגמו את זה, והתקשורת תספר מה שהיא תספר. אתם רוצים לעזור לפרס? בבקשה. אל תקראו לזה ועידה בין-לאומית למלחמה בטרור. תקראו לזה סיוע לחבר שוקע, לחבר שהולך אחורה, לחבר שעלה לשלטון בשל רצח אומלל ב-4 בנובמבר, ועכשיו הוא שוקע בגלל רצח נורא שקרה בסוף פברואר ובתחילת מרס.

זאת כל האמת, בלי כחל ושרק. כל סיפור אחר שתספר לי, ותקרא לי עשר קריאות ביניים, לא אקבל אותו, כי אני מצוי בחומר. אתה יודע שאני דובר אמת, אדוני סגן שר החוץ.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, אתה היית יועץ למלחמה בטרור של ראש הממשלה יצחק רבין?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן, ותקרא מה הוא אמר לפני, אחרי ובאמצע על הייעוץ שהוא קיבל ממני. אני אשלח לך זאת, אדוני, עוד הערב.

היו"ר ע' עלי:

אני מכיר את הדברים ושמעתי על כך.

סגן שר החוץ א' דיין:

ראש הממשלה הודיע, שהוא מוכן להאזין לכל עצה עניינית.

רחבעם זאבי (מולדת):

ובכן, לפני שבועיים, אחרי הפיגוע הראשון, קראתי לתקשורת ואמרתי: אני מעמיד את ניסיוני ואת הידע שלי לרשות הממשלה. אינני מבקש דרגה, אינני מבקש תואר. הורגים את אחי בני עמי. אני אעשה מזה קפיטל פוליטי או קפיטל אישי? אני מעמיד את עצמי לרשות הממשלה. אדון שמעון פרס יודע את הכתובת שלי, יודע גם את הטלפון שלי. הוא לא קרא לי, כי הוא מחפש את התרופות שם, בשארם-אל-שיח'.

סגן שר החוץ א' דיין:

הרשה לי לייעץ לך – תעשה כמו אריק שרון. הוא הולך אליו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, אל תגרור אותי בלשון, מדוע אריק שרון הולך אליו ועל מה הם מדברים. זה נושא אחר. אני רוצה לייעץ לו איך ומה לעשות כדי שלא ייהרגו יהודים. את זה לא עושים בשארם-אל-שיח', את זה עושים בעבודה נכונה של השירותים.

סגן שר החוץ א' דיין:

תיזום אתה שיחה ותלך אליו.

היו"ר ע' עלי:

אני מציע הצעת פשרה. סגן שר החוץ, שמעת את הנכונות של חבר הכנסת זאבי לבוא ולייעץ. לית מאן דפליג שהוא אחד המומחים הגדולים לא רק בארץ אלא גם בעולם בתחום המלחמה בטרור. כשהייתי סגן שר ביטחון סיפרו לי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ושמעת אותי בקבינט.

היו"ר ע' עלי:

ישבנו יחד בקבינט המדיני-הביטחוני ושמעתי את דבריו. אבל מעבר לזה, גנדי נחשב לאלוף הטוב ביותר שהיה אי-פעם בצבא בכל נושא של ארגון ותכנון.

רחבעם זאבי (מולדת):

מספיק עם המחמאות, אבל אני אעיד על עצמי – – –

היו"ר ע' עלי:

תרשה לי, גם לך יש בחירות.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אני לא זקוק לפריימריס, אני מספר אחת ואין לי בעיות.

היו"ר ע' עלי:

אבל תרשה לי לומר, בנושא טרור גנדי נחשב למומחה גדול. הוא הביע את נכונותו. תרשום את מספר הטלפון ותציע את זה לראש הממשלה, אולי הוא יזמין אותו אליו לפגישה.

סגן שר החוץ א' דיין:

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, גם אני מעריך את מומחיותו של גנדי ואת כישוריו. אני במקומו הייתי יוזם פגישה אישית עם ראש הממשלה, אם היה לי מה להציע. לא צריך לחכות לטלפונים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, אתה רוצה שאגיד לך למה לא יזמתי פגישה אישית? כי כאשר ראש הממשלה החליט לחלוק אינפורמציות ביטחוניות שונות, הוא קרא לראשי סיעות האופוזיציה, למעט אחד העומד כאן על הבמה. אז אני לא אגיד שזה גשם אלא אקרא לזה רוק.

סגן שר החוץ א' דיין:

הוא לא קרא לך?

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, הוא קרא לאחרים, לכולם. לי הוא לא קרא, ואתה יודע את העובדות. אז אני אלך לזחול לפניו כדי להשיג כותרת? הכותרת לא מעניינת אותי. מעניין אותי להציל יהודים, ואת זה אתם לא מבינים.

סגן שר החוץ א' דיין:

להציל ישראלים. ישראלים יכולים להיות יהודים ולא-יהודים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מוכן לקבל את התיקון שלך, אדוני סגן שר החוץ, כי באינתיפאדה נהרגו לנו גם שלושה דרוזים וגם שלושה ערבים ישראלים, ודמם עורבב עם דמנו, והם חלק מהמאבק על השלום והשקט לחברה הישראלית.

אני אינני שולל את קיומה של ועידה כזאת, אם לפניה או אחריה היו עושים מה שצריך לעשות כדי להדביר את הטרור. אבל נראה לי, שלוועידה הזאת יש רק ערך תקשורתי, תעמולתי, שאיננו ממין העניין.

אדוני סגן שר החוץ, עצם העובדה שיוזמי הוועידה מצאו לנכון להזמין אליה את נשיא סוריה אסד, שבבירתו דמשק יושבות עשר מפקדות טרור, הוא מארח אותן שם, הוא תומך בהן כספית, הוא נותן להן חסות ביטחונית, מדינית וסביבתית – אצלו יושבות עשר מפקדות טרור, ואותו מזמינים לוועידה למלחמה בטרור? אותו? הרי סוריה מוגדרת גם על-ידי ארצות-הברית כמדינת טרור, וזה לא נמחק. אסד עשה לכם חסד, הוא אמר לכם: מוחל טובות, אינני בא לוועידה הזאת.

והזמנה שנייה שדורשת הסבר, איך הזמינו לשם לא פחות ולא יותר מאשר את יושב-ראש אש"ף, הטרוריסט, פושע המלחמה, שכל חייו טבולים בדם, בעיקר דם יהודי, יאסר ערפאת. הוא מוזמן לוועידה למלחמה בטרור? ולא רק הוא מוזמן, הוא אורח מהרצויים ומהמכובדים ביותר. כי לחלק מראשי הממשלות החשובים נתנו לדבר רק שלוש דקות, אבל ערפאת הוא על תקן דומה לזה של נשיא ארצות-הברית, על תקן דומה לזה של ראש ממשלת ישראל. הוא קיבל חמש דקות.

אתם עושים צחוק מאתנו. לוועידה למלחמה בטרור אתם מזמינים את אסד הטרוריסט ואת ערפאת הטרוריסט, ואתם רוצים שנתייחס ברצינות ובכבוד לממשלה הזאת, לסידור הזה, לפסטיבל הזה ולחגיגה הזאת? רק תוסיפו עוד בלונים, ואז הכול יהיה שמח – נשף עם בלונים.

מלחמה אמיתית בטרור היא צירוף של עבודת נמלים קשה, ארוכה ומורכבת של קהילת הביטחון וקהילת המודיעין. אבל, היא מצליחה רק כאשר מעל הקהילות האלה יש קברניטים, יש ממשלה, שנותנים פקודות ברורות ואומרים מה צריך לעשות, ולא משגעים צבא מפואר כמו צה"ל ולא מסרסים אותו. ממשלות ישראל – לא רק שלכם, גם שלהם – סירסו את הצבא הזה ואת השב"כ הזה, ואתם יודעים מה עוללתם לשני השירותים הנכבדים האלה.

תאמין לי שלא מנצחים טרור באמצעים דפנסיביים. אם נוקטים אמצעים דפנסיביים – יש פחות דם, פחות שכול ופחות משפחות אבלות. אבל, אם רוצים להכריע טרור, שזה דבר קשה, והרבה יותר קשה מאשר מלחמה גלויה בשדה המלחמה, את זה לא עושים באמצעים דפנסיביים. אדוני סגן שר החוץ, את זה עושים במתקפה מתמשכת, עם כל האמצעים ועם החלטיות של הקברניטים. את זה

אתם לא עושים. אתם נוסעים לשארם-אל-שיח', חוזרים במסוקים ובמטוסים, ויכסו את זה בטלויזיה. כך לא תדבירו את הטרור.

נשיא אמריקני בא ונשיא הולך, אבל עם ישראל וארץ-ישראל יישארו לעד. גם הממשלות מתחלפות, אבל תפקידן להגן על האזרחים, לתת להם ביטחון אישי. עליהם לשלטון עם מנדט לתת ביטחון אישי. אתם הבטחתם את זה במצע שלכם. זה שיחק לידיכם – קיבלתם מנדטים על ההבטחה של רבין לתת ביטחון אישי. אבל לא נתתם ביטחון אישי. לא הייתם נאמנים לזה.

מלחמה בטרור – כן, אדוני היושב בראש. כנס מחזור של תומכי פרס – לא מעניין אותי, לא מעניין אותנו. אם תרצו באמת להילחם בטרור, נתגייס כולנו למלחמה הזאת. אם תרצו, אדוני, תודה.

הי"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת משה פלד – לא נוכח. חבר הכנסת יוסף עזרן – אינו נוכח. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. רבותי, אני מזכיר, שיש שלוש דקות לדובר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השם של הוועידה הזאת: מלחמה בטרור. לצערי הגדול ולצערי כולנו, לא רק שאין אנו רואים באמת את היעד הזה מושג בוועידה בת היום הזאת, אלא שהכול מראה את ההיפך הגמור. מדוע?

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אין לך פריימריס?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מפני שכשבאים ללחום בטרור המופשט ולא קוראים לו בשמו ואין מציינים שזו מלחמה ב"חמאס" וב"ג'האד", שהם אבות הטרור באזורנו ובמדינתנו, הרי שכנראה אין זו הכוונה האמיתית של הוועידה. אני מאמין בכוונותיו הכנות ביותר של מר פרס, ואני מאמין בכוונותיו הכנות ביותר של מר קלינטון, נשיא ארצות-הברית. אבל, השאלה הנשאלת היא, איך ייתכן לא לקרוא לוועידה בשמה המלא: ועידה למלחמה בטרור של ארגוני הטרור בפלשתיין בארץ-ישראל – ביודעם שאלה הם מוקדי הטרור ואלה הם אבות הטרור. כל הפיגועים שהביאו לעולם את הוועידה נעשו על-ידם.

לא זו בלבד, אלא שמזמינים את יאסר ערפאת בין המוזמנים לטכס עצה איך ללחום בטרור. יש אדם בר-דעת בארץ או בעולם היכול להתייחס ברצינות לכך שזו ועידה למלחמה בטרור אם עם מוזמניה ממנה יאסר ערפאת? הרי ערפאת הוא זה המתנה אהבים זה שנים עם ה"חמאס" ועם "הג'האד".

היו"ר ע' עלי:

רבותי, עם כל הכבוד, עומד כאן חבר כנסת, מדבר ומבקש קצת נימוסין וקצת הקשבה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש התחשבות בפריימריס?

היו"ר ע' עלי:

למה?

רון נחמן (הליכוד):

השעה 18:30, כל האנשים סגורים בעיר והעיר סגורה – קלינטון הגיע. אין יוצא ואין בא.

היו"ר ע' עלי:

זה טוב או רע?

רון נחמן (הליכוד):

אנו צריכים לדעת עד מתי נשב כאן.

היו"ר ע' עלי:

אני באמת מבקש מסגנית מזכיר הכנסת לבדוק עד מתי הרחובות יהיו סגורים, כדי להודיע לחברי הכנסת. אנו נברר ונודיע לך, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר סגרת ישיבה. נעלת ישיבה עם חוק החשמל בגלל כל העניין שאנשים הסתלקו. אני חושב שזה לא לכבוד הכנסת שהכנסת תהיה ריקה.

היו"ר ע' עלי:

אשקול בכובד ראש את הצעתך החכמה. בינתיים, אני מבקש – הואיל וחבר הכנסת שאקי מדבר, והוא מדבר דברי טעם – לא להפריע ולא לדבר. זה פשוט לא נעים לדבר כשאנן מדברים, משוחחים ומסתובבים. בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. אני חוזר וקובע, חד-משמעית: יאסר ערפאת לא לחם מעולם בטרור. הוא אבי אבות הטרוריסם באזור הזה. הוא מגדולי המרצחים בעולם הזה. הוא השונא הגדול ביותר של מדינת ישראל הקיים כיום. מי שמוכיח זאת ומי שאומר זאת זה יאסר ערפאת עצמו. הוא אמר את זה ביוהנסבורג, הוא אמר את זה בעשרות מקומות, וזה מה שהוא חושב וזה מה שהוא עושה. ה"חמאס" ו"הג'יהאד" לא היו יכולים לפעול כפי שהם פעלו, ולא היו יכולים לרצוח ישראלים בדם קר כפי שהם רצחו, אילולא הסכמתו האילמת או חצי אילמת של יאסר ערפאת.

לכן אני שואל, מה הטעם בוועידה הזאת אם היא לא עשויה להשיג את מטרתה?

גם הזמנתו של אסד, שסירב לבוא, מוכיחה את חוסר הרצינות של הוועידה, כי אסד נחשב בעיני ארצות-הברית עצמה למרכז של טרור; עשרת ארגוני הסירוב, שאינם מוכנים לחשוב על שלום עם ישראל, מצויים בדמשק. ה"חיזבאללה" פועל בהשראה מדמשק. ל"חמאס" יש קשר עם ארגון בדמשק. היעלה על הדעת לראות – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אל תקלקל אותו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מחאמיד, אתה רוצה שאני אקרא אותך לסדר? אמנע ממך רשות דיבור?

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא. חס וחלילה.

היו"ר ע' עלי:

אז תפסיק לדבר. אז תפסיק להפריע כאן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, לצערי הגדול, אין מה לצפות מן הוועידה הזאת. הנשיא קלינטון, בפירוש, מנסה כאן להשפיע על מה שהוא קורא "תהליך שלום", ולצערנו הגדול, הפיגועים האכזריים, טבח ההתאבדות או התאבדויות הטבח שהיו לאחרונה מלמדים, שערפאת איננו מתכוון עד לרגע הזה לשלום אמת. בשבילו שלום פירוש מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים – דבר, שבעזרת השם, לא יזכה לו לעולם. אבל, בזה הוא איבד את זכותו המוסרית והמדינית להיחשב למי שייתן יד למלחמה בטרור. מי מונע מערפאת להילחם ב"חמאס" וב"ג'יהאד" בעזה ובסביבתה? מי מונע מערפאת להסגיר לישראל את הרוצחים שרצחו יהודים בישראל? מי מונע מערפאת לבטל את האמנה הגזענית האנטישמית הקרויה: אמנת אש"ף? מי מונע מערפאת להתחיל בשלום אמת? עד היום הוא לא עשה אפילו צעד אחד בכיוון לשלום אמת.

אדוני סגן השר, אני מצפה שאתה תענה לי. אדוני סגן השר, אליך אני מכוון את דברי, כדי שתשיב לי.

סגן שר החוץ א' דיין:

כן. שמעתי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני באמת מצר על הטעות הגדולה שנעשתה. אבל, רבותי, ראו: הנשיא מובארק – המארח של הוועידה. למה מובארק, ולא ישראל? למה שארם-אל-שיח', ולא ירושלים ולא תל-אביב? האומנם המדינה, שהיא קורבן הטרור, איננה ראויה יותר מכל מדינה אחרת לארח את הוועידה הזאת, אם כוונתה כנות? האם זה לא בא כדי להוסיף יוקרה למובארק על חשבון ישראל? אני יודע מקרוב, שהיתה בקשה שהנשיא יבוא לירושלים אל הנשיא שלנו, הנשיא ויצמן, נשיא דגול, נשיא אמיץ, נשיא נבון, נשיא שמאוד נאבק על כבודה ושמה של ישראל. לצערנו כולנו, הנשיא קלינטון, מעבר לידידות המוצהרת, לא עשה צעד אחד בכיוון הנכון.

כל מה שקלינטון עשה בא להוסיף יוקרה לנשיא מובארק, שטרם לומר לנו: רבותי, מלחמה בטרור זה כולל גם את ישראל, שהיא כביכול מרעיבה את תושבי עזה. אין לנו אלא לומר לו, לאותו נשיא מובארק: לא, אדוני הנשיא. הדם היהודי איננו פחות אדום מן הדם הערבי או מאיזה דם אחר בעולם. מה פירוש לפתוח את שערי עזה אחרי שאתה רואה שמשם באים מרצחים אכזרים, אחרי שאתה רואה ש-61 ישראלים נרצחו בדם קר? הם באו מעזה, ערפאת יודע זאת, אתה יודע זאת, הנשיא קלינטון יודע זאת, ואין אתם יחד עושים מאומה. איבדתם את האמון שלנו, איבדתם את האמון של הציבור הישראלי, שיותר מכל ציבור בעולם רוצה בשלום אמת ורוצה בביטחון.

מר רבין, זכרו לברכה, הבטיח ביטחון ושלום. הוועידה הזאת אומרת: סעיף ראשון, המשכת תהליך השלום, סעיף שני, מלחמה בטרור. כבר בסדר הזה של הדברים אנו למדים לדעת, שהם באו לדבר על פוליטיקה, על מדיניות, איך לחזק את הקו בישראל, שבצדק התערער אחרי הרציחות האכזריות, יותר מאשר איך ללחום בטרור.

לכן, לי אין ציפיות, ואני בטוח שגם לרבים בישראל, לגבי החלטות הוועידה הזאת. החלטות הוועידה הזאת יהיו ראויות ויהיו כנות ויהיו משמעותיות אם הן תתחלנה בעזה, בתפיסת מאות מנהיגי ה"חמאס" ובהבאתם לדין.

אני רוצה לומר לכם, ידידי חברי הכנסת, ואני קורא במיוחד לשורות האלה, שבהן מדברים עכשיו, גברתי, אלייך אני פונה, כדי שתדעי מה זה "חמאס": קראתי במסמך באנגלית של לשכת עורכי-הדין היהודים את המצע של ה"חמאס", ושם כתוב לאמור: המטרה שלנו היא להרוג יהודים באשר אנו כך כתוב שם. איך WE HAVE GOT TO KILL JEWS WHEREVER WE FIND THEM מוצאים אותם – אפשר שהנשיא קלינטון לא יזדעזע ממשפט כזה, ממטרות כאלה? איפה הנשיא מובארק? אם כוונתו ללחום בטרור, מדוע לא לקרוא לילד בשמו ולומר ל"חמאס": אתם הרוצחים, ואתה ערפאת נותן להם מחסה, ועד שתוכיח את ההיפך, אתה אחד מהם.

לכן, "אם אין אני לי, מי לי". אני פונה לקדוש-ברוך-הוא שיעזור לנו במאבק ופונה לעצמנו, כי אינני רואה שמישהו ממשתתפי הוועידה הזאת מתכוון באמת ובתמים למגר את הטרור. לכן, בעזרת השם, הממשלה הבאה היא שתעשה למיגור הטרור אחת ולתמיד ולחיסול ה"חמאס" ו"הג'האד" בדרך הראויה להם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואני רוצה להוסיף: מדוע לא קיימו את הכנס בירושלים, שנפגעה פעמיים?

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החוץ, שמעת את השאלה? נא להשיב.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית כול, אני רוצה להתייחס לשאלה הזאת, מדוע ערכו את הטקס במצרים, ולא בתל-אביב ולא בשפיים ולא בגבעת-חביבה. אני חושב, שדווקא מצרים, כארץ מוסלמית שיש בתוכה טרור פונדמנטליסטי, חשוב מאוד שהאספה הזאת, הכנס הזה, או הוועידה הזאת תתקיים דווקא בה, בתור ארץ מוסלמית, כי יש לזה הרבה משמעות.

מיכאל רצון (הליכוד):

אולי זה משום שהם מפחדים שיתפוצצו באוטובוס כשהם יימצאו פה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא, אני לא חושב כך. דרך אגב, גם במצרים מתפוצצים אוטובוסים, ולטרור – – –

מיכאל רצון (הליכוד):

אבל לא בשארם-אל-שיח', שם יש ים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חבר הכנסת רצון, מה שאני רוצה לומר הוא, שלטרור אין גבולות. אדוני סגן השר, אין במצרים טרור שונה מהטרור שיש פה. אלה אותם ראשים שחושבים איך לטרפד כל חלקה טובה בארץ הזאת ובאזור הזה, איך לשרוף אותה. לכן חשוב מאוד שזה מתקיים במצרים, דווקא שם, בארץ מוסלמית.

סגן שר החוץ א' דיין:

זה הישג, זה הישג.

האשם מחאמיד (חד"ש):

זה חשוב מאוד, וככלל אני מבקש אולי לברך על ההתכנסות בשארם-אל-שיח', לברך את כל הכוחות שהתקבצו לצורך מאבק בטרור, שקורבנותיו הם אנשים חפים מפשע. אני מברך על ההתכנסות הזאת. בכך יש להם מטרה מבורכת לפחות.

אבל, עם זאת, עולים בי הרבה הרהורים נוגים באשר לכנות הכוונות של המתכנסים ובאשר לטיבם של אותם מתכנסים. אני רוצה לשאול כמה שאלות לגבי כמה מדינות שהעריצות חוגגת בהן, אדוני

היושב-ראש, ולכן מותר לי להיות סקפטי ולהטיל ספק באמינות של המלחמה שלהן בטרור. אני אביא כמה דוגמאות ממקומות שבהם חורצים את גורלו של אדם בלי משפט, כורתים ידיים ורגליים, אולי משום שסחבו קילוגרם עגבניות, כשהמנהיג עצמו סוחב את כל הממון של הארץ שלו: בחריין, לדוגמה, שבאה להילחם בטרור; סעודיה, שבאה להילחם בטרור; נסיכויות המפרץ; וטורקיה, שנשיאה היה פה אתמול ונאם יפה מאוד וקיבל הרבה מאוד מחיאות כפיים – – –

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת מחאמיד, מאיפה הגיעו הרוצחים, מעמאן או מעזה?

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה השאלה הזאת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הם הגיעו מחברון.

רון נחמן (הליכוד):

הרוצחים הטרוריסטים, מאיפה הגיעו?

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה זה משנה? הם רוצחים. הם הגיעו מאיזה מקום – – –

רון נחמן (הליכוד):

תחת שלטון הרשות הפלשתינית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חברון?

האשם מחאמיד (חד"ש):

ותחת שלטון ישראל. עברו גם מחסומים של צה"ל, אם אתה רוצה לדעת.

רון נחמן (הליכוד):

בסדר, למה צריך מחסומים? יש לנו שלום. בשביל מה אנחנו צריכים מחסומים?

האשם מחאמיד (חד"ש):

זו דמגוגיה, משום שאין הסכם שלום.

רון נחמן (הליכוד):

נכון, 200 קורבנות, 200 הרוגים, זו דמגוגיה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אין הסכם שלום. יש הסכם עקרונות, ותיכף אני אגיד מתי יהיה שלום.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת מחאמיד, 220 הרוגים בפיצוצים – זו דמגוגיה?

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, יש לנו סדר-יום שיימשך עד הבוקר.

האשם מחאמיד (חד"ש):

התחלתי לדבר על טורקיה. לא אפסח על טורקיה, שטובחת בכורדים. הכורדים, גם הם עם. נכון שהם שחורים, כמוני וכמוך, אבל הם עם. היא טובחת בהם.

מיכאל רצון (הליכוד):

אבל, חבר הכנסת מחאמיד, אני רוצה לגלות לך סוד. אני קצת נלחמתי בטרור. אתה יודע שבטרור לא נלחמים בוועידות ולא נלחמים בהצהרות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

בדיוק.

מיכאל רצון (הליכוד):

בטרור נלחמים בכוח, בצבא.

האשם מחאמיד (חד"ש):

בדיוק, חבר הכנסת רון נחמן לא הספיק לקלקל אותך. דיברת נכון. תיכף אגיד לך איך. אני מסכים אתך. הוא לא הספיק לקלקל אותך. דיברת יפה.

מיכאל רצון (הליכוד):

בטרור נלחמים באמצעים אחרים, לא בוועידות.

היו"ר ע' עלי:

חברים יקרים, אני מבקש.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבטרור לא נלחמים על-ידי הפחדה, זריעת ייאוש. לא נאבקים בו על-ידי סגר, הרעבה, גרימת מוות של תינוק בן חודשיים, גרימת הפלה לאשה בהיריון. אדוני היושב-ראש, זה לא יכול להיות. כך לא זורעים שלום.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מסכים אתך, אדוני היושב-ראש, שאני צריך לסיים. עוד קצת, עוד כמה דקות.

היו"ר ע' עלי:

לא עוד כמה דקות. יש בכלל שלוש דקות להעלאת הצעה לסדר-היום, ואתה כבר מדבר כחמש דקות. קח עוד דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא גנרל, אבל תן לי עוד קצת.

היו"ר ע' עלי:

חבל על הזמן. יש לנו סדר-יום עמוס. אי-אפשר כך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה שאני רוצה לומר, אדוני, הוא, שלא כך זורעים אמון בתהליך השלום בקרב העם הפלשתיני, ואני רוצה להגיד, שרעב, אבטלה והשפלה הם קרקע פורייה לייאוש ולצמיחת פטאליזם מסוכן.

סגן הרמטכ"ל, האלוף מתן וילנאי, אמר ב"מעריב" של יום שישי שעבר: הכבדה גורפת על כלל האוכלוסייה מייצרת עוד מתאבדים. לכן הענישה הקולקטיבית, הסגר הזה, משחקים לידי הטרוריסטים שרצחו אנשים חפים מפשע.

לכן אני מסכים עם חבר הכנסת רצון, ואני מברך אותך, חבר הכנסת רצון, ואני רוצה לומר לך, שאני מסכים אתך, שהוועידה הזאת, אין לי תקוות ממנה, היא לא תשים קץ לטרור. שמים קץ לטרור על-ידי הוצאת הפתיל שגורם לטרור, על-ידי זירוז תהליך השלום להסדר קבע, אשר יהיה מבוסס על הכרה בזכויותיהם של הפלשתינים –

היו"ר ע' עלי:

זה משפט טוב לסיום.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מסיים.

— — למדינה עצמאית משלהם — —

מיכאל רצון (הליכוד):

זה כשמדברים עם אנשים, לא עם חיות טרף.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — שבירתה ירושלים המזרחית. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת גפני וחברת הכנסת חזן – אינם נוכחים. חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה, אף שלא היית כאן. היות שנהגתי עם כולם לפנים משורת הדין, גם אתך אנהג כך. שלוש דקות, אבל ממש שלוש דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

על חשבון הנעדרים.

היו"ר ע' עלי:

אתה יודע, כשמתחכמים אתי אני יכול להגיד גם: אתה לא עולה; אתה מכיר את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

למה לך? נתתי לו לפני משורת הדין, והוא עוד מתחכם.

טלב אלסאנע (מד"ע):

פיצוי בגלל הסבל – – –

היו"ר ע' עלי:

תפאדל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שאני לא מסכים עם חברי חבר הכנסת האשם מחאמיד לגבי הדברים שהוא אומר על הכנס בשארם-אל-שיח'. אני חושב, שעצם המפגש מהווה הכרזה לגבי הנכונות והמחויבות לרצון ולתקווה שיהיה עתיד אחר ולגבי המחויבות לתהליך השלום.

גם המתכנסים מודעים לכך, שאי-אפשר, שלא ניתן לפתור את כל בעיות הטרור בעולם, מטוקיו עד אוקלהומה ומירושלים עד אלג'יר, אי-אפשר לפתור את הבעיה הזאת בכנס אחד, אבל זה לא אומר, שלא צריך לבוא ולהקים איזו חזית אחת ולקרוא תיגר על התופעה הזאת.

מן הצד האחר, אני רוצה לומר, שאי-אפשר להתייחס לכל מעשי הטרור בעולם כאל תופעה אחת, ואי-אפשר להתעלם מהמציאות המיוחדת באזורנו, במיוחד במזרח התיכון כאן.

קיים כאן איזה תהליך של שלום, שבא לפתור מצב אבסורדי שהיה שורר קודם לכן, המתבטא על-ידי הכיבוש הישראלי ושליטתו בעם הפלשתיני. אומנם בתופעה הקיימת יש מפנה, והחל לגבור השכל הישר, שאי-אפשר לשלוט על עם אחר בכוח וצריך לצאת מהמלכוד העצמי של רצון לשלוט, ולתת סיכוי לתהליך השלום, המבוסס על מתן הגדרה עצמית לעם הפלשתיני.

רון נחמן (הליכוד):

מה זאת אומרת?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל כמו שיש חבר הכנסת רון נחמן כאן, לצערי הרב יש גם אופוזיציה שם, שלא מוכנה לתת סיכוי לתהליך השלום בעם הפלשתיני, והיא מנסה למלכד זאת ולטרפד את תהליך השלום.

אני אומר מכאן, שאם פוגעים בעיקר – אומנם הם פוגעים בחפים מפשע כאן, דבר שהוא חמור, אבל הם גם פוגעים בעם שלהם, פוגעים בסיכוי לעתיד טוב יותר, ואי-אפשר לפתור את הבעיה הזאת של המתאבדים על-ידי הטלת סגר ופגיעה בפת הלחם של ילדים ומשפחות. לדעתי, המצב של סגר והרעבה רק יוצר אקלים ואווירה המאפשרים פעילות יותר חופשית לאותם מתאבדים, ולכן יש צורך לקבל החלטות אמיצות ולהגיד, שצריכה להיות הפרדה מוחלטת, לא הפרדה שתשרת צד אחד אלא הפרדה פוליטית, לתת לפלשתינים לחיות במדינה העצמאית, שתדאג לשירותי הרווחה והכלכלה של אזרחיה – – –

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אי-אפשר לעשות הפרדה כשיש התנחלויות ומתנחלים, כשהם נמצאים בכל אזורי הגדה והרצועה – –

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש להוציא אותם, לעשות הפרדה מוחלטת – –

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — להכיר בזכות העם הפלשתיני למדינה עצמאית — —

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — ולדעתי על-ידי כך ישרור שלום צודק באזורנו.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. סגן שר החוץ, בבקשה.

מיכאל רצון (הליכוד):

את מי להוציא?

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלסאנע, תיכף אני אקרא לך לסדר. תפסיק.

רון נחמן (הליכוד):

הוא כבר פתר את הבעיות של הבדואים.

היו"ר ע' עלי:

תפסיק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אלסאנע, מה זה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש פה בעיה — — —

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, תסביר לו בחוץ, לא כאן.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —
הם חברים טובים

היו"ר ע' עלי:

אני שמח שהם חברים טובים, אבל לא להפריע ולא לעמוד עם הגב אלי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

דעות פוליטיות לחוד וחברות – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש. רבותי, יש לנו סדר-יום עמוס, אני מאוד מבקש. אי-אפשר כך.

סגן שר החוץ א' דיין:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני שאשיב על ההצעות לסדר-היום – היום קיבלתם פנייה מג'ונתן פולארד לפעול למען שחרורו. אני כבר מודיע לכם, לכל אחד מחברי הכנסת, שפניתי לראש הממשלה וגם לנשיא המדינה להעלות שוב, הערב, בשיחות עם הנשיא קלינטון, את עניין שחרורו של ג'ונתן פולארד. אני חושב שזו העת המתאימה להעניק לו את החנינה ולשחרר אותו. כידוע לכם, הוא כבר אזרח ישראלי, והוא יוכל גם לעלות לארץ – –

מיכאל רצון (הליכוד):

אתה יודע מה? אם ג'ונתן פולארד יגיע לפה, הוועידה הזאת שווה.

סגן שר החוץ א' דיין:

– – ולהיות אתנו.

אנחנו, כפי שהודעתי לכם בתשובה על הצעות לסדר-היום בנושא של ג'ונתן פולארד, מעלים את עניינו בדרגים הבכירים ביותר בכל הזדמנות של מפגש עם המנהיגים מארצות-הברית וגם עם הנשיא קלינטון – – –

היו"ר ע' עלי:

אדוני סגן שר החוץ, ברשותך, אני מברך אותך על הפנייה הזאת. נדמה לי שנעשה נכון אם נאמר בשם כל חלקי הבית כאן – – –

סגן שר החוץ א' דיין:

זה, בדיוק, מה שרציתי להציע.

היו"ר ע' עלי:

בשם כל חלקי הבית כאן אני מבקש – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ע' עלי:

– – – בשם כל ספסלי הבית וכל חלקי הבית, אני מבקש שהפנייה תהיה לא רק על דעתך. אנחנו מצטרפים לפנייתך, כולנו יחד, כאיש אחד, פונים לנשיא קלינטון, שכעת מגיע לארץ, בשם הכנסת כולה, ומבקשים שיחון את ג'ונתן פולארד. כשהוא בא ומטיף לנו ומבקש מאתנו לחון אסירים ביטחוניים עם דם על הידיים, שרצחו אנשים, נשים וטף, כאן, במקרה כזה, אין מקום לחון אותו? זה דבר שלא מתקבל על הדעת.

כשבאים ודורשים מאתנו, צריך לזכור את הכלל: קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים. היתה פנייה של האמריקנים לשחרר אלפי אסירים מנוולים, נבזים, רוצחים מתועבים, וממשלת ישראל, לצערי, נענתה ברוב המקרים. לכן הפעם אנחנו פונים בשם הכנסת כולה ומבקשים שהנשיא קלינטון יחון, ואנחנו מחזקים את ידיך.

סגן שר החוץ א' דיין:

אכן, באמת, זו היתה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – שדברייך ודברי סגן שר החוץ יתורגמו לאנגלית ויימסרו לשגרירות האמריקנית.

סגן שר החוץ א' דיין:

אכן, אדוני היושב-ראש, זאת היתה הכוונה שלי, וההודעה כאן בכנסת, שתצא גם קריאה משותפת, קריאה של הכנסת, כדי לתמוך בבקשה הזאת – – –

היו"ר ע' עלי:

אם כך, סגן שר החוץ, כיוונתי לדעת גדולים, כולם נענו לעניין.

אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת, שהדברים שנאמרו כאן על-ידי ועל-ידי סגן שר החוץ, והתוספת של חבר הכנסת זאבי, מייד יתורגמו לשפה האנגלית, ושעוד הערב הדברים האלה יימסרו לידי הנשיא קלינטון. אנחנו נבקש ממנו, בשם הכנסת כולה, לגלות – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

– – – אנגלית. קלינטון דובר עברית – – –

היו"ר ע' עלי:

זה שהוא יודע לומר "שלום, חבר" ו"תודה" – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

הוא יודע עברית.

היו"ר ע' עלי:

אני אבקש שהדברים גם יתורגמו לאנגלית כדי להקל עליו. אני מעריך שבשגרירות האמריקנית יש מספיק אנשים שיוכלו לתרגם את הדברים, אבל כדי להקל עליו – נצרף לנוסח העברי של הפרוטוקול גם תרגום באנגלית, והערב אני אבקש להעביר זאת לשגרירות כדי שהדברים יגיעו לידיו עוד היום. אני חושב שלעניין הזה יהיה אפקט גדול.

סגן שר החוץ א' דיין:

בהחלט. אני מציע שההמלצה הזאת של הכנסת תועבר לנשיא המדינה, שבעוד כמה שעות יפגוש את הנשיא קלינטון, וטוב יהיה שנשיא המדינה יעלה את הבקשה. אני חושב שהדרג הבכיר המתאים בנסיבות האלה לבקשה הוא נשיא המדינה עזר ויצמן, וכך נוכל להעביר את הבקשה, שהיא לא רק בקשה שלנו כממשלה אלא זוהי בעצם גם הבקשה של הכנסת כולה. אני מקבל זאת, אדוני היושב-ראש, להורות להעביר לנשיא המדינה.

היו"ר ע' עלי:

תרשה לי, אדוני סגן שר החוץ, כבר הוריתי לסגנית מזכיר הכנסת, הדברים כרגע מבוצעים הלכה למעשה. אצלנו עובדים מהר – – –

סגן שר החוץ א' דיין:

אין ביורוקרטיה.

היו"ר ע' עלי:

אין ביורוקרטיה בעניינים האלה. אני מקווה, שבעוד רבע שעה המסר הזה יועבר לנשיא המדינה, לשגרירות האמריקנית, והעניין יסודר. אני מבקש רק, מבחינת הפרוטוקול, שהדברים יועברו בצורה מסודרת דרך נשיא המדינה.

סגן שר החוץ א' דיין:

אתם רואים? כבר יש תוצאה חיובית לוועידה הבין-לאומית, שהיא ועידה, לדעתי, חסרת תקדים. הייתי מציע לחברי באופוזיציה באופן מיוחד לא לזלזל בהישג כזה, שמצליחים לכנס בתוך כמה ימים ועידה בין-לאומית בדרגים הבכירים ביותר, בהשתתפות 13 מדינות ערב. זה דבר חסר תקדים, כשהכותרת, וזה מה שקובע, הכותרת, תיכף נגיע, זה לא מספיק, זאת לא הדרך להילחם בטרור, אבל בואו נדון קודם כול בהישג הזה כשלעצמו, שגם הנשיא של הפדרציה הרוסית – אנחנו פנינו אליהם כבר בשבוע שעבר ואמרנו להם: אנחנו מבקשים השתתפות בדרג הבכיר ביותר, והנשיא ילצין, של תהליך השלום, כיושב-ראש משותף ביחד עם נשיא ארצות-הברית – – – CO-CHAIRMAN-כ-

היו"ר ע' עלי:

יושב-ראש עמית.

סגן שר החוץ א' דיין:

יושב-ראש עמית. – – – ביחד באים, בתוך כמה ימים, אישים חשובים מאוד, עם ראשי מדינות, עם מלך מרוקו חסן השני, עם המלך חוסיין, עם הנשיא מובארק, 13 מנהיגים ממדינות ערב ומנהיגי העולם החופשי שבאים ומתכנסים קודם כול כדי להצהיר – בראש ובראשונה. הרי כדי להתחיל מלחמה אתה חייב קודם כול להצהיר מלחמה. אתה חייב להודיע שאתה נלחם. אני מביא לידיעתכם, חברי הכנסת – ההחלטה שהתקבלה בוועידה קובעת לאמור: לספק ביטחון, להילחם בכל ארגוני הטרור. זו החלטה בעלת חשיבות בין-לאומית ממדרגה ראשונה, במיוחד כשאנחנו יודעים שהטרור הוא גם טרור בין-לאומי.

מיכאל רצון (הליכוד):

יכול להיות שלפני כן לא היתה החלטה כזאת? לא נלחמו בטרור?

סגן שר החוץ א' דיין:

זה חסר תקדים; יש טרור "חמאסי", יש טרור של "הג'יהאד האסלאמי", יש טרור של ה"חיזבאללה" ויש טרור בעולם. יש טרור היום גם בצרפת, יש טרור באנגליה, יש טרור באלג'יריה, יש טרור שמסכן משטרים רבים באפריקה, ואם ועידה בין-לאומית אומרת: אנחנו, מנהיגי העולם החופשי, מנהיגי המעצמות הגדולות היום, בהשתתפות של 13 מדינות ערב, אומרים: נספק ביטחון ונילחם בכל ארגוני הטרור, ומוסיפים ואומרים שגם מקימים ועדת מעקב שתוודא את יישום ההחלטה הזאת – היא תכונס בעוד שבועיים – זה דבר של מה בכך? הרי כדי להילחם בטרור, אתה יודע, חבר הכנסת גנדי, צריך גם שיתוף פעולה בין-לאומי.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי.

סגן שר החוץ א' דיין:

חבר הכנסת זאבי, צריך שיתוף פעולה בתחום המודיעין, צריך אמצעים משותפים, צריך לרכז כוח לתפוס את התשתית הזאת בכל מדינה ומדינה, כי זה עובר ממדינה למדינה. אנחנו יודעים, שהיום קיימים מרכזים של ארגוני טרור גם בארצות-הברית, במדינות מסוימות בארצות-הברית.

רון נחמן (הליכוד):

סגן השר דיין, אני מדבר על רמאללה, לא על קוסטה-ריקה; אני מדבר על בית-לחם, לא על יפן.

סגן שר החוץ א' דיין:

אני אומר, שאם ועדת המעקב הזאת גם תדון בפעולות אופרטיביות – מובן שזה לא משחרר אותנו, אנחנו במלחמה בטרור, בעניין שלנו אף אחד לא יעשה את זה במקומנו, ואנחנו כממשלה הצבנו לעצמנו היום, שהיעד הוא מלחמת חורמה בטרור. היום אנחנו אומרים, לאור ההידרדרות החמורה – ואנחנו מודים בכך, חלה הידרדרות חמורה עקב פיגועי המתאבדים האחרונים, ואמרנו: היום העדיפות העליונה היא מלחמת חורמה בטרור. ראש הממשלה מוכן להאזין לכל עצה.

מיכאל רצון (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, תגיד לי, אלה מהאוטובוס בקו-18 כבר יודעים את זה?

סגן שר החוץ א' דיין:

כל העם בישראל יודע. בכל ישראל יודעים. אנחנו הכרזנו מלחמת חורמה בטרור.

היו"ר ע' עלי:

הוא כבר נכנס לעניינים, מהר מדי. חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת שאקי אומרים, שחבר הכנסת רצון נכנס לעניינים מהר מדי – קריאות ביניים.

רחבעם זאבי (מולדת):

המסורת בכנסת אומרת, שאחרי נאום בכורה של חבר כנסת – –

היו"ר ע' עלי:

הוא כבר נאם אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – מישוהו צריך לברך אותו.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, הוא כבר נאם נאום בכורה, ואני בירכתי אותו, וחבר הכנסת רון נחמן ידידנו הטוב הרעיף עליו שבחים רבים, כך שכבר מרגישים אותו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — — הכנסת מברכת אותו.

היו"ר ע' עלי:

כבר מרגישים אותו. חבר הכנסת, לא צריך לנצל לרעה את הסובלנות שלנו.

מיכאל רצון (הליכוד):

זה עד היום בערב, לא?

סגן שר החוץ א' דיין:

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שההתכנסות הזאת בדרג הבכיר ביותר – לא, הכנסת לא מסיימת היום בערב; עד הבחירות, רק כדי שתדע.

היו"ר ע' עלי:

הוא אומר שנאומי בכורה אצלו הם עד סוף היום. לכן לא צריך להפסיק אותו.

סגן שר החוץ א' דיין:

אדוני היושב-ראש, ההתכנסות הזאת בדרג הבכיר ביותר בעצם מצביעה על גישה חדשה ורצינית ועל החלטה נחושה לטפל בבעיה החמורה הזאת של הטרור, ויש לברך על כך. למה לנו לזלזל בכך? בנושא הזה של המלחמה בטרור, רבותי חברי הכנסת, צריך להיות קונסנסוס לאומי. יש לנתק אותו מנושאים פוליטיים, וזה מה שאני מציע.

רון נחמן (הליכוד):

בטח.

סגן שר החוץ א' דיין:

אני מציע לחברי מכל חלקי הבית, לא לערב בזה נושא פוליטי אלא לומר: אנחנו תומכים במלחמה הזאת, ואנחנו מחזקים את ידי הממשלה ואת ידי כוחות הביטחון להמשיך ולפעול ולהילחם. ומה שעושים הפלשתינים היום, אנחנו אומרים להם: זה לא מספיק. לכן יש עוד סגר. אין לנו כוונה להרעיב את האוכלוסייה, אנחנו גם שוקלים הקלות, איך להעביר להם מזון בסיסי, ואנחנו רוצים לחזק את תהליך השלום, ואנחנו רוצים להתקדם בתהליך השלום, אבל זו לא העת. היום העת היא להילחם בטרור, כי רק המלחמה בטרור תציל את תהליך השלום.

מיכאל רצון (הליכוד):

ואיך להעלות את שמעון פרס בסקרים.

סגן שר החוץ א' דיין:

אנחנו רוצים להציל את תהליך השלום על-ידי מלחמה בטרור. אנחנו רוצים להציל את תהליך השלום.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דיין, אני מציע לך לומר כך, שאתה רוצה להיאבק בטרור. המטרה שלנו היא להציל נפשות. כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא.

רחבעם זאבי (מולדת):

כאילו קיים עולם מלא.

היו"ר ע' עלי:

לכן אני אומר, לא בגלל זה נילחם בטרור, בגלל השלום.

סגן שר החוץ א' דיין:

רבותי חברי הכנסת, אין לנו שום כוונה להעניש אוכלוסייה תמימה וחפה מפשע, וודאי שלא להרעib אותה. זאת לא המדיניות שלנו. אנחנו נאפשר, וגם אפשרנו אתמול מעבר של מצרכים בסיסיים, וגם הוועידה בשארם החליטה בנושא הזה שיהיה סיוע כספי כדי לענות על צרכים כלכליים חיוניים, בסיסיים, של האוכלוסייה התמימה הזאת. אני חושב, שבזה גם כן לא צריכים להיות חילוקי דעות.

המלחמה שלנו היא נגד הטרור ה"חמאסי", נגד הטרור של "הג'יהאד האסלאמי", נגד הטרור של ה"חיזבאללה", ואנחנו מבהירים למדינות העולם, ואנחנו אומרים לאמריקנים: אתם חייבים לתבוע מסוריה, כדי שאם בכלל הם רוצים לחדש את הדיאלוג המדיני אתה, כי יש לנו גם עניין להגיע לשלום עם סוריה, אתם חייבים לתבוע ממנה לא לתמוך עוד בארגוני טרור; לא ב"חיזבאללה" ולא באלה שנמצאים אצלה. זו התביעה שלנו היום גם מהאמריקנים.

אנחנו אומרים גם לאירופים – חדלו מהדיאלוג הביקורתי עם אירן. זאת לא המדיניות. צריכה להיות מדיניות אחת ויחידה מול אירן, זאת המדיניות של ארצות-הברית. כל עוד אירן לא משנה את המדיניות שלה, יש להפסיק את כל הקשרים הכלכליים, המסחריים והאחרים עמה. אירן היום היא לב לבו של הטרור. היא מסייעת במאות מיליוני דולרים לארגוני טרור, ואם חס וחלילה תיתוסף לה גם פצצה גרעינית, היא מהווה סכנה עולמית. לכן אנחנו אומרים לידידנו האירופים – חדלו מהמדיניות השגויה של דיאלוג ביקורתי עם אירן. אלה הן התביעות שלנו, כי אנחנו יודעים, רבותי חברי הכנסת, וכדאי שתדעו זאת, על דעת גורמי ההערכה הממונים על הערכת המודיעין הלאומית, אירן החליטה בימים אלה להמשיך ולסייע לארגוני הטרור ולעשות הכול כדי לשבש את החיים במדינה הזאת.

בואו ננתק את זה מהנושא הפוליטי. יש לברך ולחזק את מנהיגי העולם החופשי, שכיעד מרכזי החליטו היום להיאבק בטרור ולהילחם בו. לכן, רבותי חברי הכנסת, הנני קורא לכם לברך על הוועידה, ולא לערב בה את הנושאים הפוליטיים. הנושאים הפוליטיים יוכרעו על-ידי העם ב-29 במאי, העם הוא נבון והוא ידע להכריע ולהחליט בין שתי תפיסות העולם הקיימות. אני מקווה שהוא יחליט לפי תפיסת העולם שאני מאמין בה: מלחמה בטרור, אבל בלי לזנוח את הנושא של השלום כיעד שיביא לנו גם ביטחון.

אני מציע להעביר את ההצעות לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החוץ, אמרת שהם חדלו לפעול בטרור.

סגן שר החוץ א' דיין:

הם לא חדלו.

היו"ר ע' עלי:

אז אתה אומר להם חדלו, אתה קורא להם לחדול.

סגן שר החוץ א' דיין:

חדלו.

רון נחמן (הליכוד):

מלשון ציווי. מה אתה עושה לנו עם הפריימריס?

סגן שר החוץ א' דיין:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מתייחס אליך כאל אדם שעבר הרבה מערכות בחירות. היום אתה מדבר אל 100,000 איש; אם אתה הולך לאספה, בקושי באים עשרה אנשים.

רון נחמן (הליכוד):

אתה יודע שאין לנו שם טלוויזיה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת נחמן, בקטע הזה אתה צריך להסכים עם סגן שר החוץ.

רון נחמן (הליכוד):

אני מסכים אתך.

היו"ר ע' עלי:

הבוחרים שלך רואים אותך כחבר כנסת מתמיד שיושב כאן, לוחם על העקרונות, נאבק על הדרך. מה יש יותר מזה?

אנחנו עוברים כעת להצעות אחרות. חבר הכנסת בא-גד – אינו נוכח. חבר הכנסת רצון יסיר את ההצעה של חבר הכנסת שאקי. אחר כך חבר הכנסת רון נחמן יסיר את ההצעה של חבר הכנסת זאבי. שיניתי את זה היות שחבר הכנסת מחאמיד לא נמצא, וכשהוא לא נוכח אי-אפשר להסיר את הצעתו.

מיכאל רצון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תמהתי לשמוע את תשובתו של סגן השר ואת הדברים של חברי הכנסת הנכבדים. הרי אנחנו יודעים שהוועידה הזאת התכנסה בשביל דבר אחד: להעלות קצת את מצב הרוח, להעלות חיוך על פניו של ראש הממשלה שלנו, שמעון פרס, בעקבות הפיגועים הנוראים האלה שפגעו בכולנו, בוודאי גם בו, ופגעו בו גם בסקרים. הוא היה צריך משהו כדי להציל את מצבו בסקרים, והתכנסה לה ועידה בין-לאומית, שכביכול תיאבק בטרור.

אדוני סגן השר, חברי הכנסת, אתם חושבים שבוועידה נלחמים בטרור? בוועידה לא נלחמים בטרור. ההסכמים האלה, שאתם אנשי השמאל כל כך מתגאים בהם, הם אם כל חטאת, משום שהם גרמו לכך שמדינת ישראל, בראשותו של שמעון פרס, ולפניו יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, כרעה ברך לפני הטרור והובילה את עם ישראל למצב שבו אנחנו נמצאים, כשגופות של ילדים, של נשים, מתרסקות בתל-אביב, בירושלים ובאשקלון. כך רוצים להילחם בזה? להילחם בזה בוועידה? להילחם בזה בבמות, בתיאטרות? הדעת איננה סובלת זאת.

בטרור נלחמים בתוך עזה; אם צריך, בתוך שכם, אם צריך, בתוך בית-לחם – אם צריך. להילחם בטרור בכל מקום שבו הוא נמצא, לא בדיבורים אלא בכוח, בכוח המעשה, ובזכות הכוח הזה יש סיכוי שהטרור הזה ייפסק. אז גם לא יצטרכו ועידות מהסוג הזה. אפשר לקיים ועידות בשביל במות כאלה ואחרות, בוודאי לא בשביל להציל חיי ילדים, חיי נשים וזקנים. נהרות של דם זורמים לנו בכל רחבי הארץ, ושמעון פרס הולך לחגוג לו בתיאטרון.

חברי הכנסת, אני קורא לכם להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רצון. חבר הכנסת נחמן, ואחר כך אנחנו עוברים להצבעה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אחרי ההצבעה על חוק הגולן אמרתי, שראש הממשלה אמר כאן – בלי שהיה כאן: אסד, אינך לבד, מפלגת העבודה יחד אתך על חוק הגולן.

איך אפשר להילחם בטרור כשהוא בא מסוריה? האם קלינטון שבא לירושלים יעמוד במחסום א-רם, שבצפון ירושלים, ויבדוק את המחבלים שבאים מרמאללה? האם מייג'ור מבריטניה יעמוד במחסום קרני ויבדוק את המחבלים שמגיעים מעזה?

כל העסק הזה הוא חשוב מאוד, אדוני סגן השר, יש לו חשיבות בשל האמירה הבין-לאומית. זה לא נוגע למחתרת האירית, זה לא נוגע למה שקורה בדרום-אמריקה, הם באו הנה כדי להציל מקריסה את התהליך השגוי שאתם התחלתם בו. קראתם לזה תהליך השלום, שלום שלום ואין שלום, זה תהליך מדיני קורס, ובאו להציל אותו.

אילו הגיבה ישראל כפי שצריך, היא היתה צריכה להיכנס לעזה, לשכם ולג'נין, ואז כל התהליך היה מתפוצץ, הערבים היו מגיבים על כך, כל התהליך היה הולך לעולמו, והיה מתחיל סיפור הנפט. לא מעניינים אותם המחבלים שנמצאים כאן באזור, אלא אספקת הנפט. חשוב שהדברים האלה יהיו ברורים: לעולם המערבי חשובה אספקת הנפט מהמזרח התיכון, לא עוד מחבל או פחות מחבל, אוטובוס נוסף או פחות אוטובוס; חשובה להם זרימת הנפט.

לכן, אדוני היושב-ראש, המצב הרבה יותר סבוך ומסובך. הבעיה היא לא רק של הטרוריסטים שבאים מתחום הרשות הפלשתינית כשערפאת הוא השולט הבלעדי שם. יש לנו כאן בעיה של סיבוכים עם אינטרסים בין-לאומיים, ששולטים על הנפט העולמי. לכן הגיעו המדינות הערביות, הן רוצות לקבל את הפטרו-דולרים. שישקיעו מכוויית 10 מיליארדי דולר בעזה, שישקיעו מערב הסעודית 10 מיליארדי דולר ביהודה ובשומרון. הנה, אני קורא לך כאן, סגן שר החוץ, שישקיעו ביהודה ושומרון 10 מיליארדי דולר, שישקיעו בעזה 10 מיליארדי דולר למסכנים הרעבים, ובכך תפתור את הבעיה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

רק שניים מהמציעים נוכחים כאן, ונצביע רק על שתי ההצעות האלה. חבר הכנסת זאבי, האם כבודו מסכים שהנושא יועבר לוועדת חוץ וביטחון?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת שאקי, האם כבודו מסכים?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כן, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו מצביעים על ההצעות לסדר-היום: ועידה בין-לאומית למלחמה בטרור שתתכנס בשארם-אל-שיח'. מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת זאבי והצעתו של חבר הכנסת שאקי לוועדת החוץ והביטחון? מי שנגד – יצביע נגד. יש לי הרושם שההצבעה היא פה-אחד.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ר' זאבי וא"ח שאקי לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הוחלט להעביר את הצעותיהם של חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת שאקי להמשך הדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

מרכז מסחרי בשטח מחנה אושוויץ

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בנושא: מרכז מסחרי בשטח מחנה אושוויץ – הצעות לסדר-היום מס' 8509 ו-8521.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, עם כל הכבוד, כבר הודעתי לפני כן שזה יהיה הנושא כעת, ואחר כך נעבור לנושאים שנדחו. גם כך באתי לקראתכם, הסכמתי להעביר את הנושאים כדי לעשות פסק זמן. אלה בסך הכול שתי הצעות קצרות. מרכז מסחרי בשטח מחנה אושוויץ – ראשון הדוברים הוא חבר הכנסת ורדיגר, ולאחר מכן – — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

מי יחליף אותך?

היו"ר ע' עלי:

יהיה מי שיחליף אותי, אם לא – נעשה הפסקה עד שיימצא מישהו. אני לא אוותר, כי זה נושא כל כך חמור, כל כך נבזי וכל כך שפל, שאין מלים לתאר אותו; לא אוכל לוותר על זכות הדיבור בנושא כזה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

לא, ודאי שלא.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני ימים מספר פורסם בכלי התקשורת בארץ ובחוץ-לארץ על התוכנית הנרקמת ועומדת בפני ביצוע: הקמת מרכז קניות ורשת חנויות ומסעדות מול שערי מחנה המוות וההשמדה אושוויץ. שרידי הארגונים היהודיים בוורשה הרימו קול זעקה ומחאה נגד חילול הקודש, נגד הפיכת אתר אושוויץ ל"דיסנילנד", על-פי הגדרתם, בסמוך לאתר ההשמדה שבו הושמדו,

נחנקו בתאי הגזים ונשרפו מיליון וחצי יהודים; מקום המשמש סמל לטרגדיה הנוראה אשר פקדה את העם היהודי בתקופת הגרמנים הנאצים ועוזריהם, יימח שמם.

מרכז המסחר והקניות המתוכנן עומד לקום כ-80 מטר משער המחנה המפורסם, על-ידי חברה פוליטית אשר כאילו חכרה את השטח מחברת "מאי", קרן צדקה לילדים. בא-כוח החברה אמר לכתב "רויטרס", אשר פרסם את הידיעה הזאת והפיץ אותה בעולם: "אנו נחושים בדעתנו להתחיל להפעיל את המבנים כמתוכנן, בסוף השנה. יש לנו כל האישורים הדרושים, וברצוננו לבצע את כל ההשקעות. בקרוב תחל בנייתו של מגרש החנייה העצום, אשר ישרת את הבאים למרכז המסחרי המתוכנן".

מעניין שדווקא עיתון פולני, "טריבונה פולסקה", יצא בקריאה לביטול התוכנית השטנית הפוגעת ברגשות מיליוני יהודים ולא-יהודים, ופרסם מאמר מערכת, אשר כותרתו: "סופרמרקט אושוויץ – מרכז הקניות במחנה המוות".

פנייתם של הארגונים היהודיים בפולין הדווייה והריקה מיהודים, הפנייה לממשלת פולין לא הועילה. דוברת הממשלה הפוליטית אמרה השבוע, כי לממשלת פולין אין כל זכות להתערב, כי העניין נתון בידי הרשויות המקומיות ומוזיאון אושוויץ, האחראים לאזור המוגן שמסביב למחנה.

מתברר גם, כי לחברה המקימה את הסופרמרקט באושוויץ יש שותפים גרמנים, דבר המלמד על חוסר טעם וחוסר רגישות מצד העוסקים בתוכנית.

נדמה לי, שתהיה זו איוולת ופשע כאחד אם מדינת ישראל, אשר קמה על חורבות השואה הנוראה, אשר פקדה את עמנו מאז היותו לעם, וממשלת ישראל ישאירו את המאבק לביטול התוכנית השטנית בידי יהדות פולין וארגוניה החלשים, כי אין, לצערנו, יהודים וארגונים יהודיים בפולין הדווייה. המחויבות היא למאבק בלתי נלאה, דומה למאבק על פינוי המנזר הכרמליטי הנוצרי באתר אושוויץ, אשר בזמנו, בשנות ה-80, הרעיש את העולם כולו, ובמידה מסוימת הסתיים בהצלחה. הכוונה לפרשייה העצובה, אשר החלה ביוזמת הכנסייה הקתולית וממשלת פולין, להקים בשטח המחנה מסדר קתולי כרמליטי ומנזר לנזירות, וצלב עץ גדול מידות בפתחו של מחנה – וראיתי זאת במו עיני – שבו הושמדו בידי הנאצים ועוזריהם מעמי אירופה מיליון וחצי יהודים, השם ייקום דמם.

היש ביזיון קשה יותר למתים, למושמידים על קידוש השם, מאשר הצבת צלב ענקי במקום שבו נפחו את נשמתם? הקיימת התעללות אכזרית יותר בזכר ייסוריהם וקורבנם מן המעשה הסמלי הזה, הבא לבטא גם מעבר למוות את ניצחוננו כביכול של הצלב על העם היהודי? זכור לנו איך הכנסת באותם ימים רעשה, איך הארגונים היהודיים בעולם גויסו וגייסו את כל גדולי העולם לסכל את המזימה, והצליחו.

כעת הוטל על ממשלת ישראל, בראש ובראשונה, וכן על הארגונים היהודיים בארץ ובעולם לצאת למאבק נגד התוכנית הזוועתית להקמת הפרויקט המסחרי הענק, אשר עשוי להכניס לקופת היוזמים מיליוני דולרים ובסופו של דבר עלול, חלילה, גם ליהפך למקום של הוללות והסתאבות. חילול קודש כזה לא יקום ולא יהיה במקום הנורא הזה, המסמל את הטרגדיה הנוראה של העם היהודי.

אין ספק שקיימת נכונות בקרב רוב עמי העולם, על אף גילויי האנטישמיות פה ושם, להתייצב מול מציאות העבר הנורא והאיום של העם היהודי בתקופת השואה. כולם מודעים ומודים, שזוועות הנאצים ועוזריהם היו מכוונים בראש ובראשונה נגד העם היהודי. הוא אשר נפל קורבן לנאציזם הארור, הוא היה קורבן האדישות של עמי העולם ומנהיגיהם בתקופת ההשמדה, אשר ידעו על מעשי הזוועה, ידעו על ההשמדה של העם היהודי, ושתקו.

על ממשלת ישראל לפעול בתקיפות לביטול המזימה ועל הכנסת לצאת בקריאת זעקה לכל הפרלמנטים בעולם לביטול התוכנית הבזויה והמבזה, למען כבודם וזכרם של קדושינו, השם ייקום דמם. עלינו להתפלל לשוכן במרומים, בימים קשים אלה לנו כאן בארץ-ישראל, כאשר אנו מלווים לעולם עשרות מבני עמנו, שנהרגים על קידוש השם בידי בני עוולה, להתפלל ולבקש לקרב את גאולתנו, גאולת ישראל האמיתית. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני מודה לאדוני. חבר הכנסת עובדיה עלי, בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ישנה התוכנית הבזויה הזאת להקים מרכז מסחרי על חורבות קהילות שלמות באירופה, במקום הנורא ביותר, שמסמל את השואה שעברה על היהודי, שלא היתה כדוגמתה בעולם, שואה שבה נספו 6 מיליונים מבני עמנו. היש אתר בעולם, במחנות ההשמדה, שמסמל את השואה הזאת יותר מאשר אושוויץ? זה הפך להיות סמל בעולם לטרגדיה הגרועה והנוראה ביותר שבני אנוש ראו או חשבו או שמעו עליה. באתר קדוש כזה, שיקום שם מרכז מסחרי, מרכז לבילוי, כדי שכמה קפיטליסטים עשירים חדשים, "נובו-רישים" –

היו"ר י' עזרן:

דמים מדמים.

עובדיה עלי (הליכוד):

– יתעשרו על חשבון דם, כפי שאומר היושב-ראש לעשות דמים מדמים – זה דבר שאי-אפשר לעבור עליו לסדר-היום.

חבר הכנסת ורדיגר, שמעתי ברוב קשב את דבריך. התרשמתי מאוד מהזעקה הגדולה שלך. מי כמוך יכול, יודע ומסוגל לבטא את סערת הרגשות בנושא כזה, כמי שחווה על בשרו ובשר משפחתו את העניין הזה? אבל תרשה לי לחלוק עליך בדבר אחד: אנחנו לא צריכים הפעם להסתפק בזעקה. התקופה הזאת שרק זעקנו, הם ירו ושחטו ואנחנו בכינו וזעקנו, חלפה מן העולם. היום יש מדינה עצמאית. יש מדינה ליהודים, מדינה חזקה, עם עוצמות אדירות, עם יכולות אדירות, עם מעמד בין-

לאומי שלא היה כדוגמתו. היום אנחנו לא צריכים להסתפק בזעקה, חבר הכנסת פורז. היום אנחנו צריכים לקום ולתבוע, לקום ולדרוש, לקום ולהתנות המשך יחסים כאלה ואחרים עם פולין.

אנחנו לא נעבור על כך לסדר-היום ורק נזעק, ורק נמחה, ורק נשמיע קול צעקה, ונפנה לארגונים יהודיים כאלה ואחרים, ונבוא ונתרפס, ונבוא ונבקש, ונבוא ונתחנן על נפשנו שיפסיקו לעשות את חילול הקודש הנורא הזה, את הדבר השפל הזה, הנבזי הזה, הבזוי הזה. לא נסתפק בכך.

אני מציע כאן, שהכנסת כולה תתלכד סביב התביעה והדרישה הזאת, ותפנה לממשלה שלא רק תפנה במחאה לממשלה הפולנית, אלא שתדרוש ותתבע בצורה חד-משמעית. אדוני שר החוץ, אני מרחיק כאן לכת. התביעה צריכה להיות – חבר הכנסת פורז, אנחנו דנים בנושא כל כך רציני, שנוגע לכולם, זה מעליב לא אותי אלא את הנושא – – –

היו"ר י' עזרני:

בהחלט, אדוני, מאה אחוז.

אברהם פורז (מרצ):

אני מתנצל.

עובדיה עלי (הליכוד):

אנחנו צריכים לצאת מכאן בדרישה חד-משמעית. אני יודע, אתם עוסקים בדיפלומטיה, עם העניבות, החליפות והנימוסים היפים. אנחנו כאן ככנסת לא תמיד נמצאים באילוצים האלה ובחישוקים האלה של הדיפלומטיה. כאן צריך להתנות התניה בפני הממשלה הפולנית. הם צריכים אותנו יותר משאנחנו זקוקים להם. הממשלה הפולנית והעם הפולני זקוקים היום למערב ולארצות-הברית יותר מאתנו. כשהעולם כולו פונה אלינו ומבקש מאתנו לא אחת, ברוב חוצפתם, גם להמר על ביטחוננו, גם להסכים לדברים שנוגעים בנפשנו – אז הדבר הקטן הזה, שיפסיקו לעשות דמים מדם, עליו אנחנו הולכים לעבור לסדר-היום? אני מבקש שזו תהיה החלטת הכנסת היום.

הערה שנייה שאני מבקש להעיר. הפשע הבלתי-נסלח הזה, שלמעשה מגלה לא רק חוסר רגישות מצד הפולנים, לא רק חוסר בושה מצדם, אלא מגלה גם משהו על ההתייחסות שלהם אל הנושא – חשבנו שהם למדו משהו. ראינו איך העולם שתק באותם ימים, איך הוא עבר לסדר-היום. מיליונים נטבחו, ואיש לא מחה, איש לא הניד עפעף, איש לא סייע, איש לא עזר, איש לא קלט. והיום כך הם מתנהגים. תופעה זו מדירה שינה מעיני מכיוון אחר לגמרי. כי אני רואה שהפולנים והעולם לא למדו לקח מהשואה. הם ממשיכים בשלהם, הם ממשיכים לזלזל בדם היהודי. הדם היהודי הפך להיות הפקר.

האם מישו מעלה על דעתו שדבר כזה יקרה בארץ נורמלית? איך אפשר להעלות כדבר הזה על הדעת, ריבוננו של עולם – – –

היו"ר י' עזרן:

אף אחד לא יקים לונה-פארק בבית-הקברות בניו-יורק.

עובדיה עלי (הליכוד):

בית-קברות זה בכל זאת דבר – – –

היו"ר י' עזרן:

קל וחומר.

עובדיה עלי (הליכוד):

אנשים שהולכים לעולמם נקברים בבית-קברות, והיום גם דואגים לכך שבבית-הקברות יהיה קצת ירק. אבל אנחנו מדברים על מקום שהיה בית-מטבחיים ממש. כאשר הייתי שם, עמדתי ובכיתי כנער ביחד עם עוד 6,000 בני נוער מכל העולם. הייתי שם ב"מצעד החיים", כאשר הייתי סגן שר הביטחון. אני חושב שגם חבר הכנסת ורדיגר היה אתי שם אז. עמדנו יחד עם אנשים, עם 10,000 בני נוער מכל העולם, שעמדו שם, בכו וזעקו. זו אחת החוויות הקשות ביותר שיהודי יכול לעבור, כשהוא רואה שם את הזוועות, כשהוא רואה שם את הכבשנים, כשהוא רואה שם את האפר, את השיער, את המשקפיים ואת הנעליים. והנה באים עכשיו ועושים מזה קפיטל.

אדוני סגן שר החוץ, ביום שני השבוע היתה לי התייעצות עם יושב-ראש הכנסת, על דעתו וביזמתו של יושב-ראש הכנסת, שמגלה באמת רגישות רבה לעניין הזה, כמי שחוה את הנושא, וכמי שעבר אותו על גופו ועל בשרו, יחד עם בני משפחתו. אותו, כמו גם חבר הכנסת ורדיגר וחבר הכנסת שילנסקי, הנושא הזה מעסיק יומם ולילה.

חשבנו שיהיה זה מן הנכון, שמשלחת של הכנסת, בראשותי, כיושב-ראש הוועדה למלחמה באנטישמיות ושנאת זרים, יחד עם חבר הכנסת שילנסקי ויחד אתך, אדוני סגן שר החוץ, ואולי עוד חבר כנסת אחד, תצא לפולין ליום אחד. ניפגש שם עם הנשיא, ניפגש עם קובעי המדיניות, ואני לא מכוון לדבר אתם בשפה דיפלומטית, אלא להעמיד בפניהם את הדברים בכל חומרם, ונבהיר לנשיא של פולין ולממשלה הפולנית, שאנחנו לא מביאים רק את המחאה החריפה של כנסת ישראל, שאנחנו לא מביאים אתנו את קול הזעקה של העם בישראל, אלא אנחנו תובעים ודורשים, בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שהם יסכלו את המזימה הזאת, ושלא יעזו אפילו לחשוב על אפשרות של הקמת מרכז בידור ובילוי במקום הקדוש הזה.

אני מקווה שהמשלחת הזאת תצא אולי כבר בשבוע הבא, על אף הפריימריס ולמרות העובדה שכולנו עובדים יומם ולילה בנושא הבחירות המוקדמות. אני חושב שהמשימה הזאת כל כך חשובה, והפגישות האלה שם חשובות כל כך, שאי-אפשר לדחות זאת. בו במקום הסכמתי לנסוע ליום עד יומיים לפולין כדי להביא לשם את קול הזעקה הזאת, את התביעה ואת הדרישה שלנו מממשלת פולין.

אני מקווה שהתוכנית הזאת תצא לפועל בימים אלה. לשכת יושב-ראש הכנסת ומשרד החוץ בוחנים את האפשרות ומנסים לגבש את תוכנית הביקורים שלנו בפולין. אם הדבר יעלה יפה ונוכל להיפגש שם עם קובעי המדיניות, ובראשם הנשיא החדש, אנחנו נצא לשם בעזרת השם כבר בשבוע הבא, כדי להביא את זעקתנו ואת מחאתנו בעניין הזה.

אני מבקש לסיים בכמה מלים. אני מבקש מהיושב-ראש שהפרוטוקול הזה, בצירוף דבריו של סגן שר החוץ, שאני מקווה שיעלו בקנה אחד עם הדברים שאמר כאן חבר הכנסת ורדיגר ושאני אמרתי, בצורה חריפה וברורה, יתורגמו לפולנית ויועברו מיידית, ללא דיחוי, לשגרירות פולין בארץ, כדי שהיא תעביר אותם לנשיא פולין ואל הממשלה שם וכן אל הפרלמנט הפולני, ולהבהיר להם שעמים – – –

היו"ר י' עזרני:

סליחה, כבודו. דומני שכדאי להעביר זאת גם לאפיפיור. אגיד לך גם למה. בזמנו הוטיקן כאילו הצדיק את הכרמליטיות, כי הטענה הייתה שהנושא רוחני, ושגם הן תתפללנה לעילוי נשמות. איזה עילוי נשמות יש פה? פה מדובר בלמכור, לסחור ולהרוויח. זה עניין רוחני?

עובדיה עלי (הליכוד):

כיושב-ראש אתה יכול כמובן לבקש כל מה שאתה רוצה. אבל לי יש בעניין זה תפיסה אולי שונה במקצת, ולכן אמרתי לחבר הכנסת ורדיגר את אשר אמרתי. רבותי, אנחנו צריכים להיות עם גאה בארצו. אנחנו מדינה עצמאית חזקה, אנחנו מעצמה חזקה בעולם מבחינת היכולות שלנו, ומכל הבחינות, ולא רק היכולות הצבאיות. גם מבחינת המעמד הבין-לאומי שלנו, מבחינת היכולת שלנו בתחומים רבים, הקשרים הבין-לאומיים וכו'. נפסיק לעמוד בפני הפריץ ולבקש ממנו בתחנונים. אנחנו נבהיר, שאם הם לא ייענו לנו, אנחנו לא נעבור על זה לסדר-היום.

זאת התפיסה שלי בעניין הזה. ימי השואה חלפו. ימי מלחמת העולם הראשונה והשנייה חלפו מן העולם, עברו מן העולם. שנות ה-30 לא ישובו כאן. אנחנו ניאבק כאן בצורה חד-משמעית, על כל מה שמשתמע מכך.

היושב-ראש הוסיף לי משפט יפה, שעל הפולנים אפשר לומר "על מכרם בכסף צדיק", שמסמל צדק אנושי בסיסי, "ואביון בעבור נעליים", שהכוונה לעשות שם פרויקט אדיר שימכרו בו נעליים, כאשר עשרות אלפי נעליים של ילדים נרצחים מוצגים שם במחסנים של אושוויץ. אנחנו לא יכולים לעבור על זה לסדר-היום. אנחנו חייבים להשמיע את קולנו, את תביעתנו ואת דרישתנו, שהמעשה המחפיר, הבזוי, השפל והנבזי הזה לא יצליח.

הי"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אני מבקש לומר כמה מלים, הערה על הערתו של חבר הכנסת עובדיה עלי.

הי"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני, בבקשה. גש למיקרופון.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

חבר הכנסת עובדיה עלי, סגן יושב-ראש הכנסת, שמעתי את הערתך לגבי המלה "זעקה" שאמרתי, את הערתך על הדברים שאמרתי, שעלינו להרים קול זעקה. אמרת שהיום יש לנו מדינה עצמאית וחזקה, ואנחנו לא צריכים לבקש ולהתחנן. ובכן, אני רוצה להזכיר לך, שלפני כמה שנים, בשנות ה-80, כאשר התנהל המאבק בעניין מנזר הכרמליטים והנזירות, ממשלת ישראל פעלה, ולא הצליחה. ממשלת ישראל של המדינה היהודית העצמאית פעלה, אבל כל פניותיה היו לריק. מי שלחם והצליח, אם הצליח, היה העם היהודי בגולה –

הי"ר י' עזרן:

אמת.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

– והארגונים היהודיים בעולם, שכולם התגייסו וגייסו מלכים, שרים ונשיאים, והם אשר השיגו את מה שממשלת ישראל לא יכלה להשיג. אני הייתי קרוב לנושא הזה, ובאותה תקופה הייתי בפולין כמה פעמים, ואני אומר, שרק זעקת העולם, ולא זעקתנו אנו ולא עמידתנו כממשלה עצמאית וכמדינה עצמאית הועילו.

הי"ר י' עזרן:

תודה רבה לחבר הכנסת ורדיגר. אני מודה לך על הדברים החשובים האלה. באותן שנים אני הייתי כידוע בבית-הדין בפאריס שבצרפת. אני רוצה לומר לאדוני, הדבר שהשפיע והכריע את הנושא, בעיקר בוויטיקן, היה שביתתנו, שביתת הרעב של רבני ודייני ישראל באירופה. לא לשכוח את זה. רבנים שבתו רעב, ובתוכם עבדכם הנאמן, וזה פעל. תודה.

עובדיה עלי (הליכוד):

ברשותכם, הדברים אינם סותרים. צריך לפעול בצורה מערכתית, מקיפה, בדרכים שונות. לחלוק על גדול זה לא פשוט, לחלוק על דברי חבר הכנסת ורדיגר זה מאוד קשה לי. אני לא חולק על דבריך, אין בינינו חילוקי דעות מבחינת המטרה והיעד לסכל את הכוונה הבזויה הזאת. אני מסכים שצריך לפעול בצורה מקיפה, עם כל הכלים וכל האמצעים העומדים לרשותנו.

אני התייחסתי למשפט אחד או שניים של חבר הכנסת ורדיגר. מדברי אפשר לשמוע, אנחנו לא רחוקים מפורים, רק לפני שבוע קראנו את המגילה, להשמיע קול זעקה וכל מה שקשור – זה קצת הזכיר לי את מה ששמעתי ממגילת אסתר, אולי משהו גלותי. איזו אסוציאציה, איזו קונוטציה גלותית. מגילת פורים, להשמיע קול זעקה, מרדכי מציע לאסתר – אני אומר, בימים האלה, עם כל הכבוד לארגונים היהודיים, צריך להפעיל אותם, צריך להפעיל שגרירויות, הכול טוב ויפה. את זה נוכל לעשות אחרי שאנחנו ננסה, נתבע ונדרוש. אני מצפה דווקא היום, בכל זאת משהו השתנה בעולם, גם בפולין משהו השתנה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרני:

ברשותך האדיבה, חרגתי מכל הנהלים, אבל שכבודו יסיים. רק ישים לב כבודו – הרי אדוני גם כן מנהל את הישיבות.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אין לי טענות, רק משפט אחד. מגיע לי לדבר עשר דקות, כי ההצעה שלי היא הצעה רגילה לסדר-היום ולא הצעה דחופה לסדר-היום. לא ניצלתי את כל עשר הדקות. אבל לא חשוב, אני אסיים במשפט אחד.

היו"ר י' עזרני:

כבודו דיבר עשר דקות של אתמול.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מסיים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

לא, חלילה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אתה צודק. אתה ממלא את תפקידך.

היו"ר י' עזרן:

אומרים לי שדיברת 15 דקות, אם לא יותר. ובכן, הנושא הוא כל כך כבד, כל כך מרגש, כל כך חשוב, כל כך מאגד ומלכד, שחרגנו וכדאי לחרוג בנושא כזה.

אדוני סגן השר, בוודאי בכובד ראש ובבהירות הוא יבהיר את עמדתו ואת עמדת ממשלת ישראל. בבקשה.

סגן שר החוץ א' דיין:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בראש ובראשונה אני רוצה לשבח את חבר הכנסת ורדיגר ואת חבר הכנסת עובדיה עלי, סגן יושב-ראש הכנסת, שהעלו את הנושא הזה. חבר הכנסת עובדיה עלי גם משמש בכנסת כיושב-ראש הוועדה למלחמה באנטישמיות ובשנאת זרים, והוא באמת מגלה פעילות נמרצת בסוגיות אלה.

הוא פנה אלי, ומייד הודעתי לו, שקודם כול משרד החוץ ייתן את כל הגיבוי, התמיכה והסיוע למשלחת מיוחדת שתצא מהכנסת לטפל בסוגיה הזאת, כי אני חושב שפה אין לעבור לסדר-היום. יש לטפל בסוגיה הזאת בדחיפות ובאינטנסיביות, כדי לסכל את מימושה של ההחלטה האומללה הזאת, הבלתי-רגישה מכל הבחינות.

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת עובדיה עלי, אני אומנם נמצא במשרד החוץ, אבל קבעתי לעצמי כלל שלא לסגל את כל הכללים הדיפלומטיים ואת כל ההצעות, כמו שכותבים לי אפילו בפתקים האלה, שאני אפילו לא קורא אותם, ולומר להם: תראו, זה עניין רגיש, תקום סערה בין-לאומית וכו'. אני רואה בחומרה רבה את ההחלטה הזאת. זו החלטה בלתי רגישה להקים מרכז מסחרי בשטח של גדול, בצמוד למחנה ההשמדה אושוויץ. 25,000MALL מטר רבוע. זה קניין גדול, מה שנקרא

היו"ר ע' עלי:

סגן השר אלי דיין, אומרים קניון. ולא קניון. קניון זה מושג טופוגרפי. זאת טעות רווחת בארץ, אז כדאי , קניון, מלשון קנייה. SHOPPING CENTER לתקן את זה. מרכז קניות,

סגן שר החוץ א' דיין:

קניון.

נכון, הם אומרים שזה בסמיכות לכניסה הראשית, ליד מגרש החנייה, כל מיני נימוקים. כאשר אנחנו מבקשים לברר – יש איזו חברה שקיבלה זיכיון, יש כללי תכנון בניין עיר. אני חושב שכל הכללים האלה אינם חלים כאן.

אנחנו הבהרנו לממשלת פולין ולנשיא פולין, אני שמח שגם יושב-ראש הכנסת הוציא פנייה מיוחדת לנשיא פולין בעניין הזה, הודענו להם שתביעתנו היא אחת, פשוטה וברורה: התוכנית הזאת בטלה ומבוטלת, לא שרירה ולא קיימת.

יהושע מצא (הליכוד):

לא שרירין ולא קיימין.

סגן שר החוץ א' דיין:

ורק אז נוכל לומר "ונסלח", אפילו על הרעיון.

היו"ר ע' עלי:

זו הגרסה הנכונה.

יהושע מצא (הליכוד):

לא שרירין ולא קיימין.

סגן שר החוץ א' דיין:

אבל אני השתמשתי בפרפראזה.

יהושע מצא (הליכוד):

אל תיתן פרפראזות על דברי תורה שלנו.

סגן שר החוץ א' דיין:

אלה לא דברי תורה. זה בערב יום הכיפורים – – –

היו"ר ע' עלי:

בתפילת "כל נדרי".

סגן שר החוץ א' דיין:

אומרים "כל נדרי".

יהושע מצא (הליכוד):

קל וחומר ערב יום הכיפורים. אל תשבש לנו.

סגן שר החוץ א' דיין:

לא שרירין ולא קיימין, בטלין, ורק אז נאמר "ונסלח לכל עדת". אנחנו נאמר אז "ונסלח" לאלה שיזמו את הרעיון האווילי הזה להקים מרכז מסחרי של בידור ושל מסחר בצמוד לאתר ההשמדה אושוויץ, עם כל מה שהוא מסמל וכל מה שקרה בו.

רבותי חברי הכנסת, אני קורא גם מעל במת הכנסת לנשיא פולין, להיעתר מייד לתביעתנו של יושב-ראש הכנסת, לתביעתם של חברי הכנסת מציעי ההצעה, ובסוף הישיבה לתביעתה של הכנסת כולה, של כנסת ישראל, ולבטל את ההחלטה הזאת, החלטה שלא צריך היה בכלל להעלותה על הדעת. לדעתי, היא הועלתה על-ידי אנשים שהם חסרי כל רגישות.

תביעתנו ברורה. אני מודיע לכנסת, שאנחנו במשרד החוץ הורינו לשגריר שלנו שם לתבוע בצורה ברורה, ונמשיך ללוות את העניין הזה עד שתתקבל החלטה ברורה ומפורשת, שקובעת שהתוכנית הזאת בטלה ומבוטלת, ולא תקום ולא תהיה. כך יהיה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. מה כבודו מציע?

סגן שר החוץ א' דיין:

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שקודם כול תצא תביעה ברורה בשם הכנסת כולה לנשיא פולין ולממשלת פולין לבטל את ההחלטה הזאת, מכל מקום להעביר את ההצעה למעקב וליישום ההחלטה, יחד עם משרד החוץ והוועדה המיוחדת של הכנסת, הוועדה שאדוני עומד בראשה, שהיא תלווה את הנושא. אין פה מה לדון. הוועדה פשוט צריכה ללוות את הנושא הזה עד שההחלטה הזאת תבטל ותהיה כעפרא דארעא.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. האם חבר הכנסת ורדיגר מסכים שההצעה תועבר לוועדה שבראשותי, לקבוצה הפרלמנטרית שבראשותי, בהתאם למה שסגן השר הציע?

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ע' עלי:

נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה נתקבלה.

סגן שר החוץ א' דיין:

אבקש להוסיף את קולי.

היו"ר ע' עלי:

פה-אחד הוחלט להעביר את הנושא לוועדה. אם יש אי-הבנות בעניין הוועדה – נעביר לוועדת הכנסת, שתחליט לאיזו ועדה להעביר את הנושא.

הצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת ר' פנחסי)

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-1994, מס' ב'קנג, של חבר הכנסת רפאל פנחסי. חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להביא הצעת תיקון לחוק מס מעסיקים, התשנ"ד-1994. התיקון המבוקש הוא בסעיף 2א(א) לחוק מס מעסיקים, התשל"ה-1975; בסופו יבוא: "(7) במוסד ציבורי כמשמעותו בסעיף 9(2) לפקודה".

אסביר את דברי. הממשלה ביטלה את מס המעסיקים שנעשה בחקיקה בשנת 1992, מכל הסקטור העסקי, לרבות מסחר ושירותים. השארתו בתוקף רק על מלכ"רים מהווה, לדעתי, עיוות ואיפה ואיפה כלפי גופים, וולונטריים ברובם, התורמים בתחומי הבריאות החינוך, החסד ועוד. המס מהווה עבורם נטל נוסף על נטל הקיום עצמו, שכן ברובם מוסדות אלה אחראים לתקצובם שלהם והם כורעים בין כך ובין כך תחת המעמסה התקציבית.

המשך החיוב במס מעסיקים על מוסדות אלו בלבד מהווה נטל, כאמור, ולמעשה הוא גורם בעקיפין גם לפיטורי עובדים ולמניעת קבלת עובדים חדשים, בהם עולים חדשים ומחוסרי עבודה. ביטול המס והשארית רק על המוסדות הוולונטריים פוגעים ככלות הכול בהכנסות המדינה ויש להם השלכות על תעסוקה וכו'. אני חושב, שהממשלה מפסידה מיליונים רבים, למעלה ממיליארד וחצי שקל, כשהיא פוטרת את המעסיקים ממס מעסיקים. ודווקא במוסדות ציבור, שחיים מתרומות ועל חשבון הציבור, שם החוק הזה לא חל. לכן אני מציע לתקן את החוק כך שגם מלכ"רים יהיו פטורים ממס מעסיקים.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה, להכנתה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד הצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת פנחסי, והעברתה לוועדת הכלכלה של הכנסת? מי נגד?

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-1994, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק מס מעסיקים (תיקון) (פטור למוסד ציבורי), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת פנחסי, אושרה פה-אחד, והיא תועבר לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה. תודה.

סגן שר החוץ, אתה דואג שהנושא הקודם יועבר לנשיא פולין?

סגן שר החוץ א' דיין:

כן, בהחלט.

היו"ר ע' עלי:

תודה. סגנית מזכיר הכנסת, נא להעביר את החומר לסגן שר החוץ כדי שהנושא יועבר. תודה רבה לסגן שר החוץ.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה), התשנ"ה-1994

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה), התשנ"ה-1994, מס' ב'רג, של חברת הכנסת ענת מאור. שוב, אין תשובה. אנחנו מייד נצביע ונמשיך הלאה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לבקש מחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק החשובה, ובעניין הזה לא תהיינה מחלוקות בין חילונים, דתיים, מרכז, פריפריה, שכן בישראל נהוגים 12 שבועות של חופשת לידה בעוד ברוב העולם כבר עברו ל-16 שבועות.

אני רוצה להזכיר, שמבחינת טובת הילד, טובת האשה וטובת המשפחה, יש חשיבות רבה דווקא לחודשים הראשונים של חיי היילוד. לכן אודה לחברי הכנסת על התמיכה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. מי בעד הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה), התשנ"ה-1994, של חברת הכנסת ענת מאור והעברתה לוועדת העבודה והרווחה – יצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה),

התשנ"ה–1994, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הוחלט לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

אני מבקש, ברשותכם, לאפשר לחבר הכנסת שפירא להעלות את הצעתו, ואחר כך נעבור לנושא הבא.

יהושע מצא (הליכוד):

אני לא מתנגד, אבל יש לי משאלה. יש לי ארבעה חוקים שהצגתם תאריך למעלה משעה וחצי. אני חייב לצאת מהבניין לפגישה עד השעה 21:30. השאלה היא אם כאשר אחזור בשעה זו אוכל להציג את החוקים, כי אחרת זה משבש לי – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא, בעוד שתי דקות אני עוזב את הדוכן. מבחינתי זה בסדר, אבל אני לא יכול להתחייב מפני שאני לא אהיה כאן. אילו הייתי כאן הייתי יכול להתחייב לך, שבכל מקרה, אפילו אם סדר-היום יסתיים, נעשה הפסקה עד 21:30, ואז תשוב לכאן ותציג את החוקים.

יהושע מצא (הליכוד):

אם תאשר לי את זה, אני – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מסכים, אבל אני לא אנהל את הישיבה ואני לא רוצה שאחר כך – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מי יחליף את היושב-ראש?

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת ענת מאור. אני מציע שתתאם את זה אתה.

אני חושב שהצעתו של חבר הכנסת מצא הוגנת וצודקת, מה גם שהיום הוא היה צריך להעלות את החוקים לפני כן, וזה נדחה ועוד פעם נדחה. הוא פנה אלי לפני כמה שעות בעניין זה. אני מסכים לעניין, ובלבד שהיושבת-ראש שתחליף אותי תאמץ את ההחלטה שלי, שלא ייווצר כאן איזה ואקום ואתה לא תוכל להציג את הדברים שלך. אני מסכים לפנייה, וזו הצעתי.

הצעה לסדר-היום

הברחת בשר טרפה מהאוטונומיה לישראל

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אברהם שפירא, בבקשה – הצעה לסדר-היום מס' 8513.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא שאני מבקש להעלות על סדר-יומה של הכנסת קשור בהברחת בשר טרף משטחי הרשות הפלשתינית לתוך שטח ישראל. בשר זה, לבושתנו ולחרפתנו, נמכר כבשר כשר, ולא מעטים נכשלים בכך. לדבר עבירה זה שותפים, לבושתנו, גם יבואנים ישראלים, שעבור בצע כסף מכשילים רבים ברכישה, באכילה ובצריכה של בשר טרפה.

בעת הדיונים על הסכמי אוסלו השונים התרענו לא אחת על החובה ליצור הפרדה, הפרדה מוחלטת בכל הקשור לתנועת מוצרי מזון, ובשר בעיקר, משטחי הרשות הפלשתינית לשטח ישראל. לצערי הרב, אשר יגורנו בא לנו. הרצון להרוויח כסף מעביר אנשים על דעתם, ודתם לא חשובה להם, וזה מניע אותם לבצע לא רק עבירה פלילית אלא גם פשע מצפוני חמור ביותר.

אנו רגישים מאוד, ובצדק רב, לפיגועים ולחדירת מחבלים לשטח ישראל. מרצחים אלה גורמים לנו אבדות כואבות בנפש. אולם לא נוכל להשלים עם פיגועים הפוגעים בנשמה, ברמה הרוחנית ובערכי

היסוד של היהדות. היום מברחים בשר טרף; מחר, חלילה, נהיה עדים להגברת נישואי תערובת, ואנחנו איפה נהיה?

ראינו היום, שראשי מדינות מתכנסים בשארם-אל-שיח' לוועידה בנושא הלוחמה כנגד מעשי הטרור. אנו, בני העם היהודי, למדנו מההיסטוריה הארוכה שלנו את המשמעות המדויקת של "חסד לאומים חטאת". אי-אפשר לצפות למשהו מעשי מצדן של אומות העולם, אם כי אין ספק שיש חשיבות לעצם ההתכנסות. אבל אנו צריכים לשים את מבטחנו בהשם, שלא ייטוש השם עמו ונחלתו לא יעזוב, ואז – השם הושיע המלך יעננו ביום קוראנו. דווקא לעת כזאת, כאשר מדברים על שלום, אנו חייבים לעשות הכול כדי לחשל ולחזק את עמדתנו הרוחנית, את גאוותנו הלאומית, את דבקותנו בתורה ובמצוות. ללא חיזוק עמדותינו הרוחניות, אנו צפויים לסכנות רוחניות קשות, שהן לא פחות מסוכנות מאלה הגשמיות.

רבותי, כנסת זו בתחילת דרכה חוקקה חוק שתיקן פרצה חמורה בכל הנוגע לייבוא בשר טרף מחוץ-לארץ. פרצה זו אכן נסתמה, אבל נפתחה פרצה חדשה, של היבוא משטחי האוטונומיה. אני מצפה, שמשטרת ישראל וכוחות הביטחון ינקטו את כל הצעדים הדרושים כדי לגלות את עושי העוול, השותפים לפשע החמור, ויעמדו לדין ולמשפט עוברי העבירה.

הכנסת השלוש-עשרה מתפזרת היום. לכאורה הדיון בהצעה זו איננו רלוונטי ומיותר, אבל הגמר מדריכה אותנו, שכאשר נפרדים איש מרעהו, שלא ניפרד אלא מתוך דבר הלכה: "אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו". הכנסת הזאת, לבושתנו, קיבלה הרבה חוקים מבישים, העומדים בסתירה מוחלטת למוסר היהודי, לתורת ישראל ולהלכה כפי שהתגבשה מדור דור. הכנסת הזאת פגעה לא מעט בסטטוס-קוו, שנקבע עוד בימי ראשית המדינה. ייתכן מאוד שהדיון בנושא הזה היום הוא מעין תחילתו של תהליך כפרה על כל החטאים של הכנסת כלפי מסורת ישראל.

אני מבקש להעביר את הדיון לוועדת הפנים.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת שפירא. אני מזמינה את סגן שר החקלאות, חבר הכנסת וליד צאדק, להשיב בשם הממשלה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נפל בחלקי לענות על דבר שנוגע לי ולך. אני, כמי שגר עם יהודי חרדי במשך שנה שלמה, בהיותי סטודנט, יודע את הרגישות של הציבור החרדי לעניין הכשרות. לא פעם אחת, כשלא ידעתי את חוקי הכשרות, ערבבתי סיר בשר עם סיר חלב, והלכנו אצל הרבי ועשינו הכשר לכלים הטמאים האלה. לכן אני מבין את הרגישות הזאת.

אדוני, חבר הכנסת הרב אברהם שפירא, כשחתמנו על הסכם אוסלו דאגנו גם לעניין הזה. הרשות הפלשתינית רשאית לייבא לתחומה בשר קפוא העומד בדרישות הוטרinרים. בשר המיובא על-ידי

הרשות ואינו כשר, אסור למוכרו בישראל, מכיוון שיש לנו חוק הכשרות, שגם אני הצבעתי בעדו. לאור זאת, רשיון הייבוא לבשר כזה ניתן בהתניה מפורשת, המאפשרת שיווק בתחומי האוטונומיה בלבד.

אני שמח על כך שלא הרבנות הראשית ולא המפלגות החרדיות ולא הדתיים הם שגילו את הבשר הטרף שאתה מדבר עליו. מי שגילתה את הבשר הטרף היא יחידת הפיצו"ח – פיקוח על תנועת מוצרים מהצומח והחי ויישום הסכמי החקלאים בין ישראל לאוטונומיה. הם תפסו את הברחת 25 טונות הבשר הלא-כשר, שיובא לאוטונומיה מגרמניה ומצרפת. הבשר שנתפס באשדוד ובראשון-לציון, בשותפות יהודית-ערבית, הועבר מהאוטונומיה ביהודה ובשומרון וברצועה על-ידי סוחר ממזרח-ירושלים. הבשר הוחרם. המבריחים נחקרו ויועמדו לדין פלילי. היבואן הפלשתיני ייחקר יחד עם שותפיו, יישפט, ויימנע ממנו ייבוא בשר בעתיד.

חומר החקירה, שמות השותפים לעבירה ושמות בתי-העסק בישראל שהיו שותפים לביצוע עבירה זו הועברו למחלקת החקירות במשרד החקלאות ולמחלקת החקירות במשרד הדתות, לשם המשך החקירה והגשת כתבי אישום.

אני רוצה להוסיף עוד שני דברים. כאשר אנחנו מדברים על הברחה, זו לא מדיניות של ממשלה, זו הברחה לשמה. הם מבריחים בשר לא כשר וגם דברים אחרים, כל מיני דברים. אנחנו לא רק התרענו אלא גם ביצענו את הדבר הזה. יש לנו ביחידת הפיצו"ח כ-110 מפקחים. חסרים לנו 40 מפקחים, ואנחנו מבקשים ממשרד האוצר לדאוג לאיוש 40 תקנים נוספים על מה שיש כיום. יש לנו קרוב ל-54 רכבים, ואנחנו זקוקים לרכבים כאלה. אנחנו צריכים לתגבר את העניין מבחינת מודיעין, מבחינת רכבים, מבחינת איוש התפקידים, אבל אני חושב שעד היום יחידת הפיצו"ח מתפקדת כראוי, והיא היא שגילתה את ההברחה של 25 טונות בשר לא כשר.

אין לי שום התנגדות להעברת העניין לוועדת הפנים של הכנסת. אני מסכים אתך, שהעניין הרוחני הערכי הוא בדמנו ובנפשנו, ואנחנו צריכים למצוא את הדרך לכך שדתיים וחילונים יחיו זה בצד זה ולא יפגע אחד בעניינו של האחר. יש מקום לדור זה עם זה בשלום, כשכל אחד מכבד את הערכים של הזולת. אם יש מקום לדון בנושא בוועדת הכנסת, אין לנו שום התנגדות לכך, אף שאני חוזר ומדגיש, שיחידת הפיצו"ח מקיימת את תפקידה נאמנה. תודה רבה, גברתי.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה, אדוני סגן שר החקלאות וליד צאדק.

חבר הכנסת שפירא, האם אתה מסכים להצעת סגן השר להעביר את הנושא לוועדת הפנים של הכנסת?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בהחלט.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת ההצעה לסדר-היום בנושא "הברחת בשר טרפה מהאוטונומיה לישראל" לוועדת הפנים של הכנסת.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

חמישה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שההצעה לסדר-היום מועברת לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה)

(בעלי שליטה), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק ג'תפה, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (בעלי שליטה), התשנ"ו-1995, מאת חבר הכנסת אברהם פורז. הנמקה מהמקום, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק הנתמכת על-ידי הממשלה, והיא במידה רבה מאוד פרי מחשבה שהתגבשה במשרד האוצר.

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) קובע כעיקרון חיוב במס על ניירות ערך נסחרים בבורסה, באשר לנישומים הנכנסים בגדר פרק ב' לחוק, שהם בדרך כלל חברות. לעומת זאת, בעלי שליטה אינם חייבים במס על עליית ערך מניותיהם, או מחויבים רק על חלק קטן מעליית הערך. אולם, אם ערכם של ניירות הערך ירד בשנת המכירה, הופכת ירידה זו להפסד המוכר לצורכי מס.

להפליה זו לטובת בעלי שליטה אין כל הצדקה, מה עוד שלעתים מנוצל הפטור הנ"ל להתחמקות מתשלום מס, ניתן לרכוש שליטה בחברות קטנות בסכומים נמוכים יחסית. מוצע, על כן, לבטל את ההפליה לטובת בעלי השליטה, באופן שימוסה מלוא הרווח בעת המימוש בלבד.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה מוקדמת ולהעבירה לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז.

מאחר שיש הסכמה של ועדת השרים לענייני חקיקה, אנו עוברים להצבעה. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (בעלי שליטה), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

רוב של ארבעה – ללא נמנעים, ללא מתנגדים. אני קובעת, שהצעת החוק אושרה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת הכספים להכנה לקריאה ראשונה.

שאלות ותשובות

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את שר הבריאות להשיב על שאלות. בבקשה.

אשפוז ילדים אוטיסטים ומחלקת הילדים ב"איתנים"

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שר הבריאות ביום כ"ט בחשוון התשנ"ו (22 בנובמבר 1995):

התברר לי, כי במסגרת חוק הבריאות הוחלט לצמצם את אשפוזם של הילדים האוטיסטים לבית-חולים אחד, תוך ביטולן של היחידות הקטנות, ובכללן ב"איתנים".

רצוני לשאול:

1. מדוע צריכים ילדים אלה לחיות יחד עם חולים מבוגרים?

2. מדוע מחלקת הילדים ב"איתנים", המופרדת מבית-החולים הכללי ובעלת צוות מיומן, עומדת בפני סגירה, לטובת בית-חולים כללי, שבו תהיה רק מחלקה לאותם ילדים?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

להלן תשובתי, המבוססת על חומר שהגיש ד"ר מרק:

1. אין מאשפזים ילדים יחד עם חולים מבוגרים. כמו כן, אין כל כוונה, במסגרת הרפורמה, לצמצם את אשפוזם הפסיכיאטרי של ילדים אוטיסטים אם הם זקוקים לאשפוז כזה.

2. בהתאם למדיניות המשרד ובמקביל להתקדמות תהליך איחוד בתי-החולים "איתנים" וכפר-שאול, מחלקת הילדים בבית-החולים "איתנים" מיועדת לעבור הסבה למרכז יום טיפולי לילדי ירושלים וסביבתה, עם גיבוי אשפוזי באחד מבתי-החולים הכלליים, לא הפסיכיאטריים, כיחידה בתוך מחלקות הילדים.

חוק הסדר נשיאת עוברים ומעמד היילוד

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הבריאות ביום ג' בשבט התשנ"ו (24 בינואר 1996):

הצעת חוק הפונדקאות תואמה עם הרבנים הראשיים, ולפיה לנולדים על-ידי אם פונדקאית יינתן צו אימוץ שבו תירשם היולדת כמי שילדה והאם המגדלת כאם משפטית. בפועל, הצעת החוק מדברת על "צו הורות", המאפשר ביטול כל זיקה לאם היולדת; דבר שיגרום לבעיות, אפילו עד כדי הצורך בכתיבת ספרי יוחסין.

רצוני לשאול:

מה ייעשה בעניין ביטולו של סעיף זה והתאמתו לסעיף שתואם עם הרבנות?

תשובת סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ועדת העבודה והרווחה של הכנסת השלימה את דיוניה בהצעת החוק, והיא הובאה לקריאה שנייה ושלישית במליאה ביום 4 במרס 1996.

הצעת החוק בנוסח שהובא לאישור הכנסת מוסכמת ומקובלת על הרבנות הראשית.

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות נ' מסאלחה:

יש גם הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אבי יחזקאל בנושא: אי-קיום חוק נפגעי הגזזת.

היו"ר ע' מאור:

הדיון בהצעה זו לא יוכל להתקיים, שכן חבר הכנסת יחזקאל איננו נוכח כאן.

הצעה לסדר-היום הבאת 16,000 עובדים זרים והצורך בהסבה מקצועית של עובדים ישראלים

היו"ר ע' מאור:

אנו עוברים להצעות לסדר-היום בנושא: הבאת 16,000 עובדים זרים והצורך בהסבה מקצועית של עובדים ישראלים – הצעות מס' 8500, 8511 ו-8522.

הראשונה – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – אני, אם תהיה לי החלפה. שרת העבודה והרווחה התנצלה והודיעה מראש שלא תוכל להיות כאן. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, במדינת ישראל עובדים, לפי הערכה, 70,000–80,000 פועלים זרים ברשיון, ועוד 80,000–100,000 פועלים זרים שלא ברשיון. אני מדברת על פועלים זרים שאינם תושבי השטחים, שלגביהם יש הסדר מיוחד המעוגן בהסכם אוסלו ב'. במלים אחרות, לפי הנתונים הקיימים, מספר הפועלים הזרים שעובדים בארץ ברשיון ושלא ברשיון מגיע כבר ל-10% מכוח העבודה.

אני מכירה בזכותו של כל אדם לדאוג לפרנסתו. יש היום תופעה עולמית של מעבר עובדים ממדינה למדינה. אבל הפועלים המובאים לארץ, רובם ככולם הם פועלים שמקבלים כאן תנאים מבישים, שנופלים במידה רבה מתנאי הפועלים הישראלים. הם גם משתכרים שכר מינימום, גם מנכים מהם את דמי הנסיעה לארץ, גם עבור מקום הלינה. הם גם לא זוכים להרבה תנאים סוציאליים, כמו פיצויי פיטורין וחופשה שנתית. הם גם לא מקבלים שום ביטוח, רק ביטוח מפני תאונות עבודה.

התוצאה היא, שהם מהווים כוח עבודה המתחרה עם כוח העבודה הישראלי במחירו הזול, בשכר העבודה הזול שלו, ובסופו של דבר הם לוחצים להורדת שכר העבודה של העובדים בישראל, בעיקר בענפים הדורשים עבודת ידיים מרובה, כמו בניין, חקלאות, עבודות מסוימות במסעדות ובשירותים.

המציאות הזאת יוצרת בעיה חברתית בעלת משמעות רבה לגבי שוק העבודה, תנאי מגורים מבישים, העובדה שאנשים עובדים רחוק ממשפחותיהם ועוד שורה ארוכה של בעיות חברתיות באזורים מסוימים, בערים, בשכונות עוני וכו'.

אבל, בתנאים שלנו, החלטת הממשלה להביא עוד 16,000 פועלים זרים קשורה ושלובה בהחלטת הממשלה להמשיך בסגר. נכון שיש הסכמים, נכון שקיימת היום רשות פלשתינית שיש לה חלק מהשליטה. אבל במשך קרוב ל-30 שנה של שלטון ישראלי אנחנו מנענו את הפיתוח הכלכלי באזורים האלה. לכן, מי שאומר היום שהפועלים מהשטחים לא יעבדו בישראל, אומר שהם לא יעבדו בכלל. אם גם קודם לכן היה שיעור המובטלים ברצועת-עזה 50%, הרי שיעורם היום גדול יותר. אם הם לא עובדים בישראל, אין להם עבודה אחרת.

פירוש הדבר, שמדובר על רבבות משפחות שאין להן פרנסה. מדובר על כלכלה קורסת, במיוחד ברצועת-עזה. מדובר בכלכלה שבה חלק גדול מהאוכלוסייה נמצא בתנאים של תת-תזונה, ובמיוחד הילדים, שגם כך סבלו בתנאים קשים.

לכן, החלטת הממשלה להביא 16,000 עובדים זרים היא החלטה שפוגעת ברקמת החברה הישראלית, אבל לא פחות מכך היא פוגעת בחיים ברצועת-עזה, ביכולת הקיום של המשפחות במיוחד ברצועת-עזה אבל גם בגדה, והיא עורמת מכשולים נוספים.

זה מתקשר בהחלט גם עם המערכה שלנו להגנת החיים והביטחון האישי. מקום שאין בו פרנסה, שבו משפחות נמצאות בתנאים של תת-תזונה וכמעט רעב, מקום כזה מוליד ייאוש ויוצר תנאים לגיוס מתאבדים, לגיוס אנשים שמוכנים לבצע פעולות טרור קיצוניות. לכן החלטת הממשלה היא החלטה לא רק אנטי-חברתית אלא גם אנטי-ביטחונית. תודה.

הי"ר ע' מאור:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

אני מצטערת על שנבצר ממני לקחת חלק בדיון, כאחת המציעים.

אני רוצה להדגיש, שכפי שכתבה הכתבת המצוינת הגר אנוש בעיתון "ידיעות אחרונות", יש לנו בעיה קריטית עם המדיניות כלפי העובדים הזרים ועם התופעות המצטברות בגינה לאורך שנים. הדוגמאות של מערב-אירופה וארצות-הברית חשוב שתהיינה לנגד עינינו.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני חושבת שיש פה בעיה ביטחונית אמיתית. אנחנו יודעים שלא יכול להיות שלום בלי ביטחון. אבל לא ייתכן שיהיה סגר ולא ישלמו דמי אבטלה ולא ישלמו פיצויים לאלה שנבצר מהם לעבוד, וזו תביעתי מממשלת ישראל. אי-אפשר ביד אחת להטיל סגר, ומצד שני גם אם הסגר מוצדק ביטחונית, לא לתת אמצעי קיום נאותים.

אני רוצה להדגיש, שאין עידוד מספיק לעובדים ישראלים. חלק גדול מן העולים החדשים והישראלים היו עובדים אם היינו מצליחים להעלות את שכר המינימום ואם היו נותנים להם שכר הוגן בעבודות הללו. זאת תביעתי מן הממשלה.

אני מבינה שאנחנו נצביע על קיום הדיון הזה במליאה בגלל חשיבותו לכל רקמת החברה הישראלית ולכוח העבודה בה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על קיום דיון במליאת הכנסת בנושא החשוב של תופעת העובדים הזרים והצורך בהסבה מקצועית של עובדים ישראלים ומתן תגמול גבוה להם. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יידון במליאת הכנסת. אני מקווה שהדברים החשובים שהושמעו פה ייפלו על אוזן קשבת של הממשלה.

הצעה לסדר-היום

פעילות ועדת התכנון והבנייה המחוזית מחוז דרום

בגין בנייה ללא היתר ביישובים הבדואיים בנגב

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, יש לנו עוד שני סעיפים בסדר-היום הרגיל של יום ד'. לאחר מכן, אנו מתחילים ישיבה חדשה של שעות רבות, ויידונו בה כל החוקים שעומדים לקריאה שנייה ושלישית, וזה תלוי בקצב. יש לנו חוקים רבים. אבל קודם, בנוגע להצעות לסדר-היום – חבר הכנסת טלב אלסאנע איננו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע יעלה הצעה לסדר-היום מס' 8518 בנושא: פעילות ועדת התכנון והבנייה המחוזית מחוז דרום בגין בנייה ללא היתר ביישובים הבדואיים בנגב. לאחר מכן, הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רביץ.

טלב אלסאנע (מד"ע):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להעלות היום סוגיה, שהיא מהותית וחשובה מאוד, והיא משקפת את סוגיית השוויון במדינת ישראל, את יחסה של המדינה לאוכלוסייה הערבית, וכיצד סוגיה זו מתבטאת במדיניות שממשלות שונות אימצו לאורך שנים כלפי האוכלוסייה הערבית בנגב, המונה מעל 100,000 תושבים.

היישוב הראשון, יישוב הקבע הראשון, הוקם והוכר ב-1969, וזה היה תל-שבע. לאחר מכן, מסיבות שאינן ברורות, הוחלט, כי בעיות היישוב הבדואי ימצאו את פתרונן בשבע עיירות בלבד. על סמך מה החליטו את ההחלטה הזאת? כיצד ולמה? לא ידוע. עם מי התייעצו ועם אילו גורמים? האם שמעו את דעתם של נציגי הערבים הבדואים בנגב? ודאי שלא. זו החלטה שהכתיבו מלמעלה. זו החלטה, שאלה שרואים את עצמם כאילו אפטרופסים של הבדואים בנגב קבעו – שבעה יישובים.

במשך שנים רבות לא ראו לנכון לשנות את ההחלטה השרירותית, המטופשת והלא-נכונה הזאת. במשך שנים, עד היום, נקלטו אך ורק 50,000 תושבים, לכל היותר, בשבע עיירות. אלה שנקלטו בשבע העיירות סובלים מבעיות של אבטלה והעדר מקורות תעסוקה, מאחר שמתכנני העיירות האלה לא ראו לנגד עיניהם את טובת התושבים ואת הצורך בתכנון מקורות פרנסה, אם על-ידי תעשייה ואם על-ידי חקלאות.

חבר הכנסת פורז, אתה מפריע לי.

לכן, היישובים עצמם, היישובים הקיימים, הפכו להיות שכונות מצוקה ויישובי עוני, שמדי יום ביום, בשעות הבוקר, האנשים יוצאים מהם כדי למצוא לעצמם את הפרנסה מחוץ ליישובים וחוזרים בשעות הערב.

אבל, הבעיה היותר-קשה והיותר-חמורה היא לגבי אותם 50,000 איש הנוותרים, שממשיכים להתגורר על האדמות שלהם ביישובים הלא-מוכרים, קוראים, צועקים ומשמיעים קול זעקה: הגיע הזמן, אחרי 48 שנים, שהמדינה תכיר בקיומנו, בזכותנו לחיות על אדמותינו במסגרת היישובים שלנו. חבר הכנסת שפירא, ביישוב בדואי שנקרא אל-זיאדנה אנשים מתגוררים על אדמות שלהם מלפני 1948, מאות משפחות, ומנסים לפרנס את עצמם על-ידי גידול צאן. מדוע לא להכיר בהם על אדמתם כיישוב חקלאי? מדוע לא להכיר בהם ולאפשר להם לתכנן את הבתים שלהם, לקבל היתרי בנייה ולפתח תעסוקה ופרנסה? מדוע צריך כל הזמן לרדוף אותם עם צווי הריסה? מדוע לא מכירים ביישוב כמו אל-סייד, שגר שם על אדמותיו עוד מזמן המנדט הבריטי וגם לפני כן? מדוע לא להעניק הכרה ליישוב שמונה אלפים? הוא הדין לגבי יישוב אל-דריג'את בנגב, שמונה מעל 700 נפשות.

אריה גמליאל (ש"ס):

אני תומך בכך בנושא אל-סייד.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני שם סימן שאלה – מדוע חבר הכנסת הרב גמליאל תומך בעניין אל-סייד?

אריה גמליאל (ש"ס):

ביקרתי שם, ואני מכיר אותו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לומר לך, שהמצב של שאר היישובים אינו חמור פחות מהמצב של אל-סייד.

אני קורא לממשלה ואני קורא לכולנו, לכל הכנסת, להתאחד סביב הצעקה והקריאה להכיר ב-15 יישובים נוספים. אני רוצה לציין את היישובים האלה בשמותיהם. זהו היישוב אל-סייד, שהזכרנו. זה היישוב תראבין-אלסאנע ליד עומר, שחבר הכנסת בדש רוצה לפנות אותם מהאדמות האלה, לאחר שהם פונו מאדמותיהם באזור אופקים בשנים 1948 ו-1950. יישבו אותם ליד עומר; עומר התרחבה, ורוצים לפנות אותם שוב – עוד פעם לעקור אותם ולגלגל אותם. יש היישוב אבו-כף, שגם כן קיים על אדמותיו, ויש בו כ-4,000 נפשות. יש היישוב אל-עאסם. לדעתי, יישוב נוסף, שהוא לא פחות גדול, הוא היישוב אבו-קוידר. יש שבט אל-הוואשלה.

כל השבטים האלה – אין שום הצדקה בעולם לא להכיר בהם כיישובים על אדמותיהם, להעניק להם הכרה ולאפשר לאנשים לתכנן את הבתים שלהם על אדמותיהם, ולא כל יומיים או שלושה ימים להזמין אותם לבתי-המשפט והשופט יגיד להם: אתם בניתם שלא כדין. איפה היתר הבנייה? – כשהוא יודע שאין היתר בנייה – וגוזר עליהם קנסות של אלפים, כשכל הפחון עולה מאות שקלים, ואפילו לאיים עליהם במאסרים על תנאי.

הגיע הזמן, שהמדינה, הממשלה, תאמץ מדיניות אחרת, מדיניות שתכיר בזכותם של הבדואים לחיות על האדמות שלהם בכפרים שלהם, בבתים שלהם, כשאר האזרחים במדינת ישראל.

סגן השר וליד צאדק, אני רק רוצה לציין, שאתה ביקרת בנגב ואתה יודע שיש בנגב יישוב שנקרא אל-פורעה, שהוא סמוך לערד ואפילו יכול להיות בתחום השיפוט של ערד. מתגוררים שם מעל 6,000 נפשות. מדוע צריך לעקור 6,000 נפשות על-ידי צווי הריסה? מדוע צריך להעביר יישוב שלם ולהגיד לו: תעבור לאיזה מקום – לתל-שבע או לרהט? מדוע צריך להכתיב לבדואים איפה לחיות ואיפה

למות? מדוע אין להם זכות לבחור בעצמם איפה לחיות: הם, הילדים שלהם והצאצאים שלהם? מה ההיגיון במדיניות הזו? זו מדיניות מעוותת, מדיניות מקפחת ומדיניות מפלה.

כשדוחקים אותם לפינה, אומרים: הבדואים הפכו להיות קיצוניים. זו לא קיצוניות. זהו מצב אבסורדי, שחוגג שם. זו מדיניות, שדומה יותר למדיניות שאימצו בדרום-אפריקה לפני עשרות שנים, בימים הכי קשים ואפלים. זה נמצא במדינת ישראל בשנות האלפיים, כשמדינת ישראל חורתת על דגלה: שלום עם מדינות ערב. שיעשו שלום עם הערבים כאן, שיעשו שלום אתנו.

אני רק רוצה לומר כאן, שללא הכרה ביישובים האלה – למשל שבט אל-עזאזמה, שאחדים מבני שירתו בצבא. אומרים: אתם לא משרתים בצבא. אלה שירתו בצבא. יש מהם ששירתו יותר מ-20 שנה. חבר הכנסת רביץ, אתה יודע מה הם מבקשים אחרי 20 שנה? הם מבקשים אזרחות. 20 שנה שירתו בצבא, ואזרחות אין להם. הילדים שלהם לומדים בפחונים, לעדרים שלהם לא נותנים מרעה. זה היה רק לפני ימים מספר, ויכול להיות שחבר הכנסת וליד צאדק, סגן השר, יודע מזה. יש בצורת בנגב. לא הכירו בהם ולא פיצו אותם. לא נתנו להם שטחי מרעה, ואז העדרים שלהם מתים מול עיניהם. זה מקור הפרנסה היחיד שלהם.

באים כל מיני אנשים חכמים ואומרים: יש הקצנה אצל הבדואים. המופקדים על המדיניות צריכים לשאול את עצמם, מה קורה ואיזו מדיניות הם מאמצים. לדעתי, הגיע הזמן לשנות את המדיניות הזאת. המדיניות הזאת לא מזיקה רק לבדואים. זו מדיניות שמזיקה למדינת ישראל, לפרצוף הדמוקרטי, לססמה של השוויון ולדו-קיום האמיתי שאנו חותרים ושואפים אליו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה אתה מציע? למה שהם לא יעברו לעיר ויהיו עובדי ייצור או עורכי-דין? רהט הוא יישוב מודרני. למה הם צריכים להיות נוודים? אתה לא מעוניין להפוך אותם למבוססים יותר ולתרבותיים יותר? למה רק אתה?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

זה בדיוק מה שהוא מבקש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

--

וליד חאג' יחיא (מרצ):

זה בדיוק מה שהוא מבקש.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, הבעיה היא, שבמדינה אצלנו מקשיבים רק לצעקנים ולצועקים, ולא מקשיבים לאנשים שמדברים בקול שקט, כמו הבדואים. הבדואים לא צעקו. הם ממושמצים. יש להם סבלנות. הם חשבו, שבעוד שנה או בעוד שנתיים זה יחלוף, המדיניות תתפכח, והממשלה תתפכח, ואנשים יודעים שאי-אפשר להמשיך כך. הם לא עשו מה שעשו האתיופים ולא עשו מה שעשו העולים החדשים כשהביאו לכאן עשרות אלפים. הם חיכו שאולי השכל יגבר ואולי מצב מסוים ישתנה ואז המדינה תשנה את דעתה, תשנה את מדיניותה. הבדואים רוצים להתקדם. הבדואים רוצים להיות אזרחים כמוך בדיוק, וכמוך לקבל את מלוא הזכויות –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה הסכמת – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – בחינוך, במגורים, בתעסוקה ובתעשייה. אבל המדיניות הקיימת כלפיהם – אין מדיניות שנועדה לאפשר להם להקים את היישובים שלהם על האדמות שלהם. יש 50,000 נפש. חבר הכנסת זיסמן, אתה מעלה על דעתך 50,000 – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה לא יכול לדרוש – – – תקשיב טוב – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – – שאין להם פתרון חוץ מאשר להוציא להם צווי הריסה ולהרוס להם את הבתים? איפה זה נשמע?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה מבקש ויתורים טריטוריאליים, ואנחנו זקוקים גם לשטחים לאימונים לצבא שלנו. לכן אתה לא יכול – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רק רוצה לציין, שבנגב – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

וליד חאג' יחיא (מרצ):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, בוא תאפשר לחבר הכנסת אלסאנע להמשיך בדבריו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש בנגב 300,000 תושבים יהודים שמתגוררים ב-172 יישובי קבע, בצורות שונות. אם מישוהו במגזר היהודי רוצה לגור בקיבוץ – יש לו קיבוץ; אם מישוהו רוצה לגור במושב חקלאי – יש לו מושב חקלאי; אם מישוהו רוצה לגור בעיירת פיתוח – יש לו עיירת פיתוח; אם מישוהו רוצה לגור בעיר כמו באר-שבע או דימונה – יש לו עיר כזאת. אבל אצל הבדואים – לא, אין דבר כזה. המדינה החליטה, הממשלות החליטו: שבע עיירות; כל העיירות באותה צורה, באותו מגוון. אין שינוי, אין מגוון שיאפשר לאנשים לבחור לעצמם את צורת החיים שלהם – מי שירצה לחיות מחקלאות, יוכל לפנות ליישוב חקלאי ואז יחיה מחקלאות; מי שירצה לבחור בתעשייה, יהיה לו יישוב מסוים שמספק את התעסוקה הזאת. אבל אין דבר כזה. היישובים הקיימים, אין בהם חקלאות, אין בהם תעשייה ואין בהם מקורות פרנסה. הם יישובי עוני, יישובי אבטלה.

אני רוצה לומר, שאם ראש הממשלה שמעון פרס, שאנחנו רוצים שיצליח, חושב אך ורק על ססמה של שלום וכך הוא יקבל את הקולות של הבדואים בנגב, הוא טועה. האנשים האלה לא יצביעו עבור הממשלה, עבור ראש הממשלה, אם לא תהיה התחייבות מפורשת לשיפור תנאי החיים שלהם. אני

מודיע מכאן, שאנחנו לא ניתן את תמיכתנו בעתיד לממשלה שלא תבטיח הגשמת שוויון הלכה למעשה. המצב לא יכול להימשך בצורה הזאת, את זה אי-אפשר לסבול עוד.

היום, בשלב הזה, אני לא יודע אם אפשר לבקש משהו אחר חוץ מאשר הצגת הבעיה, מתוך מגמה לשפר, להיענות ולשים לב שלא מדובר בבעיה של חבר הכנסת אלסאנע, שהוא הנציג שלהם. זו בעיה אמיתית שמדינת ישראל צריכה לדאוג לפתרונה, ללא קשר לדעות הפוליטיות, אם מימין ואם משמאל. הנושא החברתי והבעיה של השוויון הם סוגיה שנוגעת לאופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. שר הבינוי והשיכון איננו כאן, סגן השר איננו, ואני חושבת שאנחנו צריכים לתמוך בהעברת הנושא לדיון במליאה. זה נושא חשוב וראוי, ואנחנו צריכים לדאוג לקידום פתרון הבעיות.

חבר הכנסת אלסאנע, תרשה לי לציין בתור יושבת-ראש, שחל קידום בחלק מהדברים, כמו ברהט, אבל אין ספק שהנושא של מגוון של יישובים, ולא רק ערים, והנושא של קידום תעסוקה וחינוך הם חשובים ביותר.

אני מציעה שנעבור להצבעה על קיום דיון במליאה על הסוגיה החשובה שהעלה חבר הכנסת טלב אלסאנע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ב-29 באפריל אפשר לדון בזה במליאה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת, שהנושא יידון במליאת הכנסת, ושהמשלה תיקח לתשומת לבה את הדברים החשובים.

הצעה לסדר-היום המלצת שר הדתות למימון נישואי פסולי חיתון ומפגשים בין יהודים לערבים

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם רביץ להביא הצעה לסדר-היום מס' 8486, בנושא: המלצת שר הדתות למימון נישואי פסולי חיתון ומפגשים בין יהודים לערבים. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ברשותך, אני רוצה להעביר מכאן שיעור איך עושים פריימריס, אבל פריימריס דה-לוקס. אומנם זה גובל בשחיתות, אבל – פריימריס. נראה שזה גובר על כל שיקול אחר.

חבר הכנסת זיסמן, למשרדי ממשלה במדינת ישראל יש פריווילגיה להמליץ המלצות לוועדת העיזבונות, כדי שוועדת העיזבונות, שהיום היא בראשות שופט ומקבלת המלצות מכל שר בממשלה, תעביר כספים. הכספים האלה, יש להם ריח מאוד מיוחד. הם הכספים היחידים במדינת ישראל שאין קריטריונים לגביהם; אין קריטריונים. השר יכול לעשות ככל העולה על רוחו. אלה הכספים היחידים במדינת ישראל שאין קריטריונים לגביהם, ומדובר במיליונים.

ממי הגיעו הכספים האלה? אתה יודע, מיהודים גלמודים, יהודים טובים שלא היה להם למי להוריש את רכושם והם הורישו אותו למדינת ישראל, מתוך תקווה שמדינת ישראל תדע לעשות דברים טובים עבור האזרחים במדינה.

הסדר הוא, שכל משרד ממשלתי ממליץ על נושאים שהם בתחום התעניינות המשרד, אלא שהמשרד אינו יכול לתקצב אותם מהתקציב הרגיל שלו – עניינים מיוחדים שהם קרובים למשרד.

למה הצלצול, גברתי?

היו"ר ע' מאור:

הצלצול, חבר הכנסת רביץ, הוא כבר לגבי הצעת החוק.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איזו הצעת חוק? אני מעלה הצעה לסדר-היום.

היו"ר ע' מאור:

אבל אחריך – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש לי עוד זמן, יש לי עשר דקות.

היו"ר ע' מאור:

יש לך עוד שמונה דקות, וזמנך אתך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת רביץ, האולם יתמלא.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה בסדר. אני מעביר שיעור בפריימריס. מי שרוצה לשמוע, 'בוא וישמע.

יכול להיות שזה קורה גם במשרדי ממשלה אחרים, אבל אני אטפל היום בהעברת השיעור בפריימריס על-ידי שר הדתות. כאשר שר הדתות מציע לוועדת העיזבונות שתיתן כספים למטרות מיוחדות, המטרות האלה צריכות להיות מטרות שיש להן נגיעה כלשהי או נגישות לענייני דתות.

בואו ונראה מה עושה שר הדתות עם הכספים של היהודים הטובים האלה, שהשאירו כצוואה, כירושה, והוא מחלק את הכספים.

לפני הכול, שמועה שמעתי – וצריך לחקור את הדבר – לשר הדתות יש בן שלומד בבית-ספר ברמות בירושלים, ולבית-הספר הזה, גברתי היושבת-ראש, אין מזגנים, כמו בבתי-ספר רבים. למשל, גם

בבית-הספר שבו לומד הבן שלי אין מזגנים. המליץ שר הדתות לוועדת העיזבונות שייתנו מזגנים לבית-הספר שבו לומד הבן שלו. זה לא פריימריס, זה אבא טוב. זה הקטע הטוב שבהמלצות שלו. הוא ממליץ על דברים שיכול להיות שהם טובים.

הוא חסיד גדול של מפגשים בין בני אדם בני דתות שונות. זה יכול להיות בסדר, זה יכול להיות פרויקט של משרד החינוך, זה יכול להיות פרויקט של כל מקום, אבל של שר הדתות? אין לזה שום קשר לשר הדתות, כי שר הדתות תפקידו להגביר את חיי הדת אצל יהודים, גם אצל אנשים שאינם יהודים, אבל לעצם העניין של מפגשים בין יהודים, דרוזים, נוצרים ומוסלמים – חלק גדול מההמלצות שלו נוגע לנושאים אלה.

שר הדתות, יש לו כנראה בעיה מיוחדת עם נשים מבחינת הפריימריס. יש לו בעיה מיוחדת עם העניין הזה.

קריאה:

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כן, הנה עובדה. הוא נותן לכל מיני ארגוני נשים. למשל, הוא נותן לקרן חפ"ה, סדנאות לנשים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה זה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אתה שואל אותי מה זה? אינני יודע מה זה. אני רק יודע דבר אחד, שלזה ולדת כלשהי אין כל קשר. מה זה אני לא יודע. אלה סדנאות לנשים.

למשל, יש מוסד בחיפה, מוסד ידוע, די מפורסם, שנקרא: "בית-הגפן". כולם מכירים אותו. ב"בית-הגפן" יש קשרי תרבות על-ידי טיולים, מוזיקה, קולנוע, הצגות, תיאטרון ועוד, ושר הדתות, כאדם שצריך לחזק את ענייני הדת במדינת ישראל, ממליץ לתת מכספי העיזבונות ל"בית-הגפן".

עמנואל זיסמן (העבודה):

במקרה אני מכיר את זה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

"בית-הגפן" זה טוב, אבל זה לא השר לענייני דתות – זה לא נוגע אליו. הכול כמעט טוב, אבל זה לא נוגע לשר לענייני דתות.

למרכז השלטון המקומי, חוץ ממה שהמשרד לענייני דתות נותן כספים למרכז השלטון המקומי, הוא נותן להם כך: כנסים לסדנאות בנושא מעמד האשה. מעמד האשה – כולנו רגישים לנושא הזה, והוא מחליט לתת חצי מיליון שקל לשלטון המקומי מכספי העיזבונות לנושא מעמד האשה. מה הקשר לשר לענייני דתות מהבחינה הזאת? מבחינה אישית יכול להיות שיש לו רגישות מיוחדת לעניין של מעמד האשה, וזה בסדר. אבל לקחת כספים של המשרד לענייני דתות? כספים שיש להם הגדרה מסוימת, שיש להם הגדרה יותר טובה, פחות טובה, הכול לפי השקפת עולם, אבל ודאי שהם אינם מיועדים לנושא הזה. וכן הלאה וכן הלאה.

דבר נוסף. למשל, הוא נותן לדברים מעניינים מאוד. האגודה למניעת אלכוהוליזם זה נושא חשוב מאוד, אבל מה הקשר בין זה ובין המשרד לענייני דתות? או דבר חשוב מאוד – למשל, הוא ממליץ לתת כסף להקמת אנדרטה לחללי צה"ל במועצה האזורית שער-הנגב. אנדרטה לחללי צה"ל זה דבר חשוב, אני חושב שמשרד הביטחון עוסק בזה, אני יודע שמשרד הביטחון תורם לזה ונותן ומטפח את האנדרטאות. אלא מה? – יש לו שירקעס עם ראש מועצה בשער-הנגב, ולכן הוא, מהכספים של המשרד לענייני דתות, נותן שם כספים להקמת האנדרטה.

יש עוד דבר מעניין מאוד, מעניין מבחינה פילוסופית דתית, כיצד עוברים כספים של המשרד לענייני דתות לשירות – תשמעו טוב: רפואת שיניים. הרי לכל אדם דתי יש שיניים, לא ייתכן אדם דתי בלי שיניים, לא יכול להיות, לכן שיניים צריכים לרפא; אז זה שייך למשרד לענייני דתות, כי צריך לרפא את השיניים של בני אדם וגם לדתיים יש שיניים, וכן הלאה וכן הלאה, פשוט ילקוט כזבים, שחיתות ממדרגה ראשונה.

פריימריס, הנה שיעור פר-אקסלנס של פריימריס, רק תשבו במשרד ממשלתי ותתחילו לחלק כספים. נכון, יש פרויקט מעניין מאוד, תשמעו מה הוא עושה; הוא נותן כספים לשדולת הנשים בישראל. שוב – נשים. לשם מה? הוא מקים את נשות ישראל לפרויקט מיוחד מאוד: הוא הופך אותן לתחקירניות, לבלשיות בבתי-הדין הרבניים. הרי יש בעיה בבתי-הדין הרבניים, והשר לענייני דתות, עם כל הפקידות שלו, איננו מסוגל להגיע לבתי-הדין הרבניים ולראות אם הם מתפקדים או לא מתפקדים, מה צריך לשפר, מה צריך לעשות, ומכיוון שכבר אמרנו שלשר לענייני דתות יש בפריימריס חולשה במה שנוגע לנשים – הוא נותן לשדולת הנשים כדי להקים פרויקט איסוף עדויות לבדיקת תפקוד בתי-הדין הרבניים, וכך מתקיימת לה הכתריאלבקה במזרח התיכון שקוראים לה: מדינת ישראל, על-ידי השר לענייני דתות הנוכחי. בושה תכסה את פנינו.

אני אומר את הדברים האלה בערוב הכנסת. השר לענייני דתות ידע, בוודאי, שאני צריך לדבר על הנושאים האלה, והוא לא נוכח. אתם יודעים למה? כי הוא בפריימריס – – –

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

הוא נמצא בקבלת פנים לנשיא קלינטון.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

קבלת הפנים לקלינטון. עם כל הכבוד לקלינטון, הוא היה צריך לשלוח אותי לקלינטון, ושהוא ישב כאן. הוא מקבל משכורת כדי לענות על ההצעות לסדר-היום – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה לא היה אפשר לשלוח את שר החינוך, התרבות והספורט? אדוני לא מספיק מכובד כדי לפגוש את קלינטון?

לכן אני אומר, גברתי היושבת-ראש, מצער מאוד שכך נראה משרד ממשלתי כיום. והוא כבר לא נמצא אצל הדתיים. כבר אין את מי להשמיץ וכבר אין ייחודיים ואין סחטנים ואין גנבים – יש רק השר לענייני דתות הנאור, פרופסור שמעון שטרית.

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אברהם פורז מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה, דקה מן המקום.
חבר הכנסת פורז, יש לך דקה מן המקום, זאת לא הצעת חוק. זאת הצעה לסדר-היום – דקה מן המקום.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני חושב שמן הראוי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רביץ. פסולי החיתון הם אזרחי ישראל, יש להם זכויות, ואם המדינה, מטעמים שבעיני הם בלתי ענייניים, אבל מטעמים כלשהם, מונעת מהם את הזכות הבסיסית להתחתן, נדמה לי, שמן הראוי, אכן, שהמדינה תשתתף בהוצאות נסיעתם לחוץ-לארץ על מנת שיוכלו להתחתן במקום שהם יכולים להתחתן. במובן זה השר לענייני דתות שמעון שטרית עשה מעשה נכון.

אני מבין שהוא לא יכול היה לבוא היום לכאן ולהתגונן מפני ההאשמות החמורות של חבר הכנסת רביץ, אבל, לדעתי, הוא נהג נכון והוא ראוי לשבח על פעילותו בתחום הזה.

אני רוצה לומר שזה בלתי נסבל לחלוטין לשמוע בהעדר הגנה של השר שמשמיצים אותו. אני לא מבין מדוע יכול חבר הכנסת רביץ – –

קריאות:

— — —

אברהם פורז (מרצ):

— — להשמיץ שר — —

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת פורז לדבר.

אברהם פורז (מרצ):

— — שבסופו של דבר הלך לקבלת פנים לנשיא של מדינה ידידותית.

קריאות:

— — —

אברהם פורז (מרצ):

אני חושב, שזה פשוט דבר בלתי נסבל וחבר הכנסת רביץ צריך לבקש סליחה מהשר על ההשמצות האישיות האלה.

אני חושב, שגם השר, לו היה בא לפה, היה מבקש ומתקומם על כך שמעלילים — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת.

אברהם פורז (מרצ):

— — עליו בעניין הזה של פסולי החיתון. הרי אנחנו יודעים, שפסולי החיתון הם באמת אזרחים כמו כלנו, וזה שההלכה היהודית אוסרת עליהם להתחתן בישראל, אין פירושו של דבר שאנחנו צריכים להשלים עם התופעה הזאת.

קריאות:

— — —

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

אברהם פורז (מרצ):

לא הבנתי.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פורז. חבר הכנסת גפני, אני מבקשת לאפשר לו לסיים.

אברהם פורז (מרצ):

לא הבנתי את הערתו של חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ע' מאור:

אני מצטערת.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פורז, זמנך הסתיים. זה לא דיאלוג. בבקשה משפט מסכם.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר, גברתי, שמן הראוי להסיר את ההצעה של חבר הכנסת רביץ מסדר-היום. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת פנחסי מבקש להעביר לוועדה, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת רביץ לוועדה משני טעמים. אני חושב שהנושא הזה, של חלוקת כספי ועדת העיזבונות בראשותו של שופט לשעבר – במשך שנים היא מחלקת תקציבים ומדלגת על המגזר הדתי והחרדי. כבר לפני חודשים מספר העליתי בכנסת הצעה לסדר-היום. הצעתי עברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. לצערי, יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דוד צוקר, משום-מה לא מצא לנכון לכנס את הוועדה ולזמן את שר המשפטים ואת יושב-ראש הוועדה לדון בצורת החלוקה. לא כל שכן כשהיום השר לענייני דתות מחלק כספים לגופים שהוא מעוניין בטובתם. אני חושב שיושב-ראש הוועדה צריך לתת את דעתו על כך, ורצוי להזמין אותו לוועדה. לכן אני מבקש להעביר הנושא לדיון בוועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת רביץ, האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת הכלכלה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים: האם להעביר את ההצעה לוועדה – איזו ועדה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הכלכלה.

היו"ר ע' מאור:

ועדת הכלכלה, או להסיר את ההצעה מסדר-היום כהצעת חבר הכנסת פורז. חברי הכנסת, אני חוזרת, להעביר לוועדה או להסיר מסדר-היום. העברה לוועדה היא בעד. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

15 תומכים, ארבעה מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהנושא מועבר לדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת.

חברי הכנסת, בזה סיימנו את סדר-היום הרגיל של ימי ד'. עכשיו אנחנו מתחילים את מלאכת החקיקה.

דוד צוקר (מרצ):

עכשיו אנחנו ביום ג'.

היו"ר ע' מאור:

לפנינו 30 חוקים שאנשים עבדו עליהם באופן רציני וממושך. אם כן, אני אאפשר לסגנית מזכיר הכנסת הודעה, ולאחר מכן אנחנו עוברים להצבעות על הצעת חוק הטלוויזיה החינוכית. אני מקווה שהיה צלצול.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים, התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) (תעודת חיים לניצולי שואה), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק הרשויות המקומיות (הכרזה על אזור משותף והסדרים לחלוקת הכנסות והוצאות), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת יוסף ונונו; והצעת חוק מכוני כושר (רישוי ופיקוח) (תיקון) (רישוי עסק של מכון כושר), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת חגי מירום.

החלטת ועדת הכנסת מהיום בעניין כינוס כנס מיוחד של הכנסת בידי יושב-ראש הכנסת.

הצעת החלטה מטעם ועדת הכספים בדבר תיקון טעות בחוק מיסוי תשלומים ביום בחירות, התשנ"ו-1996 (לפי סעיף 10א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948).

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 48), התשנ"ו-1996; הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 49), התשנ"ו-1996; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט. הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו-1996, מטעם ועדת הכנסת. הצעת חוק התכנון והבנייה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996, מטעם ועדת הכלכלה. הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו-1996, מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה. הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 30), התשנ"ו-1996, מטעם ועדת החוץ והביטחון. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

החוקים האלה הם חוקים הפטורים מחובת הנחה או חוקים פרטיים הפטורים מחובת הנחה?

היו"ר ע' מאור:

סגנית מזכיר הכנסת, האם אלו חוקים לקריאה שנייה ושלישית ברובם?

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

חלקם יעלו הערב.

היו"ר ע' מאור:

חלקם שוחררו מחובת הנחה ויעלו הערב, וזה חלק מ-30 החוקים שאמרתי שמופיעים בסדר-היום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הכנסת דנה ושחררה מחובת הנחה?

היו"ר ע' מאור:

אכן כך הוא, וסדר-היום המעודכן נמצא על הלוח בחוץ.

הצעת חוק הטלוויזיה החינוכית, התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף ח' בסדר-היום של החוקים – הצעת חוק הטלוויזיה החינוכית, לקריאה שנייה וקריאה שלישית, להצבעות בלבד. אנחנו מתחילים עם ההסתייגויות. לשם החוק – הסתייגותו של חבר הכנסת – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי יושבת-הראש, לעניות דעתי צריך להתחיל עם הגרסאות הכפולות.

אברהם פורז (יו"ר הוועדה לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו):

לא, לא.

דוד צוקר (מרצ):

לא, שם החוק.

היו"ר ע' מאור:

שם החוק. כשנגיע לגרסאות, נצביע על הגרסאות.

אם כן, נתחיל בהצבעה אלקטרונית ואחר כך נראה אם נעבור לידנית.

להסתייגותו של חבר הכנסת שאול יהלום – מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 24

בעד התיקון של חבר הכנסת ש' יהלום לשם החוק – 10

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ש' יהלום לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

עשרה בעד, עשרה נגד. ההסתייגות לא התקבלה.

הסתייגותו של חבר הכנסת רון נחמן לא תוצבע, שכן הוא איננו.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצביע על שם החוק כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 25

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה – 10

נגד – 10

נמנעים – אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, לא נתקבל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אין שם.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אם כן, אני מבקשת התייעצות. שם החוק במצב של תיקו לא התקבל.

חבר הכנסת המציע, חבר הכנסת פורז, לסעיף 1 – – –

דוד צוקר (מרצ):

אם אין לו שם, על מה אנחנו מצביעים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אין לחוק שם, אי-אפשר להמשיך.

היו"ר ע' מאור:

כן. חבר הכנסת פורז, בתור חבר הכנסת המציע ויושב-ראש הוועדה – מה המשמעות שאין שם חוק בקריאה השנייה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

משמעות – – –

אברהם פורז (יו"ר הוועדה לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו):

אני מציע, לנוכח המצב המביך הזה, שעלול להיות שהחוק יעבור בלי שם, שהכנסת תתאחד להחזיר את הצעת החוק לוועדה כדי לתקן את הדברים, ונחזיר אותו לקריאה שנייה ושלישית למליאה.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' מאור:

אני מבינה שהנושא מוסכם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אנחנו מסכימים.

היו"ר ע' מאור:

אני מבינה שהנושא מוסכם, ולפיכך – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – –

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חבר הכנסת פורז, אני מעמידה להצבעה על-פי סעיף 127(א) לתקנון הכנסת, הקובע ש"בכל שלב של הדיון בקריאה השנייה רשאית הכנסת, לפי הצעת הממשלה או יושב-ראש הוועדה, להטיל על הוועדה לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה". אם כן, חברי הכנסת, אני מעמידה להצבעה את החזרת הדיון לוועדה לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו. בבקשה.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להחזיר את הצעת החוק לוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להחזיר את הצעת חוק הטלוויזיה החינוכית, התשנ"ו–1996,

לוועדה לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו נתקבלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אם יהיו לך חוקי יסוד, אני מבקש – – –

היו"ר ע' מאור:

רוב של 21, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק מוחזרת לוועדה לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אנחנו עוברים קודם להצעות החוק של ועדת העבודה והרווחה, ולאחר מכן, כשיושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה יחזור, נשוב לדון בהצעות החוק של ועדת הפנים. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, להצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11) בקריאה שנייה ושלישית. בבקשה, חבר הכנסת כץ.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מביא דבוקה של הצעות חוק בתחום הרווחה. אף אחת מהן איננה מעוררת מחלוקת בין דתיים לחילונים, ימניים לשמאלנים. אלה שלוש הצעות טובות. לאחת מהן, אגב, יש גם אספקט דתי, אבל מובן שכולם יתלכדו סביבה – היא נוגעת לפתיחת בתי-מרקחת.

כעת ההצעה הראשונה – חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11). גם החוק הזה נועד בעיקר לבוא לקראת העצמאים במדינת ישראל. החוק הזה נועד לשפר את השיטה שלפיה מזכה המוסד לביטוח לאומי את יתרת חשבוננו של החייב בתשלום דמי ביטוח. על-פי השיטה הקיימת, כאשר חייב למוסד לביטוח לאומי משלם את הכספים, מנכים קודם כול את הקנס ואת ההצמדה, והחייב איננו יודע בדיוק כמה יורד מסכום הקרן והבעיות הן בעיות רבות. כעת מוצע להחיל על סילוק חובות של חייבים למוסד לביטוח לאומי אותם כללים שקיימים לגבי החזר חוב מס הכנסה. דהיינו, כאשר אדם שחייב חוב למוסד לביטוח לאומי משלם כסף – לא את כל החוב אלא באופן חלקי – זוקפים חלק להצמדה, חלק לקנסות וחלק לקרן בצורה מדויקת, והוא יודע בדיוק מה החשבון שלו. הדברים האלה מקלים, כמובן, במידה רבה מאוד על החייבים למוסד לביטוח לאומי.

יתירה מכך, לפעמים החייב מקבל הודעת חיוב ומודיעים לו שהוא חייב חוב חדש גבוה מאוד שהוא חולק עליו והוא רוצה לשלם כסף. ובכן, נותנים לו את האפשרות להגיד: "הסכום שאני משלם למוסד לביטוח לאומי הוא עבור חוב ישן או עבור חוב חדש". נותנים לו את הברירה לייחס את התשלום לאיזה חוב שהוא מתכוון, ואולי על החוב השני הוא יתדיין בבית-המשפט או במקום אחר.

בקיצור, החוק הזה יקל על אלה שמשלמים את חובותיהם באופן חלקי למוסד לביטוח לאומי, הוא יפשט את ההליכים והוא יאפשר למבוטחים שחייבים כסף לנהל את ענייניהם כנדרש.

אני מבקש, כמובן, אישור בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, מאחר שאין הסתייגויות לחוק, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11), סעיפים מ-1 עד 3 בקריאה שנייה. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 27

בעד סעיפים 3–1 – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 3–1 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

תשעה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית, כשהלוח האלקטרוני יתאפס. בבקשה, ההצבעה בקריאה שלישית החלה.

הצבעה מס' 28

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

תשעה תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 11) אושרה בקריאה שלישית. ברכות ליושב-ראש הוועדה.

הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 6), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, להצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 6), קריאה שנייה ושלישית, בבקשה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים היא פרי יוזמתו של חבר הכנסת רפאל פנחסי. זאת הצעה טובה מאוד, יש בה אספקטים דתיים, אבל גם אספקטים חברתיים. על כן נתתי לה מסלול מהיר ועשינו כל מאמץ כדי להביא אותה לסיום החקיקה הערב.

הצעת החוק נועדה לפתור בעיה שמציקה לאזרחים רבים: תורנויות בתי-המרקחת. על-פי הסדרים שקובעות הרשויות המקומיות, בדרך כלל התורנויות נעשות ממש מכניסת השבת או ערב החג ומסתיימות בדיוק עם צאת השבת או צאת החג. התוצאה היא, שאנשים דתיים – לא מדובר בפיקוח נפש, אבל בהחלט מדובר בתרופה חיונית לבריאותו של חולה, של ילד חולה וכדומה, אינם מצליחים להגיע במועד לבית-המרקחת, וכתוצאה מכך נפגעת בריאותו של הילד או של בן המשפחה.

חבר הכנסת פנחסי יזם הצעת חוק פרטית ראויה לברכה הקובעת, שתורנות בבית-המרקחת ביום שישי או בערב חג תחל לכל המאוחר שעה לפני כניסת השבת והחג, ותורנות בשבת ובחג תסתיים לכל המוקדם שעתיים לאחר צאת השבת או החג. ההצעה טובה מאוד, היא תיתן פתרון, ואני מאחל לכל בני ישראל שיהיו בריאים ולא יזדקקו לתרופות, אבל מי שמזדקק ומי שמאמין, מן הראוי שלא יחלל את השבת ולא יפגע באמונתו. זאת הצעה טובה, ואני מבקש מהכנסת לאשר אותה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 6) בקריאה שנייה ושלישית. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 29

בעד סעיף 1 – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה עליה בקריאה שלישית. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 30

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 6), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אני קובעת, שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה.

חבר הכנסת פנחסי יוזם החוק, בבקשה, שלוש דקות לרשותך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להודות לכנסת על אישור החוק – תיקון לפקודת הרוקחים – בקריאה שנייה ושלישית, ובמיוחד אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ, שבאמת עשה מאמצים להביא את הצעת החוק במהירות האפשרית עוד בקדנציה הזאת, שאכן החוק יחוקק, ועל זה תודתי נתונה לו. כפי שהוא אמר, אני מבין שהחוק יכנס לתוקף עם פרסומו ברשומות, ונאחל לכל היהודים שיהיו בריאים ולא יזדקקו לזה, אבל זה חוק חיוני. אני קיבלתי פנייה של אזרח שאכן נתקל בבעיה הזאת ולכן יזמתי את הצעת החוק.

בהזדמנות זאת אני רוצה להודות למשרד הבריאות ובראשו לשר הבריאות, ובמיוחד ליועצת המשפטית, גברת מירה היבנר, שתמכה בהצעת החוק, לא רק תמכה אלא הביאה לתשומת לבי, שבהצעת החוק המקורית שלי כתבתי רק שבת והיא המליצה לצרף גם חג. אני שמח שיושב-ראש הוועדה אכן תמך בתיקון הזה והחוק המוגמר כולל שבת וחג. אני רוצה להודות לכולם, וכולם יבואו על הברכה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 4), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא, להצעת החוק השלישית שיציג יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה בקריאה שנייה ושלישית, שהיא הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 4) – בבקשה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 4), התשנ"ו-1996, היא פרי יוזמתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בראש קבוצת חברי כנסת, ובתוקף תפקידה כיושבת-ראש הוועדה המשותפת לטיפול בגיל הרך.

קבוצה של חברי כנסת, ובתוכם עבדכם הנאמן, התריעה על בעיה שקיימת עם חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שאמור היה להוציא בתקופת מעבר מסוימת את נושא שירותי הרפואה המונעת, תחנות הבריאות לאם ולילד, מה שקרוי במקומותינו טיפת-חלב – להוציא מאחריות המדינה ולהעביר לאחריות קופות-החולים. הנושא הזה גרם למשבר משמעותי ביותר. היו גם סכסוכים בין קופות-החולים, היתה פגיעה מוחשית ברמת השירות. כתוצאה מכך יזמה חברת הכנסת גוז'נסקי הצעת חוק יוצאת מן הכלל, שאומרת שנושא תחנות הבריאות לאם ולילד, טיפות-חלב, כפי שאנחנו קוראים להן, יישאר במסגרת משרד הבריאות. המדינה תהיה אחראית לבדיקות שגרה, לחיסונים, למעקב ולהדרכה בידי רופא ואחות ולבדיקה לאשה ההרה, לתינוקות ולילדים בתחנות לבריאות המשפחה.

הטעם לכך הוא, שהדברים האלה קובעים במידה רבה את בריאותו של הציבור. הם אינם נוגעים לחולים; מדובר בילדים ובאמהות בריאים לחלוטין, ואנחנו רוצים שהם ימשיכו להיות כאלה, אבל שהטיפול הזה לא יהיה תחרותי. לא תהיה תחרות בין קופות-החולים, אלא מדינת ישראל, ממשלת ישראל, תמשיך להיות אחראית לנושא.

אני מברך אותך על הצעת החוק הזאת, שמצטרפת לשורה ארוכה של הצעות חוק שיזמת בכנסת הזאת, ואני מאחל לך הצלחה; ולכנסת אני פונה בבקשה לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה.

עוד הערה אחת, גברתי. מאחר שזו אולי הצעת החוק האחרונה של ועדת העבודה והרווחה בכנסת הזאת, אני רוצה להודות.

היו"ר ע' מאור:

סליחה, יש אחר כך חוק עובדים זרים וחוק זכויות החולה.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני אינני יודע מה ילד יום, ואני רוצה לנצל את הבמה הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

מה עם זכויות הבריא?

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

רבותי, אני רוצה לנצל את הבמה הזאת כדי להודות לחברי ועדת העבודה והרווחה על השתתפותם הפעילה, לחברי הכנסת שגילו תמיד היענות להצעות החוק שהבאתי בשם ועדת העבודה והרווחה, לצוות המסור והנאמן של ועדת העבודה והרווחה.

דוד צוקר (מרצ):

ולשר האוצר.

יוסי כץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

ליועץ המשפטי. אני לא יודע אם שר האוצר אהב תמיד את מה שהבאנו הנה, אבל אני בהחלט מברך אותו על מדיניותו הכלכלית, על הצמיחה ועל התנופה. כל טוב ותודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אם כן, חברי הכנסת, אין הסתייגויות.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 4), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 31

בעד סעיפים 1-2 – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. בבקשה.

הצבעה מס' 32

בעד החוק – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 4), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה.

בבקשה, חברת הכנסת גוז'נסקי, יוזמת החוק – לשאת מלים מספר. שלוש דקות לרשותך, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקשת להודות ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת יוסי כץ, שעזר להעביר את החוק הזה בפרק זמן קצר יחסית, לכל העובדים המסורים, בראשם היועץ המשפטי של הוועדה, עורך-הדין משה בוטון, לעובדי משרד הבריאות, ובמיוחד לאלה שאחראים לבריאות הציבור, שתרמו רבות לנושא הזה, ולכל האחראים לתחום בריאות הילד בכל קופות-החולים. כולם הבינו את חשיבות הנושא, חשיבות הטיפול הכללי הממלכתי בהבטחת בריאות הציבור, בפיקוח הכללי על חיסונים – – –

היו"ר ע' מאור:

זה נעשה בהסכמת משרד הבריאות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן.

אני חושבת, שבחוק הזה נפתח פתח להעלאת הנושא של בריאות הציבור לרמה יותר גבוהה. חבר הכנסת יוסי כץ, לבריאות הציבור מוקדשים היום בין 1% ל-2% מתקציב הבריאות הלאומי; זה אחוז נמוך ביותר אם אנחנו חושבים לשפר את העניין. לכן צריך גם לשפר את השירות הזה כשלעצמו וגם לשפר את השירות בתוך בתי-הספר, שהוא נושא נכבד בפני עצמו.

באותה הזדמנות – גם העובדים של טיפות-חלב, התחנות לבריאות המשפחה, שחששו לעתידם אם יהיו שינויים, יכולים להיות עכשיו רגועים. הכנסת מכירה בעבודה החשובה מאוד שהם עושים, ובעצם הכנסת אומרת: עבודתכם החשובה תימשך.

אני מודה לכל חברי הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אני רוצה להצטרף לברכות לחוק החשוב, שכן הרפואה המונעת והציבורית היא פחות אטרקטיבית ופחות יוקרתית, אבל היא שווה לכל נפש וחשובה ביותר על מנת למנוע סיבוכים.

בתור חברה בוועדת העבודה והרווחה אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולהצטרף לברכות לחבר הכנסת יוסי כץ, יושב-ראש הוועדה, על החקיקה הרצינית. נסיים עוד כמה חוקים חשובים שאתה מוביל. כמובן, גם ליועץ המשפטי של הוועדה, משה בוטון, למזכירת הוועדה אסתר אדלר ולכל הצוות הנהדר – ברכות.

הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (קלטות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

עכשיו אנחנו עוברים לחוקים של ועדת החוקה, חוק ומשפט, שכן חבר הכנסת גדעון פת – כמו חבר הכנסת יהושע מצא – יגיע יותר מאוחר. חבר הכנסת דדי צוקר – להצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (קלטות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו–1996, בבקשה. סעיף י"ח בסדר-היום.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת יוסי כץ, אני מביא בפניכם הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (קלטות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו–1996. אומר בקצרה במה דברים אמורים.

המודל הוא מודל הנהוג ברוב מדינות המערב בשינוי מסוים, והוא נועד לענות על שאלה קשה: כיצד אתה מפצה יוצר, זמר, מפיק, כותב, מלחין, על קניינו הרוחני משעה שיצירתו מופקת בטלוויזיה, משודרת בטלוויזיה, משודרת ברדיו ואדם מקליט אותה לצרכיו ולצרכים מסחריים? כיצד אתה מתמודד עם זה ומפצה את היוצר שמפסיד בגין אי-קבלת תגמול על השימוש בקניינו הרוחני?

המודל שאנחנו מציעים בפניכם הוא המודל הבא. תוקמנה חברות תמלוגים: אחת של מרבית בעלי זכויות היוצרים; השנייה – חברת תמלוגים של בעלי זכויות המבצעים; השלישית – המייצגת את מרבית המפיקים הקוליים ומרבית המפיקים הוויזואליים. הם ייהנו על-ידי העברה תקציבית, כספי האוצר, משיעור השווה ל-5% משווייה של קלטת הנמכרת בישראל באותה שנה. הערכתנו היא, שהיום נמכרים בישראל כ-5 מיליוני קלטות אודיו ווידאו לשימושים ביתיים מן הסוג שאנחנו מדברים עליו. הסכום מגיע ל-3–2.5 מיליוני דולרים, והוא יועבר מן האוצר אל חברות התמלוגים הללו ויחולק, כאמור, בין מבצעים, יוצרים ומפיקים של אודיו ווידאו. בכך נפצה את בעל הקניין הרוחני שאין לו תגמול אחר ויש העושים שימוש בקולו, בכשרו ובכישוריו ללא תשלום כלשהו.

זה העיקרון של החוק. בתחילתו הוא היה הצעת חוק ממשלתית, והוא לא התקבל בממשלה כתוצאה מהתנגדותו של שר האוצר. הוא הפך להצעת חוק פרטית והוא מובא בפניכם. נעשה מעשה חשוב כאשר נלך בעקבות כל מדינות המערב ונתגמל אנשים בגין שימוש בקניינם הרוחני.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון בהסתייגויות לחוק זכויות יוצרים ומבצעים. לסעיף 1 יש הסתייגות של שר האוצר, אבל מאחר שהוא איננו ההסתייגות מוסרת.

לפיכך, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק זכויות יוצרים ומבצעים (קלטות) (תיקוני חקיקה), על סעיפים 1 ו-2. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 33

בעד סעיפים 1-2 – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

12 תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

בבקשה להצביע על הצעת החוק בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 34

בעד החוק – 12

נגד – אין

נמנעים – אין חוק זכויות יוצרים ומבצעים (קלטות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

12 תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה. ברכות.

הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 33), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 33), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ושלישית; הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

תודה, גברתי היושבת-ראש. אני מביא בפניכם, ללא הסתייגויות, הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת פורז, שעניינה מתן אפשרות לעובדי "אל על" השוהים דרך קבע בחוץ-לארץ ליהנות מאותו מעמד ומאותן זכויות שנהנים מהם היום אנשי הסגל הדיפלומטי. לעניות דעתי, בכך אנחנו מביאים לתיקון מסוים ומאפשרים לקבוצה, אומנם קטנה, של כ-250 איש, ליהנות מזכות ההצבעה, אף שישראלים רבים עדיין אינם נהנים ממנה כשבדומה לעובדי "אל על" הם שוהים דרך קבע בחוץ-לארץ וההצבעה נמנעת מהם.

יש מי שטוען – הטענה הזאת עלתה בוועדת החוקה – שיש פה צורך ברוב מיוחס של חברי הכנסת, או ברוב של כל חברי הכנסת, שכן מדובר פה בעניינים שעוסקים בסוגיית השוויון. לדעת הוועדה, העמדה צריכה להיות הפוכה: מאחר שאנו מתקנים את עקרון השוויון וגורעים ממספרם של אלה שאינם יכולים ליהנות מזכות ההצבעה ומגדילים את מספר בעלי זכות ההצבעה, יש כאן סוג של

שיפור מצב השוויון בקרב ישראלים שנמנע מהם להצביע בגין המרחק שבינם לבין הקלפי, הים העומד ביניהם לבין הקלפי.

כאמור, הצעת החוק הזאת מובאת ללא הסתייגויות. לעניות דעתי, יש להצביע עליה ברוב רגיל, ואני מבקש את אישורה של הכנסת בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אם כך, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (תיקון מס' 33), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 35

בעד סעיפים 1-2 – 6

נגד – 7

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 לא נתקבלו.

קריאה:

הצבעת?

היו"ר ע' מאור:

הצבעתי, ובכל זאת אנחנו שישה תומכים, שבעה מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק לא עברה בקריאה שנייה.

הצעת חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, להצעת חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996. בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מביא בפניכם את הצעת חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, של חברי הכנסת טמקין וצוקר.

הצעה זו, עד כמה שהדבר יישמע מפתיע למי שאיננו מכיר את הדברים מבפנים, הוכנה בשיתוף פעולה עם החברים הדתיים בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מודה, שבשבילי זו התרשמות עמוקה מדי פעם לגלות מחדש פן משותף אידיאולוגי עם המחשבה היהודית המסורתית, עם המשפט העברי. ואכן, חברי הכנסת הדתיים, בעיקר חבר הכנסת רביץ ולוי, נתנו ביטוי למשקל העצום שהם נותנים לכבוד המת ולמשפחה המבקשת לקבור את המת על-פי השקפתה ועל-פי רצונה, גם אם זה איננו הולם את השקפת עולמם היהודית. אני מודה, שהעניין הזה הוא מרשים מאוד, במובן של התחשבות אולטימטיבית, מוחלטת, בכבוד המת וברצון משפחתו. העניין הזה הוא באמת מאוד מרשים והוא תרם ליכולת לעבוד במשותף על הצעת החוק הזאת.

על-פי הצעת החוק הזאת, במקביל לבתי-העלמין הידועים והמסורתיים יוקמו בתי-עלמין לקבורה אזרחית חלופית. הקבורה תיערך תוך שמירת כבוד המת. הבחירה של אדם להיקבר שם תהיה בצוואה או בכל דרך אחרת. שר הדתות יקבע מקומות או בתי-עלמין מיוחדים, או חלקות בתוך בתי-העלמין, שבהם תוכל להיערך קבורה חילונית בצורות שונות, במגוון שלם של צורות.

זוהי פחות או יותר הצעת החוק בעקרונית. היא הוצגה כאן לפני שבוע, ולכן אולי אין צורך להציג עכשיו את כל העקרונות. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת, לחבר הכנסת יצחק לוי יש הסתייגות לסעיף 4, אבל הוא איננו. אני קובעת שאין הסתייגויות לחוק.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, בקריאה שנייה, סעיפים 1-7. ההצבעה החלה.

בעד סעיפים 1-7 – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-7 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

שמונה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת כהן, את ההסבר תגיד אחר כך במיקרופון, אבל בדקה מן המקום. עכשיו תאפשר את המשך ההצבעה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית בקריאה שלישית. בבקשה.

הצבעה מס' 37

בעד החוק – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית, התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שמונה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה שלישית ואחרונה. ברכות.

חבר הכנסת טמקין, האם אתה רוצה להגיד כמה מלים בתור אחד היוזמים?

בנימין טמקין (מרצ):

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 48), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

נעבור לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 48), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לפני שאציג את הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 48), אני רוצה להזכיר, שבקשר לחוק הקודם מדובר, כמובן, בשיתוף פעולה בין חבר הכנסת טמקין לביני. אבל שוב, אני רוצה להדגיש שנוסף על כך מדובר בשיתוף פעולה שאני באמת מאוד מעריך אותו, כי זה היה מפגש אידיאולוגי מעניין, עם החברים הדתיים בוועדת החוקה.

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 48), התשנ"ו-1996, אומרת דבר די פשוט. אנחנו קיימנו בוועדת החוקה דיון שבו התברר, שחלק ניכר מן השופטים העומדים בראש ועדות השחרורים הם שופטים בדימוס, מבוגרים מאוד, ובתיקון הזה אנחנו מבקשים לאשר, ששופטים המכהנים בבית-משפט השלום ובמחוזי בפועל יוכלו למלא תפקיד של יושבי-ראש ועדות שחרורים, ושופטים בדימוס יתמנו רק לתקופה של שנתיים על-ידי השר, והוא רשאי לשוב ולאשר את המינוי. אנחנו מקווים שבכך נשביח מעט את השירות הזה של ועדת השחרורים, השירות החיוני הזה כל כך, האנושי הזה כל כך, ונעשה אותו לאפקטיבי יותר, יעיל יותר ומהיר יותר.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברי הכנסת, אין הסתייגויות.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק העונשין, שיש בה סעיף אחד, בקריאה שנייה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 38

בעד סעיף 1 – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים ומצביעים על הצעת החוק הזאת בקריאה שלישית ואחרונה. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 39

בעד החוק – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק העונשין (תיקון מס' 48), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

תשעה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה. ברכות.

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 49), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 49), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת, שהיא פרי יוזמתו של חבר הכנסת אורון, נדונה בוועדת משנה של ועדת החוקה, בראשות חבר הכנסת יצחק לוי.

הצעת חוק זו קובעת את העקרונות הבאים: הורשע נאשם ונוכח בית-המשפט כי הוא נוהג באלימות כלפי בן משפחתו, רשאי בית-המשפט להטיל עליו צו מבחן שבמסגרתו יעבור טיפול בקהילה. זה עיקרון חשוב. זאת אומרת, לא מייד בית-סוהר, אלא טיפול קהילתי מחנך. זה בעצם העיקרון של החוק הזה. אנחנו קובעים פה עוד כמה יעדים להגשמת החוק. אבל ביסודו של דבר אנחנו מדברים על כך, שמי שפעל באלימות בבית, רשאים להטיל עליו צו שיפעל בתחום החינוכי, הקהילתי, ולא מייד ענישה.

העיקרון השני – תיקון סעיף 335, שבו אנחנו מחמירים ומטילים כפל עונש על מי שפועל כלפי בן משפחתו באלימות, לפי סעיף 334. כל החקיקה עניינה החמרת ענישה וטיפול בתופעת האלימות במשפחה ובמי שנמצא אשם בתופעות של אלימות במשפחה. יש החמרה של העונש גם לפי סעיף 379.

אלה שני העקרונות הכלליים של החוק: טיפול וענישה, זה בצד זה. כאשר הענישה תופעל – היא תופעל באורח חריף מאוד, יותר מאשר ענישה על אלימות רגילה. אלה עקרונות החוק.

כאמור, הצעת החוק היא מטעם חבר הכנסת אורון. אני מודה לחבר הכנסת יצחק לוי, שעשה את עבודת ההכנה של החוק הזה.

היו"ר ע' מאור:

מתי היתה הקריאה הטרוםית של הצעת החוק?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

קריאה ראשונה היתה בשבוע שעבר.

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 49). יש הסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן. מאחר שהוא איננו, ההסתייגות הוסרה.

אנחנו מצביעים על סעיפים 1–5 בקריאה שנייה, ללא הסתייגויות. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 40

בעד סעיפים 1–5 – 10

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיפים 1–5 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, מתנגדת אחת, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 41

בעד החוק – 10

נגד – 1

נמנעים – אין

חוק העונשין (תיקון מס' 49), התשנ"ו–1996, נתקבל.

עמנואל זיסמן (העבודה):

למה "קול ישראל" לא נוכח פה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, אנחנו באמצע הצבעה.

עשרה תומכים, מתנגדת אחת, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה.

הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 2), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. חבר הכנסת צוקר, אתה מחליף את חבר הכנסת יצחק לוי בהצגת הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 2), בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מגיש בפניכם – ובעצם מבחינה קונצפטואלית זהו המשך של החוק הקודם – הצעת תיקון לחוק למניעת אלימות במשפחה, של חברי הכנסת נעמי בלומנטל ויצחק לוי. החוק נדון בוועדת משנה של ועדת החוקה, בראשותו של חבר הכנסת יצחק לוי. עניינו העיקרי: הגבלות על נשיאת נשק בידי מי שנמצא אשם או חשוד או הוצא צו נגדו בגין אלימות במשפחה.

עניין אחר שהחוק עוסק בו: בית-המשפט רשאי להאריך את תקופת תוקפה של ערובה להתנהגות טובה לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים מיום שיפוג תוקפו של צו ההגנה. כלומר, הפעלת ערובה למשך זמן ארוך יותר.

איסור נשיאת נשק לא רק אם אתה חייל ונמצאת אשם באלימות, אלא גם אם אתה איש מילואים ומחזיק נשק.

אלה העקרונות של החוק, והם כמובן תגובה על תופעות שהיו בחברה הישראלית בשנה האחרונה, שבהן חיילים או אנשי מילואים הפעילו את הנשק שלהם כחלק מתופעה של אלימות במשפחה. אלה עקרונות החוק.

אני רוצה לנצל את העובדה שזה החוק האחרון שמובא היום על-ידי ועדת החוקה כדי לומר כמה תודות לכמה אנשים שהיו חלק צמוד מחיי בשלוש השנים וחצי האחרונות.

עבדתי עם היועצת המשפטית של ועדת החוקה, רחל מלחי, שסיימה את עבודתה בכנסת ועשתה בחברתי כשנה בעבודת ייעוץ עם המון ניסיון, עם המון עזרה, עם המון הבנה כלפי חברי כנסת בכלל, ואני מקווה שגם כלפי בתקופה הראשונה לכניסתי לעבודה.

אחר כך עבדתי עם אשה מוכשרת ביותר שהתמנתה למשנה ליועץ המשפטי לממשלה, הגברת ידיה לחמן-מסר, שהביאה לוועדה אופי מיוחד ומיומנויות ראויות באמת להרבה מאוד הערכה, להמון הערכה. טביעת האצבעות שלה על עבודת הוועדה ועל עבודתי ניכרות ומוכחות בעליל.

ובשנה האחרונה, השופט שלמה שהם, שהוא דוגמה ליועץ משפטי עם השקפת עולם נוסף על ידע, עמדה, אידיאולוגיה – לא רק מיומנות מקצועית. אני חושב שבעניין הזה הוא מודל ראוי לכל חיקוי. גם לו אני מאוד מאוד מודה, כמו לשני קודמיו.

היו שתי נשים בחיי בשלוש השנים וחצי האחרונות, שראיתי אותן יותר מ... אני לא רוצה להגיד יותר מכל אשה אחרת, אבל ראיתי אותן המון. ופה אני באמת רוצה להודות לדורית ואג ולענת לוי. אני עבדתי גם בוועדות אחרות בכנסת, אני בכנסת כבר כמה שנים, ואני לא מכיר ועדה יותר מסודרת, יותר שיטתית, שקל כל כך לעבוד בה, כמו ועדת החוקה. וזה בראש ובראשונה הודות למנהלת הוועדה המשובחת והמצוינת דורית ואג ולענת לוי. ואם יורשה לי וידוי מעל הבמה הזאת, אז ענת איננה כאן, אבל לדורית אני רוצה להגיד שאני מאוד אוהב אותה. תודה רבה.

סליחה, עוד משפט אחד. עבדתי בשלוש השנים הללו עם שניים-שלושה עוזרים פרלמנטריים. האחרונה שבהם נמצאת היום בבניין, איריס, שגם לה אני רוצה להודות מאוד, כמו גם לעוזרות הפרלמנטריות הקודמות. תודה רבה לכולן.

עכשיו נזכרתי בעיקר, כי אני טיפה מתרגש, אני מודה. עבדתי עם קבוצת חברי כנסת מאוד גדולה; עם חלקם באופן יותר אינטנסיבי, עם חלקם באופן פחות אינטנסיבי. היתה קבוצה מחוץ לוועדה שעבדה בעיקר בחקיקה בענייני נשים וענייני עבירות מין, שכללה את היושבת-ראש תמר גוז'נסקי, את לימור לבנת, את נעמי חזן ואת יעל דיין, שעבדה גם בנושאים אחרים. ושוב, זו היתה עבודה מקצועית, אבל אידיאולוגית. כלומר, קבוצה אידיאולוגית מזהה, עם צבע, כמו שראוי לו לחבר כנסת לעבוד.

היתה קבוצה אחרת של חברים בוועדה, שלא היתה שותפה לכל מעשה החקיקה, אבל לחלק ניכר ממנה, ואני חושב שהבולט בה היה חבר הכנסת אברהם רביץ, שלמדתי לריב אתו וליהנות מזה. אני נורא נהנה מהקטטות האינטלקטואליות האידיאולוגיות עם אברהם רביץ. אבל למדתי גם באמצעותו ובאמצעות חבר נוסף, שעוד אגיע אליו, להכיר מקרוב יותר את המשפט העברי, את עקרונות המשפט העברי, עקרונות הלכתיים בשורה ארוכה של חירויות וזכויות; כלומר, על-פי מושגי חירויות וזכויות. מצאתי את עצמי לעתים פחות רדיקלי מהם, אף כי מסוכן לומר זאת. הבולטת ביותר היא זכות חופש התנועה. אני למדתי איך אנשים דתיים מסוגלים לחרף את נפשם כדי להגן על חירותו של אדם, על פרטיותו של אדם. סוגיות שבהן הציבור הדתי קרוב מאוד מאוד, או יש השקה מאוד קרובה בינו לבין אנשים ליברלים, הומניסטים מסוגי.

שני החברים שאתם עבדתי יותר מכול, ואתם ביליתי כמעט כמו עם דורית ואג וענת לוי ועם דוידה ושלמה, היו יצחק לוי ודן מרידור. שני אנשים שאני חייב להם הרבה מאוד ידע, אני חייב להם מסירות עצומה. שני אנשים עם השקפת עולם די שונה לעתים, מחוקקים באמת מן המצוינים שיש ושהיו בבית הזה. אנשים שהביאו אתם ידע עצום והשקפת עולם. ושוב אנחנו חוזרים לאותה נקודה, הם הביאו אתם השקפת עולם.

יצחק איננו משפטן. יש לו הסמכה לדיינות, אם אינני טועה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא רב.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אם כן, נדמה לי שיש לו הסמכה לדיינות. הוא היה דוגמה לכך שלא צריך להיות בעל מלאכה כדי להיות בעל מקצוע טוב. הוא דוגמה מובהקת לכך. הוא הביא השקפה וידע. ושוב, יכולת להתקרב ולהבין ולהכיר מאוד מקרוב, ועבורי לפחות היה זה תענוג להכיר מקרוב את המשפט העברי.

ודן מרידור, שמעטים ישוו לו בידע שלהם, במחויבות, בפסקנות, ושוב – בגישה אידיאולוגית. יש צבע, אין משהו שקוף. זה לא מסוג חברי הכנסת – ואני אומר זאת גם על כמה אחרים שצינתי, מקבוצת הנשים ועד דן – אלה לא אנשים שאתה עובר לידם ולא הרגשת בהם, אלא הם השאירו עליך איזה צבע, איזה חותם של גוון. וגם לו אני מבקש להודות. כדי שלא ילעיזו עלי לעז, לא אתבטא כלפיו כמו שהתבטאתי לגבי דורית, אבל אני חייב הרבה תודה לכל האנשים הללו. לכולכם אני מאוד מאוד מודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה על דברי הסיכום ועל דברי התודה.

אני רוצה להזכיר לכם, שאנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה. ההצבעה החלה. זו הצעת חוק פרטית של חברי הכנסת יצחק לוי ונעמי בלומנטל.

הצבעה מס' 42

בעד סעיפים 1-4 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-4 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

11 תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 43

בעד החוק – 11

נגד – אין

נמנעים – אין חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 2), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

11 תומכים, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת שהחוק אושר בקריאה שלישית ואחרונה.

חבר הכנסת צוקר, אתה כנראה שכחת שיש לך הצעת חוק פרטית.

הצעת חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים, התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לקריאה ראשונה בהצעת חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים. בבקשה, חבר הכנסת דוד צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק זו מובאת לכנסת לאישורה בקריאה ראשונה. היא מבקשת למנוע תופעה של נהיגה פראית של טרקטורונים בחופי הים, תוך הרתעת מתרחצים וגרימת נזקים. זה גם ניסיון לבלום את התופעה של אופנועי ים, שמשייטים במהירות מסחררת לעתים, בקרבה למתרחצים.

הרעיון הוא, שלקראת הקיץ הקרוב נסיים את החקיקה. ההכנה לקריאה הראשונה היתה חפוזה מאוד. לקראת הקריאה השנייה והשלישית נצטרך לעבוד באופן יותר רציני.

העיקרון הוא לאפשר למי שמבלה בחוף הים לעשות זאת בשקט ובנחת, בלי שיפחד מפני מה שעלול לקרות לילדיו או לו בחוף הים או בים עצמו.

רן כהן (מרצ):

בשביל מה צריך חוק?

דוד צוקר (מרצ):

כי אין סנקציות לגבי שני הדברים האלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת צוקר. האם מי מהנוכחים מעוניין לדבר על הצעת החוק בקריאה ראשונה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, לא.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 44

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים, התשנ"ו-1996, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

רוב של 11, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה ומועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת, התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

סליחה, יושב-ראש ועדת הפנים הגיע. צריך לעבור לחוקים שלו.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פנחסי, ברשותך, אני מבקשת לאפשר לי לנהל את הדיון – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

לי יש הצעת חוק אחת, ועשרים אלף פעם עשו לי שינויים – – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את ההערות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פנחסי, אני מבקשת להפסיק את ההערות. מי שיש לו הערה לסדר-היום, יפנה בבקשה לסגן מזכיר הכנסת ויברר זאת עמו. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אתה עומד פה בזכות. הזמן הוא שלך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להביא לכאן בקריאה ראשונה הצעת חוק מוועדת החינוך והתרבות של הכנסת. אני אקרא רק את שלוש השורות של הסעיף המרכזי בה, ששמו: זכות חינוך מיוחד לילדים החולים במחלה ממושכת.

הסעיף אומר: "ילד החולה במחלה ממושכת, אשר עקב מחלתו נבצר ממנו ללמוד באופן סדיר במוסד חינוך לילדים והוא מאושפז או מטופל במוסד רפואי לילדים, יהא זכאי לחינוך מיוחד אשר יינתן במסגרת המוסד הרפואי לילדים שבו הוא מאושפז או מטופל".

הנושא הזה נדון, היה בתמימות דעים בוועדה. אני מביא אותו כאן כפי שעבר בה, פה-אחד, ואני מבקש להעלות אותו להצבעה. אני מקווה שגם כאן החוק הזה יעבור בלי התנגדות, כפי שהיה בוועדה. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. חברי הכנסת, האם יש מי שמעוניין ליטול חלק בדיון בקריאה ראשונה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא. ניגש להצבעה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת, בקריאה ראשונה. בבקשה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 45

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך חובה לילדים החולים במחלה ממושכת, התשנ"ו–1996, לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

11 תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק החשובה עברה בקריאה ראשונה. אני מברכת את חבר הכנסת המציע. החוק מוחזר לוועדת החינוך והתרבות להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מזמינה את חבר הכנסת רן כהן להצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, בקריאה ראשונה, הצעת חוק של 90 חברי כנסת. בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אפשר לקבל את סדר-היום?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת להפסיק את ההערות בקול רם. יש פה סגן מזכיר הכנסת. חבר הכנסת פנחסי, ברשותך, יש פה נוהלי עבודה.

יהושע מצא (הליכוד):

למה אתם קצרי רוח? מה קורה פה?

היו"ר ע' מאור:

מה קרה פה?

רן כהן (מרצ):

מאז ומתמיד קיים נוהג בכנסת שחברי כנסת לא מבררים עם היושב-ראש ישירות אלא עם המזכיר.

היו"ר ע' מאור:

כך לא מבררים דברים. מה קרה לכם? יום אחרון של דיונים, קצת סבלנות.

יהושע מצא (הליכוד):

תנו ליושבת-ראש לנהל את הישיבה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, יש פה סגן מזכיר כנסת, מבררים אתו. תודה. חבר הכנסת רן כהן, הזמן לרשותך.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני מתכבד להגיש כאן לקריאה ראשונה את הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים. זו אותה הצעת חוק שהוגשה ב-27 במרס 1995 על-ידי 91 חברי כנסת, ובראשם עמדו חבר הכנסת דאז אברהם בורג וחבר הכנסת צחי הנגבי. לימים, כאשר אברהם בורג פרש מהכנסת, התנדבתי להחליף אותו, ומאז יש לי הכבוד להוביל את החוק הזה יחד עם חבר הכנסת הנגבי.

הצעת החוק הזאת, שהוכנה במהלך 15 דיונים בוועדת המשנה ובוועדת הכלכלה של הכנסת, מוגשת היום לקריאה ראשונה. אני רוצה להדגיש, שהחוק הזה הוא חוק בעל חשיבות עצומה, ובכל זאת עמדנו בפני סכנה שהחוק הזה לא יושלם, למרות מאמץ פרלמנטרי עצום.

לאחר שהצעת החוק הזו הוגשה לקריאה ראשונה והיתה סכנה שהיא לא תעבור, יזם יושב-ראש הכנסת, הפרופסור שבח וייס, פנייה של הרגע האחרון אל יוזמי החוק ואל שרי האוצר, המשפטים והתחבורה, וקיבל את הסכמת המעורבים בדבר להשבת החוק לדיון בוועדה.

לאחר שוועדת הכנסת אישרה את ההסכמה הזאת והעבירה את הצעת החוק בחזרה לדיון ולהכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכלכלה של הכנסת, חזרה ועדת הכלכלה, והפעם נדמה לי בראשותו של חבר הכנסת הנגבי, כדי להכין אותה מחדש.

הוועדה עסקה בשינויים רבים מאוד בחוק, כדי שלא להגיע להתנגשות בין ההצעה המקורית לבין עמדת הממשלה ועמדת השרים. לכן, בתום 11 דיונים נוספים בוועדה ובצוות מיוחד שהוקם במטרה להכין את החוק, אני מתכבד להגיש את הנוסח המתוקן החדש, היותר-מצומצם מהבחינה הכספית ומבחינות אחרות. הנושאים הקונטרברסליים ירדו, אבל נשארה המהות של החוק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עכשיו הממשלה תומכת בחוק הזה?

רן כהן (מרצ):

עכשיו, לא באופן פורמלי אבל באופן מעשי, הממשלה איננה מתנגדת. עובדה שאני גם מגיש את החוק. לשמחתי הרבה נפגשנו עם חלק מהשרים. בחלק מהדברים היתה הסכמה, בחלק מהדברים לא היתה הסכמה. עם חלק מהנושאים היתה הסכמה, ועם חלק אחר לא. אני חושב ואני מקווה, שלקראת ההכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בכנסת הבאה אפשר יהיה להכין את החוק הזה בהסכמה, ובלבד שמהותו של החוק הזה, שאני מתכבד לפרט אותו באופן מאוד תמציתי, אכן תאושר ותמומש.

המטרה של החוק היא להגביר את הבטיחות בדרכים ולצמצם את היקפן וחומרתן של תאונות הדרכים. בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אירעו בשנת 1995 בישראל 21,517 תאונות דרכים עם נפגעים. יש עוד תאונות ללא נפגעים. זאת עלייה של כ-7% במספר תאונות הדרכים בהשוואה לשנה הקודמת. בתאונות אלה נפגעו 38,089 איש, כ-5% יותר מאשר בשנת 1994. מקרב הנפגעים נרשמו 3,898 פצועים קשה ועוד 547 הרוגים. זאת עלייה של כ-5.1% במספר ההרוגים לעומת השנה הקודמת.

לפי הנתונים שמסרה המשטרה, בשנת 1994 כל 14.5 דקות נפגע במדינת ישראל אדם בתאונת דרכים; כל שעתיים נפגע ילד בתאונה; כל 16 שעות נהרג אדם בתאונה. נתוני שנת 1995 ותחילת שנת 1996 מצביעים על תחזית קשה ועלייה בתאונות הדרכים. לכן חייבים לתקוף את המצב הזה על-ידי שינוי במבנה, על מנת שאפשר יהיה להקטין את מספר תאונות הדרכים.

החוק שקיבל את אמון הרוב במליאה בקריאה מוקדמת והיה אמור לסמל כאן את האחדות בתחום שאיננו שנוי במחלוקת – הקונסנסוס להצלת החיים עולה עתה בשינויים ותוך מחיקת מרבית הסעיפים שיצרו בעבר את העימות, בעיקר על הרקע של העלויות ותקציבים שחלקם היו באמת גבוהים ביותר.

החוק הזה בא לקבוע קודם כול, שיש לכונן רשות עליונה שתכלול את כל הרשויות היחידות והגופים הממלכתיים העוסקים במאבק בתאונות. הרשות תגבש מדיניות ואת עקרונות המאבק. הרשות תכין תוך שישה חודשים תוכנית למשך חמש שנים – מה שנקרא תקופת החירום – כדי להתמודד ולנסות להקטין את תאונות הדרכים במהלכן.

אני מבקש להדגיש, כי מדובר ברשות ממשלתית, שהגופים השונים הפועלים היום, כדוגמת מע"צ, משטרת התנועה, לא יוכפפו אליה, לא יעברו ממשרד למשרד, אלא יהיו מיוצגים בה ויהוו בה מעין גוף תיאום כללי כלל-ממשלתי כדי לנסות ולהגיע ליתר תיאום בין כל גופי הממשלה לחיסכון בתקציבים, לאחדות הפעולה, לתקינה משותפת, על מנת להגיע להקטנת התאונות בכבישים.

החוק הזה גם מחייב להקים מערך חינוכי ללימוד נושא הבטיחות בדרכים מגיל הגן ועד תעודת הבגרות בכל מוסדות החינוך בישראל החל בשנת הלימודים התש"ס.

החוק יאפשר לסיים עד שנת 2000 את ביצוע מכלול ההחלטות שהתקבלו במהלך העשור האחרון, חלקן הוגשמו וחלקן לא הוגשמו, בעניין שיפור ושיקום התשתית בכל הכבישים האדומים ברחבי הארץ.

החוק מאפשר להוסיף 1,000 שוטרים למשטרת התנועה, כמובן כדי להגביר את האכיפה. ייתכן שבתוך שנתיים, שלוש, אולי ארבע שנים, אבל שנגיע למצב שבו מספר השוטרים בכבישים יהיה גדול ב-1,000 ונוכל גם בעניין הזה להיעזר כדי להוריד את מספר תאונות הדרכים ולהגביר את האכיפה.

החוק הזה גם אמור לשפר את נושא ההדרכה וההשתלמות המעשית, ובכלל זה נהיגה בכביש רטוב, נהיגה בלילה, תרגולת במצבי חירום. כל אלו דברים שעדיין לא נלמדים על-ידי הנהגים במדינה, ולכן בעניין הזה יש עליית מדרגה, אולי שתיים-שלוש מדרגות בהכשרת הנהגים לנהיגה, כדי להקטין את הסכנה שבהיות הגורם האנושי שותף בתאונות הדרכים.

החוק יחייב להוסיף לתקציבים המוקצים על-ידי המדינה סכומים נוספים שיגובשו כמובן לקראת קריאה שנייה ושלישית, שוב, כדי להגביר את האמצעים שאפשר יהיה להשתמש בהם כדי להקטין את הנזקים בכבישים.

הנזק הכלכלי המוכח בתאונות הדרכים מסתכם ב-3.6 מיליארדי שקלים בשנה. ולכן, ככל שנשקיע באכיפה, ככל שנשקיע בתשתית תקינה, נוכל לא רק להשקיע ממקורות המדינה אלא גם לחסוך באסונות בחיי אדם, בנזק אנושי, אבל גם בנזק כלכלי שתאונות הדרכים גורמות למדינה.

אני קורא לחברי הכנסת כולם להצביע בעד החוק הזה בקריאה ראשונה ולאפשר הכנה מפורטת של החוק לקריאה שנייה ושלישית בכנסת הארבע-עשרה, כדי שאפשר יהיה להוסיף נדבך חשוב במאבק בתאונות הדרכים.

לבסוף אני רוצה לומר, שהיה לי עונג לעבוד עם חבר הכנסת צחי הנגבי, שנמצא בחוף-לארץ, ואני מתכבד להחליף אותו כאן בהעלאת הנושא הזה במליאת הכנסת, ולהודות מעומק הלב למזכירת הוועדה לאה ורון ולכל הצוות של ועדת הכלכלה ולמשפטנים שעזרו לנו להכין את החוק הזה ולהביא אותו לכאן לקריאה ראשונה, כדי שנוכל להשלים אותו בקריאה שנייה ושלישית בהמשך הדרך. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברי הכנסת, האם יש מי מהנוכחים באולם שרוצה להשתתף בדיון בקריאה ראשונה?

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ו-1996, בקריאה ראשונה. בבקשה, ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ו-1996,
לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

רוב של תשעה, בתוספת חברי הכנסת רביץ וגפני, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ו-1996, אושרה בקריאה ראשונה ומוחזרת להכנתה לקריאה שנייה ושלישית לוועדת הכלכלה של הכנסת.

הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1996, בקריאה ראשונה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, החברה בוועדת העלייה והקליטה, חברי הכנסת, ובהם חברי הכנסת ורדיגר ומאיה, שגם הם חברים בוועדת העלייה והקליטה, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1996. החוק הזה נחקק ביום האחרון של הכנסת הקודמת, ב-18 במרס, והנה ביום האחרון של הכנסת הזאת – בקריאה ראשונה, אני מקווה כך, יהיה רוב – אנחנו מביאים לו תיקון.

התיקון הזה נותן תגמול בסיסי בשיעור של 50% מהשכר הקובע למי שהוכר כאסיר ציון, אף אם אינו נכה, וזאת בשונה מהמצב הקיים, שלפיו הזכאות לתגמול מותנית בקיום נכות. באופן זה הורחב מעגל אסירי ציון הזכאים לתגמולים כך שיכלול כל אדם שישב במאסר, במעצר או בהגליה בשל פעילותו. והוכר עקב כך כאסיר ציון.

אבל יש בו עוד שינוי אחד, חשוב מאוד. החוק מכיר בפעילי העלייה לעידוד העלייה והתודעה הלאומית בארצות שפעילות זו היתה אסורה בהן. לשמחתנו הרבה, יש היום רק מדינה אחת בעולם ששם יש לנו בעיה עם פעילות כזו, שהיא מחוץ לחוק. היום הפעילות מותרת בכל מדינות העולם, ואני מקווה שגם במדינה הזאת היא תותר במהרה.

ומיהו פעיל עלייה? – מי שמרבית זמנו הוקדשה לפעילות לעידוד העלייה במשך תקופה של שלוש שנים רצופות לפחות, והכול אם הוא אזרח ישראלי מכוח חוק השבות מ-1950 ותושב ישראל. פעילות לעידוד העלייה היא אותה פעילות ציונית שמטרתה לעודד עלייה לישראל ולהגביר את התנועה הלאומית היהודית והחינוך העברי הנעשה במדינה שבה הפעילות האמורה אסורה לפי חוק, אך העוסק בה צפוי עקב הפעילות האמורה לפגיעה ממשית.

אני רוצה לומר, שזכיתי לשיתוף פעולה פורה וקונסטרוקטיבי מאנשי המוסד לביטוח לאומי, ואני מודה להם, ובכללם ליועצת המשפטית שלהם. אני רוצה להודות לפורום הציוני על העזרה ושיתוף הפעולה לאורך כל הדרך, ובעיקר לאורי אוהלי. אני רוצה להודות למזכירת ועדת העלייה והקליטה וילמה מאור ולמזכירה צפורה גלעדי ולכל אלה שסייעו לי להגיע להגשת החוק.

אני אעשה מאמץ להביא את החוק לקריאה שנייה ושלישית ב-29 באפריל, אם הדבר יתאפשר לפי תקנון הכנסת, כדי לאפשר תגמול נאות לאנשים שהקריבו, סבלו ועשו למען מדינת ישראל. הם ראויים לקבל את הפירות של החוק הזה מוקדם ככל האפשר. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

אני מבינה שהדיון ימשיך להתקיים בוועדה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו – 1996, בקריאה ראשונה. ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון),
התשנ"ו-1996, לוועדת העלייה והקליטה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה והיא מוחזרת להכנתה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת העלייה והקליטה.

זו הזדמנות לברך את חבר הכנסת זיסמן גם על הצעת החוק החשובה ביותר. באמת התרשמנו מהטיעון המאוד-מוצדק של אסירי ציון לשעבר. אני מברכת את חבר הכנסת זיסמן גם על כל הפעילות בנושא קליטת העלייה. עוד יש עת וזמן לחזור לדרך הנכונה, ולא לשלישית, אבל זה כבר ויכוח אחר, שהוא פוליטי. אבל בכל הנוגע לפעילות בנושא קליטת העלייה – ישר כוח.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, הודעה לסגן מזכיר הכנסת – בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: מטעם ועדת הכנסת – הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18), התשנ"ו-1996; הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו-1996. מטעם ועדת החוץ והביטחון – הצעת חוק בתי-קברות צבאיים (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996; הצעת חוק זו היא מיזוג של שתי הצעות חוק שהועברו לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת: הצעת חוק ממשלתית והצעת חוק פרטית, של חבר הכנסת דוד צוקר. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון), התשנ"ד-1994

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא, להצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק א'תקכ – הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון), התשנ"ד-1994. בבקשה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בטרם אתחיל את הסדרה המרתונית שלי הלילה, של חמישה חוקים, אני רוצה, קצת ככה להוציא מר מן הלב. שתי דקות, ברשותך.

עזבתי את הכנסת ויצאתי לשעה וחצי מירושלים, ואני אומר לך, חזרתי מלא בושה. מצאתי עיר שהזכירה לי את תקופת השלטון הבריטי פה, כאשר הטילו עליה עוצר. לא היה אפשר לנסוע בכבישים, הכול היה חסום. כבישים ריקים מאדם; בצד אחר – מכוניות רבות עומדות וממתינות בעצבים. עיר במצור, וזאת משום אותן שמועות שה"חמאס" רוצה להטיל טרור בעיר דווקא היום הזה, כאשר ועידה למלחמה בטרור התכנסה בשארם. גברתי היושבת-ראש, בכנות, חשבתי לעצמי באותם רגעים: היש ראייה גדולה יותר לכך שאנחנו חיים בתקופה שהטרור מנסה להשתלט על חיינו?

וממול, במרחק מאות קילומטרים, מתכנסת לה ועידה, שהמצור שמוטל על העיר מעיד עד כמה כולה שקר וכזב, גברתי היושבת-ראש. זו הראיה – שם מתכנסת לה ועידה, כביכול למלחמה בטרור, ועל ירושלים מוטל מצור מהחשש של הטרור. במקום שהוועידה הזאת שם תיצור איזו הצגה ראוותנית, מוטב היה שכל האחראים לביטחון הפנים יעסקו בשאלה כיצד אפשר לשמור על העיר הזאת מפני טרור בלי להטיל עליה עוצר. מחר, גברתי, העוצר הזה כבר יוסר, ואנחנו נחזור לחיינו, והחשש מפני הטרור ימשיך להתקיים בארץ הזאת. הממשלה לא רואה את פני הדברים, היא מסתפקת בוועידות. ראוה.

גברתי, אמרתי את הדברים משום שחזרתי, כפי שאמרתי לך, עם עצב בלב אל מול מה שפגשתי – אותו עוצר על ירושלים.

אני רוצה, גברתי, להתחיל בסדרה של החוקים שלי, והראשון שבהם, כפי שנאמר פה, הצעת חוק הסדרים במשק המדינה. זו הצעת חוק, גברתי היושבת-ראש, של חבר הכנסת יוסי ונונו, והוא איננו פה. הוא צריך להגן על החוק שלו מפני ההחלטה שלי בוועדת הפנים לדחות אותו. משום שהוא איננו פה, אני חושב שהמלאכה תהיה קלה יותר, אבל על מנת שנוכל לדחות את החוק, כפי שאני מציע, ולהסיר את ההצעה מסדר-היום, אני רוצה לומר במשפטים מספר במה מדובר.

זו הצעת חוק בנושא הארנונות וההנחות בארנונות. כשלעצמה היא יכולה להיות מבורכת, היא באה להרחיב, למעשה, את מעגל הזכאים להנחות בארנונה. אבל יש כאן עניין עקרוני: לא ייתכן לשנות מתכונת משפטית של קביעת הנחות באופן פרטני, כפי שמתחשק לכל חבר כנסת. כל אחד רואה מזווית אחרת למי לתת הנחות. יש מסגרת שקובעת, שהתקנות יותקנו על-ידי השר, במקרה זה שר הפנים, ויובאו לאישור ועדת הפנים – כך נהגו שרי הפנים בכל נושא הארנונות וההנחות – ובדרך זו צריך להמשיך ולפעול. אם חבר כנסת רוצה לשנות את התקנות ולהרחיב את המעגל, הוא לא יכול לעשות זאת באמצעות חקיקה כאן, הוא צריך ללכת לשר הפנים, למשרד הפנים, וליצור את השינוי הזה. שינוי פרטני רק יגרום לאי-סדר רב במערך ההנחות בשלטון המקומי, כפי שהיה לפני שהותקנו התקנות, כשכל עירייה פעלה כפי שהבינה.

לפיכך, גברתי – אני אומר "לפיכך" תרתי משמע, פעמיים – אני מציע להסיר את ההצעה: א. מפני שאין מי שיגן עליה, המציע יוסף ונונו איננו; ב. גם אילו היה, הייתי מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום, משום שהצעת החוק שלו, כפי שהסברתי, רק יכולה להכניס אי-סדר במערך ההנחות בשלטון המקומי.

אני מציע שנצביע על דחיית הצעת החוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת ועדת הפנים להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון).

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

מי שבעד הצעת ועדת הפנים מצביע בעד.

היו"ר ע' מאור:

כן, בוודאי.

בעד הצעת הוועדה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הפנים ואיכות הסביבה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון), התשנ"ד–1994, נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שלושה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת ועדת הפנים נתקבלה, וזה אומר, שהצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון), התשנ"ד–1994, הוסרה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 25), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה חבר הכנסת מצא להצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 25).

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, כפי שאמרת זו הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 25), התשנ"ו–1996.

אני מתכבד להביא בפני הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת החוק לתיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירות). הצעת חוק זו היא של חבר הכנסת ידידנו אבנר חי שאקי. היא נדונה במליאת הכנסת בקריאה טרומית ב-1 בפברואר 1995, ובקריאה ראשונה – ב-23 בינואר 1996, והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ובכך אנחנו עוסקים הרגע.

הצעת החוק שלפנינו מרחיבה את מסגרת העילות של ערעורים על תוצאות בחירות לרשות מסוימת. הצעת החוק שלפנינו קובעת, כי ניתן יהיה להגיש ערעור על תוצאות בחירות ברשות מקומית מסוימת בטענה שבוחרים הצביעו ביישוב שאין להם שום זיקה אליו והם עשו זאת על-ידי שינוי מענם לצורך הצבעה בבחירות, על מנת לגרום לעיוות בחלוקת המנדטים. היו דברים מעולם, שאוכלוסייה נדדה

לצורך ההצבעה, לתקופה מסוימת, באופן זמני, למקום יישוב אחר, רשמה שם את מקום מגוריה, הצביעה, ואחר כך חזרה והצביעה פעם נוספת. זה בוודאי גורם עיוות בחלוקת המנדטים.

הפתרון שחבר הכנסת שאקי מציע בהצעת החוק הוא קביעה מפורשת, כי שינוי מען כאמור הוא עבירה פלילית, והעונש על כך הוא מאסר שלוש שנים או קנס. כמו כן נקבע בהצעת החוק, כי בנסיבות שבהן סובר בית-המשפט המחוזי כי אין ביכולתו לבחון את חומר הראיות בערעורים שהוגשו לו בטענת שוחד או בטענת שינוי מענם של בוחרים שלא כדין ולפסוק בערעורים אלה בתוך 30 ימים מיום הגשת הערעורים, רשאי בית-המשפט להעביר את החומר לחקירת המשטרה. בנסיבות אלה רשאי בית-המשפט לפסוק בערעורים בתוך שנה מיום הגשתם, ולא בתוך 30 ימים, כפי שקבוע היום בחוק.

אני תקווה, שאם תתקבל הצעת חוק זו ותיכנס לספר החוקים שלנו תהיה זו חתירה נוספת בכיוון של קיום בחירות נקיות, שטוהר המידות ישלט בהן הן מצד הנבחרים והן מצד הבוחרים.

אני מציע להעמיד את הצעת החוק להצבעה. בוודאי אחר כך תיתני לפרופסור אבנר חי שאקי, חבר הכנסת, לומר כמה מלים, כי הצעת החוק הזאת היא שלו.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אנו עוברים להצבעה. להצעת חוק זו אין הסתייגויות. מי בעד הסעיפים 1 עד 3 בקריאה שנייה?

הצבעה מס' 49

בעד סעיפים 1-3 – 4

נגד – 3

נמנעים – 2

סעיפים 1-3 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה בעד, שלושה נגד, שני נמנעים. אני קובעת שסעיפים 1 עד 3 אושרו בקריאה שנייה.

אנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית ואחרונה.

הצבעה מס' 50

בעד החוק – 4

נגד – 3

נמנעים – 2 חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 25), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה תומכים, שלושה מתנגדים, שני נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה שלישית ואחרונה.

חבר הכנסת המציע אבנר חי שאקי, האם אתה רוצה לומר כמה מלים? בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אני שמח שהחוק נתקבל. אני הייתי בטוח בזה, אבל אני מתפלא על ההצבעה המאוד לא-הגיונית של אלה שהתנגדו.

כל כולה של ההצעה בא לתקן עיוות. בית-המשפט המחוזי בחיפה, שנזקק לעניין, אמר, שאין מנוס מחקיקה כדי למנוע תופעה כל כך שלילית, שאנשים מסוימים מעתיקים מגוריהם כביכול לחודש ימים או לחודשיים, מקבלים זכות בחירה, מטים את התוצאה לטובת מועמד אחד לעומת מועמד שני וחוזרים למקומותיהם. אנחנו צריכים לעודד מעשים כאלה, שיטות כאלה, פסול כזה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל הוא לא מצביע פעמיים. הוא מצביע או כן או שם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מה זאת אומרת, יש לו זכות להצביע בכל מקום שהוא רוצה? אם הרעיון הוא שאדם צריך להיות תושב, הוא אכן צריך להיות תושב. הוא לא יכול להיות תושב על הנייר. לא יכול להיות שאשתו וילדיו והוא גרים בחיפה והוא מצביע באיזה כפר אחר. זו פשוט הולכת שולל, ואני שמח שנמצאה דרך ושהתיקון נתקבל ברוב.

אני מודה לאלה שתמכו בחוק.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

(תיקון מס' 14), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא, להציג את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון מס' 14), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, לפני שאציג את הצעת החוק אבקש את תשומת לבך לשנייה אחת. יש חקיקה נוספת. הבוקר כינסתי את ועדת הפנים לחקיקה שביקש ממני השר לביטחון פנים בקשר לחוק איסור ההלנה. עשיתי מאמץ והעברתי היום את הצעת החוק כדי שנוכל להספיק לאשר אותה כאן בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אבל אינני רואה זאת על סדר-היום. הייתי רוצה לדעת מה קרה עם הצעת חוק זו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

סוף סוף משהו שאנחנו רוצים להצביע בו בעד הממשלה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן, אני צריך להגן עליה היום.

היו"ר על מאור:

הסעיף הזה נמצא בסדר-היום, חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תודה רבה.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון מס' 14), התשנ"ו–1996.

הצעת חוק זו היא של חבר הכנסת רענן כהן, ואנו שולחים לו מפה מלוא הברכות לפריימריס שלו, כי הוא בוודאי עכשיו באחת מפינות הארץ ולכן נעדר מכאן, עושה מלאכת קודש בפריימריס. הצעת חוק זו נדונה במליאת הכנסת בקריאה טרומית ביום 24 בינואר 1996, ובקריאה ראשונה ביום 7 במרס 1996, והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת החוק שלפנינו דנה בשינוי הרף למינוי סגנים לראש רשות מקומית, כאשר המודד הוא מספר התושבים באותה רשות.

סעיף 14 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה–1975, הדין במינוי סגנים קבועים כממלאי-מקום לראש הרשות, קובע כי: "לראש רשות יהיה סגן אחד, וברשות מקומית שמספר תושביה עולה על 250,000 יכול שיהיו שני סגנים". הצעת החוק שלפניכם באה וקובעת מודד נמוך יותר של מספר התושבים, ולפיו ברשות מקומית שמספר תושביה עולה על 150,000 תושבים, יכול שיהיו שני סגנים. נוסף על כך הונמך גם הרף למינוי סגנים נוספים על הסגנים ממלאי-המקום כאמור לעיל.

סעיף 15 לחוק קובע כי: "ברשות מקומית שמספר תושביה אינו עולה על 250,000 יהיה סגן אחד או שני סגנים". לעומת זאת, הצעת החוק שלפניכם קובעת, כי ברשות מקומית שמספר תושביה אינו עולה על 150,000, יכול שיהיו סגן אחד או שני סגנים, וכאשר מספר תושביה עולה על 150,000, אך מספר התושבים לא עולה על 250,000, יכול שיהיו שני סגנים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת מצא, כמה רשויות מקומיות כאלה יש?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תאפשר לי לסיים את דברי, ולאחר מכן אשיב על שאלתך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בירושלים על 600,000 תושבים יש שמונה סגנים לראש העיר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אז זה בסדר, לפי מודד של 150,000.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כיוון שהזכרת שמונה סגנים בירושלים, ובתל-אביב לפי חוק מיוחד יש חמישה סגנים – כלומר, המפתח של 150,000 תואם גם את ירושלים וגם את תל-אביב.

כמו כן, הצעת החוק שלפניכם באה להסדיר את מינוי ממלא-המקום לראש הרשות, בנסיבות שבהן יש יותר מסגן אחד ולא נקבע מי מביניהם ממלא את מקומו. במקרים כאלה, כשנבצר מראש הרשות למלא את תפקידו, יהיה ממלא-מקומו הסגן מהסיעה הגדולה ביותר. אולם, אם שני הסגנים יהיו נציגי אותה סיעה או שגודל סיעותיהם שווה, יכהן הקשיש שבין הסגנים כממלא-מקומו של ראש הרשות.

הפועל היוצא מהצעת החוק שלפניכם הוא הגדלת מספר הסגנים ברשויות המקומיות. יש מקום לכך שברשויות גדולות שמספר תושביהן עולה על 150,000 ניתן יהיה למנות סגנים נוספים. זאת, בין היתר, כדי שתהיה אפשרות לפזר את עומס התפקידים לשם ביצועם היעיל. כמו כן, אולי בדרך זו ניתן יהיה להביא על פתרונו גם את נושא הרוטציה של הסגנים ברשויות שבמקרים רבים בא בעיקר לפתור בעיות של נבחרים על חשבון הבוחרים.

להצעת חוק זו לא הוגשו הסתייגויות, ואני מבקש להעמידה להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אני רוצה להתייחס במשפט אחד או שניים לדברי חבר הכנסת זיסמן. זו הצעת חוק פרטית. לצערי הרב, בנושא השלטון המקומי אנחנו עדים להצעות חוק פרטיות לא מעטות, כשהתהליך היה צריך להיות הפוך. אני חושב, שבחקיקה מסוג זה, משרד הפנים צריך להיות היוזם, ולא להשאיר את זה למצוקה זו או אחרת בפניה זו או אחרת בארץ או בעיר זו או אחרת.

אני לא הייתי מאושר מהצעת החוק הזאת, כי בדרך כלל אינני נוטה לקבל הצעות חוק שבאות לפתור בעיה פרטנית קואליציונית של עיר זו או אחרת. אולם, וכך אני נוהג, כשמשרד הפנים, שר הפנים, תומך בהצעת החוק – ובמפורש ביקשתי לשמוע, לפרוטוקול, את דבריהם, ואומרי דברו של שר הפנים תמכו בהצעת החוק. אני מצאתי לנכון להביא את הצעת החוק כאן, משום שאני יכול לבוא ולומר: אם שר הפנים תומך בה, היא נתמכת על-ידי הממשלה. ומכאן האמירה בפתח דברי – אם אומנם תומכים בהצעות מסוג זה, מדוע לא תהיה הממשלה היוזמת כדי להכניס במערכת החוקים, ובעיקר במערכת החקיקה בשלטון המקומי, סדר? וסדר לא תמיד קיים.

אחרי הדברים האלה, בסיום דברי אני אבקש, גברתי היושבת-ראש, להעמיד להצבעה ואכן לאשר את הצעת החוק הזו בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברי הכנסת, מאחר שאין הסתייגויות, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון מס' 14) – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

16, סליחה.

היו"ר ע' מאור:

לא, זו טעות. זה 14.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, 16.

היו"ר ע' מאור:

אני מצטערת, יושב-ראש הוועדה – – –

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

זה 14. אני מבקש להשאיר תיקון מס' 14, ואם ניווכח שזו היתה טעות, לא נביא את זה פעם נוספת.

רחבעם זאבי (מולדת):

בואו נתפשר על 13.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, כדברי יושב-ראש הוועדה, התיקון הוא תיקון מס' 14, אלא אם יתברר שהיתה טעות.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

זה בדוק על-ידי היועצים המשפטיים. אם יתברר שזו טעות, נתקן זאת בלי להביא את זה פעם נוספת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בסדר, תודה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, ההצבעה החלה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אנחנו תמיד בעד הממשלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אם חבר הכנסת גפני מצביע בעד, אתה יכול להצביע בעד.

משה גפני (יהדות התורה):

החוק על ה"אוריינט האוס" – –

הצבעה מס' 51

בעד סעיפים 1-2 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

11 תומכים, ללא נמנעים, ללא מתנגדים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 52

בעד החוק – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון מס' 14), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

עשרה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שלישית ואחרונה.

הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום: הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), קריאה שנייה וקריאה שלישית. בבקשה, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת מצא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר הכנסת מצא, זה כבר לא שייך. מותר לי לעלות להגיד תודה בשם חבר הכנסת רענן כהן? אני הבאתי את החוק בקריאה ראשונה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, זו הצעת חוק פרטית שלי ושל חבר הכנסת דוד מגן.

אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996.

אני מציע לחברי הכנסת שנכחים באולם – חבר הכנסת פנחסי, אני מציע לך לשבת. זו הצעת חוק שתצור רעידת אדמה לא קטנה בארץ כשהיא תתקבל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני רוצה להתייעץ עם חבר הכנסת גפני איך להצביע – אם להעביר או להפיל.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

זו הצעת חוק שנדונה במליאת הכנסת בקריאה טרומית ביום 1 במרס 1995, ובקריאה ראשונה ביום 23 באוקטובר 1995, והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

מאז 1980 לא נעשתה בחוק העמותות שום רויזיה משמעותית, ובהצעת החוק המונחת לפניכם שולבו תיקונים רבים ומשמעותיים בענייניו.

עיקרה של הצעה זו הוא הגברת הפיקוח על כספי העמותה, מקורותיהם והדיווח עליהם. לצד הפיקוח הורחבה קשת אמצעי האכיפה.

היום יש במדינת ישראל למעלה מ-22,000 עמותות, נוסף על אלפי אגודות עות'מאניות שטרם הפכו לעמותה – וכל דיכפין יכול לגשת לרשם העמותות ולרשום עמותה. כל עמותה רשאית להזרים לקופתה כספים רבים, עשרות אלפי שקלים, כאשר הפיקוח על כספים אלו היום הינו מינימלי.

קצרה היריעה מלפרוס בפניכם את כל התיקונים, או אפילו את מרביתם, אך רצוני להאיר את עיני חברי הכנסת בכמה עקרונות חדשים שנקבעו בהצעת חוק זו, שכאמור היא הצעת חוק פרטית שלי.

הידוק הפיקוח על עמותות מתבטא בכמה הצעות, כפי שהן באות לידי ביטוי בהצעת החוק שלפניכם.

ראשית, דבר שלכאורה נראה פעוט, אך חשיבות רבה בצדו. בסעיף 8א המוצע נקבע, כי עמותה חייבת לציין את שמה המלא בכל מסמך או פרסום או שילוט היוצא מטעמה, ללא קיצורים והשמטות, ולציין בסופו את המלה "עמותה" או "עמותה רשומה". מה החשיבות בתיקון זה? עמותה היא מוסד בעל אופי ציבורי המגלגל כספי ציבור רבים, וציון המלה "עמותה" או "עמותה רשומה" יאפשר לזהות אותה מייד כעמותה רשומה וכתאגיד שעבר הסדר על-פי החוק. וכאן, בדבר שלכאורה נראה קטן, מתחיל הפיקוח.

נוסף על כך קובעת הצעת חוק זו, שעמותה שמחזורה השנתי עולה על 750,000 שקלים חדשים חייבת במינוי רואה-חשבון. עמותה זו מחויבת בהגשת דוח כספי לרשם, כשהוא מבוקר על-ידי רואה-חשבון, לאחר אישורו על-ידי האספה הכללית. כמו כן נקבע בהצעה זו, כי לרשם יש סמכות לחייב עמותה להמציא מסמכים או מידע נוסף להבהרת פרטים שצוינו או שהיה צריך לציין בדוח הכספי שהוגש לו, הכול לשם הגברת הפיקוח.

תשומת לב מיוחדת ניתנת להרחבת סמכותו של החוקר. לפי הצעת חוק זו, ניתנת לחוקר סמכות לחקור את דרך ניהול העמותה, תפקודה בהתאם להוראות חוק זה ופעולותיה הכספיות, והחוקר ימסור לרשם דין-וחשבון על כל פעולותיו.

עוד מוצע בהצעה זו להחמיר בענישה על עבירות לפי חוק זה: 1. זו פעם ראשונה שבחוק זה קבוע עונש מאסר על עבירות שמסוגן הן חמורות ונכנסות לגדר מרמה, כגון רישום פרט כוזב במסמך של עמותה בכוונה לרמות, זיוף מסמכי עמותה ועוד; 2. להטיל עיצום כספי על מי שעבר עבירה, כגון אי-קיום אספה כללית או אי-מתן אפשרות לחבר ועד באותה עמותה לעיין בפנקסים.

הוראה מיוחדת מיועדת לאפשר לאגודות ותיקות שנוסדו לפי החוק העות'מאני להירשם כעמותות ובכך להחיל עליהן את הוראות חוק העמותות.

להצעה זו, אדוני היושב-ראש, לא הוגשו הסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

איך אתה מצליח, חבר הכנסת מצא, להביא תמיד חוקים בלי הסתייגויות? תגלה לנו את הסוד.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ראשית דבר, אדוני היושב-ראש, אני מברך אותך שהצטרפת אלינו אחרי שהיית בשליחות רשמית לקבל מנהיג עולם, את הנשיא קלינטון. אני לא אומר את זה בסרקזם.

היו"ר ש' וייס:

אני תמיד שמח שמנהיגי עולם באים אלינו.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

זה התפקיד שלך וזו חובתך וטוב שעשית את זה בבירת ישראל, והברכה לנשיא המדינה שיישר לנו קצת את עמוד השדרה היום באמירה שלו ובכך שלא הסכים לקיים טקס רשמי שבו כבוד בירת ישראל כרוך, ולא הסכים לערוך את זה בלוד, כי אחרי הכול בירת ישראל שוכנת כאן ובית הנשיא שוכן כאן, וטוב שנשיא המדינה עשה זאת היום. אמרתי זאת בבוקר בשידור אחר – נשיא המדינה ראוי להצדעה על התנהגותו, שהוסיפה כבוד למדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, אתה שאלת אותי, איך אני מצליח להגיע להעביר חוקים בלי הסתייגויות. אני אומר לך – לא מעט גורמת לכך סדרת דיונים ארוכה, תוך פשרה.

הצעת החוק הזאת, אדוני, הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), היא מהפכה.

היו"ר ש' וייס:

אני רואה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

היא מהפכה, כיוון שעד היום, כפי שאמרתי, ואתה לא היית בפתח הדברים – –

היו"ר ש' וייס:

שמעתי אותך ברמקול.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

— – יש 22,000 עמותות. מדובר במחזורים כספיים של מיליארדי שקלים. אני לא רוצה להאשים איש, אבל מיליארדי השקלים האלה זורמים. לא תמיד יש הפיקוח הנדרש על-פי החוק, ולא מעט עמותות הסתבכו ואנשים הסתבכו ועלולים להסתבך. החוק הזה בא להכניס סדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

יאללה, חברה, בואו נצביע.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אנחנו כבר נצביע, האמן לי. אני נענה לבקשתך, לא אאריך. רק חבל, אדוני היושב-ראש, שחוקים מסוג זה וחוקים אחרים באים ככה בשעות הקטנות, ערב התפזרותה של הכנסת, כי ראוי היה החוק הזה שיידון קצת יותר בהרחבה וקצת יותר בהסבר. אבל אני שמח שהיתה לי היוזמה הזאת, ואם יעבור החוק הזה כאן, שהוא ייכנס לספר החוקים תחת שמי. עם התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, אני אחוש כבוד אם אומנם תצביע הכנסת ותעביר אותו בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת מצא. חבר הכנסת מצא, אתה יודע למה זה בא בשעות כאלה? אנחנו קיצרנו את המושב, על-פי בקשה של רוב חברי הכנסת, אבל לא רציתי לפגוע במלאכות שכבר נעשו. אין מה לעשות.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

טוב שיש קהל ביציעים. אז הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, זה לא רע לעומת אתמול בלילה, כשחבר הכנסת גדליה גל ואני העברנו שבעה חוקים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ביצע יש יותר מאשר חברי הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, טוב. אנו ממשיכים במלאכה בכל מספר חברי כנסת שיש.

הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996 – כיוון שאין הסתייגויות, אני מצביע עכשיו בקריאה שנייה מן הסעיף הראשון ועד סעיף 37, כולל. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 53

בעד סעיפים 1-37 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-37 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

אלה תוצאות שיש לנו גם בלי קשר לבחירות לפעמים. 13 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש 15 איש באולם.

היו"ר ש' וייס:

טוב. יש כאלה שלא – – – אני קובע, שהחוק אושר בקריאה שנייה.

עכשיו, רבותי, הצעת חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996 – קריאה שלישית ואחרונה.
ההצבעה החלה.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

כן, יש עוד הרבה חוקים הלילה. עוד הלילה הזה – מפלגות ראובן גדולים חקקי לב.

הצבעה מס' 54

בעד החוק – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק העמותות (תיקון מס' 3), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

13 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית. אני באמת מברך את חבר הכנסת מצא, ונדמה לי שגם את חבר הכנסת דוד מגן, על המלאכה המצוינת שעשיתם כאן.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

יש לי עוד חוק.

היו"ר ש' וייס:

זהו. נכנסתם לספר החוקים עוד פעם.

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו-1996, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת מצא. אדוני, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה חוק מובן, ואתה יכול לעשות אותו קצר.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ידידי הטוב, אדוני יושב-הראש, הכול בקצרה ועל הכול נצביע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם אתה רוצה שנתמוך – – –

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

בסדרת המרתון הזו זהו החוק החמישי שאני מביא היום. בבוקר זה היה נושא אורון ודודאים, שגם אותו העברתי. אני רוצה לומר לך, אדוני יושב-הראש, רק כדי שתדע איך הכנסת שלך עובדת – – –

היו"ר ש' וייס:

תן לי קודם לחתום על חוק שלך.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אתמול בחצות הלילה צלצל אלי השר לביטחון פנים וביקש ממני לכנס הבוקר ישיבה כדי להביא את החוק הזה לאישור הוועדה. הבוקר הוא אושר, והנה הוא הלילה על השולחן שלנו לאישור בקריאה שנייה ושלישית. עשיתי זאת, משום שיש חשיבות לחוק, באמת מבחינת אספקט האחריות לביטחון פנים המדינה.

היו"ר ש' וייס:

פתרת לי חידה – כל הלילה אתמול ניסיתי לתפוס את השר לביטחון פנים, והיה תפוס. הוא פשוט דיבר אתך. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא היה בחתונה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לפניכם, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו–1996. הצעת חוק זו, שהיא הצעת חוק ממשלתית – וגם הממשלה, אדוני, צריכה להעביר קצת חוקים, ולא אנחנו – עברה בקריאה ראשונה ביום 11 במרס 1996 והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ההצעה שלפניכם היא הוראת שעה שהיא בגדר כורח הזמן והמקום. חוק זה הוא אחד האמצעים שבאים להתמודד עם סכנה הנשקפת לביטחון תושבי המדינה מתושבים מסוימים של אזורי יהודה, שומרון וחבל-עזה הנכנסים לישראל או השוהים בה ללא היתר כדין או בניגוד לתנאי ההיתר.

החוק המוצע, שהוא הוראת שעה, לתקופה של שנה החל ביום פרסום החוק, מביא עמו, בין היתר, את השינויים הבאים. השינוי הראשון הוא החמרה בעונשם של המסייעים למעשה העבירה של שהייה שלא כדין, על דרך הלנה והעסקה שלא כדין, וקובע עונש של שנתיים מאסר בגין עבירה זו.

השינוי השני – חוק זה מוסיף וקובע כעבירה את עניין ההסעה על-ידי מעביד או הסעה על-ידי מתווך כוח אדם הן בעצמו הן באמצעות עובדו או שלוחו של אדם שהוא תושב האזור שאינו רשאי לעבוד בישראל. הצורך בהגדרת פעולת ההסעה בנסיבות האמורות כעבירה בא למנוע עקיפת חוק על-ידי המעבידים ומתווכי כוח אדם, שנוהגים לסייע לעובדים להיכנס לישראל ולצאת ממנה אף לא על-פי היתר כדין.

האחריות לביצוע הוראות חוק זה היא על השר לביטחון הפנים לגבי סעיף 12א ו-12ב שבו, בעוד שר העבודה והרווחה ממונה על הוראות חוק זה לעניין עבירות שעבר מעביד או מתווך כוח אדם.

אני תקווה, שחוק זה יסייע, יחד עם מכלול הצעדים הננקטים על-ידי הממשלה, במלחמה בטרור.

להצעה זו הוגשו הסתייגויות, ואני מציע להסיר ולקבלה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני עוד לא יודע אם המסתייגים כאן. נשמע מייד.

היו"ר ש' וייס:

תיכף נראה. אני מודה לחבר הכנסת יהושע מצא. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי אינה נוכחת. לפיכך, אין מסתייגים. לפיכך, אין הסתייגויות, כי כל ההסתייגויות הרשומות כאן הן של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, והיא איננה אתנו.

באין הסתייגויות – מי תומך בהצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו–1996, בקריאה שנייה, כהצעת הוועדה, מן הסעיף הראשון ועד הסעיף האחרון, כולל? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 55

בעד סעיף 1 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אני אוסיף. ראיתי. אני ממש ראיתי אותך במירוצך – בסדר? 13 תומכים, פלוס חבר הכנסת פנחסי; כלומר – 14 תומכים, ואין מתנגדים. אני קובע, שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו–1996 – קריאה שלישית. ההצבעה החלה. רבותי, דריכות.

הצבעה מס' 56

בעד החוק – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה),

התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. חברי הכנסת, אני קובע, שהצעת החוק הועברה בקריאה שלישית. חבר הכנסת מצא, בשם הזרוע המבצעת אני מודה לך הפעם על העבודה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני מודה לך מאוד.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, תודה רבה. זה עבר. בראבו. אלה חוקים חשובים.

הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו–1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

אנו ממשיכים במלאכת החקיקה. הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו–1996 – אני מזמין את חבר הכנסת גדעון פת בשם ועדת הכלכלה של הכנסת.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

איזה סעיף זה?

היו"ר ש' וייס:

זהו סעיף י"ד – הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו–1996. בקצב הזה יש לנו סיכוי עד 07:00 לגמור את סדר הלילה.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו–1996. הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ביום 27 בפברואר 1995 והועברה לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו הרבה דיונים בוועדה, ואני אשם, במידה מסוימת, שהדבר לקח כל כך הרבה זמן, אבל זה היה בגין האי-הכנה הנכונה של הצעת החוק והדרך שבה פעלה הממשלה במכירת מניות "בזק" בזמנה, בלי לקבוע איזה שהוא מעמד לממשלה לגבי הפעילות העתידית של חברת "בזק".

עיקרה של הצעת חוק זו הוא בהסמכת שר התקשורת, באישור הממשלה, לקבוע בצו, כי שירות בזק מסוים הוא שירות חיוני, בתנאים המפורטים בהצעת החוק, וכן את התוצאות הנלוות לקביעה כזו.

כידוע, מרבית שירותי הבזק הם שירותים חיוניים למשק, דהיינו שירותים שאי-אפשר בלעדיהם בעולם המודרני, ולפיכך נדרש הסדר חוקי על מנת להבטיח רציפות שירותים חיוניים אלה למדינה על כל זרועותיה, לרבות, כמובן, זרועות הביטחון, באופן שיבטחו האינטרסים החיוניים של המדינה בעניין זמינותם, סדירותם ותקינותם בכל עת של שירותים אלה.

יש לזכור, שמדיניות הממשלה היא להפריט את שירותי הבזק, תהליך שכידוע החל בעבר, ופתיחתם לתחרות, לרבות השירותים החיוניים שהוא נותן. לפיכך, על מנת להמשיך בתהליך הליברליזציה, יש מקום לקבוע בחוק הוראות שיאפשרו זאת.

בהתאם להצעת החוק, משקבע השר, כאמור, באישור הממשלה, כי שירות בזק הוא שירות חיוני, רשאי הוא לקבוע גם הגבלות, תנאים והוראות בעניינים שונים. יש לציין, כי מטרתם של אותם הגבלות, תנאים והוראות היא להבטיח, שהשליטה בבעל הרשיון וניהולו ייעשו בישראל, בידי אזרח ישראלי ותושב בה ובידי נושאי משרה בעלי סיווג ביטחוני מתאים, וכי נכסים מסוימים של בעלי הרשיון, הנחוצים למתן השירות החיוני, לא יועברו, ישועבדו או יעוקלו ללא אישור השר. עוד קובעת הצעת החוק את התוצאות המשפטיות של פעולות שנעשו בניגוד להגבלות, לתנאים או להוראות שהשר קבע.

סעיף נוסף בהצעת החוק מסמיך את שר התקשורת לקבוע דרכים ואמצעים להבטיח, שתאגיד הנותן שירות בזק חיוני לא יחדל ממתן שירותים אלה, כולם או מקצתם, בין בשל שיקולים כלכליים של

תחרות או מצב של חדלות פירעון ובין כתוצאה מהשתלטותם של גורמים זרים עוינים על התאגיד שהוא בעל הרשיון.

אני מבקש להביא לידיעתכם, אדוני היושב-ראש, כי ועדת הכלכלה החלה את דיוניה בהצעת חוק זו עוד בחודש יוני 1995, אולם במהלך הדיונים התעוררו כמה שאלות. למשל, האם ועד כמה עומדת הצעת חוק זו בהתאמה לחוקי היסוד, ככל שמדובר בזכויותיהם של מי שרכשו מניות ב"בזק" עוד לפני תחילת התיקון, ושאלות נוספות אחרות. כתוצאה מהעלאת אותן שאלות בוועדה ועל מנת להתיר ספקות שנתעוררו, עיבדו משרדי התקשורת, האוצר והמשפטים שינויים להצעה המקורית, על-פי הצעת הוועדה, כך שהנוסח המובא היום לאישור, חברי הכנסת, כולל לא מעט שינויים לעומת הנוסח המקורי שאושר בכנסת בקריאה ראשונה, הן כתוצאה מהאמור לעיל והן כתוצאה משינויים נוספים שהוכנסו אף בהצעה המתוקנת בעקבות הדיונים בוועדה.

על כן אני סבור, אדוני היושב-ראש, שהצעת החוק שחברי הכנסת מבקשים לאשר היום היא הצעת חוק נכונה וטובה, העומדת לא רק במבחני תכלית החקיקה, דהיינו, ההצעה הינה לתכלית ראויה בהחלט, אלא גם ההגבלות שהשר יהיה רשאי להטילן בצו הן במידה שאינה עולה על הנדרש, הן לגבי שירותי בזק חדשים והן לגבי שירותי בזק קיימים ולגבי אלה המחזיקים בשליטה או באמצעי שליטה בתאגיד הנותן שירותי בזק כאמור.

להצעת החוק, אדוני היושב-ראש, לא הוגשו הסתייגויות. רק הייתי רוצה לראות בעתיד, שהממשלה תחשוב קדימה ולא תעשה את המשגים שהיא עושה לעתים, ואני לא בא לכוון אצבע מאשימה כלפי ממשלה זו, מכיוון שהדבר התחיל בממשלה הקודמת, ותראה את הנולד, ולא תצטרך לבוא לאחר מעשה ולתקן דברים רטרואקטיבית.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מן הכנסת לאשר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הצעת החוק שהיה לי הכבוד להציג אותה כאן בכנסת בדקות האחרונות. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון פת.

חברי הכנסת, הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו-1996, קריאה שנייה. אין הסתייגויות. אשר על כן אני מעמיד אותה להצבעה בקריאה שנייה כהצעת הוועדה, מסעיף 1 ועד סעיף 4.

בעד סעיפים 1-4 – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-4 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

11 איש ואשה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו-1996 – קריאה שלישית.

הצבעה מס' 58

בעד החוק – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הבזק (תיקון מס' 12), התשנ"ו-1996, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק אושר בקריאה שלישית, חברי הכנסת.

תודה ליזמים ולמי שהביא את המלאכה לסיום טוב.

הצעת חוק התכנון והבנייה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996 <"דברי הכנסת", חוב' י"ט,
עמ' 5042; נספחות. >

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום שלנו: הצעת חוק התכנון והבנייה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק בשם ועדת הכלכלה חבר הכנסת גדעון פת. בבקשה, אדוני.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק התכנון והבנייה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996.

דוד צוקר (מרצ):

מילא שאתה מביא, אבל אתה מתכבד?

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני מתכבד להופיע בפניך.

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ביום 7 במרס 1996 והועברה לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, בעקבות המצוקה החמורה שאליה נקלעו יושבי המושבים, בהם חברי מושבים ובהם מתגוררים במושבים, חלק מהחקלאים מחפשים זה זמן מה מקורות תעסוקה ומקורות פרנסה חלופיים, דבר שהיה כרוך לעתים בשימוש בקרקע חקלאית למטרה לא חקלאית.

על רקע המצב החמור ולנוכח ריבוי התופעות של שימוש חורג על-ידי חקלאים בקרקע חקלאית למטרות של מסחר, אחסון ותעשייה קלה, מינה שר החקלאות ביום 15 בנובמבר 1993 ועדה מיוחדת לבדיקת סוגיה זו. ועדה זו הגישה דין-וחשבון, לרבות המלצות, בחודש יוני 1994, אך הממשלה לא עשתה דבר עם המלצות אלה.

על רקע זה יזם חבר הכנסת שמואל אביטל הצעת חוק, ובה הוצע למעשה לתת חנינה גורפת לכל מי שהחל לעשות שימוש חורג בקרקע חקלאית ובמבנים המיועדים לפעילות חקלאית לפני מועד הגשת הדוח האמור. הצעת חוק זו נדונה בדיון מקדמי במליאה ביום 21 בדצמבר 1994, והכנסת החליטה לאשרה ולהעבירה לוועדת הכלכלה. ואכן הצעת חוק זו, שכל חברי הוועדה שהחלו לדון בה עוד בחודש ינואר 1995 היו תמימי דעים שאין לה מקום בספר החוקים, אלא שמטרתה לזעזע את הממשלה ולגרום לה לפעול סוף סוף – עשתה את שלה, וביום 2 באפריל 1995 החליטה סוף סוף הממשלה לאמץ את הדוח האמור, דוח-קדמון.

אנחנו בוועדת הכלכלה סבורים היינו, שהנה עתה, לאחר שהממשלה דנה בעניין ואף אימצה את הדוח, יוסדר הנושא כראוי ולא יהיה צורך בחקיקה לצורך קידומו, אבל בפועל, חברי הכנסת, לא קרה הדבר, וזאת למרות כמה ישיבות שוועדת הכלכלה קיימה בנושא ושאליהן הוזמנו נציגי הממשלה על מנת להתריע בפניהם, שאם הטיפול בנושא לא יקודם הלכה למעשה, לא יהיה מנוס לוועדת הכלכלה אלא להעביר את הצעת החוק לקריאה ראשונה.

אך גם כל זאת לא עזר, עד שביום 4 במרס 1996, 21 חודשים אחרי הגשת הדוח לממשלה וכשנה לאחר החלטת הממשלה לאמץ את הדוח, החליטה ועדת הכלכלה להעביר את הצעת החוק לקריאה ראשונה.

הנוסח שהועבר – אדוני היושב-ראש, אני מבין שחברי הכנסת יכולים לדבר כמה שהם רוצים, אבל אין מקום – – –

היו"ר ש' וייס:

יש כאן בעיה, באמת.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אין בעיה; תגיד להם שיצאו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ורדיגר, אנא ממך, שב בטובך. חבר הכנסת דיין.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

הנוסח שהועבר למליאה לקריאה ראשונה היה שונה מזה שהוצע על-ידי חבר הכנסת אביטל. על-פי הצעת פשרה שהצעתי, וזאת לאחר דיונים מעמיקים עם כל הגורמים, שוב לא הוצע לתת חנינה גורפת, אף לא הוצע לתת בכלל חנינה, אלא הוצעו שני דברים: האחד, לחייב את הממשלה לפעול ליישום המלצות הדוח שהיא עצמה אישרה, וזאת בתוך פרק זמן של שלושה חודשים, והשני – עד לביצוע האמור להקפיא את כל ההליכים המשפטיים שלגבי הגשת כתבי אישום ותביעות לפינוי המקרקעין, היה צורך להקפיא את ההליכים ל-18 חודשים כדי לאפשר לחקלאים לנקוט הליכים שהתחייבו מיישום ההמלצות, כמו, למשל, הגשת בקשות לשימוש חורג.

אילו פעלה הממשלה כפי שהעניין מחייב, אילו אימצה בזמן הנכון את המלצות ועדת-קדמון, וזאת כשנה ויותר לאחר ששר החקלאות אימץ את המלצות ועדת-קדמון, היו פני הדברים שונים לחלוטין.

הממשלה דנה בעניין זה רק לאחר שפניתי אל ראש הממשלה המנוח בתפקידו כממלא-מקום שר הפנים, בתזכיר ארוך וגם בעל-פה, אבל, כאמור, באיחור רב. בשלוש השנים וחצי שהממשלה הזאת מכהנת הוחלפו שישה שרי פנים במשרד הפנים – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

כמעט ארבע שנים.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

למה ארבע שנים? עד היום – שלוש שנים וחצי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

מה לא?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, כי הממשלה קמה ביולי – – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

ביולי היא קמה, חבל שהיא קמה, אבל – ארבע שנים. בארבע שנים הוחלפו שישה שרי פנים, וכתוצאה מכך הדברים נראים כפי שהם נראים היום.

אני מבקש לצטט בפני חברי הבית מדבריו של שר החקלאות, שהופיע בפני ועדת הכלכלה באחת משיבותיה, שבה הוחלט להעביר את הצעת החוק לקריאה ראשונה במליאה. זה היה ביום 1 בינואר 1996: "הממשלה אישרה את דוח-קדמון לפני שמונה חודשים. מועצת המינהל אישרה את דוח-קדמון לפני חמישה-שישה חודשים – – – ואני מזמין את הוועדה", כך אומר שר החקלאות, "לעזור בזה גם

בחקיקה – – – מטרפדים את זה במשרד הפנים. אחת הבעיות היא מכיוון שלא היה במשרד הפנים המשכיות של שר, וזה מנע מאתנו להוביל את המהלך הזה".

לא באופן מפתיע אושרה הצעת החוק שנדונה במליאה ביום 7 במרס 1996 בקריאה ראשונה פה-אחד והועברה לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

בפני הוועדה הופיע היועץ המשפטי לממשלה, ובדיון שנערך היום הופיע גם שר המשפטים, והם הרצו בפני הוועדה על הפגיעה, לדעתם, בשלטון החוק שתיגרם עם קבלת החוק.

היועץ המשפטי לממשלה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הממשלה נותנת חנינה למחבלים ולכל מיני – – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

היועץ המשפטי לממשלה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

– – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

היועץ המשפטי לממשלה הסביר לנו – – –

קריאות:

– – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

היועץ המשפטי לממשלה הסביר לנו, שהזרוע המחוקקת לא צריכה להתערב בפעילות של הזרוע השופטת, אבל זה לא מנע ממנו לבוא לוועדה ומלכתחילה לבקש רויזיה, ומשום שביקש רויזיה שאלתי אותו: לאיזו סיעה הוא משתייך בכנסת ובאיזו ועדה בכנסת הוא מכהן –

היו"ר ש' וייס:

לסיעה הרוויזיוניסטית.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

– – אבל אני חושב שהיה זה הוגן מאוד שהענקתי ליועץ המשפטי זכות שימוע. הוא בא לוועדה והסביר את עמדתו, אבל הוא לא נתן תשובה על השאלה מדוע אסור לכנסת להתערב בנושא שנתון בידי הזרוע השופטת, אבל לזרוע השופטת בהחלט מותר, על-פי דעתו של היועץ המשפטי, להתערב בעיסוקיה של הזרוע המחוקקת.

חברי כנסת נכבדים, מול הטענה הקשה של פגיעה בשלטון החוק ובערכים חשובים אחרים, שתיגרם כביכול אם החוק יעבור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, טענות שאינני משוכנע בהן ומכל מקום מי שיצטרך להכריע בהן הוא בית-המשפט, אני קורא לחברי הבית לשקול את הפגיעה החמורה שנגרמה וממשיכה להיגרם עקב העובדה, שהממשלה לא השכילה עד כה, ובזאת מודים גם נציגי הממשלה בכנסת, לפתור את הבעיה שנמשכת כבר שנים רבות.

להצעת החוק הוגשו כמה הסתייגויות, ובהן הסתייגויות שר המשפטים והשר לאיכות הסביבה, המציעים למחוק את סעיף 3 לחוק, שעניינו בהקפאת הליכים, ולמעשה להוציא את הנשמה מן החוק. אדוני היושב-ראש, מהטעמים שפירטתי קודם אני מבקש מן הכנסת לדחות את ההסתייגויות ולאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

כנגד זה, אדוני היושב-ראש, אני לא סבור שאני ראוי להיות גאה בחוק הזה כפי שהוא מוצע לכנסת. הלוואי שהממשלה היתה פועלת כפי שהדבר מתחייב, ואמרתי זאת קודם לכן, ולא היינו נאלצים לחוקק חקיקה שיש בה משום טעם לפגם. אבל, בלית ברירה וכשמדובר בציבור די גדול של אנשים שאיבד את מקור פרנסתו ומבקש למצוא דרך להביא אוכל לביתו, מותר להיות קצת יותר גמיש בנושא שלטון החוק ויותר הומני ויותר מתחשב בנושא של חיי אדם, פרנסתו ואיכות חייו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון פת. חברי הכנסת, יש לנו כמה הסתייגויות. אני אתן לנמק ואחר כך נעבור להצבעה. שר המשפטים לא כאן, ואני מבין שדינו כדין חבר כנסת, נכון?

קריאה:

אם הוא לא התייצב.

היו"ר ש' וייס:

אם הוא לא התייצב. מה זה, רק הוא לא התייצב? רוב הסיעה של מפלגת העבודה הבטיחה לחבר הכנסת שמואל אביטל שהיא התייצבה. אני לא יודע איפה היא התייצבה הערב. הוא לא היחיד שלא התייצב.

השר לאיכות הסביבה – – –

אלי דיין (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אני מנהל את הישיבה.

השר לאיכות הסביבה גם הוא לא כאן. חברי הכנסת אברהם פורז, דוד צוקר ונעמי חזן, לכל אחד מכם יש חמש דקות.

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

בבקשה? אצלי רשום פעם אחת. רגע, נכון.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי, לפני שאגע בחוק, אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שההליכים שנקטו בוועדת הכלכלה בעת הדיון באישור החוק היו בלתי תקינים, ולדעתי החוק מובא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית תוך הפרת תקנון הכנסת, ואלה הליקויים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – – כמו שהיא התנהגה ביום שני? – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא דיבר על הוועדה, לא על המליאה.

אברהם פורז (מרצ):

הדבר הראשון – יש החלטה של ועדת הכנסת, האומרת – –

היו"ר ש' וייס:

תנו לו להתבטא.

אברהם פורז (מרצ):

– – שכאשר יושב-ראש הכנסת מאפשר דיון בוועדה בעת שיש דיון במליאה, הדיון בוועדה צריך להיפסק כאשר יש הצבעה במליאה, והדיון מתחדש בוועדה רק לאחר שמסתיימת ההצבעה במליאה.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת פורז – – – בבית הזה כנראה.

אברהם פורז (מרצ):

הדבר הזה נעשה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

או שלא ראית או שאתה לא יודע.

אברהם פורז (מרצ):

הדבר הזה נעשה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

אברהם פורז (מרצ):

הדבר הזה נעשה – – –

היו"ר ש' וייס:

תן לו, חבר הכנסת יעקב שמאי.

אברהם פורז (מרצ):

הדבר הזה נעשה על מנת לאפשר לחבר כנסת שרוצה בכך להשתתף בהצבעה גם פה וגם שם. במקרה הזה היתה הצעת חוק במליאה שרציתי להשתתף בהצבעה עליה. ברגע שצלצל הפעמון ביקשתי מחבר הכנסת גדעון פת, שניהל את ישיבת ועדת הכלכלה, שלא לקיים הצבעות עד שאלך למליאה, אצביע ואחזור. כשחזרתי גיליתי ששני סעיפים כבר הוצבעו. זה פגם ראשון שלדעתי גורם לזה שההליך בוועדה היה לא תקין. פגם שני, תוך כדי הדיון שונה אחד הסעיפים. אני טענתי שזה נושא חדש וביקשתי להעביר את העניין לוועדת הכנסת, על מנת שתחליט בשאלה האם זהו נושא חדש.

אריה גמליאל (ש"ס):

– – – –

אברהם פורז (מרצ):

יושב-ראש הישיבה, יושב-ראש ועדת הכלכלה בפועל, גדעון פת, סירב לבקשתי והמשיך בדיון. ביקשתי לאחר מכן התייעצות סיעתית. אמרתי לחבר הכנסת פת, שמקובל שהתייעצות סיעתית היא כזאת שלמחרת היום מתקיימת ההצבעה ולא באותו יום. אך הוא לא נעתר ונתן רק שלוש שעות להתייעצות סיעתית.

יעקב שמאי (הליכוד):

שוב אתה לא מכיר את הנוהל.

משה גפני (יהדות התורה):

תשאל את חבר הכנסת דדי צוקר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — — אתה באמת מיתמם.

משה גפני (יהדות התורה):

— — — לפחות

יעקב שמאי (הליכוד):

תמיד האמנתי שהוא אדם ישר, הגון. היום אני שומע אותו מעל הבמה ואני אומר לו, שאתה והיושר הם שני דברים שונים.

היו"ר ש' וייס:

טוב, תודה רבה. רבותי.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל למה לא להביא את זה לוועדת הפירושים?

היו"ר ש' וייס:

כי אז יושב-ראש הכנסת יבקש רוויזיה כמו היום.

יעקב שמאי (הליכוד):

כדאי שהכנסת תדע למה אתה מיתמם, את הסיבה האמיתית.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גמליאל, אנא ממך.

שמואל אביטל (העבודה):

שר הפנים לא התנגד.

אברהם פורז (מרצ):

היום אמר לי חיים רמון שהוא מתנגד בכל תוקף לחוק.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פורז, יש לי בקשה אליכם. יש לי רעיון לגבי מתנגדים ולא מתנגדים. כל מי שמתנגד יכול היה להתייצב כאן, תראו מי נשאר ותחשבו על זה, למה. זה כזה מתנגד, לא מתנגד, מתנגד, לא מתנגד, מתנגד, לא מתנגד, עד ל-25 בחודש מרס. מי שרצה להתנגד יכול היה לבוא לכאן.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אפילו השרים לא פה. הם הגישו הצעת חוק וברחו.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש. הממשלה התנגדה להצעת החוק, והיא עברה על אפה ועל חמתה. היועץ המשפטי לממשלה הטריח עצמו לוועדה וקרא באופן נרגש: אל תרמסו את שלטון החוק, אל תיתנו יד לחוק כזה. שר המשפטים בא היום לוועדה ואמר: זה נכון, אני מתמודד ברשימה הארצית ואני רוצה שאנשי מושבים יתמכו בי, אך אני חייב לומר לכם ולהזהיר אתכם מפני חקיקה כזאת.

היו"ר ש' וייס:

למה הוא לא כאן? יש לו הסתייגות. אני שואל שאלה של ממש.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני, אני אומנם בעל רשיון לעריכת-דין, אבל לא קיבלתי ייפוי כוח משר המשפטים לייצגו בהליך זה. אבל אני יודע ששר המשפטים הופיע בוועדה ובאופן דרמטי ונרגש קרא לחברי הכנסת שלא להצביע עבור החוק הזה. החוק הזה, אם הוא יתקבל חלילה, הוא יהיה כתם בלתי רגיל על שלטון החוק במדינת ישראל. אני מתייחס בעיקר, אדוני היושב-ראש, לסעיף 3. אין לי ויכוח עם העיקרון, שבאופן מסודר, ועל סמך חוק התכנון והבנייה, צריך אולי לפתור בעיה במושבים על-ידי יצירת אזורי תעשייה ומסחר. אין לי ויכוח על זה, אני אפילו בעד.

יש לי שתי הסתייגויות, ואני מוכן לאחד אותן.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד חמש דקות.

אברהם פורז (מרצ):

אין לי כל בעיה עם העיקרון הזה. אנחנו עמלנו בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת על תיקון מרחיק לכת לחוק התכנון והבנייה, תיקון 43. אבל בהליכי התכנון של ישראל יש אלמנטים דמוקרטיים, יש הפקדת תוכנית ויש זכות לציבור להתנגד, למי שחושב שהוא נפגע, ויש זכות לערור. כל הדברים האלה נשללים פה. פה אדם יכול לגור במושב ויום אחד הוא יגלה ששכנו החליט להפוך

את ביתו לאזור תעשייה, ופתאום הוא גר באזור תעשייה, בלי שיהיה לו בכלל מה לומר, בלי שיוכל להתגונן מפני דבר כזה.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

זה לא נכון.

אברהם פורז (מרצ):

כן נכון. אני גם רוצה לומר, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה תוכל להשיב, חבר הכנסת פת.

אברהם פורז (מרצ):

מה שאני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, הוא, שספר חוקים של מדינה, שבו יכול חלילה להופיע סעיף האומר: "לא יוגשו כתבי אישום ותביעות לפינוי מקרקעין נגד מי שעושה שימוש בקרקע חקלאית למטרה לא חקלאית למשך 18 חודשים. הוראות פסקה זו יחולו על מי שהחל להשתמש בקרקע למטרה לא חקלאית לפני יום – – – הוגש כתב אישום ולא ניתנה הכרעת הדין, או הוגשה תביעה לפינוי המקרקעין ולא ניתן פסק-דין – יעוכבו ההליכים". הרי אנחנו יודעים, ושמרנו על זה מכל משמר במשך שנים, להבטיח את עצמאותו של היועץ המשפטי לממשלה העומד בראש התביעה הכללית, ושהתביעה הכללית תהיה משוחררת משיקולים זרים, משיקולים פוליטיים. שר המשפטים הסביר היום, שהוא איננו רשאי ואיננו יכול ולא צריך לתת הוראות ליועץ המשפטי לממשלה. הוא הסביר את זה בצורה מפורשת. לבתי-המשפט קל וחומר. ממתי אנחנו יכולים להגיד לבית-המשפט, שאם לא נתת הכרעת דין אל תיתן הכרעת דין? הרי לא נאמר פה שהעבירה מפסיקה להיות עבירה.

היו"ר ש' וייס:

אל תעשו את זה. היועץ המשפטי לא כאן ואין לו יכולת להגיב. מה שיש לכם, תשמרו את זה לא למליאה, אני מבקש.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שמי שבונה במדינה הזאת כחוק, מכין תוכנית בניין ערים, משלם היטל השבחה, משלם ארנונה, משלם אגרות פיתוח, משלם עוד אלף ואחד מסים, איכות סביבה

ואחרים, תסקירי השפעה על הסביבה, אולי לוקח עורך-דין – מוצא את עצמו בתור טיפוש מוחלט, שהרי שכנו בונה בלי שום היתר, שלא כחוק, על קרקע חקלאית, ויכול להשכיר אותו שטח במחיר מופחת בהרבה. ומה נאמר לעירונים? גם בעיר קורה למישהו שעשה עבירת בנייה. ובמגזר הערבי יש עבירות בנייה. לא, החוק הזה לא חל עלינו. הוא חל רק על המושבים.

לכן, אדוני היושב-ראש, צריך לעשות כל מאמץ, ואנחנו נעשה כל מאמץ כדי לסכל את העברתו של החוק הזה ולמנוע את אישורו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת פורז. חבר הכנסת דדי צוקר, גם לך יש שתי הסתייגויות. אם תרצה, בעצם אין ברירה, תצטרך יחד לנמק אותן, כי מסתייגים אחרים השאירו את הזירה לך לבד, והמבין יבין.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, עד שהוא מתחיל אני רוצה לומר לך, שחברי כנסת רבים נמצאים פה במתח, איך יושב-ראש ועדת החוקה יסביר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גפני, מתח אולי יש כאן, אבל אי-אפשר להגיד שיש פה רבים מחברי הכנסת. תאמין לי שיש פה רבים שלא באו כדי – – –

דוד צוקר (מרצ):

מאחר שאני אשתדל לשמור על רמה, כנראה לא אתייחס לחלק מהשאלות שלך, אתה תסלח לי על זה.

אדוני היושב-ראש, גם הסיעה שעמה נמנים אברהם פורז ואני תעמוד בעוד חודשיים וחצי למשפט הבוחר. גם אנחנו נרצה שגם בתנועה המושבית יתמכו בנו. אז מה עושים פה שני חברי כנסת בלילה הזה? קמיקזות? מה, מתאבדים פוליטיים? לא. שנינו חפצי חיים פוליטיים. באנו הנה משום שאנחנו לא יכולים לחיות עם תפיסה נואלת, מקוממת כל כך, שאומרת, אדוני היושב-ראש, שבחקיקה תינתן מראש ובדיעבד חנינה למי שעברו עבירה. זה כל הסיפור כולו. בשביל מה באנו למלחמה הנואשת הזאת? אנחנו מיעוט פה באולם, אני יודע.

זה יהיה ספר חוקים אחר, חברי חברי הכנסת, זה יהיה ספר חוקים אחר משעה שחוק מהסוג הזה, שאומר לבתי-המשפט ולזרועות החוק והשלטון לסוגיהם: הרפו. הרפו לכם מקבוצה אחת מסוימת שיש לה ייחוד. היא גרה באזורים מסוימים בלבד. אין פה איזו קביעה אוניברסלית. זה לא חל על כל מי

שעבר על חוקי התכנון והבנייה. אם אתה עירוני ועשית אותו דבר בדיוק, זרועות החוק יפעלו נגדך. אבל אם אתה גר במושב ויש לך נציגים באחת משתי המפלגות הגדולות, נחון אותך מראש ובדיעבד. אם אתה, חלילה, אינך יהודי, אין מה לדבר, אין שום סיכוי שתזכה לאותה הטבה, לג'סטה נואלת מן הסוג הזה. אם אתה קיבוצניק ועשית אותו דבר בדיוק – גם אז לא תיהנה מן החנינה. חבר הכנסת גפני, אני יוצא מתוך הנחה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

התבטאת פעם, שלגבי בנייה בלתי חוקית ערבית אתה בעד חנינה. למה אתה בעד חנינה להם ולא בעד חנינה – – –

דוד צוקר (מרצ):

לא התבטאתי, אבל אענה על השאלה. אני יוצא מתוך הנחה, שבמעבר מיישובים חקלאיים ליישובים קהילתיים וביציאת אנשים מהחקלאות נוצרה בעיה קשה, ודוח-קדמון מתייחס אליה. זו נקודת המוצא; הרי לאנשים אין טבע עברייני. יש דרכים לטפל בזה, לא על-ידי הכתמת ספר החוקים בחנינה מן הסוג הזה. ליועץ המשפטי יש סמכויות שלא להגיש תביעה ולעכב הליכים, לממשלה יש אפשרות לעשות את זה, יש דרכים לטפל בעניין הזה.

אני יכול להבין את חבר הכנסת אביטל, שהיה מקדם את זה עד לקריאה הראשונה בבחינת סימן התראה, זה כלי פרלמנטרי לגיטימי לחלוטין, מאה אחוז. אבל לממש את זה ולהביא חוק מן הסוג הזה, שאומר לבתי-המשפט: אנחנו המחוקקים מצווים עליכם שלא לנהוג כפי שאתם מצווים לנהוג? יש דברים שאסור למחוקק לעשות, יש חוקים שאסור למחוקק לחוקק אותם. אם האולם הזה לא יבין את זה, אני מקווה שבית-המשפט העליון בגבעה ממול יבין את זה. אינך יכול לאותת לאנשים ולומר להם: לכו ופרעו בחוק ואנחנו נגן עליכם.

אני אומר לחברים כאן: אל תירתעו. על יד כל מי שהקים מבנה בלתי חוקי יש שלושה מושבניקים אחרים שרותחים על זה. הקבוצה הזאת היא מיעוט בתנועה המושבית. אל תפחדו, חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת אלי דיין, אל תפחד, כי יש בתוך התנועה המושבית מי שגרים שם ורוצים לחיות בסביבה הכפרית השלווה.

היור"ר ש' וייס:

אני אשאל אותו. אתה מסכים לשאלה של חבר הכנסת אלי דיין?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

אלי דיין (העבודה):

הרי אני לא פוחד, אני גם לא פוחד לא להיות בכנסת. אשאל אותך שאלה עניינית: מדובר במצב מיוחד במינו, שוועדה ממשלתית הכירה בבעייתיות והמליצה לפתור אותה.

דוד צוקר (מרצ):

נכון.

אלי דיין (העבודה):

אבל נוצר מצב שבו הממשלה התרשלה ולא הסדירה את הבעיה.

דוד צוקר (מרצ):

נכון. האם זאת התשובה? תשאל שאלה כי הזמן הוא שלי.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו המחוקקים אומרים: כדי לתקן מחדל של הממשלה בלי לפגוע בעקרון החוק – הוראת שעה לתקופה מוגבלת, כדי שהממשלה תסדיר את העניין ונוכל להגיש את התוכניות. יש גם סעיף מאוד חשוב בעניין של רעש, בטיחות.

דוד צוקר (מרצ):

בסדר, קלטו אותך, הבנתי.

אלי דיין (העבודה):

למה ההתנגדות הזאת? נגמור את העניין ונצביע.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת אלי דיין, כשלמדת משפטים, אם היית מציע הצעת חוק כזאת באיזו בחינה בקורס של משטר חוקתי, היו זורקים אותך מכל המדרגות, כי היו אומרים לך – – –

אלי דיין (העבודה):

זה לא נכון.

דוד צוקר (מרצ):

תן לי לענות, נעשה את חילופי הדברים כמו בני אדם.

מי שהיה מציע הצעת חוק כזאת, היה נזרק מכל המדרגות של כל בית-ספר למשפטים.

היו"ר ש' וייס:

זה תלוי בבוחן.

דוד צוקר (מרצ):

נכון, אבל רוב הבוחנים היו אומרים לו, שזה משטר ג'ונגליסטי, זה לא משטר דמוקרטי, שזה משטר של כוח ולא משטר של עקרונות חוק.

אברהם פורז (מרצ):

זה מתאים לבית-ספר למשפטים בסדום.

היו"ר ש' וייס:

השעות האחרונות של המושב הזה מעניינות מאוד. כבר חוקקנו מאות חוקים של הוראת שעה.

אלי דיין (העבודה):

זה חוק של סדום? זה חוק אנושי.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת צוקר, האם דין אחד למושבים ולקיבוצים?

דוד צוקר (מרצ):

מושבים, קיבוצים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לתנועה שלך יש אחריות ל-85 קיבוצים של "השומר הצעיר". כשהם עושים דברים דומים מאוד, מגיעים עם כל מיני מפעלים – – –

דוד צוקר (מרצ):

למה אתה לא מציע להם חנינה? זה רק למושבניקים.

רחבעם זאבי (מולדת):

מפני שעליהם לא שמים את היד. על מושבניקים – – –

דוד צוקר (מרצ):

סליחה, תקשיב לי רגע. אם זה כך, זה פגום באותה מידה, אינך מבין? אתה לא יכול לחוקק חוק פרטיקולרי כזה לקבוצה אחת, משום שיש נושאי דבר בבית הזה. אסור לעשות דבר כזה. אתה לא מבין שזה סותר את העיקרון של שוויון בפני החוק? יושב אתך פרופסור למשפטים, אם הוא עוד זוכר את תורתו ולא רק את פוליטיקניותו, גם הוא צריך להצביע נגד.

עכשיו אני עובר למישור הפוליטי. לכן, חברים, אני אומר לכם: אל תיראו – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הוראת שעה אבל זו כבר הוראת שעתיים. תנו לו לסיים.

דוד צוקר (מרצ):

חברים, אני מבקש מכם: אל תיראו – – – אני רוצה לסיים. די, גם אותי זה מעייף.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אתמול חוקקו חוק על קרקעות של המושבים והקיבוצים, גם זה היה חוק פרטיקולרי.

היו"ר ש' וייס:

חוק מצוין.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה ההבדל בין זה לזה?

דוד צוקר (מרצ):

משום שהוא חל על כל מי שמחזיק נחלה ולא רק על צורת התיישבות אחת. חבר הכנסת רביץ, זה פשוט לא נכון מה שאמרת.

אם יש בנו ירא ורך לבב, חבר הכנסת פורז ואני נסייע לכם לא להצביע היום.

היו"ר ש' וייס:

איך תעשו את זה?

דוד צוקר (מרצ):

הזה להיום.FIGHTבסיום הדיון נבקש בקשה מסוימת, שתמנע את ה-

היו"ר ש' וייס:

בקשה שאני לא יכול לסרב לה?

דוד צוקר (מרצ):

שאין לך שום אפשרות לסרב לה.

יעקב שמאי (הליכוד):

זו בקשה שצריכה להיות בכתב.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבקש לא לדבר. רבותי, תם שלב נימוק ההסתייגויות. שר המשפטים איננו כאן, השר לאיכות הסביבה איננו כאן, חברת הכנסת נעמי חזן אף היא איננה, וגם לא חבר הכנסת חנן פורת, כדי שלא תהיינה כאן הפתעות – כבר היו לנו השבוע כמה הפתעות עם ועדת הפירושים. חבר הכנסת גפני, אל תפעיל לא לחץ פיזי ולא לחץ פיזי מתון.

אדוני יושב-ראש הוועדה, אתה רשאי להשיב. אחר כך אאפשר ליזם לומר דברים במשך שלוש דקות, ואחר כך נראה מה נעשה הלאה. כבודו.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

העניין הזה כנראה מעורר קצת התעניינות, והפסדם של חברי הכנסת האחרים שאינם נוכחים בוודאי גדול. אני חייב לחברי הכנסת כמה הסברים.

אני הואשמתי בכך שלא אפשרתי התייעצות סיעתית מתאימה. אני נמצא בכנסת מספר שנים רב יותר מחבר הכנסת אברהם פורז, ואני זוכר שכאשר אני, או חברי, ביקשנו התייעצות סיעתית, אם LARGE בקואליציה ואם באופוזיציה, עשר או 15 דקות – זה היה

רפאל פנחסי (ש"ס):

תשאל את חבר הכנסת צוקר כמה זמן הוא – – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני הענקתי לחבר הכנסת פורז ולסיעתו התייעצות של שלוש שעות ו-15 דקות. אני חושב שזה די הצורך.

אני מודיע לכנסת, ששר הפנים, באמצעות אחד מפקידיו הבכירים, העביר פתק ליועצת המשפטית של הוועדה, שהוא תומך בהצעת החוק. הבאתי כאן ציטוט של דברי שר החקלאות, אני מביא את חוות-דעתו של שר הפנים, ואני לא כל כך עומד דום ורוטט כולי בפני המערכת המשפטית, שטוענת שהיא נפגעת. הצדק וחייהם של אזרחים ישראלים רבים שמפאת התפתחויות מדיניות מסוימות איבדו את פרנסתם – גם זה צריך לעמוד לנגד עינינו.

דוד צוקר (מרצ):

הכול נכון, השאלה היא אם זאת התשובה.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדם יכול לקום בבוקר ולגלות ששכנו הקים לידו אזור תעשייה. חבר הכנסת פורז, אתה אדם כל כך רציני – הרי לצורך זה באו מסקנות ועדת-קדמון, לצורך זה באה החקיקה כפי שהיא באה. זו איננה החקיקה האורגינלית, שעברה בקריאה טרומית, שגרסה חנינה גורפת. זו בסך הכול דחייה עד שיתאימו את המצב ואת המציאות בכל אותם מושבים למגבלות שקובע דוח-קדמון.

לפני כמה ימים קראתי בעיתונות, ולא ראיתי שום הכחשה – כל אחד מספר לי שהוא שמע את ראש הממשלה מכחיש. אם ראש הממשלה היה מכחיש את זה, כפי שכולם שמעו על כך, זה בוודאי היה מגיע גם לכלי התקשורת ולעיתונות, שכתבה על כך. ראש הממשלה – ואני יכול להבין אותו – פנה ליועץ המשפטי לממשלה וביקש ממנו לעכב הליכים ולעכב הגשת תביעות נגד חריגה מחוק התכנון, מה שקרוי בנייה בלתי חוקית במגזר הלא-יהודי. זה בסדר? אולי זה בסדר; ומדובר על עשרות אלפי מבנים. פה מדובר על מספר של אלפי דירים, לולים ורפתות. מה יש? מה קרה פה? פתאום מרכז השלטון המקומי החליט, שמסי' ארנונה יבואו למועצות האזוריות ולא דווקא לערים הגדולות. לכן צריך להתנגד לכך?

מרכז הקבלנים פנה אלי ואמר לי, שכל דיר כזה שהופך להיות מחסן, זה קליינט אחד פחות למבנה. תעשייה שקבלן זה או קבלן אחר בנה.

למה כשמבקשים משהו לטובת ציבור מסוים זה נכון וצודק, ואם בא מישהו ואומר שהוא דורש משהו עבור ציבור אחר, במקרה זה בני המושבים, הוא לא צודק, הוא הופך להיות אויב האומה?

אני מבין, צר לי על מרצ. ארבע שנים ישבתם כאן – – –

אברהם פורז (מרצ):

אל תדאג לנו. הסר דאגה מלבך.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני לא דואג לכם. אני רוצה שתגיעו למעמדכם הנכון, כפי שאנחנו מעריכים את זה. כאנשים אתם נחמדים מאוד. אבל ארבע שנים – – –

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו אפילו נפסיד קולות, אבל לא נוותר על השקפת עולם.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

דדי, אתם עם השקפת העולם. אני מכיר אותה יפה. אבל, אתם עומדים פה כצדיקי הדור, ארבע שנים ישבתם – – –

היו"ר ש' וייס:

יכולתם לעשות את מה שעשו רוב חברי סיעת מפלגת העבודה האמיצים.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

ארבע שנים ישבתם ושכחתם את המצע החברתי שלכם, עד כדי כך שראש המפלגה שלכם פרשה מכם. באתם פעם עם איזו הצעה גאונית שגמלאים ישלמו מחצית דמי התרופות. מה היתה הגאוניות שבדבר? במקום שגמלאי ישלם 4 שקלים עבור תרופה, הוא ישלם 2 שקלים, לא 4 שקלים. הצלתם את הגמלאים. עכשיו מצאתם עוד איזה תירוץ בשביל לקבל כמה טפיחות על השכם מצד גורמים מסוימים.

דוד צוקר (מרצ):

מה הלעג הזה? – – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אני רוצה לומר לך, דדי, שאני מאוד מעריך את עבודתו של אברהם פורז; לא רק שאני מעריך אותה, אלא לעתים קרובות אני שותף לה. אבל כשאנחנו מדברים על נושא שיש בו גם איזה קשר לבני אדם, בואו לא נציג זאת כך ש"אנחנו המלאכים של מפלגת מרצ ואתם כולכם אלה שעומדים לעשות עוולה גדולה ולהרוס את שלטון החוק במדינת ישראל".

עמנואל זיסמן (העבודה):

למה אתה אומר כך? זה לא נכון.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

החוק בנוי עבור בני אדם. אם החוק לא משרת את בני האדם, צריך לשנות אותו. בתי-המשפט צריכים לשרת את האדם, את הציבור ואת האזרחים במדינת ישראל. למי שחושב אחרת – אנחנו מכירים משטרים שאבדו משום שהם חשבו אחרת. למדינת ישראל ולמחוקק בישראל אסור לחשוב אחרת. תודה.

היו"ר ש' וייס:

— — — חבר הכנסת אביטל —

אלי דיין (העבודה):

אתה יודע שהגישו כתבי אישום נגד אנשים בני 80?

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אל תדאג, הרי אני לא אעשה את הטעויות שנעשו כאן. אני משחק את כללי המשחק עד הסוף.

אברהם פורז (מרצ):

לפעמים המציע מדבר — — —

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי, אצלי לא תהיה שום חטיפה. לא היה כדבר הזה מאז אני יושב-ראש הכנסת.

חבר הכנסת שמואל אביטל, בבקשה — שלוש דקות.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, עלה לפה ידידי, חבר הכנסת דדי צוקר, ושאל שאלה אמיתית: מה הוא וחבר הכנסת פורז עושים פה? בשביל מה המלחמה? אני גם אומר לך: מה אני, מספר אישי 2113704, סגן-אלוף במילואים, עומד פה — — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — רב"ט.

היו"ר ש' וייס:

אבל רב"ט בצנחנים.

שמואל אביטל (העבודה):

מה אתה באמת חושב שעושה פורז במהלכיו בשבוע האחרון או בשבועיים האחרונים, עת לקחו אותו בפרוזדור והסבירו לו משהו? אני עוסק במלאכה הזאת זה שנה ותשעה חודשים. מה, אני פחות שלטון חוק ממנו או ממישהו אחר?

דוד צוקר (מרצ):

אתה מגן על אינטרס צודק, אבל זה לא שלטון חוק.

שמואל אביטל (העבודה):

סליחה, ביום שהגדרתי את החוק הזה כ"חוק שוד" עלה לפה שר המשפטים, ידידי הטוב ליבאי, וכשהוא מתנגד – הוא יודע להתנגד. הוא אמר: הזעקה עולה. ואמרתי: "מעליש", יש זמן. כל השרים הרלוונטיים הסכימו שצריך לתת מענה על העניין הזה. עברתי את כולם. בסיוע של יושב-ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת גדעון פת, נתתי לזה למשך וללכת. היו אין סוף דיונים ואין סוף התייעצויות. 21 חודש חלפו מאז. ואמרתי: שוד. ואכן, זה זז עוד קצת ועוד קצת.

לצערי הרב, אני עומד פה עכשיו כשאני – ואני לא רוצה להגיד בגאווה – נאלץ להעביר את החקיקה הזאת. אף אחד לא יטיף לי מוסר. אני בעד שלטון החוק לא פחות מכל אחד אחר. אבל מה קורה כשאין שלטון? כשהוא מתעמר באזרחים? כשהוא עושה את העוולות האלה? הלכתי לשרים ואמרתי להם: אני לא אפנה לאדון היועץ המשפטי, כי זה לא נעים. אנא, לכו ותשאלו אותו, לאחר שהממשלה החליטה פעם ופעמיים, מה חוות דעתו. הרי ממשלת ישראל החליטה שהיא מאמצת את הדוח ומטילה על כל הגורמים לבצע את הנובע ממנו. היועץ המשפטי, כראש התביעה, היה צריך או להגיד מה שאתם מחליטים – – –

קריאה:

— — —

שמואל אביטל (העבודה):

ובדוח היה כתוב, חבר הכנסת דדי צוקר: 36 חודשי הקפאה. עבדתי עם יושב-ראש ועדת הכלכלה, ועוד היום עשיתי תיקון. נתתי את כל מה שאפשר. זה שלטון של פקידים. זה לא שלטון חוק. אם ראש התביעה וכל הגורמים הממלכתיים מתרשלים, מי יעיר ליועץ המשפטי? מי?

דוד צוקר (מרצ):

הם לא מתרשלים.

שמואל אביטל (העבודה):

פה, הכנסת, ולא אף אחד אחר. זה לא עניין אדמיניסטרטיבי.

לכן, אני אומר לחברי במרצ בצער רב: אני יודע שיש לכם כוונה להגיש אי-אמון. אני ממליץ לכם, כמעט הייתי אומר כחבר – ויש השלכות, כפי שאמרת בראשית הדברים שלך – לכן, עזבו את האי-אמון ודברים מהסוג הזה. אתם חלק מקואליציה. אני קיבלתי מכות בנתיבות כשהלכתי להלוויות עוד לפני לחיצת היד לערפאת. לכן, אל תטיפו לי בעניינים האלה. אני ממליץ לכם דבר פשוט, אם פוליטית ואם עניינית: תנו לכנסת לחוקק, בעיקר שכנראה הרוב הוא כפי שהוא, ולכן כסיעת מרצ מעבר לכביש. לכבודכם, לכו לבג"ץ, ואל תפעלו באיזה סידורים לא טובים. תלכו לבג"ץ כסיעה ותתקפו את הנושא. יכול להיות – ואני לא מוציא זאת מכלל אפשרות – שהבג"ץ יחליט כפי שאתם רוצים, וכולנו נרכין ראש. אבל גם אם הבג"ץ יכריע, וכולנו נרכין ראש, שהחוק איננו ראוי, מה הוא יגיד בשולי ההחלטה?

ידידי פורז ניסה מספיק לעשות תרגילים. אגב, אני אומנם צעיר בכנסת, אני לא כל כך מקצועי. אשר לטענות שהוא טען לגבי פרוצדורות – חבל שהוא טוען אותן. כל הבית הזה מעריך אותך, חבר הכנסת פורז – חבל.

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה – – –

היו"ר ש' וייס:

אפשר לך לאחר שהוא יסיים.

שמואל אביטל (העבודה):

אני לא רוצה להיכנס לעניין. אני מציע לך, ידידי דדי צוקר, תבוא ותראה איך שופט בישראל מכניס זקנה בת 83 שנים לבית-סוהר בגלל המחדל הזה. אמרו לו: סליחה, לא, היא בת 83. אתה יודע מה הוא אמר? הוא אמר: אחליף לה את חודשי המסר בפועל לחודשי שירות.

יוסף עזרן (ש"ס):

מה היא יכולה לעשות?

שמואל אביטל (העבודה):

זה לא ייאמן. מה רוצים מאתנו?

קריאות:

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כיצד יכולים הם להגיש אי-אמון? הם צריכים לבקש מארבעת השרים שלהם בממשלה להתפטר. איך יכולה סיעה ---

היו"ר ש' וייס:

את זה תשאיר לשיקול שלהם. מה אתה רוצה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רבותי, עם כל הכבוד. חבר הכנסת דדי צוקר רוצה להשמיע מלה, ואני אאפשר לו. בבקשה. תוכל לגשת למיקרופון.

דוד צוקר (מרצ):

ישמעו אותי מהמקום. אני אומר משהו כדי למצוא איזון בין האינטרס הצודק שחבר הכנסת אביטל מנסה להגן עליו פה ובין דרישות החוק. אני מציע להשתמש בהצעת החוק הזאת – – – להביא את זה להצבעה בעוד חודש – – –

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

זה כבר הוצע בשעה 10:00 הבוקר.

דוד צוקר (מרצ):

אני מתחייב, שאם בעוד כחודש לא יהיה – – – בממשלה – – – תן לזה חודש זמן.

שמואל אביטל (העבודה):

אילו אנשים רציניים ואמיתיים כמוך, חבר הכנסת דדי צוקר, היו מלווים את העניין, מזמן היינו גומרים אותו אתה ואני. זו עוד רשלנות. שוב רואים איך מטפלים בדבר כזה שעומד למבחן. סליחה שאני לא יכול לענות לך.

היו"ר ש' וייס:

טוב, אז זה לא עלה יפה.

יוסף עזרן (ש"ס):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרן, תן לי לנהל את הישיבה.

יוסף עזרן (ש"ס):

עוד לא הספקתי לומר משפט.

היו"ר ש' וייס:

ראיתי שאתה מתכוון לכך. זכות הזעקה הברנרית לעזרן.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני רוצה לדעת מה עם אותה אשה קשישה – – –

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, סליחה, אני מודיע עכשיו שהדיון תם. בבקשה, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, זה עתה מסרתי למזכיר הכנסת בקשה מטעם סיעת מרצ לראות בהצבעה בקריאה השלישית הצבעת אמון. התוצאה היא, שהכנסת יכולה – – –

היו"ר ש' וייס:

אני יודע מה היא התוצאה. תודה רבה. תקנון לימדתי עוד לפני שהייתי חבר כנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

מה, אי-אמון בממשלה?

היו"ר ש' וייס:

כן.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

על זה אין עוררין. אני רוצה עכשיו להודיע הודעה לפרוטוקול.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אני רוצה להודיע הודעה – סליחה, אל תפריעו לי. עכשיו אני רוצה להודיע הודעה לפרוטוקול, ואחר כך נראה אם אתן לכם רשות דיבור. רבותי, לכנסת יש כללים. אני חייב לפעול על-פי הכללים של הכנסת. אני לקחתי בחשבון את ההודעה, אני גם אצטרך לקרוא אותה, כי היא בשם סיעה; אתה לא סיעה, לכן אצטרך לקרוא אותה.

במשך השבועות האחרונים התבקשתי על-ידי גורמים שונים, תוך כדי טיפול בחוק הזה, לעכב את חקיקתו; ביניהם, משפטים. אני נדהמתי מן הרעיון, שאנשים מאוד בכירים, לרבות אנשים בכירים ביותר במערכת המשפט של ישראל, סברו, שליושב-ראש כנסת יש סמכות לעכב חקיקה על-פי מהותה. תתארו לעצמכם, שבסוף כהונתי, לפחות כיושב-ראש כנסת זו, הייתי נוטל לעצמי את הסמכות הדיקטטורית הזאת להיות צנזור של חוקים. אני אומר את הדברים האלה, כי יכול להיות שהדברים יתגלגלו לבג"ץ. אני סירבתי. כל עוד חקיקת החוק היא על-פי התקנון והוא מובא לדיון על-פי התקנון, יושב-ראש הכנסת אינו רשאי לעכב שום תהליך חקיקה. ואוי לזמנים שיושב-ראש הכנסת יהיה צנזור של חוקים. תודה.

עכשיו אני קורא את ההודעה, חבר הכנסת פורז; אני חייב לקרוא אותה: "לכבוד יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת שבח וייס, כאן. נכבדי, הנדון: הצעת חוק התכנון והבנייה (הוראת שעה), התשנ"ו–1996, הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת שמואל אביטל שהוכנה על-ידי ועדת הכלכלה". אני קורא את ההודעה, כי ראש הסיעה לא כאן: "בשמה של סיעת מרצ, ישראל הדמוקרטית, רצ-מפ"ם-שינוי, הננו מבקשים מכוח האמור בסעיף 36(ב) לתקנון הכנסת, להביע אי-אמון לממשלה לגבי הקריאה השלישית של הצעת החוק שבנדון. הסיבה לאי-אמון היא, שהממשלה לא הצליחה למצוא פתרון ראוי לבעיית השימוש החורג בקרקע חקלאית במושבים. לאור בקשה זו לא ניתן כמובן לקיים היום את הקריאה השלישית בהצעת החוק שבנדון".

כלומר, קריאה שנייה ניתן לקיים. זהו המצב החוקי.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

זו היסטוריה.

היו"ר ש' וייס:

על-פי המצב החוקי ברור לחלוטין, שאם החוק ייפול בקריאה שנייה, כל הסיפור הוא אחר. אם הוא יגיע לקריאה שלישית, אני לא רשאי לערוך אותה היום. כאשר הוא יובא לקריאה שלישית, יושב עליו אי-אמון על כל המשמעויות. אנחנו מכירים את הכללים. מתי תובא הקריאה השלישית, הדברים לא ברורים, כי אנחנו יוצאים ביום ראשון לפגרה – – –

קריאה:

30 חתימות – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. מדובר באי-אמון. אל תסבך את הדברים. אנחנו מספיק מסובכים פה.

אדוני יושב-ראש הוועדה, בידך עכשיו הזכות לא להביא את ההצעה לקריאה שנייה, ועל-ידי כך אתה מסכל את האי-אמון שלהם. אני רק מפרט לפניך את התקנון.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

פה נעשית היסטוריה – –

היו"ר ש' וייס:

ואתה רוצה למצות אותה עד תום. הבנתי.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

— — שסיעה בתוככי הקואליציה מציעה אי-אמון לממשלה, וראש הממשלה לא זורק את השרים שלה מהקואליציה.

היו"ר ש' וייס:

ראש הממשלה עוד לא יודע על זה. ראש הממשלה עכשיו עם הנשיא קלינטון.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבתי, תודה. אני עובד על-פי התקנון.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, חבר הכנסת ורדיגר, זה לא נושא לדיון.

כיוון שנמצא כאן סגן שר, ואומנם סגן שר אינו רשאי בעניין זה להודיע שום הודעה בשם הממשלה, אבל על התפר הזה שהוא בכל זאת היחיד מהזרוע המבצעת אני אאפשר לו למסור הודעה שאין לה שום משמעות תקנונית, אלא דקלרטיבית. עשה זאת בבקשה קצר מאוד, כי זה לפני משורת הדין.

סגן שר החוץ א' דיין:

קצר מאוד. אדוני היושב-ראש, אני רוצה לפנות אל חבר הכנסת פורז ולשאול אותו, האם היה דיון בסיעת מרצ – –

אברהם פורז (מרצ):

כן.

סגן שר החוץ א' דיין:

– – וסיעת מרצ החליטה – – –

אברהם פורז (מרצ):

כן.

היו"ר ש' וייס:

תסלחו לי, תנו לו לדבר.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

תנו לו לשאול, וגמרנו.

סגן שר החוץ א' דיין:

אני רוצה לשאול.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הקטע הזה הוא צ'ופר.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אלי, זו היתה התייעצות סיעתית – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

רבותי, היום הכול כך כאן. מה לעשות? אתה באמת חושב שמישהו מסתכל בשעה זו בטלוויזיה?

סגן שר החוץ א' דיין:

חבר הכנסת פורז, האם סיעת מרצ החליטה להגיש כסיעה וקיימה התייעצות – – –

אברהם פורז (מרצ):

כן.

היו"ר ש' וייס:

המכתב הוא מסיעת מרצ.

סגן שר החוץ א' דיין:

תודה לך.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני ממשיך בתהליך. קודם כול אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת פורז. התהליך נמשך בקריאה השנייה, שלא תהיינה אי-הבנות ולא תהיינה כאן טעויות. ברור?

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ש' וייס:

שקט, חבר הכנסת גפני. גפני, מספיק. רבותי, בבקשה מכם. חבר הכנסת מצא – סליחה, התכוונתי לחבר הכנסת שמאי. אני מתנצל בפני חבר הכנסת מצא. לא מגיע לו אפילו שליש הערה אחרי החוקים הנהדרים שהוא העביר היום.

ובכן, לסעיפים 1 ו-2 אין הסתייגויות. מי תומך בסעיפים האלה בקריאה שנייה כהצעת הוועדה – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 59

בעד סעיפים 1-2 – 14

נגד – 2

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

כל אחד על-פי מצפוני, חבר הכנסת זיסמן. לקיבוצניקים יש כנראה רגש אחר לנושא. 14 תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שסעיפים 1 ו-2 התקבלו בקריאה שנייה.

לסעיף 3 יש הסתייגות של שר המשפטים; אינני מצביע עליה. יש גם הסתייגות של השר לאיכות הסביבה, וגם עליה איננו מצביעים, כי הם אינם נוכחים כאן.

יש הסתייגות של חברי הכנסת אברהם פורז, דוד צוקר ונעמי חזן. מי תומך בהסתייגות של חברי הכנסת פורז, צוקר וחזן בקריאה שנייה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 60

בעד התיקון של חברי הכנסת א' פורז, ד' צוקר ונ' חזן לסעיף 3 – 2

נגד – 15

נמנעים – אין התיקון של חברי הכנסת א' פורז, ד' צוקר ונ' חזן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שני תומכים, 15 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, רבותי, שההסתייגות הוסרה.

אנחנו ממשיכים. חבר הכנסת חנן פורת איננו. אשר על כן סעיף 3 כאילו נקי מהסתייגויות. חלק לא היו וחלק נדחו.

מי תומך בקריאה שנייה בסעיף 3 לחוק זה כהצעת הוועדה – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 61

בעד סעיף 3, כהצעת הוועדה – 15

נגד – 2

נמנעים – אין

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שסעיף 3 אושר בקריאה שנייה.

שמואל אביטל (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מפסיק לרגע את ההצבעה – עד שתירגעו. חבר הכנסת שמואל אביטל. רבותי, לא בזמן ההצבעה.

סעיף 3, כפי שאמרתי, אושר.

נא לעבור אתי לעמוד השני והאחרון כאן. לסעיף 4 יש הסתייגות של חברי הכנסת אברהם פורז, דוד צוקר ונעמי חזן.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חברת הכנסת נעמי חזן אינה נוכחת.

היו"ר ש' וייס:

זה לא משנה, כי זה בחבילה. ברור?

מי תומך בהסתייגות? רבותי, ההצבעה החלה. אל תדריכו, אנשים עצמאיים כאן. הכול עייפים כאן ואנחנו נמשיך עד הבוקר.

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת א' פורז, ד' צוקר ונ' חזן לסעיף 4 – 2

נגד – 15

נמנעים – אין התיקון של חברי הכנסת א' פורז, ד' צוקר ונ' חזן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שני תומכים, 15 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע כי הסתייגות זו נדחתה.

לפיכך, רבותי, אנחנו עוברים עכשיו ומצביעים בקריאה שנייה על סעיף 4 – ללא הסתייגויות, כהצעת הוועדה. ההצבעה החלה.

הצבעה

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה – 15

נגד – 2

נמנעים – אין

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שסעיף 4 אושר בקריאה שנייה כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, המצב התקנוני הוא זה: קריאה שנייה סיימנו. קריאה שלישית אינני רשאי להצביע, כי יושב עליה אי-אמון של סיעת מרצ.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל חבר הכנסת פורז אמר היום בוועדת הפירושים – – –

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, תן לי לסיים את המשפט. חבר הכנסת גפני, אתה הרי מובן. המצב מובן. לא רק שהוא מובן
— — —

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מספיק. חבר הכנסת פנחסי, אנא תירגע. המצב תקנונית מובן.

אני מודיע, חברי הכנסת, שאין לי כל אפשרות תקנונית להצביע בקריאה שלישית, כי יושב עליה אי-אמון. לפיכך, בקטע הזה הפסקנו את הטיפול בחוק זה עד לחידוש הטיפול בהתאם לתקנון. תודה רבה לכם, וממשיכים בסדר-היום.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

עד הישיבה הרגילה הבאה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אינני יודע, ואני אגיד לך מדוע. סליחה, אני רוצה להסביר את זה, שזה יהיה רשום בפרוטוקול. אני העברתי היום החלטה בוועדת הכנסת, והיא קיבלה אישור על-פי סעיף 148. חבר הכנסת עזרן, אתה סגן יושב-ראש, מה היית עושה לו אני הייתי יושב שם ואתה היית מנהל את הישיבה?

יוסף עזרן (ש"ס):

אנחנו סיימנו — — —

היו"ר ש' וייס:

עוד לא סיימנו. אתה תבוא לנהל את הישיבה עד הבוקר. אל תחשוב שתצא מזה בקלות.

אני רוצה להסביר – חשוב שזה ייכנס לפרוטוקול. החלטה שהתקבלה היום בוועדת הכנסת על-פי הצעתי היא זאת: הכנסת יוצאת לפגרה ביום ראשון. אתם יודעים, זה מקובל. היא יוצאת לפגרה עד 29 באפריל. ב-29 באפריל היא מתכנסת שוב לישיבה, אלא אם כן תהיה החלטה אחרת תוך כדי הפגרה.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

ישיבה רגילה.

היו"ר ש' וייס:

מה קורה בפגרה? על-פי התקנון, הממשלה רשאית לבקש מיושב-ראש הכנסת את כינוס הכנסת, אין שום בעיה. אני קובע את התאריך.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אבל אי-אפשר להגיש הצעת אי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

רגע, חבר הכנסת פת, תן לי שנייה. על-פי אותו תקנון, כאשר יש 20 חתימות גם אני אהיה רשאי, אני חייב לאסוף את הכנסת, אלא שאז אין חקיקה. כיוון שהיו בקשות מיושב-ראש ועדות, ובעיקר מחברי חבר הכנסת דדי צוקר, להשלים גם חקיקה פרטית, אני הבאתי לוועדה את ההצעה שהתקבלה, וחשוב שהיא תירשם בפרוטוקול; היא התקבלה כ-148.

אם יושב-ראש ועדה יפנה אלי לגבי הצעות חוק פרטיות שצריכות לעבור קריאה שנייה וקריאה שלישית, או קריאה שלישית במקרה זה – ברור, אני לא ידעתי שזה יקרה, זה תוכנן לכל המצבים – ואם זה יהיה מגובה ב-30 חתימות של חברי כנסת, אני אאסוף את הכנסת בפגרה.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני אמרתי שאני אאסוף. למשל, אתן לך דוגמה כדי שתבין. באמת מספיק עם הדברים האלה, תלכו אתי הלאה. נניח שהממשלה תרצה לקחת על עצמה את הסיכון של אי-אמון, נניח שהם יורידו עד אז אי-אמון – אל תדריכו אותי, תאמינו שאני יודע את התקנון לא רע כל כך. תודה רבה, רבותי. ממשיכים בסדר-היום. אני מבקש שמישהו יחליף אותי אם אפשר.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מוכן.

היו"ר ש' וייס:

אז אני אשב עוד קצת. קדימה. תודה רבה. אם אתה מוכן, סימן שאני צריך להמשיך לשבת עוד קצת.

רבותי, בבקשה, הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (דמי הרשמה), התשנ"ו–1996, בקריאה ראשונה, של חבר הכנסת יעקב שפי. הוא איננו. שלום. הלאה.

הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 5) (הרחבת המשמעות של לשון הרע).

התשנ"ו–1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון מס' 5) (הרחבת המשמעות של לשון הרע), התשנ"ו–1996, בקריאה ראשונה – של חברת הכנסת יעל דיין. בבקשה, גברתי.

רגע, סליחה, חברת הכנסת יעל דיין. כתוב כאן: הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 12), בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. כבר עברנו. הצבענו, חבר הכנסת פת. תיקון מס' 14 לא הגיע. תיקון מס' 12 הגיע. רבותי, תיקון מס' 14 לא רשום בסדר-היום. בירורים עם המזכיר. חברת הכנסת יעל דיין – בבקשה, גברתי.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, וגם התקהלות נכבדה על יד המזכיר – –

היו"ר ש' וייס:

כן, זה נכון. רק רגע. ההתקהלות הזאת נראית כאיום על המזכיר, והוא באמת במצב שנעניק לו תיכף הגנה.

יעל דיין (העבודה):

אסורה התקהלות של יותר משלושה אנשים על יד המזכיר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרן, האם אתה מוכן לנהל קצת את הישיבה כדי שחבר הכנסת גדעון פת יוכל להתייעץ אתי? כבודו.

יעל דיין (העבודה):

– – אני רוצה להציג בקריאה ראשונה תיקון לחוק איסור לשון הרע בשעה המאוחרת הזו ובעת המאוחרת הזו – לקראת סיום קדנציה. אני מאוד שמחה להביא הצעה שהתקבלה בוועדת החוקה, חוק ומשפט ועברה בכנסת בקריאה טרומית, הצעה שמרחיבה את הקבוצות שעליהן חל איסור לשון הרע.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, רבותי, גם לשון הטוב אסורה עכשיו, לא רק לשון הרע.

יעל דיין (העבודה):

התיקון הוא קצר מאוד. הוא אומר, שבחוק איסור לשון הרע, במקום שהיום כתוב: בשל מוצאו או דתו, אנחנו מבקשים להוסיף: בשל מוצאו, דתו, מינו או נטייתו המינית. במלים אחרות, אנחנו לא באים כאן אלא להגן על ציבור הנשים וציבור בעלי נטייה מינית אחרת בפני לשון הרע. אנחנו חושבים, שמגיעה להם זכות היסוד של מניעת הכפשה או מניעת עיוות, ובוודאי מניעת הסתה נגדם.

אני רוצה לציין, שבדיון שהיה בוועדת החוקה הועלו דברים שהם ממש מעבר לסביר. אף אחד איננו מתכוון – וזה קיים גם לגבי הנשים שבהן מדובר – לצנזר כאן את כתבי הקודש, לצנזר את המקרא, להגיד שמי שילמד שדין הומוסקסואל הוא מיתה ילך מייד לבית-הסוהר. הדברים שכתובים בכתובים נשארים שרירים, כל אחד רשאי לומר אותם, כל אחד רשאי להתייחס אליהם וללמד אותם. החוק הזה איננו בא להתייחס אל כתבי קודש בכלל כאל עומדים בקטגוריה של לשון הרע.

היו"ר י' עזרן:

מה כן אסור לדעתך?

יעל דיין (העבודה):

מה כן אסור? אסור להכפיש ציבור ולהטיל עליו איזו הסתה או כתם בדיבור – – –

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה להבין, בכנות, אם אפשר, אם את רוצה.

יעל דיין (העבודה):

היושב-ראש עזרן, אני רוצה מאוד. אני לא רוצה להשתמש במלים שמעוררות – – –

היו"ר י' עזרן:

אני גם מבין.

יעל דיין (העבודה):

אני אתן לך דוגמה. כאשר קצין בצה"ל אומר: כל החיילות זונות, זה נופל בגדר החוק הזה. כלומר, אנחנו לוקחים כאן ציבור שלם, ובשל היותן נשים הן מקבלות הכפשה או סטיגמה קיצונית. כאשר אנחנו מדברים על בעלי נטייה מינית אחרת ומתייחסים אליהם כחייבי מיתה לא משום דין התורה, לא בהבאת מובאה מתוך כתבי הקודש – כי את זה אפשר לעשות גם על נואפים, ואנחנו לא נכלול כאן בזה גם ניאוף או חלק אחר מעשרת הדיברות. אנחנו רואים בזה דבר ששולל את הזכות שלהם להיות מוגנים בפני הכפשה כזו. אני חושבת שאותו דין לנשים ולבעלי נטייה אחרת.

היה לנו ויכוח עם חבר הכנסת הרב רביץ האומר: האם המלה "סוטים" היא מלה שתיכנס בגדר החוק הזה? המלה "סוטים", בתנאי שהיא מבטאת – והסכמנו על זה – סטייה מן הנורמה, איננה מהווה, היא לא נופלת לתחום החוק הזה. ואז שאלתי את הרב רביץ, האם אפשר לומר סטייה מן הנורמה גם על אנשים חרדים שיש להם לבוש אחר, או תספורת אחרת. הוא אמר שזה מקובל עליו שיש גם בזה סטייה מן הנורמה. אשמח אם המלה "סוטים" תיאמר בלשון העברית בצורה המקורית שלה, כלומר,

סטייה מאיזו נורמה מקובלת, ולא רצופת סטיגמה, בוודאי לא רצופת משמעות של קללה או משמעות מכפישת. אני חושבת שעברנו דרך ארוכה בוויכוח הזה.

אני מבקשת להעביר את החוק הזה בקריאה ראשונה. אני באמת מאמינה, שיש ציבור גדול בישראל שזכאי לזכויות סוציאליות שאינן מתנגשות באותן תחושות בטן שאני בכלל לא מתווכחת אתן. לעולם לא נוכל לגשר על תחושות הבטן, אבל במישור של שוויון, של זכויות אדם, של זכויות פרט, של זכויות אזרח, במישור הזה, אם לא נמצא שפה משותפת להתייחסות לבן האדם כאל בן אדם – בצלם אלוהים, נברא כמו כולנו, ולא ראוי ואסור להתיר פגיעה בו רק משום נטייה מינית, או מין, או כל סיבה אחרת שנופלת בד' האמות; היא חוקית – הוא איננו נאשם בפלילים, זה הוצא מהחוק הפלילי. לא להכניס את העניין הנה, פירוש הדבר להחזיר סטייה מינית, נטייה מינית, להחזיר את זה לתחום החוק הפלילי כדבר אסור. אני מאוד מודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. הודעה שהיא הודאה, כי העי"ן והאל"ף מתחלפות. חבר הכנסת פת, בבקשה.

גדעון פת (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, התכוונתי לעלות ולומר את הדברים לפני הצעת חוק אחרת, שבינתיים ירדה מסדר-היום משום שמשכתי אותה.

אני מבקש להודות בפני הבית לאנשים מספר שעשו עבודה נאמנה, מאוד-מאוד קשה, אינטנסיבית, עניינית, אחראית, בוועדת הכלכלה של הכנסת. מנהלת הוועדה, או מנהל הוועדה כפי שאנחנו צריכים לקרוא לה, גברת לאה ורון, שהיתה יד ימין לי כיושב-ראש הוועדה ולכל חבר בוועדה, וגם למי שהיה יושב-ראש ועדה ברוטציה. לגברת שושנה חזקיהו, שלצערנו הרב יושבת שבעה, ואני בטוח שחברי הכנסת מצטרפים במשלוח דברי אבל וניחומים. למירב סגל, שבאה אלינו באמצע הקדנציה ועשתה עבודה כל כך טובה ומצוינת ונשארה אתנו כל התקופה שנותרה. ליועצת המשפטית של הוועדה, אתי בנדלר, שגם מבחינה מקצועית, גם מבחינה אנושית, גם מבחינה עניינית עשתה מלאכה טובה.

כל אלו עשו מלאכה טובה משום שהן בנויות טוב, בחשיבה טובה, ברוח טובה, בנועם ההליכות שלהן. אתם יודעים שלא תמיד קל לשבת בוועדה שיש בה 17 או 18 כאלה בוסים קטנים מסתובבים.

אני רוצה בהזדמנות זו להודות בשם הוועדה – אני בטוח שאני יכול לומר בשם הכנסת – לאותן ארבע נשים שעשו מלאכתן נאמנה והקלו מאוד על עבודת הוועדה ועשו שירות מאוד מאוד חשוב למדינת ישראל ולשנים הבאות. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד על הקיצור ועל ההודעה.

ובכן, ראשון הדוברים, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ידועים חילוקי הדעות החריפים ביני לבין חברת הכנסת יעל דיין לגבי התפיסה המדינית והביטחונית. אבל החוק הזה צריך להביא לידי כך שנצטרך להתעלות. לא יעל דיין עומדת עכשיו לנגד עינינו, אלא – מה היא מציעה לנו. למעשה, היא נותנת ביטוי למציאות קיימת.

אבל, ניקח את החוק עצמו. קודם כול, כל החוק הזה ראוי לרוויזיה, וצריך שבכנסת הארבע-עשרה כולנו ניתן יד לבדיקה מחודשת שלו. האם ניסיתם להגיש פעם תביעה בגין הוצאת לשון הרע נגד עיתון? אתם יודעים איזה מקורות כספיים ואיזה כוחות נפשיים וציבוריים דרושים כדי להגן על כבוד האדם? חוק לשון הרע במדינת ישראל הוא חוק שמעט מאוד אנשים יכולים להשתמש בו כדי להגן על כבודם. הוא ראוי לבחינה מחודשת. רק בגלל זה צריך לעשות מאמץ ולבחון אותו.

אבל, תראו מה החוק אומר. החוק אומר: בשל מוצאו או דתו. נו? אני אומר לחבר הכנסת רביץ – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר ללכת הלאה. עד המלה האחרונה אתה יכול לרוץ.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עד המלה האחרונה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

ממש.

עמנואל זיסמן (העבודה):

טוב. אני התכוונתי כששמעתי את דבריה – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

תשמע גם את דברי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לשמוע גם את דבריך? אבל אתה לא יכול להתעלם מכך שיש מציאות כזאת בארץ.

אני רוצה לסיים בסיפור. היו לי הכבוד והעונג להיות בשירות סדיר בחטיבת גבעתי, לפני הרבה מאוד שנים. חטיבה מפוארת. משום-מה היא לא נזכרת היום. כל הזמן מדברים על גולני. אבל היתה חטיבה כזאת, לא רק במלחמת השחרור, היא היתה גם אחרי מלחמת השחרור.

הייתי סמל מחלקה באותה תקופה והיה לי חייל שהיה הומוסקסואל. אני זוכר כמה מאמצים השקעתי כדי להגן עליו מפני הוצאת לשון הרע. הוא עשה מאמץ גדול מאוד להתנהג התנהגות נאותה בשירות.

אנחנו חייבים להבין שיש כאלה, ויש כאלה גם בין הדתיים ובין החרדים.

היו"ר י' עזרן:

אז מה זה אומר?

עמנואל זיסמן (העבודה):

זה אומר, שאנחנו מצויים לעשות הכול כדי לשמור על כבודם של בני אדם, גם אם מסיבות ביולוגיות, תורשתיות, פסיכולוגיות, רפואיות או אחרות הם כפי שהם, וצריך להגן עליהם. לפי דעתי, מה שרוצה חברת הכנסת יעל דיין הוא לאפשר להגן עליהם גם לפי החוק הזה, ואני פונה אליכם שתתעלו ותיתנו יד להעברת הצעת החוק בקריאה ראשונה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת אברהם פורז – איננו נוכח. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק יש בה שני חלקים, אחד קבוע והשני תוספת. החלק הקבוע הוא כל נושא לשון הרע.

צדק חבר הכנסת זיסמן שאכיפתו קשה, אבל עצם העיקרון של לשון הרע וזכותו של אדם לא רק לחופש הביטוי אלא לחופש ההגנה בפני השמצה, הכפשה, היא אחת מן החירויות והזכויות החשובות ביותר.

בכלל, אנחנו יודעים שאנחנו בית-המחוקקים, אבל חוקים בלבד אין בהם כדי לפתור את בעיות ההסכמה, ההבנות, התשתית החברתית-המוסרית של חברה. אם הנושא של כבוד האדם וההערכה כלפיו, וזהירות ומתינות בשימוש בלשון, וזהירות ואחריות ורתיעה מפני השמצה והכפשה לא יהיו חלק מהחברה בישראל, שום חקיקה לא תוכל לאכוף, אבל למקרים קיצוניים חשוב מאוד שזה יהיה בחוק.

הצעתה של חברת הכנסת יעל דיין היא במקומה. נפגשנו, סיעתי, סיעת מרצ, לפני כחודשיים עם קבוצת לסביות והומוסקסואלים, וראינו את ההתרגשות שאחזה בהם לנוכח מכתבי ההסתה ש-20 שנה לא קיבלו כמותם, ולנוכח האיומים, אפילו עד כדי איומים על החיים. זה היה אחרי רצח רבין, זיכרוננו לברכה, זה היה בחברה שהיתה אמורה להסיק את המסקנות ולעשות את חשבון הנפש. ראיתי את עוזי אבן – ואני מברכת אותו על היבחרו כמועמד ברשימת מרצ לקראת הפריימריס שלנו – וראיתי את עמית קמה, יושב-ראש העמותה, וראיתי אחרים, את ההתרגשות שאחזה בהם. וכך גם חברות לסביות שהופיעו בוועדות בכנסת.

אני חושבת, שההצעה להרחיב את איסור לשון הרע גם לנושא של נשים בכלל, שלא תהיה לשון נקלה – זו לא יד נקלה, לשון נקלה – כנגד הכללה נגד נשים, כנגד ביטויים וסטיגמות, וכנגד אלה שהם בעלי נטייה מינית, היא במקומה.

ליד ההישגים האדירים שאנחנו מחוקקים ומקדמים בחברה יש גם נסיגות, וזאת בהחלט הרחבה במקומה. אני מברכת על כך. אני פונה גם לחברים, שאישית לא מקבלים את הנושא מתוך גישות כאלה ואחרות, שיצטרפו לרעיון, שכבודו של אדם תמיד הוא ערך עליון. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרני:

בבקשה. אדוני חבר הכנסת הרב רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת יעל דיין, אני רוצה לומר מייד בתחילת דברי: אסור, לפי דעתי, לדבר לשון הרע, גם לא על אדם שיש לו סטייה מינית, ואני מדבר מהצד ההלכתי. לא הותר לנו לדבר לשון הרע על שום אדם.

אבל, מה הבעיה בהצעת החוק שלך? יכול להיות שלך יש כוונות סוציאליות אחרות, אינני נכנס לכוונותייך, אבל את יודעת שהכלל הוא, שחוק, לאחר שנכנס לספר החוקים, הופך להיות אות כתובה, והיא המדריכה, ולא משנה כלל מה היא כוונת המחוקק.

יש ויכוח אמיתי ביני לבינך, אולי בין מה שאני מייצג לבין מה שאת מייצגת, בכל הנושא של הנטיות המיניות או הסטיות המיניות, גם בעובדות הפיזיות בשטח, אם הן הכרח המציאות, אם זו תופעה פטאלית, אם בכל המקרים התופעה הזאת בלתי נשלטת באמת, אם היא תופעה מוקנית או תופעה מולדת, אם זה גם זה וגם זה. לפי דעתי – חשוב שאומר לך את דעתי – יצירת לגיטימציה חברתית על-ידי חוקים כאלה ואחרים, על-ידי מפגשים כאלה ואחרים, מסוכנת לחברה שלנו, והיא עלולה להיות כמו חברות אחרות, שהיו בעבר הרחוק וגם הלא-כל-כך רחוק חברות שבהן הומוסקסואליות היתה חלק מהתרבות השלטת.

אני אומר לך, הגברת יעל דיין: אנחנו משחקים משחק מסוכן מאוד לבני הנעורים, לאלה שנמצאים על הגדר, ונמצאים על הגדר הרבה יותר אלפים מכפי שאת חושבת. ברגע שהחברה נותנת לדבר הזה לגיטימציה, אנחנו עושים להם עצמם עוול.

לאחר התפרצות הנושא הזה בכנסת פניתי אל יותר מ-1,000 פסיכולוגים ופסיכיאטרים במכתב שלי, וקיבלתי תשובות, עשרות תשובות, מלומדות. אני מוכרח לומר לך – אם תרצי, תוכלי לעיין בהן – שרוב התשובות המלומדות של אנשי מקצוע אישרו את הדבר, שאל לה לחברה ליצור לגיטימציה חברתית לתופעה הזאת. הצעת החוק הזאת יוצרת לגיטימציה חברתית.

דבר נוסף: מאחר שיש לנו תפיסת עולם מסוימת כזאת, לא יעזור לך, לא יעזור לאיש אם יקום יהודי מאמין ויאמר שאדם הוא סוטה. היום אין לנו שום סמכות לפסוק דינים לגבי בני אדם, אבל לצטט פסוקי התורה יש לנו סמכות, אנחנו חייבים לעשות זאת. אני אומר לך, שחוק איסור לשון הרע שלך יביא בסופו של דבר לסתימת פיות לדעות כמו שלי, לדעות ולהבנות כמו שלי וכמו של מאות פסיכולוגים ופסיכיאטרים ואנשי חינוך, שסוברים בדיוק כמוני ובניגוד לתפיסה שאת מייצגת.

לכן אני מציע לחברי הכנסת לדחות את הצעת החוק הזאת. חבל שהבאת אותה, כי רוב ההצעה, פרט למלה האחרונה, מקובלת עלי, והייתי מצביע עבורה. לא הייתי צריכה בהזדמנות חגיגית זאת להכניס עוד הפעם את הנטייה המינית. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת הרב עזרן. אחריו – חבר הכנסת משה גפני, אחרון הדוברים.

אריה גמליאל (ש"ס):

תוותר, תוותר.

יוסף עזרן (ש"ס):

לא יערכו הצבעה. אתה לא רואה את זה?

יעל דיין (העבודה):

אתה לא מקבל מלה שלי?

אריה גמליאל (ש"ס):

לא שמענו.

יעל דיין (העבודה):

פנו אלי בשמכם.

אני מבקשת לדעת אם הרב עזרן הוא הדובר האחרון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת משה גפני הוא האחרון, אלא אם כן הוא לא יהיה פה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מוותר.

יעל דיין (העבודה):

במקום לצלצל להצבעה אחרי שנשמע את דברי הרב עזרן, מאחר שנשמעו נימוקים הרי עולם שממש דיברו על שלום ועל מלחמה, אני מבקשת לדחות את התשובה ואת ההצבעה למועד הקרוב ביותר שבו תתכנס הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

אני אוכל לדחות את ההצבעה. לקבוע מתי – דבר זה קובע יושב-ראש הכנסת.

יוסף עזרן (ש"ס):

אולי נהפוך את הנושא גם כן להצבעת אי-אמון?

יעל דיין (העבודה):

את זה תעשה כאשר תהיה הצבעה.

אברהם פורז (מרצ):

אתה לא יכול בשלב זה.

משה גפני (יהדות התורה):

למה אי-אמון דווקא? אולי נתמוך בזה. שתביא את הצעת החוק להצבעה.

יעל דיין (העבודה):

אני דוחה את התשובה וההצבעה. זה תקנוני.

אברהם פורז (מרצ):

זו זכותה.

יוסף עזרן (ש"ס):

זו זכותה, אני לא מתערב.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, רשמנו לפנינו, וזה לפי הנוהל, ואני מבקשת מחבר הכנסת עזרן לומר את דבריו.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש. חברי הבית, השעה מאוחרת מאוד. אני התקזזתי עד אמש, אבל עכשיו כבר אחרי 24:00 וזה כבר יום חדש; אולי יביא בכנפיו איזו בשורה לעם ישראל.

חבר הכנסת גנדי, אולי תיכנס לאולם? חבר הכנסת פורז, אולי תיתן אפשרות לחברת הכנסת דיין להקשיב לי, אולי היא תשנה את דעתה. תן לי אפשרות לדבר אתה.

רבותי, האמת היא, שאני קצת נבוך מהצעת החוק הזאת. לא שחלילה יש לי ספקות לגבי עמדתי או מה אני צריך לעשות. אבל אם אני חושב על האדם שהזכירה כבוד היושבת-ראש שדיברה לפני, שהוא נציג האנשים האלה – הוא לא נמצא במפלגת העבודה.

אני משוכנע שחברת הכנסת יעל דיין לא מתכוונת לפריימריס, ואני אומר זאת בכנות. היא חושבת שזה דבר אנושי והגיוני, אבל היא שוגה, טועה מאוד, אולי בתום לב.

אני רוצה לומר לך משהו, גברתי. את מתנגשת עם הזכות האישית שלי כאדם וכרב, ואסביר לך למה.

כאשר דורית בייניש היתה פרקליטת המדינה, הסגן שלה, פרופסור נחום רקובר, אמר משפט מסוים, ציטט פסוק מפורש, כפי שאת הדגשת כאן בהסברים שלך – "חברו עליו כתרנגולים של בית-בוקיא", היתה התנפלות כוללת בעיתונות, בוועדה, כאילו אמר מי יודע מה.

בתורה שלי, ואת בוודאי שלא מתנגדת שאצטט אותה, ואני יודע שאת אמיתית, נאמר: "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא". מה זה "ולא תשא עליו חטא"? שאם אדם עובר על חוק בסיסי חמור מאוד בתורה, חובתי כרב וכיהודי להוכיח אותו, בתנאי שלא אלבין את פניו ברבים. לכן ההדגשה וההמשך – ולא תישא עליו חטא. אם קרה, הוכחתי אותו ביני לבינו והסברתי לו.

היה, לצערי, אחד בקהילה שהיתה לו נטייה לילדות קטנות מתחת לגיל שלוש. להורים היה ממש סיוט. האמיני לי, חברת הכנסת יעל דיין, שעל שולחני כרב העיר ראשון-לציון, שיש בה כ-200,000 תושבים, מלאה כוס הדמעות של ההורים. לא ידעו מה לעשות, כי המסכן באמת היה חולה. אגב, יש הרבה רופאים ופסיכולוגים שאומרים שזו מחלה פסיכוסומטית. אנשים נכבדים ביותר סוברים כך. אל תגידי לי שזו נטייה. יש הרבה שאומרים שזו מחלה, ולכן כואב לי על האנשים האלה. כואב לי מאוד מצבם. מי אומר לפגוע בהם? חלילה, אבל להוכיח אותם זו חובתי.

אחרי שהאיש הזה לא שמע פעם ראשונה, פעם שנייה, לפי מצוות התוכחה הייתי מוכרח להכריז בבית-הכנסת קבל עם ועדה, שאסור לצרף אותו למניין, שאסור לתת לו עלייה, עד ש"שב ורפא לו".

מה את עושה בחוק הזה? את לא רק מגבילה אותי, אלא את עוקרת מן השורש ומן היסוד את זכותי האלמנטרית לקיים את מצוות התוכחה. אל תחשבי שזה דבר פשוט כל כך.

יעל דיין (העבודה):

אתה משתמש במצווה הזאת גם לגבי ניאוף?

יוסף עזרן (ש"ס):

כן, בפירוש. אמרתי לך, זו חובתי. מי אמר לך שלא?

יעל דיין (העבודה):

נשמע אותך.

יוסף עזרן (ש"ס):

מה נשמע? את רוצה שאלך לרדיו לצעוק? מה את רוצה שאעשה? גברתי, אם יש חס ושלום יהודי שעובר על המושג החמור של ניאוף, חובתי וזכותי להוכיח אותו. אם הוא לא יקבל את התוכחה, גם בהלכה מובא אילו אמצעים חייבים לנקוט נגדו. כמובן, אחרי שמזהירים אותו, כי אין עונשים אלא אחרי שמזהירים. גם לפי ההלכה, כפי שהזכיר קודמי הרב רביץ, אסור לדבר לשון הרע אפילו על אנשים חולים, כאלה שיש להם מחלה נפשית.

אם את באמת רוצה להגן על האנשים האלה, אני מבקש מאוד לתת לך יד בדבר אחד. בבתי-הכלא של מדינת ישראל – ואני מדבר כרב שיש לו, לצערי הרב, כמה קליינטים שם, ואני מבקר אותם. את יודעת איזה חורבן של אונס יש שם? על אלה צריך להגן, על המסכנים האלה.

אני חושב שאת צריכה לשקול היטב את הנושא. ניפחו אותו מעבר לכל פרופורציה חברתית. איש לא מתכוון להעליב או לפגוע, אלא להיאבק נגד התופעה ולא חלילה נגד האנשים. זאת חובתנו. כל מי שמחוקק חוק כזה שיסתום את הפיות שלנו, זו פגיעה בזכותו האלמנטרית האזרחית של יהודי דתי. להוכיח את עמיתו כדי שישבו מדרכו הרעה ורפא לו. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חברי הכנסת, אנו רושמים את הודעתה של חברת הכנסת יעל דיין, שהתשובה וההצבעה נדחות לעיתוי אחר, כפי שייקבע על-ידי יושב-ראש הכנסת בקדנציה הנוכחית.

ברצוני להודיע, שנושאי חוץ וביטחון לא יידונו, שכן יושב-ראש הוועדה אינו אתנו כאן. הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 29), הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 30), הצעת חוק מכוני כושר והצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 7) – כל הצעות החוק הללו לא יידונו הלילה.

הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז להציג את הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו-1996, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אברהם פורז (בשם ועדת הכנסת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כפי שאתם יודעים, עומדת לחול העלאה בשכר חברי הכנסת בהתאם להמלצות ועדת רוזן-צבי. אבל בנוסח יצא שההעלאה מתייחסת רק לשכר היסוד ולא לתוספות. על מנת שיהיה ברור שמדובר על השכר כולו ולא על חלק מהשכר, בא התיקון הזה. אני מבקש לאשר אותו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פורז, זה לא קשור לעניין הרכיבים לפנסיה?

אברהם פורז (בשם ועדת הכנסת):

לא.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו–1996. מי בעד סעיף 1 בקריאה שנייה?

הצבעה מס' 64

בעד סעיף 1 – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. סעיף 1 נתקבל בקריאה שנייה.

אנו עוברים להצביע על הצעת החוק בקריאה שלישית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 65

בעד החוק – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 16), התשנ"ו–1996, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהחוק אושר בקריאה שלישית ואחרונה ונכנס לספר החוקים.

הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 15) (הגדלת הזיכוי

בפעימות מונה לעיוורים), התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. חבר הכנסת אברהם פורז – הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 15) (הגדלת הזיכוי בפעימות מונה לעיוורים), קריאה ראשונה. זו הצעת חוק של חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ויצג אותה חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדם עיוור משתמש רבות בשירותי המידע של "בזק", משום שאין ספר טלפונים הכתוב בכתב ברייל. שירותי המידע עולים לעיוור ארבע פעימות מונה לכל שיחת מידע. ואולם הוא זכאי רק ל-300 פעימות מונה חינם לחודש, המשולמות בידי משרד העבודה והרווחה במסגרת הסדרים עם חברת "בזק".

מוצע, שכל עוד אין בנמצא ספר טלפונים הכתוב בכתב ברייל, יקבל עיוור זיכוי נוסף של 100 פעימות מונה בחודש. כמו כן מוצע, שהמדינה, באמצעות משרד העבודה והרווחה, תשלם ל"בזק" את עלות השירות הנ"ל.

לדעת האוצר, עלות הוספת 100 פעימות מונה חינם לחודש לכל בעל תעודת עיוור היא כ-4.1 מיליוני ש"ח לשנה, ובהנחה כי יש 13,000 בעלי תעודות עיוור, הם יהיו זכאים להטבה הזאת.

המציע, חבר הכנסת גולדשמידט, חושב, שהעלות הנוספת תעמוד על כ-4 מיליוני ש"ח לשנה, שאותם יש לממן מהרזרבה התקציבית.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהחזיר אותה לוועדת הכלכלה על מנת שתכין אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. האם יש מי מהנוכחים שרוצה להשתתף בדיון בקריאה ראשונה על הצעת החוק החשובה שתביא אור ומאור?

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש לאשר – – –

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעת החוק. בבקשה, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 66

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 15) (הגדלת הזיכוי בפעילות מונה לעיוורים),
התשנ"ו-1996, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה תומכים, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק הבזק (תיקון מס' 15) (הגדלת
הזיכוי בפעילות מונה לעיוורים) אושרה בקריאה ראשונה ומועברת לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה
שנייה ושלישית. זה בהחלט סיוע חשוב לעיוורים.

הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61)

(תעודת חיים לניצולי שואה), התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם פורז להצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) (תעודת
חיים לניצולי שואה) בקריאה ראשונה – הצעה פרטית של חבר הכנסת אברהם הירשזון. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אני מבקש מגברתי רק דקה, כדי שאתעדכן לגבי הצעת החוק שחבר הכנסת הירשזון ביקש ממני להציג.

היו"ר ע' מאור:

נותרו לנו עוד שני חוקים בסדר-היום של הכנסת, ובזה נוכל לצאת לפגרה מסודרת ומוצלחת. כן, חבר הכנסת פורז, שאמור להחליף את חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אברהם פורז (מרצ):

אני מתנצל בפני גברתי על העיכוב, אבל אני פשוט התבקשתי על-ידי חבר הכנסת הירשזון להחליפו. מאחר שאני לא מצוי בפרטים, אני צריך להתעדכן. זה ייקח עוד שתי דקות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת, יש לנו עוד שני חוקים ולאחר מכן נצא לפגרה, נגיד את כל מלות האיחולים וההצלחות והציפיות והתקוות, והנה חבר הכנסת פורז יעלה את הצעת החוק. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) (תעודת חיים לניצולי שואה).

התיקון המוצע לפקודת העיריות [נוסח חדש] נועד למנוע מרשויות מקומיות לגבות מניצולי שואה תשלום עבור חתימת ראש העירייה על תעודת חיים, המזכה אותם בשילומים מממשלות שונות באירופה בשל רדיפתם על-ידי הנאצים. כיום גובות כמה רשויות מקומיות אגרה מניצולי שואה עבור תעודה המונפקת להם, וזאת מתוקף חוק עזר שהתקינה מועצת הרשות. התיקון המוצע בא למנוע זאת.

כאמור, זאת הצעת חוק של חבר הכנסת הירשזון, שהוכנה על-ידי ועדת הפנים ואיכות הסביבה. אני מבקש, על כן, לאשר את ההצעה בקריאה ראשונה ולהחזיר אותה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה על מנת להכינה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. האם יש מי מהנוכחים שרוצה לשאת דברים?

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) (תעודת חיים לניצולי שואה). חברי הכנסת, ההצבעה החלה.

היו"ר ש' וייס:

בעניין הזה אני רוצה להצביע. תוסיפי את קולי.

היו"ר ע' מאור:

אני אוסיף את קולך.

הצבעה מס' 67

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) (תעודת חיים לניצולי שואה), התשנ"ו-1996, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ארבעה בהצבעה האלקטרונית וקולו של יושב-ראש הכנסת שבח וייס – חמישה בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובעת, שהצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 61) אושרה בקריאה ראשונה ומוחזרת לוועדת הפנים להכנה לקריאה שנייה ושלישית. באמת יש בה טעם רב לאלה שהם ניצולי שואה.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18), התשנ"ו-1996

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים, חברי הכנסת, להצעה האחרונה, שכן חבר הכנסת ונונו לא פה, ולכן הצעתו לא תידון; הצעת ועדת החוץ והביטחון לא תידון. אם כן, חבר הכנסת אברהם פורז, להצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18) – קריאה שנייה וקריאה שלישית. אין לנו מסתייגים. זאת הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת צחי הנגבי. בבקשה, חבר הכנסת פורז, תציג אותה ונצביע עליה, ואני מבינה שיושב-ראש הכנסת יישא אחר כך מעט דברים לקראת הפגרה.

אברהם פורז (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש – סליחה, גברתי היושבת-ראש, זה בגלל השעה.

היו"ר ע' מאור:

בגלל השעה?

אברהם פורז (בשם ועדת הכנסת):

כן, אני עדיין מזהה ומבדיל בין גברים לנשים בדרך כלל.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הכנסת מטעם ועדת הכנסת את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18), הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת צחי הנגבי.

בעיקרון הצעת החוק אומרת, שחבר הכנסת שעסק בפעולות התרמה עבור חבר בני אדם, בין מאוגד ובין שאינו מאוגד, שפעולותיו מכוונות לקידום מטרות ציבוריות או עבור גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 13א(1), ימסור בתום כל שנה הודעה ליושב-ראש הכנסת, אשר תכלול מידע בדבר היקף התרומה, זהות התורם וזהות מקבל התרומה; יושב-ראש הכנסת יקבע את המועד למסירת ההודעה.

כאמור, אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. מאחר שאין הסתייגויות, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18). ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 68

בעד סעיף 1 – 2

נגד – 1

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

שני תומכים, אחד מתנגד, ללא נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איפה חבר הכנסת משה גפני?

אברהם פורז (בשם ועדת הכנסת):

— — — אתם רוצים להפיל את זה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ע' מאור:

אני עוברת להצבעה בקריאה שלישית. ההצבעה החלה.

בעד הצעת החוק – 2

נגד – 2

נמנעים – אין הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 18),
התשנ"ו-1996, לא נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

שני תומכים, שני מתנגדים. אם כן, אני קובעת שהצעת החוק לא עברה בקריאה שלישית.

דברי יושב-ראש הכנסת בסיום המושב החמישי של הכנסת השלוש-עשרה

היו"ר ע' מאור:

בכך סיימנו את סדר-היום, ואני מאפשר, כמובן, ליושב-ראש הכנסת שבח וייס לסכם את המושב הפורה. בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברתי, סגנית יושב-ראש הכנסת ענת מאור.

חברי הכנסת, אני רוצה במלים קצרות מאוד לסכם מושב גם בהרכב צנוע זה, אבל זה צבא הקבע של הבית, אז יש לי אפילו עונג לומר מלים אחדות.

אני יודע שביקרו אותנו קשה מאוד בשבועות האחרונים, אבל הביקורת היתה מאוד מעניינת. מצד אחד, ביקרונו על כך שיש בינינו מי שרוצים לקצר את המושב ולצאת לפגרה, ומצד שני, ביקרו אותנו על כך שאנחנו ממשיכים ולא יוצאים לפגרה, וממשיכים לפעול במסגרת החקיקה. כך שאני מוכרח לומר, שאני, מתוך הבנה מאוד עמוקה לשתי הביקורות, מאזן את שתיהן, ועל כן נדמה לי שזו סותרת את זו. ברוב המקרים אותם האנשים השמיעו את שתי הביקורות.

נדמה לי שאנחנו היינו צריכים לשבת, לדעתי אפילו בשבוע הבא. אני חושב, שלמרות הפריימריס – הפריימריס צריכים להיעשות מכאן. הציבור צריך לשפוט אותנו על פעולתנו כאן, כי אנחנו מבקשים להיבחר עוד הפעם כדי להגיע למקום הזה.

עם זאת, אין מלה רעה בפי נגד כל אותם חברי כנסת שמסתובבים על פני הארץ ועושים נפשות לעצמם. זה כל כך אנושי וכל כך מובן שאנשים רוצים להיבחר, ושיטת הפריימריס היא כל כך מכבידה ויוצרת מצב שבו צריכים לפנות אל מאות אלפי אנשים. ואם מישהו פונה לאלפים בודדים, גם השני כבר חייב לפנות אליהם, כי אחרת מושמעת הטענה – מה, לא נעים לו לבוא אלינו? למה הוא לא בא לראות אותנו? כלומר, מי שיוצר נורמה מסוימת הוא גורר אחריו, למעשה, את כל המתמודדים.

אני מקווה, שבכנסת הבאה, ואינני יודע מי מאתנו יכהן בכנסת הבאה, תהיה התערבות של החוק הממלכתי בהסדרת עוד כמה עניינים שקשורים לבחירות הפנימיות, כי מדובר בהפעלת מערכת דמוקרטית, שבחלקה ממומנת בכספי ציבור. נדמה לי, שאז יהיה צריך לעשות החלטה, שהבחירות המקדימות, הקרויות פריימריס, אם ימשיכו באותה שיטה, ואני רוצה להניח שימשיכו, כי קשה מאוד יהיה לקחת מן הציבור את המתנה הדמוקרטית הזאת של ההשפעה על עיצוב רשימות המועמדים; לדעתי, צריך יהיה לעשות בחקיקה סידור כזה, שלפחות חודש או חודש וחצי לפני המקדימות הכנסת תהיה בפגרה, כלומר לכוון זאת כך שיוכלו להשקיע אז את מאמציהם לבוא לציבור שלהם ולפרוס בפני הציבור, איש איש בפני הציבור שלו, את הישגיו.

לדעתי, היה גם חשוב לאחד ליום אחד את הפריימריס של המפלגות שעושות פריימריס. זה היה יוצר הרבה מאוד חיסכון מבחינות רבות מאוד.

נדמה לי, שכדאי גם לחשוב קצת על דרכי מימון, כי עושה רושם, על פני הדברים לפחות, שמי שיש לו יכולת להתרים, בלי להיכנס לשאלה איך לפתע יש לו יכולת להתרים, או מי שיש לו כספים משלו, נוצר לו יתרון מסוים. אבל את זה כבר תעשה הכנסת הבאה.

אני חושב, שמה שאפיין מושב זה, הייתי אומר כמו את קודמיו, הוא עבודת חקיקה ענפה. דרך אגב, גם בימים האחרונים, כשנחקקו כמה חוקים בקריאה שלישית, בהשתתפות מעטה של חברי כנסת, רובם מוסכמים על כלל חברי הכנסת – אני אומר: רובם, חוץ משלושה-ארבעה שהיו שנויים במחלוקת. על כן, אין בכך גם סערה מיוחדת, אם בסופו של התהליך, מסיבות שאני פירטתי, לא היו מספיק חברי כנסת כאן. הייתי אומר אפילו: עודף חקיקה. זו כנסת פעילה מאוד, ואולי פעילה מדי. צריך לבדוק את הדברים האלה. יכול להיות, שאותו מירוץ להישגיות כמותית פה ושם יוצר פגמים. אני חושב שאלה דברים שראויים לבדיקה.

אנו מסיימים כנסת שהיתה שנויה במחלוקת. אנו עוד לא מסיימים. אני לא בטוח שתהיה לנו עוד התכנסות של ממש. למעשה, תהיה לנו. נאמר את הדברים האלה על סף ערב הבחירות. אני אתייחס בעיקר למושב הזה.

המושב הזה עמד, כולו כמעט, בסימן האסון הנורא שפקד אותנו – רצח ראש הממשלה יצחק רבין. זהו אסון. זוהי טרגדיה. זה רצח קשה על רקע אידיאולוגי – תקיעת סכין בדמוקרטיה הישראלית וברגשות של מיליוני בני אדם בארץ ובעולם כולו. הארץ מוכתמת בדמו. הדמוקרטיה הישראלית עמדה גם במבחן הנורא הזה, וכן הכנסת, המערכת הפוליטית. אני גם מרגיש באוויר סימנים מסוימים, צנועים, של רגיעה, של יותר ריסון בוויכוח הציבורי גם בכנסת. אבל, למעשה, זהו הדבר שמאפיין את המושב הזה, לצד העבודה הפורייה וההחלטות החשובות. אנחנו ננצור בלבנו את הזיכרון הנורא הזה וננחיל אותו לדורות הבאים ולכנסות הבאות, כדי שחלילה לא יקרה בעתיד דבר הזה בארצנו.

אני רוצה להודות לחברי הכנסת על פעילותם הענפה, על פעולת החקיקה, על היוזמה, על ההשתתפות בדיונים, על השאילתות ועל הטיפול בעשרות אלפי פניות של אזרחים לאו דווקא דרך המוסדות הפורמליים של הכנסת. רוב חברי הכנסת מקבלים מאות מכתבים מאזרחים ומשתדלים לעזור להם.

אני גם חושב, שבמושב הזה היתה רגיעה, בגדול, בקטע הזה של ההערות על רקע רוב יהודי ולא רוב יהודי; היתה הסתגלות למצב, שכל רוב הוא רוב, ולא בוחנים את ציצייתו האתנית.

אני מודה לכם. אני מתאר לעצמי, שאנחנו ניפגש עוד בפגרה. ככל הנראה, נתראה גם קצת אחרי הפגרה. חלק מאתנו בוודאי יתראה בכנסת הבאה, וחלק אולי לא. זו דרכו של הפרלמנטריזם. פרלמנט בא, ופרלמנט הולך. חלק פורש, וחלק רוצה להיבחר ולא מצליח. בא דור חדש, ודור לדור יביע אומר.

אברהם פורז (מרצ):

האם מותר לי, בשם חברי הכנסת, להודות ליושב-ראש הכנסת על עבודתו המסורה במשך השנים, על הכשרון, היכולת, ההתמדה וההגינות?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אברהם פורז (מרצ):

אנחנו באמת מאוד מודים לך.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש להצטרף.

אברהם פורז (מרצ):

אנו מאחלים לך, בכל לבנו, שתהיה יושב-ראש הכנסת גם בכנסת הבאה.

היו"ר ש' וייס:

תודה, כי בלי המשפט הזה הייתי מתייחס לזה כמו אל הספד.

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש להצטרף לדברים – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

דוד צוקר (מרצ):

– – ולצרף את מידת החום שאני רוצה לתת כאן להערכה הזו. אני מצרף את מידת החום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, איפה הפטיש שלנו?

ענת מאור (מרצ):

תודה לכל הצוות.

אברהם פורז (מרצ):

צריך להודות לכל עובדי הכנסת, שאנו שיגענו אותם.

היו"ר ש' וייס:

אני עוד אודה להם, כי תהיה לנו הזדמנות. אבל, אני באמת מקבל את ההערה. עובדי הכנסת הם חבורה מסורה, שאוהבת את הבית ומתייחסת בכבוד רב לחברי הכנסת ולעשרות אלפי האזרחים. אנו פעלתנים כל כך בכנסת הזו, וזה מקרין על כך; הם עובדים הרבה יותר קשה. נכון שאני נקטתי כמה

וכמה צעדים כדי להעלות את שכרם. נכון שאנחנו משלמים להם שעות נוספות מעבר למה שהיה מקובל בעבר. הם ראויים לכך. עדיין, למרות כל אלה, הם ראויים להערכה יוצאת מן הכלל על המסירות ועל ישיבתם אתנו בישיבות הלילות. אני מתכוון לכל עובדי הכנסת. אני לא אומר מן המסד עד הטפחות – אין מסד ואין טפחות. אני אומר כך: כל העובדים, ובראשם מזכיר הכנסת, סגניו, ובראשם עובדי הניקיון; כל העובדים מכל הכיוונים: הסדרנים, המשפטנים, היועצים, המומחים, הקצרניות, המפענחים, העורכים ומי לא. כולם; מזכירי ועדות, כל עובדי משמר הכנסת על מפקדיו, הדוברים וראשי הלשכות.

אברהם פורז (מרצ):

אפילו הכלבים ששומרים.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לומר מלה מיוחדת למרכזניות שלנו. אנחנו הפכנו את הכנסת לאיזה מוקד שציבור מטלפן אליו. כמה חברי כנסת מזמינים את הציבור שיטלפן אליהם. כל זה מתנקז למרכזניות שלנו. והן, כל כך באדיבות, עונות לקהל. אני שומע תגובות כל כך חמות מצד הקהל על הדרך שבה הן מגיבות ועונות.

אם במקרה שכחתי איזה תואר, איזו פינה או איזה סוג של עובדים של הכנסת, אני מצרף את כולם. יש החשבים, שהם עכשיו בעבודה כל כך קשה, כי אנחנו פונים אליהם עם "הדף לבוחר", וכל עובדי המינהל למיניהם מכל הפרוזדורים, מכל החדרים, מכל הכוכים, מכל המחילות ומכל החצרות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

העוזרים הפרלמנטריים.

היו"ר ש' וייס:

העוזרים הפרלמנטריים. בואו ונוסיף עוד לרשימה. כולם, וגם אלה שלא מקבלים שכר מן הכנסת – עובדי הסיעות המסורים, שהם חלק אינטגרלי של הבית הזה, שעובדים במסירות אין קץ. זה לא פשוט להוציא את חברי הכנסת מן המזנון, מן החדרים, ולהריץ אותם כאן להצבעות. תודה לכולם ולהתראות.

קריאה:

הוא לא דפק בפטיש.

היו"ר ש' וייס:

סליחה. לילה טוב. תודה לסדרנינו המסורים במליאה.

הישיבה ננעלה בשעה 00:38.